

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ε.Ε.

1481

P

1481

20 - 10 - 36

~~ΕΛΛΗΝΙΚΗ~~

A.E.O. & E.E.

1481

Αριθ.

1936

B

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Δ. ΡΕΔΙΑΔΗ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΝΩΓΕΙΑΣ ΠΟΛΗΣ
ΟΙΚΟΝ & ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
B

ΘΕΩΡΙΑ

14682

ΤΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΥΠΟΙΣ

Λ. Θ. ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΟΑΚΟΤΡΩΝΗ 13 — ΑΘΗΝΑΙ
1927

BIBLIOTHECA
TH. ΙΕΡΑ: ΜΝΗΜΗ:
ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΜΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Γ. ΡΕΔΙΑΔΗ
ΑΝΩΤΕΡΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ, ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ ΚΑΠ.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ Α'

1481

Πρόλογος

Εἰσαγωγή

5

Αἱ θεμελιώδεις βάσεις τῆς Δῆμ. Οἰκονομίας.

Κεφ. Α'.	Ἡ γένεσις τοῦ Οἰκονομικοῦ Κράτους.	13
Κεφ. Β'.	Αἱ ἀρχαὶ τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως.	18
Κεφ. Γ'.	Ἄντικειμενον καὶ ἔντασις τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως. Ἰδιωτικαὶ καὶ κοινωνικαὶ ἀνθρώπιναι ἀνάγκαι.	23

ΜΕΡΟΣ Β'.

Δημοσιονομικὴ ἔννοια τῆς ἀξίας.

Κεφ. Α'.	Συμπληρωτικὴ ἔννοια τῆς ἀξίας τῶν πραγματικῶν ἀγαθῶν. Τὸ οἰκονομικὸν φαινόμενον ὡς δυνάμεικόν.	33
Κεφ. Β'.	Ἡ ἔννοια τῆς ἀξίας τῶν ὑποθετικῶν ἀγαθῶν.	43

ΜΕΡΟΣ Γ'.

Γενικὴ ἐξέτασις τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως.

Κεφ. Α'.	Αἱ δύο ἀρχαὶ καὶ αἱ δύο μορφαὶ τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως.	47
Κεφ. Β'.	Κοινωνιολογικὴ σημασία τῆς ταχύτητος κυκλοφορίας.	51
Κεφ. Γ'.	Ἡ ἀντικειμενικὴ μορφὴ τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως.—Ποιοτική.—Οἱ τρεῖς αὐτῆς τύποι.	53
Κεφ. Δ'.	Ἡ ἀντικειμενικὴ μορφὴ τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως.—Ποσοτική.—Προσδιορισμὸς τοῦ μέτρου αὐτῆς. Φορολογικὸς συντελεστής.	64
Κεφ. Ε'.	Ὑποκειμενικὴ μορφὴ τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως. Ποιοτική.—Διαφορισμὸς εἰσοδήματος. Παραχγικὸν ἀποταμίευμα.	69
Κεφ. ΣΤ'.	Ὑποκειμενικὴ μορφὴ τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως. Ποσοτική.—Ολοκλήρωσις περιουσιῶν, φορολογικὴ ἀναγωγή, διαφορισμὸς φορολογικοῦ ὑποκειμένου.	74

ΜΕΡΟΣ Δ'.

Ἡ ἐνάσκησις τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως

Κεφ. Α'.	Δυναμικὴ φορολογία τοῦ εἰσοδήματος.	84
Κεφ. Β'.	Ἐπανορθωτικὴ φορολογία τοῦ ὑπερεισοδήματος.	92
Κεφ. Γ'.	Ἐπανορθωτικὴ φορολογία τοῦ ὑπεισοδήματος.	97
Κεφ. Δ'.	Αἱ ἔθνικαι οἰκονομικαι δυνάμεις καὶ ἡ φοροπίεσις.	100

ΜΕΡΟΣ Ε'.

Θεωρία τῶν λεγομένων ἐμμέσων φόρων.

Κεφ. Α'.	Οι ἔμμεσοι φόροι ὡς συμπληρωτικοὶ τοῦ τοῦ εἰσοδήματος.	103
Κεφ. Β'.	Συγκριτικὴ μελέτη τῶν φόρων τοῦ εἰσοδήματος καὶ καταναλώσεως.	109
Κεφ. Γ'.	Ἀντικείμενον τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως.	114
Κεφ. Δ'.	Ἐνάσκησις τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως ἐπὶ τῆς καταναλώσεως.	122

ΜΕΡΟΣ ΣΤ'.

Θεωρία τῶν νόθων ἐσόδων.

Κεφ. Α'.	Νόθα ἐσοδα ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐνισχύσεως τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.—Δαχμοί.—Δικαιώματα.	130
Κεφ. Β'.	Νόθα ἐσοδα ἐκ τῶν δικαιοφόρων ἄλλων κρατικῶν δράσεων.—Τέλη.	137

ΜΕΡΟΣ Ζ'.

Θεωρία τῶν ἐκτάκτων ἐσόδων.

Κεφ. Α'.	Διαίρεσις τῶν ἐκτάκτων ἐσόδων.	141
Κεφ. Β'.	Ἐκλογὴ τοῦ ἀντικειμένου τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως.	145
Κεφ. Γ'.	Περὶ τῆς ἐκ τοῦ δανείου φοροπιέσεως.	153
Κεφ. Δ'.	Νόθα ἐκτακτα ἐσοδα.	156

ΜΕΡΟΣ Η'.

Ο Προϋπολογισμὸς τοῦ Κράτους.

ΒΙΒΛΙΟΣΗΚΗ
ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ
ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

“Ο καταρτισμὸς ἐνιαίον συστήματος θεωρίας τῆς Δημ. Οἰκονομίας προϋποθέτει ἀπαραίτητος ἄμεσον ἔξαρτησιν τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς ἀξίας (valeur), βασικὴν ἐπίσης ἔχοντης σημασίαν καὶ ἐν τῇ Πολιτικῇ Οἰκονομίᾳ. Μέχρι τοῦδε δμως δὲν ἔχει κατορθωθῆ ὥστε νὰ εὑρεθῇ ἵκανοτοιητικὴ καὶ γενικῶς παραδεδεγμένη ἔκφρασις τῆς ἀξίας, καίτοι μόνον ἀφ’ ἡς ἡ ἐννοια αὕτη λάβῃ δριστικὴν καὶ ἀνεγνωρισμένην ἔκφρασιν καὶ μόνον τότε θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ παρασχεθῇ ὁ ἀπαραίτητος οὗτος σύνδεσμος μεταξὺ τῆς Πολιτικῆς καὶ τῆς Δημοσίας Οἰκονομίας, διστις θὰ ἐπέτρεψεν εἰς τὴν δημοσιονομικὴν δρᾶσιν νὰ ἀναπτυχθῇ ἐπιστημονικῶς καὶ οὐχὶ ἐμπειρικῶς, μετὰ δικαιοσύνης καὶ ἐπωφελῆς διὰ τὸ κοινωνικὸν σύνολον.

“Ἀπὸ πολλοῦ καταγιγνόμενος μὲ τὴν μαθηματικὴν οἰκονομίαν κατώθωσα νὰ ἐπιτύχω νέαν ἔκφρασιν τῆς ἀξίας, ἢν διετύπωσα τὸ πρῶτον ἐν δοκιμώ ψήφῳ τὸν τίτλον Theorie einer dynamischen Besteuerung, München, 1923*. Κατὰ ταύτην ἡ ἐννοια τῆς ἀξίας στηρίζεται ἐπὶ τῆς ταχύτητος κινήσεως τῶν κεφαλαίων, τῆς ἐπενεργείας τοῦ χρηματος θεωρουμένης ὡς ἀκολουθούσης τὴν γραστὴν τῆς Θεωρητικῆς Μηχανικῆς θεωρίαν τῶν δρωσῶν δυνάμεων. Ἐὰν ὑπόθεσοιν διὶ τοῦ ἔχομεν σφαιράν τινα ἔχονσαν δρισμένον βάρος, ἐκτοξεύσωμεν δ’ αὐτὴν μετά τινος ταχύτητος, αὕτη θέλει παραγάγει προσκρούοντος πον ἔργον πολὺ μεῖζον τοῦ βάρους διερ οὐσιαρθρόμεθα κρατοῦντες αὐτὴν εἰς τὴν χεῖρα. Κατὰ ταύτην ὡς ἐνέργεια τῶν κεφαλαίων δὲν πρέπει νὰ λαμβάνηται ἐκείνη ἡν αὐσιαρθρόμεθα ἐκ τοῦ βάρους τῆς σφαιράς ἐπὶ τῆς χειρός, ἀλλ’ ἐκείνη ἡτις παραγάγεται δια τῆς σφαιράς ἐκσφενδονίζηται μετὰ ταχύτητος, ἡτις ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸν ἐν τῷ τόπῳ συνήθῃ τόπον. Περὶ τὴν θεωρίαν μου ταύτην ἐστιθμάφησαν βραδύτερον εἰδικαὶ ἐπὶ τῆς καθόλου Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἔργασίαι, ὡς ἡ τοῦ ἐν Biérenyi καθηγητοῦ E. Blaschke (Oesterreiches Revue, No 42, 1924) καὶ τοῦ ἐν Νεαπόλει κ. Amoroso (Giornale degli economisti, 1924).

“Ἄπὸ τῆς βάσεως ταύτης δριμώμενος προσδιορίζω διὰ τῆς μαθηματικῆς δόδοι τοὺς φορολογικοὺς συντελεστὰς διὰ τὰ μετὰ τῆς κανονικῆς ταχύτητος κινούμενα κεφάλαια, ὡς ἐπίσης καὶ ἐκείνους διὰ τὰ μείζονα ἡ ἐλάσσονα τῆς ταχύτητος ταύτης κινούμενα, ἀτιτα δεικνύω ἐνεργοῦντα ἐπιβλαβῶς διὰ τὸ κοινωνικὸν σύνολο. Καὶ ἡ θεωρία μου αὕτη περὶ τῆς ἀξίας τῶν κεφαλαίων συνιστᾷ τὴν μοναδικὴν βάσιν ἀπό-

* Τὴν θεωρίαν μου ταύτην μετέφρασεν εἰς τὴν ιταλικὴν ἡ καθηγητὴς Bank-Carouci παὶ ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ περιοδικόν Giornale degli Economisti, Nov. 1925.

τῆς δποίας δλόκηρον τὴν Δημ. Οἰκονομίαν ἀναπτεύσσω εἰς ἐν πλῆρες σύστημα, ἔνθα πᾶσα μορφὴ τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως, παντὸς εἰδούς φόροι, τέλη, κλπ. Ἑναρμονίζονται πρὸς ἐν σύνολον. Γινομένης δὲ παραδεκτῆς θεωρητικῶς μόνον μᾶς εἰσφορᾶς, τῆς ἀμέσου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος; οἱ ἔμμεσοι φόροι κοίνονται ἀπλῶς ὡς συμπληρωτικοὶ αὐτῆς καὶ οἱ φορολογικοὶ ἐπὶ ἑνὸς ἐκάστου εἰδούς συντελεσταὶ συνάγονται ἀναλόγως τῆς πραγματικῆς ἀξίας ἢν τούτῳ ἔχει διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ζωήν, προνομίαν καὶ ταύτης δυναμικῆς. Οὕτω ἐν τῷ συστήματι μον ἀμα ὡς ἥθελεν· ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους καθορισθῇ γενικῶς τὸ ποσὸν εἰς δ δέον νὰ ἀνέλθουν τὰ ἔσοδα τοῦ Κράτους, ἀφ' ἕαυτῆς καὶ αὐτομάτως καθορίζεται αὐτηρῶς ἡ ἔκτασις ἐκάστης τῶν πρὸς αὐτὸν εἰσφορῶν, οἱ φορολογικοὶ συντελεσταὶ κλπ., κατὰ τρόπον διμος ἀληθῶς ἐπιστημονικόν, ὡς ἀναπλόδαστος συνέπεια τῆς ἐφαρμογῆς μᾶς μόνον ἀρχῆς, τῆς περὶ τῆς δυναμικότητος τῶν κεφαλαίων, καὶ μετὰ τῆς ἀπαιτούμενης πραγματικῆς φορολογικῆς δικαιοσύνης, ἄνευ δ' ἐμποδίου τινὸς εἰς τὴν φυσιολογικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἔθνους πλούτου. Ο καθηγητὴς Blaschke ἔξῆρε ἥδη τὸ γεγονός ὅτι ἐν τῷ ἔργῳ μου τούτῳ πατρόζωας ἐπὶ τῇ βάσει μᾶς μόνον ἀρχῆς, τῆς ἐννοίας τῆς δυναμικῆς ἀξίας, ἢν εἰσάγω ἐν τῇ Οἰκονομίᾳ, νὰ θευτικώσω δλόκηρον τὸ σύστημα τῆς Δημ. Οἰκονομίας.

Κατ' ἀνάγκην ἐν τοιούτῳ συστήματι ἔγένετο χρῆσις τῆς μαθηματικῆς δδοῦ. Ἀλλ' διμως καὶ πᾶς δστις δὲν εἶναι εἰθισμένος εἰς τὴν χρῆσιν τῶν μαθηματικῶν, δύναται παραλείπων τὸν μαθηματικὸν λογισμὸν, δ. οὐδεμία παρίσταται ἀνάγκη νὰ παρακολουθῇ μέχρι τέλους, νὰ σπουδᾶῃ τὰ συναγόμενα συμπεράσματα, δόπτε θέλει ἀποκτήσει πάντως ἰδέαν διανγῆ τῆς Δημ. Οἰκονομίας ἐν τῷ μέσῳ τῆς πρατούσης σήμερον ἀρροφήτου συγχύσεως, αὐθαδεσίας καὶ ἀδικίας, λόγῳ τῆς τυφλῆς ἐμπειρίας ἡτις ἥδη ἐμπνέει τὴν ἐνάσκησιν τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως, ἢ δῆλην θεωρίας τινὸς, ἡτις πράγματι δὲν ἀποτελεῖ εἰμὴ μόνον ἀπλῆς ὑποτύπωσιν τῆς ιστορίας τῆς ἔξελίξεως τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας.

Πᾶς δστις παρακολουθεῖ τὰς δσημέραις αὐδξόνσας δαπάνας τῶν Κρατῶν, κυρίως ὅπο τὴν πίεσιν τῶν συγχρόνων κοινωνιστικῶν ἰδεῶν αἰτιες ἔχουν μεταβάλλει καὶ αὐτὴν τὴν μορφὴν τοῦ Κράτους, διαισθάνεται ὅτι ἡ πρὸς κάλυψιν αὐτῶν ἀπαιτηθησομένη αὐδησης τῆς φοροπιέσεως θὰ ἐπαυξήσῃ μοιραίως καὶ τὴν ἐκ τῶν ἐμπειρικῶν φορολογικῶν μεθόδων ὑπάρχονσαν σήμερον φορολογικὴν ἀνισότητα, καὶ πᾶς δστις ποθεῖ νὰ μὴ ἀνατείλουν ποτὲ ἡμέραι κοινωνικῆς ἀταξίας δφείλει τὰ βλέμματά του νὰ στρέψῃ εἰς ἀναγήτησιν νέου τινὸς ἀληθῶς ἐπιστημονικοῦ δημοσιονομικοῦ συστήματος. Τοιαύτην προσπάθειαν, καθαρῶς καὶ ἀδόλως ἐλληνικὸν προϊόν, ἐμφανίζει τὸ παρόν μον πόνημα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εἰς τὴν Δημοσίαν Οἰκονομίαν, (¹) ὡς δρθῶς προτιμᾶ γὰρ ὀνομάζῃ αὐτὴν ὁ ακθηγητὴς κ. Α. Ἀνδρεάδης, ἔχει ἥδη πρὸ πολλοῦ ἀναγνωρισθεὶς τριπλοὺς χαρακτήρας. Εἰδικώτερον δὲ διακρίνεται Αον, ή Ἀγνὴ Ἐπιστήμη τῆς Δημοσίας Οἰκονομίας (Science pure), ἡτις, ὡς λέγει ὁ ἐν Βολωνίᾳ καθηγητὴς κ. Flora «ἐκ τῶν φαινομένων τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως ἀνευρίσκει τὰς πρώτας αἰτίας, τοὺς σταθεροὺς χαρακτῆρας, τὰ πολιτικὰ καὶ νοιγωνικὰ ἀποτελέσματα, ἢτοι τοὺς κατὰ προσέγγισιν ἐμπειρικοὺς νόμους, οἵτινες ἐντὸς δρίων τινῶν παράγονται ἀμεταβλήτως καὶ ἀναγκαῖως». (²) Βον, ή Τέχνη τῆς Δημ. Οἰκονομίας η ἀλλως Οἰκονομικὴ Πολιτική (l' art des Finances) ἡτις ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν διὰ τροποποιήσεως τῶν ὑπὸ τῆς Ἀγνῆς Ἐπιστήμης τῆς Δημ. Οἰκονομίας ἀπακαλυφθεισῶν πρώτων αἰτιῶν ἐπίτευξιν ἀποτελέσματός τινος διαφόρου ἐκείνου ὅπερ θὰ ἐπέφερεν ἡ ἐλευθέρα ἐπήρεια τῶν αἰτίων τούτων». Γον Τὸ Δίκαιον τῆς Δημ. Οἰκονομίας, οὓς: ὡδῶς σχετικὸν καὶ ἴστορικόν, τὸ δποτὸν ἀφορᾶ τοὺς νομικοὺς κανόνας τοὺς διέποντας τὰ ἔσοδα, καὶ ἔξοδα τοῦ κράτους, τοὺς ἀναγκαῖους δπως συμφώνως πρὸς τὴν Ἐπιστήμην ἐπιτευχθοῦν διὰ τῆς τέχνης οἱ σκοποὶ αὐτῆς.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπομένως ἔσον ἀφορᾶ τὴν ἐπιστήμην τῆς Δημ. Οἰκονομίας, αὕτη, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν φαινομένων τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως, ἀνευρίσκει τὰς πρώτας αἰτίας καὶ τὰ κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ ἀποτελέσματα, δηλαδὴ ἐμπειρικοὺς νόμους.

Θὰ ἥδυντο εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ παρατηρηθῇ διτὶ τὰ φαινόμενα τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως εἰνε ἀνίκανα νὰ παράσχουν ὑλικὸν διὰ τὴν ἕδρασιν Ἐπιστήμης. Διότι πράγματι ή Ἐπιστήμη, γενικῶς ἔχουσα ὡς

1) Εἴθισται καὶ δ ὄρος «Δημοσιονομία», ἐντεῦθεν δὲ καὶ «δημοσιονομικὴ δράσις» τὸν τελευταῖον τοῦτον ἀποδέχομαι ὡς οἰκεῖον ἥδη καὶ διὰ τὸ σύντομον αὐτοῦ.

(2) Flora, Manuale della Scienza delle Finanze, 1912, 26. Ἀναφέρομαι εἰδικώτερον εἰς τὸν καθηγητὴν κ. Flora, οὐ μόνον διὰ τὴν ἔξαιρετικὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου του, ἀλλὰ καὶ διότι τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν θεωρητικὴν βάσιν τῆς Δημοσίας Οἰκονομίας, ἐπὶ τῷ βάσει τῶν αὐθεντικῶν παραδόσεων τοῦ καθηγητοῦ κ. «Ἀνδρεάδη καὶ πρὸς χρῆσιν τῆς φοιτώσης ἀκαδημαϊκῆς νεολαίας ὑπὸ Χ. Λαζαρί.

σκοπὸν τὴν διερεύνησιν τῶν αἰτιῶν νόμων οἵτινες διέπουν τὸ σύμπαν εἰς πᾶσαν ἐκδήλωσιν τῆς ζωῆς, χρησιμοποιεῖ ὡς πρῶτον ὄλικὸν τὰς παρατηρήσεις τῶν φαινομένων ἔκεινων ἀτινχ ἐμφανίζονται εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀντίληψιν ὡς ἀπορρέοντα ἔξι ἀγνώστων αἰτιῶν καὶ ἐπομένως εἰνε ἀνεξάρτητα τῆς ἀνθρωπίνης ἐσκευμένης θουλήσεως, η δύνανται νὰ ἀναπαραχθῶσιν ὑπὸ αὐτῆς (πείραμα).⁽¹⁾ Οὕτω, τὰ κοινωνικὰ φαινόμενα, ἀτινχ δὲν διφείλονται εἰς τὴν ἐσκευμένην θουλήσιν ἐνὸς η δλίγων ἀνθρώπων, ἀλλὰ εἰνε ἀπόρροια τῆς κοινωνικῆς συνόλικῆς διαθέσεως, βεβαίως παρέχουν ὄλικὸν διὰ τὴν ἕδρασιν ἀληθίους Ἐπιστήμης, τῆς Κοινωνιολογίας. Δὲν δύναται τις δμως νὰ ισχυρισθῇ τὸ αὐτὸ καὶ προκειμένου περὶ τῶν δημοσιονομικῶν φαινομένων, διότι ταῦτα κατ' ἀρχὴν εἰνε ἀποτέλεσμα αὐθαιρέτου καὶ ἐμπειρικῆς δράσεως τῆς νομοθετικῆς ἔξουσίκς τῶν δικφόρων κρατῶν μόλιονότιδ Tangorra⁽²⁾. Θεωρεῖ τὴν δημοσιονομικὴν δράσιν οὐχὶ παράγωγον ἐπιπολαίων ἰδιοτροπιῶν τοῦ Κράτους, ἀλλ' ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα τῶν δρωσῶν αἰτιῶν. Οὕτε εἰνε δυνατὸν νὰ δειχθῇ τις ὡς δημοσιονομικὰ φαινόμενα, οὐκανὰ ἐπως ἐπὸ αὐτῶν ἑδραιωθῇ ἐπιστήμῃ, τὴν πληθὺν τῶν αὐθαιρέτων καὶ ἀποκλειστικῶν εἰς ταμιευτικὸν σκοπὸν ἀποδλεπόντων φορολογικῶν νόμων οἵτινες εἰς διαφόρους ἐποχὰς καὶ καὶ τόπους ἔθεσπίσθησαν, εἰσηγήσειν ἀσχέτοις πρὸς πᾶσαν παρατηρήσιν ἐπιστημονικὴν καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀνάγκης ἔξευρέσεως χρημάτων, ὡς δ τῆς φορολογίας ἐπὶ τῶν θυρῶν καὶ παραθύρων καὶ ἐπὶ τῶν ἔξωστῶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ τοῦ γεννείου τῶν ίερωμένων ὑπὸ Φραγκίσκου τοῦ πρώτου τῆς Γαλλίας. Θὰ ήτο δὲ ἀμφιθίστοις ἀκόμη ἢν καὶ αἱ μεγάλαι δημοσιονομικαὶ μεταρρυθμίσεις, ὡς ή τοῦ Lloyd George τῷ 1909 ἐν Ἀγγλίᾳ, ή τοῦ Michel ἐν Πρωσίᾳ (1891) καὶ τοῦ Pierson ἐν Ολλανδίᾳ (1893), ἔχουν πλήρη τὸν ἐπιστημονικὸν τύπον καὶ δὲν εἰνε ἀποτέλεσμα εὐφυοῦς καὶ ἐμπειροῦ παρατηρήσεως, τῆς Ἐπιστήμης, ὡς γνωστόν, οὔτε δημιουργουγμένης οὔτε καὶ διδασκομένης εἰς τὰ Κοινοδούλια. Διότι τὰ δημοσιονομικὰ φαινόμενα ἀτινχ προφανῶς διπονοεῖ δ ἀνωτέρω δρισμός, δὲν εἰνε εἰκῇ ἀπλῶς ίστορικὴ ἀφήγησις τῶν πεπραγμένων καὶ τῶν προσπαθειῶν⁽³⁾, πασῶν σχεδὸν ἐμπειρικῶν καὶ βιοϊών, εἰς ἃς προσήλθεν ἐκάστοτε η νομοθετικὴ ἔξουσία πρὸς ἔξευρεσιν χρημάτων, συνιστῶσ τὴν λεγομένην ἀγνωστικὴν θεωρίαν (agnotique).

(1) Poincaré, *La valeur de la Science*, 1917, 248.

(2) Tangorra, *Trattato di Scienza della Finanza*, 1915, 28.

(3) "Αξιον ίδιαιτέρας μνείας τυγχάνει τὸ ἐν τῇ Ιστορίᾳ τῆς Οικονομίας ἔργον τοῦ καθηγητοῦ κ. Α. Ανδρεάδη.

τῆς ἐπιβολῆς τῶν φόρων (²) καθ' ἥν τὰ γεγονότα καὶ ἡ κειμένη ἑκάστοτε νομοθεσία ἀποιειλοῦν τὸν μόνον ἐπιστημονικὸν γνώμονα. Θὰ γένυκτο ἵσως νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τῆς θεωρίας ταύτης ἀληθῆς ἐπιστήμη, ἀν εἰχεν ἀποδειχθῆ ἐπὶ τὰ δημοσιονομικὰ τοιαύτης φύσεως φαινόμενα ἐμφανίζονται περιοδικῶς, ἀνακτῶντα ἀφ' ἔκυπτων καθ' ὥρισμένας περιόδους τὴν αὐτὴν πάντοτε μορφήν, ὡς ἵσχυρίσθησαν ὅτι συμβαίνει μὲ τὸν Πολιτισμὸν ἐν τῷ κόσμῳ (³). Τὰ τοιαύτης φύσεως ἐπομένως δημοσιονομικὰ φαινόμενα ἀτάκτως καὶ ἀμεθόδως συλλεγέντα δὲν δύνανται νὰ ἀποτελέσουν τὴν ὁδον τῆς δημιουργίας ἐπ' αὐτῶν Ἐπιστήμης, ἐνῷ τούγχαντίον ἔδει ταῦτα νὰ ὕστε συνέπειαι τῆς ἀληθοῦς Ἐπιστήμης τῆς Δημοσιονομίας.

Ἄλλος οὐτε καὶ τὴν ἀνεύρεσιν τῶν πρώτων αἰτιῶν δύναται νὰ ἔχῃ ὡς σκοπὸν· κύριον ἡ Ἐπιστήμη, ὡς φρονεῖ ὁ Edgeworth (⁴) καὶ De Viti de Marco (⁵), τῆς Δημοσιονομίας. Διότι ἡ ἀναδρομικὴ μελέτη τῶν αἰτίων παντὸς φαινομένου ἀποτελεῖ πράγματι ἀνώτερον σκοπὸν τῆς Ἐπιστήμης γενικῶς (⁶) εἰς τὸν δποίον τείνει αὗτη νὰ φθάσῃ μόνον κατόπιν βαθείας σπουδῆς τῶν ἀληθῶν ἐπιστημονικῶν φαινομένων, οἷα δὲν εἰναι δυσκόπορος διατάξεως δρισμὸς τῆς Ἐπιστήμης. Οὐδὲν δὲν δημοσιονομικῆς δράσεως ἀπορρεόντων, δύναται νὰ ἀποτελέσῃ σκοπὸν Ἐπιστήμης. Η Ἐπιστήμη, ἐν τῇ ἀσταθείᾳ τῶν δεδομένων ἐφ' ὧν στηρίζεται καὶ τῶν μεθόδων ἃς χρησιμοποιεῖ (⁷) συνάγει: νόμους οἵτινες πάντας εἰναι μόνον θεωρητικοί, τῶν ἐμπειρικῶν συναγομένων ἀπ' εύθειας ἐκ τῆς παρατηρήσεως ἀνευ τῆς βοηθείας τῆς θεωρίας, ἀπλῶς

2) Held, Zur Lehre v.d. Überwälzung der Steuern (Tubinger Z. t. d. Ges. Staatswiss., 1868, 422.

3) Flinders Petrie, Revolution of civilisation, 1912. Κατὰ τὴν μαθηματικὴν μέθοδον διὰ τὴν σπουδὴν τῶν περιοδικῶν φαινομένων προσδιδόται ἡ ἡμιτονικὴ σειρὰ τοῦ Fourier, ἐνῷ διὰ τὴν ἐπιστήμην τῆς Δ. Οίκονομίας, ἣν οὐδεμία πράγματι περιοδικότης χαρακτηρίζει, προσήκει ἡ σειρὰ τοῦ Mac Laurin. Η περιοδικότης εἰς τὰ ἀνθρώπινα ὑπεστηρίχθη ὑπὸ τοῦ Vico (Principi di nuova Scienza, 1825—1874). Τὴν κυκλικὴν περιοδικότητα τοῦ Vico συνδυάζων πρὸς ἀνιούσαν τινὰ κίνησιν ὁ Göthe παρέστησε τὴν διαδρομὴν τῶν ἀνθρώπινων φαινομένων διὰ ἔλικος γεγραμμένης ἐπὶ κυλίνδρου. Εἰδικώτερον ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν κρίσεων ὑπεστηρίξε τὴν περιοδικότητα ὁ Jeavons,, ὁ Cobden, ὁ Jüglar. Παλαιότερον δέ ὁ βερολιναῖος ιερωμένος Süssmilch εὑρε τὴν σταθερότητα μεταξὺ γαμων, γεννήσεων καὶ θανάτων (Göthliche Ordnung, 1787).

4) Edgeworth, The pure theory of Taxation (Economic Journal, Vol VII, 1897).

5) de Viti de Marco, Il carattere teorico dell'economia finanziaria 1888.

6) Bertrand, Calcul des Probabilités 1889, 142.

7) Poincaré, Science et hypothèse, 1918, 167.

καὶ μόνον δπως κατὰ προσέγγισιν ἀποτελέσουν γόμους, λόγῳ τοῦ περιωρισμένου τῆς ἐκτάσεως ἢν ἐκπροσωποῦν καὶ λόγῳ τῆς ἀμφιβόλου σταθερότητος τῶν παραχόντων οἵτινες τοὺς δημιουργοῦν.

Οὕτε ἐπομένως δ σκοπὸς οὗτε τὰ μέσα ἀτινά ώς ἀνω ἀναφέρονται εἰς τὴν Ἐπιστήμην τῆς Δημοσίου Οἰκονομίας δύνανται νὰ ἀποτελέσουν ἀληθῆ Ἐπιστήμην, ἀλλὰ μόνον σύστημά τι γνώσεων ἴστορικοῦ χαρχυτήρος, ἀνάμικτον μὲ ἐμπειρικὴν κριτικὴν, διὰ τὸ δποῖον θὰ ἡδύνατο τις νὰ εἴπῃ δ, τι καὶ δ Thiers εἶπε διὰ τὴν Πολιτικὴν Οἰκονομίαν, διὰ δηλαδὴ ἀποτελεῖ φιλολογίαν καὶ οὐχὶ Ἐπιστήμην, καὶ μάλιστα φιλολογίαν ἀνιαράν, διὰ δὲ τοὺς ἐνχασκοῦντας τὴν τοιαύτην δημοσιονομικὴν δράσιν, τὴν ἐκ τοιαύτης Ἐπιστήμης ἀπορρέουσαν, δ, τι δ Voltaire διὰ τοὺς Ιατρούς, δηλαδὴ ἐμβάλλουν φάρμακα τὰ δποῖα δὲν γνωρίζουν εἰς ἔνα δργανισμόν, τὸν ἀγθρώπινον, τὸν δποῖον γνωρίζουν ἀκόμη δλιγάτερον.

Τοῦ δρισμοῦ τούτου ἐκπροσωποῦντος τὴν γενικὴν ἀντίληψιν περὶ τῆς θεωρίας τῆς Δημ. Οἰκονομίας, είναι προφανὲς δτι τοιαύτη τις Θεωρία δὲν ὑπάρχει πράγματι σήμερον, ἀντ' αὐτῆς δὲ διεδάσκεται ώς Θεωρία τῆς Δημ. Οἰκονομίας τὸ σύνολον τῶν ἴστορικῆς μορφῆς δημοσιονομικῶν πεπραγμένων, τὸ δποῖον πόρρω ἀπέχει ἀπὸ τοῦ νὰ πληροῖ τὸ κενὸν δπερ ἀφίνει εἰς τὴν Δημ. Οἰκονομίαν ἡ ἔλλειψις τῶν βασικῶν ἀρχῶν αὐτῆς, τῆς θεωρίας, ἀνευ τῆς δποίας ἡ πρᾶξις, ώς λέγει δ Bacon εἶνε τυφλή. Διότι ἀνευ τῆς ὑπάρξεως ἀκριψινοῦς καὶ ἀγνῆς πράγματι θεωρίας, οὐδὲν δημοσιονομικὸν σύστημα, δσονδήποτε ἐπιμελῶς καὶ ἀν ἡ ἐπεξειργασμένον, δύναται νὰ ἔχῃ ἀσφαλῆ ἐπιστημονικὰ θεμέλια καὶ μορρήν, παρὰ τὴν γνώμην τοῦ Leroy Beaulieu (¹) καὶ τοῦ Einaudi (²), ἀλλ ἀντιθέτως, συμφώνως πρὸς τὴν πεποίθησιν ἀλλῶν ἐρευνητῶν, τοῦ Sensini, (³) τοῦ Murray, (⁴) τοῦ Wagner(⁵), τοῦ Rau. (⁶)

Ἡ Ἐπιστήμη αὗτη τῆς Θεωρίας τῆς Δημ. Οἰκονομίας θὰ ἀπεσκόπει εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν βάσεων τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως(⁷)

1) Leroy Beaulieu, *Traité de la Science des finances*, p. 21, 1879.

2) Einaudi, *Studi sulli effetti della imposte*, p. XLVII.

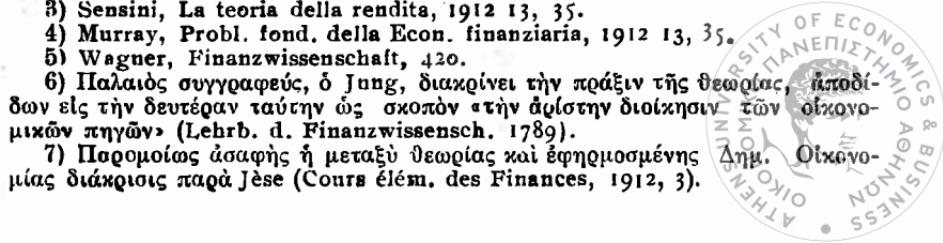
3) Sensini, *La teoria della rendita*, 1912 13, 35.

4) Murray, *Probl. fond. della Econ. finanziaria*, 1912 13, 35.

5) Wagner, *Finanzwissenschaft*, 420.

6) Παλαιὸς συγγραφεὺς, ὁ Jung, διακρίνει τὴν πρᾶξιν τῆς θεωρίας, ἀποδίδων εἰς τὴν δευτέραν τάυτην ως σκοπὸν «τὴν ἀριστην διοίκησιν τῶν οἰκονομικῶν πηγῶν» (Lehrb. d. Finanzwissenschaft. 1789).

7) Παρόμοιως ἀσφῆς ἡ μεταξὺ θεωρίας καὶ ἐφηρμοσμένης Δημ. Οἰκονομίας διάκρισις παρὰ Jese (Cours élém. des Finances, 1912, 3).

καὶ τοῦ τρέπου τῆς ἀνχπτύξεως αὐτῆς, τοῦθ' ὅπερ μᾶλλον ἀσφίστως ἐκφράζει διὰ Sensini⁽¹⁾ καὶ διὰ Murgay⁽²⁾, οὐχὶ δ' εἰς τὴν σπουδὴν τῶν δημοσιονομικῶν φαινομένων ἀτινχ δέον γὰρ θεωρῶνται ὡς συγέπειαι τῆς θεωρίας, συνάγουσα νόμους θεωρητικούς καὶ οὐχὶ ἐμπειρικοὺς διέποντας τὴν Δημ. Οἰκονομίαν, ἡ μελέτη τῶν ἀποτελεσμάτων, κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν, τῶν δποίων, δὲν εὑρίσκεται ἐν τῷ κύκλῳ αὐτῆς. "Οσον δὲ καὶ ἂν αὕτη εἰναι ἀπροσπέλαστος εἰς τὴν μέθοδον καὶ τὴν πρωτόνησιν τῶν πλείστων τῶν δημοσιονόμων, ἐν τούτοις πρέπει ἀπαρχιτήτως γὰρ ὑπάρχῃ καὶ ὑπάρχει πράγματι. Καὶ τὰς βάσεις τῆς ταύτας δψείλει γὰρ ἀνεύρη μεταξὺ τῶν φαινομένων καὶ τῶν νόμων οὓς παρέχουν ἄλλαι Ἐπιστήμαι, ἡ Κοινωνιολογία ἰδίως καὶ ἡ Πολιτικὴ Οἰκονομία, συνδυάζουσα αὐτούς καὶ συνάγουσα πλέον αὐτοτελεῖς ἀληθεῖς δημοσιονομικούς νόμους, μὴ οὖσα καθ' ἔχυτὴν πρωτογενῆς, ἄλλα δευτερογενῆς ἐπιστήμης, οὕτως εἰπεῖν παράσιτος, διότι τὸ οἰκονομικὸν φαινόμενον εἶναι ἀνεπίδεκτον ἀπολύτων λύσεων ἀπε τῆς ἔξαρτώμενον ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος (Wagner, Bastable, Block κ.λ.π.). Ὁ Walras δὲ ἀπέδειξεν δτι εἰς πάντα τὰ οἰκονομικὰ φαινόμενα ὑπάρχουν σχέσεις ἀμοιβαίκες ἔξαρτήσεως, ἐκάστου τούτων ἐπηρεάζοντος πάντα τὰ ἄλλα καὶ ἐπηρεάζομένων παρ' αὐτῶν, τοῦθ' ὅπερ καὶ πειραματικῶς δείκνυται⁽³⁾. Ἡ ἀνάπτυξις αὐτοτελοῦς Δημ. Οἰκονομίας, ἀνεξαρτήτου τῆς Πολιτικῆς ἢ κάλλιον Ἱδιωτικῆς Οἰκονομίας, ἐξ τῆς ἐν τούτοις ἔλκει τὴν δύναμιν ἡ Δημ. Οἰκονομία, ὡς συνέδαινεν εἰς τὰς παλαιοτέρας ἐποχὰς τῆς κτηματικῆς καὶ νομηματικῆς Οἰκονομίας, κατ' ἀνάγκην δὲ ἀνεξαρτήτως καὶ τῆς Κοινωνιολογίας ἥτις ἀκόμη δὲν εἰχε διαμορφωθεῖ, ἐπέφερε τὴν σημερινὴν ἀντίδρασιν καὶ τὴν τάσιν ὅπως ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συγχρόνων πολιτικῶν ἐλευθεριῶν ἐπιδιώκωνται οἰκονομικαὶ μεταρρυθμίσεις καὶ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν θεωριῶν στηρίζωνται πολιτικὰ προγράμματα κατὰ προφανῆ σύγχυσιν μεταξὺ πολιτείας καὶ νομοθετικῆς ἔξουσίας. Ἐπὶ τῶν θεμελίων τούτων πρέπει γάρ ἔρυθρη θεωρητική τις Ἐπιστήμη τῆς Δημ. Οἰκονομίας, εἰς τὴν ἐπίσης θὰ προσέφερον τὴν ἀρρωγήν των καὶ ἄλλαι ἐπιστήμαι αὐτοτελεῖς καὶ κλάδοι αὐτῶν, ἡ Στατιστική, αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι εἰναι ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεων των καὶ ἰδίως ἡ Μαθηματικὴ ἥτις εἶναι διάλεκτος δικυγεστέρα, κατὰ τὸν Newcomb, καὶ ἴσχυροτέρα, καὶ δι' ἡς δοιθούμεθα γάρ φαμεν

1) Οὗτος θεωρεῖ ὡς ἀντικείμενον τῆς θεωρίας τὸν προσδοκισμὸν τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ φορολογικοῦ βαρόνου ἐν δεδομένῳ συστήματι οἰκονομικῆς λογοτείας (ἔ.-ἄ.).

2) Ἡ θεωρία κατ' αὐτὸν ἀσχολεῖται μὲ τὴν διερεύνησιν τῶν τόμων τῆς οἰκον. λογοτείας (ἔ.-ἄ.).

(3) Walras, Elements d' Economic politique pure, 1877.

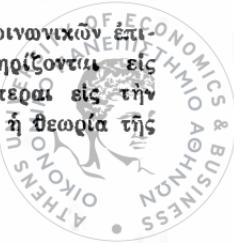
συντόμως καὶ εὐχρινῶς σκέψεις τινάς ήμῶν, κατὰ τὸν Marshall. Θὰ ήτο δ' ἀδικαιολόγητον, καθ' ὃν χρόνον σπουδάζομεν Ἐπιστήμην ἀσχολουμένην μὲ ποσότητας ως ἡ Δημ. Οἰκονομία, νὰ παρίδωμεν τὴν βοήθειαν τῆς Ἐπιστήμης ἐκείνης ητὶς ἀκριδῶς ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν μελέτην τῶν σχέσεων τῶν ποσοτήτων: Διὰ τοῦτο καὶ δ Pareto θεωρεῖ αὐτὴν οὐχὶ ἔμπειρικὴν τέχνην ἀλλὰ «φυσικὴν Ἐπιστήμην»⁽¹⁾ παρομοίως δὲ καὶ δ Grizioti «ἀφηρημένην Ἐπιστήμην». Καὶ ἐφόσον δὲν ὑπάρχει θεωρητικὴ Ἐπιστήμη τῆς Δημ. Οἰκονομίας, στηριζομένη ἐπὶ τῶν βάσεων τούτων καὶ ἔχουσα ὡς μέσα τὰ τοιαῦτα βοηθήματα, πᾶσα ἀναπτυσσομένη δημοσιονομικὴ δράσις ἀνεξαρτήτως αὐτῶν θὰ ἦν ἐπαχθῆς καὶ ἀδικος καὶ θὰ ἥδυνατο νὰ λεχθῇ περὶ τῆς Δημ. Οἰκονομίας, ἐξ ἣς χῦτη θὰ ἀπέρρεεν, διὰ ἐπετέθη ἄνευ οὐδενὸς συνδέσμου πρὸς τὴν Ἱδιωτικὴν Οἰκονομίαν, ὡς ἀλλοτε ἐλέχθη διὰ τὸ Κοινοδουλευτικόν πολίτευμα ἐπετέθη ἀσυνδεσμολόγητον εἰς τὸ παλαιὸν μοναρχικόν.

Τὰ συμπεράσματα δημως καὶ οἱ νόμοι εἰς ἡ καταλήγει ἡ θεωρητικὴ Ἐπιστήμη τῆς Δημ. Οἰκονομίας ὥπως καταστῶσιν ἐφαρμόσιμα ἔχουν ἀνάγκην, ἀτε φύσεως γενικῆς καὶ σχεδὸν ἀνεξάρτητα, ὡς πᾶσι αἱ θεωρητικαὶ Ἐπιστήμαι, ἀναγωγῆς κατάτόπον καὶ χρόνον, προσαρμοστικῆς δηλαδὴ ἐπεξεργασίας ἀνχλόγως τῶν φυσικῶν ἰδιοτήτων τοῦ τόπου καὶ τοῦ λαοῦ δστις κατοικεῖ αὐτόν, τῆς λαϊκῆς ψυχολογίας, καὶ τῆς κατὰ χρόνον ἔξελίξεως τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν. Διότι δηπάρχει σωρείᾳ προχρόντων φύσεως ἡ θικῆς, ἔθιμα καὶ συνήθειαι τοῦ λαοῦ ἔξαρτώμενα ἐκ τῶν τοπικῶν συνθηκῶν καὶ ἀλλα ἔτινα ἔμποδίζουν τὴν πλήρη καὶ ἀκριδῆ ἐφαρμογὴν τῶν συμπερασμάτων τῆς Θεωρίας τῆς Δημ. Οἰκονομίας, ὥπάρχουν, ὡς λέγεται ἐν τῷ Πολ. Οἰκονομίᾳ ἔμποδία δημως ἐλευθέρως κινηθῶμεν ἐπὶ τῶν γραμμῶν προσφορᾶς καὶ ζητήσεως ἐν τῷ παρετικῷ συστήματι.⁽²⁾ Ή δὲ μελέτη τῶν τοικύτης φύσεως φαινομένων, ἡ ὑπεργίκησις τῶν ἔμποδίων τούτων καὶ ἡ συναγγαγὴ νόμων καὶ μεθόδων δι' ὧν θὰ καθίστατο δυνατὴ ἡ ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ ἐφικτοῦ ἐφαρμογὴ τῶν θεωριῶν τῆς Ἐπιστήμης τῆς Δημ. Οἰκονομίας θὰ ἀπετέλει καὶ αὕτη Ἐφηρμοσμένην Ἐπιστήμην κατὰ τοὺς φιλοσοφικοὺς δρισμοὺς, ἀτε συγδεομένη πρὸς τόπον καὶ χρόνον.⁽³⁾

(1) Pareto, *Fatti e Teorie*, 1920, 101.

(2) Pareto, *Manuale di Economica Politica* 1909, 273.

(3) Εάν τις δεχθῇ ὡς ἀληθῆ τὴν μεταξὺ τῶν φυσικῶν καὶ κοινωνικῶν στημῶν διαφοράν ὡς συνισταμένην ἐν τούτῳ, διὰ αἱ πρῶται στηριζονται εἰς τὸ πείραμα, δυνάμενον κατὰ βούλησιν νὰ ἐπαναληφθῇ, αἱ δὲ δεύτεραι εἰς τὴν παρατήρησιν φαινομένου μὴ ἔξαρτωμένου ἐκ τῆς βούλησεώς μας, ἡ θεωρία τῆς Δημ. Οἰκονομίας ἀνάγεται εἰς τὰς κοινωνικὰς Ἐπιστήμας.

Είνε έκεινη ην χαρχατηρίζουσιν ώς *Tέχνη τῆς Δημοσίας Οἰκονομίας* καίτοι πράγματι δέον νὰ κληθῇ *Ἐπιστήμη τῆς Ἐφηρμοσμένης Δημ. Οἰκονομίας*, ἐνῷ ή *Ἀγνή λεγομένη Δημ.* Οἰκονομία καθ' ὅν τρίπον ἔχομεν τὴν θεωρητικὴν Μηχανικὴν καὶ τὴν *Ἐφηρμοσμένην τοιαύτην.* (1) Είνε δὲ ή *Ἐφηρμοσμένη αὐτὴ* *Ἐπιστήμη* σπουδαιότατος ακλάδος τῆς καθόλου Δημ. Οἰκονομίας εἰς τὸν δποίκην ἔχουσι γείνει ἀξιόλογοι πρόσδοι, ἀσχετοὶ βεδαίως πρὸς τὴν θεωρητικὴν Δ. Οἰκονομίαν εἰς τὴν δποίκην ἀντιθέτως περιωρισμέναι καὶ μονομερεῖς πρασπάθειαι ἔχουσι μόνον συντελεσθεῖ παρὰ τοῦ Edgeworth, τοῦ Pantaleoni, τοῦ Barone, τοῦ Cohen Stuart καὶ διλγίστων ἀκόμη. Διότι πράγματι ή σπουδὴ τῶν φαινομένων τῆς μεταβιβάσεως τοῦ φόρου, τῆς ἐπιπτώσεως, τῆς ἀναπληρώσεως αὐτοῦ ή ἀγεύρεσις τῶν καταλληλοτέρων μεθόδων βεδαίωσεως τοῦ φόρου κλπ., είνε τοσαύτης σημασίας ὥστε νὰ καθιστῶνται ἀνευ αὐτῆς ἔχρηστα καὶ τὰ ἀριστα συμπεράσματα τῆς ἀρίστης θεωρητικῆς Δημ. Οἰκονομίας. Κατ' ἀνάγκην μελετᾶ ἀυτὴ πρὸς τοῦτο καὶ τὰ πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ ἀποτελέσματα τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως, καὶ σύχι ή θεωρητικὴ ή ἀλλως *Ἀγνὴ Δημ.* Οἰκονομία.

Ἡ διατύπωσις τέλος τῶν νόμων δι' ὧν λαμβάνουν μορφὴν ἔκτελέσεως τὰ παρὰ τῆς θεωρητικῆς καὶ *Ἐφηρμοσμένης Δ.* Οἰκονομίας ἐνδεικνυόμενα πορίσματα. ἀποτελοῦσα ἀπλὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀρχῶν τοῦ Δικαίου κατὰ τὴν διατύπωσιν ταύτην, συνιστᾶ τὸ *Οἰκονομικὸν Δίκαιον.* Τέχνη τέλος τῆς Δημ. Οἰκονομίας είνε ή ἀφορῶσα τὸ ἔκτελεστικὸν λογιστικὸν μέρος τῆς βεδαίωσεως, εἰσπράξεως κλπ.. τῶν δημοσίων ἐσόδων καὶ τῆς νομιμοποιήσεως τῶν ἔξόδων τοῦ Δημοσίου θησαυροῦ.

Ἡ θεωρητικὴ Δημ. Οἰκονομίας δὲν δύναται βεδαίως, ώς ἀλλως τε ὑπεστήριξεν δ Leroy Beaulieu, Adams δ (2) δ Bastable (3) δ Nicholson, νὰ ἔκτεχθῃ καὶ εἰς τὰ Δημόσια ἔξοδα, ἀτινα συνδέονται μᾶλλον πρὸς ἄλλας πολιτικὰς ἐπιστήμας, ἐνῷ ή Δημ. Οἰκονομία είνε ἀπλῶς ἔξιπηρετικὴ τῆς Πολιτείας *Ἐπιστήμη*, ώς δρθῶς λέγει δ Bastable. Ἡ ἔξετασις τῶν Δημ. ἔξόδων τούναντίον ἀποτελεῖ τὸ ἔτερον τῶν ἔργων τῆς *Ἐφηρμ. Δημ.* Οἰκονομίας καὶ τοῦτο ἀπὸ ἀπόψιψεως μόνον τῆς καταλληλοτέρως μεθόδου διαθέσεως τῶν δημ. ἔσοδων, ἀνευ ἔξετασεως τοῦ σκοποῦ αὐτῶν, ώς ἐπίσης καὶ ή μέθοδος τῆς συντάξεως τοῦ Προϋπολογισμοῦ καὶ *Ἀπολογισμοῦ* τοῦ Κράτους. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ δύοις ἐκ-

(1) Διάκρισιν ἐπιστημονικὴν συναντᾶ τις ἀτελῆ παρὰ Murray, *Sessimi* (ἐν. ἡ.) Παρομοίως Wagner, *Allgem. Volkswirtschaftslehre*, 1876.

(2) Adams, *The science of finances*, 1899, I.

(3) Bastable, *Public finances*, 1892, 5.

τῶν συγγραφέων ἡ σχολή θησαν μὲ τὴν θεωρητικὴν ἰδίως ἀποψιν τῆς Δημ. Οἰκονομίας, τοιοῦτοι δὲ εἰναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄγγλοι καὶ ἀμερικανοί, περιωρίσθησαν σχεδὸν μόνον εἰς τὴν ἔξετασιν τῶν Δημ. Ἐσδύων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλους, ἰδίως γερμανοὺς καὶ γάλλους, ἐκτὸς τοῦ Leroy Beaulieu, οὗτινες ἀπὸ ἀπόφεως κυρίως Ἐφηρμ. Δημ. Οἰκονομίας ἔξητασαν ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰ ἔσοδα καὶ τὰ ἔξοδα τοῦ Κράτους.

Τὸ ἔργον τοῦτο ἀποτελεῖ προσπάθειαν ἰδρύσεως θεωρίας τῆς Δημ. Οἰκονομίας, τὴν πρώτην, ἐφ' ὅσον γνωρίζω. Στηριχθεὶς εἰς τὴν Κοινωνιολογίαν καὶ τὴν Πολιτικὴν Οἰκονομίαν καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῶν συγγενῶν αλάδων τῶν ἄλλων Ἐπιστημῶν, κατέγειναν νὰ διακρίνω τὴν θεμελιώδη βάσιν ἢν πρέπει νῷ ἀποκτήσῃ ἡ Δημ. Οἰκονομία δύπως καταστῇ δυγατὸν ἵνα ἀπὸ τῆς μοναδικῆς ταύτης βάσεως δρμηθῇ πᾶσα ἐκδήλωσις τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως ὡς συνέπεια ἀπλῆς λογικῆς, ἵνα δυνηθῶ οὕτω, χειρισθεὶς τὸ ζήτημα διὰ τῆς μαθηματικῆς δόσος, ⁽¹⁾ νὰ ἐμφανίσω σύστημα θεωρίας τῆς Δημ. Οἰκονομίας. Τὴν θεμελιώδη ταύτην βάσιν ἔχω ηδη ἐκθέσει διὰ βραχέων ἐν δοκιμίῳ. ⁽²⁾

---

(1) Καίτοι ἡ ἀνεγνωρισμένη ἀνάγκη τῆς προσφυγῆς εἰς τὴν μαθηματικὴν δόδον προκειμένου περὶ τῆς μορφῆς τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ ἔκαμε νὰ πιστευθῇ διτὶ ἡ χρησιμότης αὐτῆς περιορίζεται μόνον εἰς τοῦτο (Lotz, Mayer Gide, Flora κλπ.), ἐν τούτοις πλεῖστοι ὑπεραρμόνονται τῆς χρήσεως αὐτῆς ἐν τῷ Οἰκονομίᾳ ἐν γένει (Walras, Pareto, Pantaleonne, Edgeworth, Marshall κλπ.), καθόσον, ὡς λέγει ὁ Fisher, ὁ μαθηματικὸς λογισμὸς ἀποτελεῖ τὸν «φακὸν μὲ τὸν δόπιον ὁ οἰκονομικὸς κόσμος», ἐνθα οἱ πρῶτοι ἐρευνηταὶ ἔχρησιμοποίουν μόνον τὴν δρασιν, φαίνεται ηδη διαυγέστερος, μὲ τὸν ὁποῖον βλέπομεν καλλίτερα καὶ πλέον μακράν». Ἐξ ἄλλου δῶμας δὲν πρέπει νὰ ἀποδίηται μεῖζων τῆς δευτῆς σημασίας εἰς αὐτήν, διότι αὐτῇ εἰναι διὰ τὴν Οἰκονομίαν, ὡς λέγεται ὁ Pareto, μόνον δὲ, ἡ θεορία δύναμην αμικὴ διὰ τὴν σπουδὴν τῶν θερμομηχανῶν, ἥη ἡ χημεία διὰ τὴν Γεωργίαν.

(2) Rediadis, Neue Wege in Finanzwissenschaft, Theorie einer dynamischen Besteuerung, München, 1923.

ΜΕΡΟΣ Α.

ΑΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Η ΓΕΝΕΣΙΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Πᾶσα οἰκονομικὴ δργάνωσις συνδέεται ἀναποφεύκτως πρὸς προϊ-
πάρχουσάν τινα κοινωνιὴν δργάνωσιν ἔξυπηρετοῦσαν ὥρισμένας ἀ-
νάγκας τῆς κοινωνίας, ἔχούσας ἐπίσης ὥρισμένην φύσιν καὶ ἀκολου-
θούσας ὥρισμένην κατεύθυνσιν. Οὕτω τὸ πρόδηλημα τῆς θεωρίας τῆς
Δημ. Οἰκονομίας θέτει πάντοτε ἡ κειμένη πολιτειακὴ σύνταξις
τοῦ Κράτους, ἀπορρέουσα ἐκ τῶν ἑκάστοτε κρατουσῶν κοινωνιῶν συγ-
θηκῶν καὶ ἀντιλήψεων περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ὑπάρχεως αὐτοῦ, διὰ τοῦ-
το δέ καὶ ἡ μορφὴ τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν
στενότατα συνδεμένη καὶ πρὸς ἐκείνην τοῦ πολιτεύματος, καὶ ἡ μελέτη
μάλιστα αὐτῆς συνεδυάσθη ἐνίστε, ἀτόπως, πρὸς ἐκείνην τοῦ Διοικη-
τικοῦ Δικαίου (¹).

Τὸ ἐκ τῆς γαλλικῆς ἐπαγαστάσεως ἔξαπολυθὲν ἀνὰ τὸν κόσμον κή-
ρυγμα τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου, ἔφερεν ἐπὶ τοῦ τάπητος τὴν οἰκο-
νομικὴν μορφὴν τῆς ἐλευθερίας καὶ ἐπέτρεψεν εἰς τὸ ἀτομον νὰ ἐπιζη-
τήσῃ τὰ μέσα τῆς ἕωθης διὰ τοῦ μᾶλλον φυσικοῦ καὶ ἀπλοῦ τρόπου.
Διότι οἱ αἰώνιοι καὶ ἀπαρχαδίκεστοι νόμοι οἴτινες διέπουν τὴν ἀνθρωπί-
νην ἐν γένει δράσιν εὑρίσκουν τὴν μᾶλλον ἀρίδηλον μὲν αὐτῶν ἐκδήλωσιν
κατὰ τὴν οἰκονομικὴν δράσιν, ἣν καθιστοῦν ἀπαρχίτητον αἱ συγγενεῖς
πρὸς τὴν διατήρησιν τοῦ εἶδους ἀνθρώπιναι ἀνάγκαι, τὴν μᾶλλον δὲ
ἔντονον, κατὰ τὸν πόλεμον.

Ἄπὸ τῶν ἀπωτάτων χρόνων τὴν σκέψιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπησχόλη-
σεν ἡ σπουδὴ τῶν γόμων συμφώνως πρὸς τοὺς δποίους ἔξελίσσεται ἡ
δικαιωτάτη τῶν ἀνθρωπίνων δράσεων, ἡ οἰκονομικὴ, μεταξὺ δὲ τῶν

(1) Stein, Lehrbuch der Finanzwissenschaft, 1860.

ἀληθειῶν ἃς ἐκληροδότησεν ἡμῖν ἡ ἑλληνικὴ ἀρχαιότης, αἵτινες ἀπετέλεσαν τὸ θεμέλιον τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως, εἰνε καὶ δ λεγόμενος «κανὼν τοῦ πόνου καὶ τῆς ἡδονῆς», ἀπάγασμα λαχμπρὸν τῆς ἐπικουρείου φιλοσοφίας (¹) Μαζὸν μὲ τὴν ἐκπτωσιν ἦν ὑπέστη τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα τοῦ Ἐπικούρου (300 π. χ. περίπου) ἐκ διαφόρων παρερμηνειῶν, δπερ ἐν τούτοις καὶ μετὰ τὸν θάγκτον τοῦ ἰδρυτοῦ του ἐπὶ πλείονας ἔκατον ταετηρίδας διετήρησεν δπαδούς, ἐλημονήθη καὶ ἡ ἀρχικὴ προέλευσις τοῦ κανόνος τούτου, ἐπαγελήφθη δ' οὗτος πλειστάκις ὡς ἐφεύρημα δῆθεν τῶν νεωτέρων χρόνων καὶ ἐπ' αὐτοῦ δλόκληλος ἡ λεγομένη ἡδονιστικὴ θεωρία διεμορφώθη. (²) Ο κανὼν δ' οὗτος διατυπούται ὡς Ἑξῆς: «Ο ἀνθρωπος τείνει πάντοτε εἰς τὴν ἀπόκτησιν μείζονος δσον ἔνεστιν ἡδονῆς διὰ τοῦ ἐλαχίστου δυνατοῦ κόπου.

Ο ἀνθρωπος, ὡς ἐκδήλωσις τῆς ζωῆς ἐν τῇ φύσει ἔξεταξόμενος, εἶδεν ἐνωρὶς ἀναπτυσσομένην ἐν ἑκατῷ εὐκισθησίκην τινὰ ὑπὸ δικφόρους μορφὰς δσαι ἥσχεν αὐτῷ ἀπαρχίτητοι ἵνα ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ εἰδους, ὡς ἡ θρέψις κ. λ. π. Εἰναι αἱ λεγόμεναι αἰσθήσεις. (³) Ἐν πλήρει ἀγνοΐᾳ τῶν αἰωνίων νόμων οἵτινες διέπουν τὸ Σύμπαν καὶ ἀνίκανος ἐκ φύσεως νὰ μάθῃ ποτὲ τὴν ἐπ' αὐτῶν ἀλήθειαν, προφανῶς ἀγνοεῖ τὴν διαδοχήν τῶν φαινομένων, ἡ δὲ φυσική του αὐτη ἀνικανότης δπως προτίθη τὸ μέλλον, ἀκόμη καὶ τὸ μᾶλλον ἐγγύς, διήγειραν ἐνωρίτατα ἐν αὐτῷ τὴν παρατηρητικότητα καὶ τὸν λογισμόν, δι' ὧν προσπαθεῖ, συγδυάζων τὰς παρατηρήσεις του καὶ ἐκλέγων προηγουμένως ὑποθέσεις, διὰ τῆς δυνάμεως τῆς ἐπαγωγῆς, νὰ εὑρίσκῃ νόμους τινὰς τῶν φαινομένων πρὸς πρόγνωσιν δπωσδήποτε τοῦ μέλλοντος, συνηθέστατα ὑπὸ μορφὴν περιοδικότητος. Πᾶσα του σκέψις καὶ ἐνέργεια εἰς τοῦτο ἀφορᾷ, εἰς τὸ νὰ προτίθῃ καὶ προλάβῃ τὰς ἀνάγκας τοῦ μέλλοντος, ἡ δὲ ἐκ τοῦ λογισμοῦ ἀπορρέουσα Ἐπιστήμη ἀποτελεῖ τοιαύτην τινὰ προσπάθειαν, δπως ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῶν φαινομένων συγχθοῦν νόμοι δυνάμενοι νὰ θεωρηθοῦν διέπουν τὰ φαινόμενα ταῦτα, ἵνα ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν δύναται δ ἀνθρωπος νὰ παρασκευάζηται ἵνα ἀντιμετωπίζῃ τὰς ἀπαίτουμένας διὰ τὴν συντήρησιν τῆς ζωῆς του ἀνάγκας. Αὕτη ἀποτελεῖ τὴν αἰωνίαν ἀνθρωπίνην προσπάθειαν καὶ πρόβλεψιν καὶ ἐπάρκειαν μελλοντικήν, ἤτις διέπει τὴν ζωὴν φύσιν δλόκληλον καὶ εἰς ἦν δφείλει τὴν γένεσίν του δ πλοῦτος. «Ο δὲ πλοῦτος

(1) Gicero, de Finibus, I, 6, 26. Usener, Epicurea (Ethica), 264.

(2) Τὴν θεωρίαν ταύτην ἀνέπτυξαν ὁ Jevons, ὁ Walras ἀνεξαρτήτως ἀλήλων, στηοιχθέντες εἰς τὸν Gossen (Entwicklung des menschlichen Verkehrs, 1854). Ὁμ. Pantaleoni e Bertolini (Cenni sul concetto di massimi donistici (Giorn. degli Econ. 1892, 291). καὶ Pareto, Il massimo della utilità per una collettività in Sociologia (Giorn. d. Econ. 1913).

δργάνων ἔστι πλῆθος οἰκονομικῶν καὶ πολιτικῶν»⁽¹⁾

Τὸ δὲ πεπαρκές καὶ ἀστοχὸν κατὰ καγόνα τῶν προσπαθειῶν του δημως τούτων ἔξινχραζον αὐτὸν εἰς αἰώνιον κάμπτον δπως καταρτίζῃ ἀποτακτικού μέσων τῆς ζωῆς, καὶ ἐν τῷ ίσοδίῳ τούτῳ καμάτῳ αὐτοῦ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην δπως μὲ δυον ἔνεστι μικρότερον πόνον ἔξασφαλίζῃ δυον ἔνεστι πλείονα μέσας ζωῆς, τοῦτο δὲ ἔκφράζει δι νόμος τοῦ «πόνου καὶ τῆς ἡδονῆς», δστις διέπει οὐ μόνον τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ζωὴν ἐν τῇ φύσει καὶ ἐνέργειαν, ⁽²⁾ ἀφ' οὐ καὶ τὸ ὅδωρ ρέον ἀκολουθεῖ ἀφ' ἐκυτοῦ τὴν κατωφέρειαν οὐχ! δὲ τὸν ἀνιόντα δρόμον καὶ δι πάγος θριέται εἰς τὰς γραμμάς ἐλάσσονος ἀντιστάσεως⁽³⁾, οὐδὲν δὲ ζωῆκὸν η καὶ κοινωνικὸν ἐν γένει φαινόμενον δύναται γὰρ σπουδασθῆ κατὰ τρόπον ἐπαρκῆ, ἀν παροραθῆ δι νόμος οὗτος. «Οπως δὲ δι' ἔκαστον ἀτομον ἀναλόγως τῶν φυσικῶν αὐτοῦ ἰδιοτήτων πρὸς ἔργασίαν ὑπάρχει ἰδανική τις κατάστασις ἴσορροπίας καθ' ἣν τοῦτο ἔξασφαλίζει μείζονα δυνατὴν ἀπόλαυσιν μὲ ἐλάσσονα κόπον, οὕτω καὶ, τῆς ζωῆς ἐν ἐκάστη χώρᾳ συναγομένης ἀναλόγως τῶν φυσικῶν, γεωλογικῶν, κλιματολογικῶν ἐν γένει ἰδιοτήτων τῆς χώρας καὶ τῶν οἰκούντων αὐτήν, ὑπάρχει δι' ἐκάστην χώραν ἰδιαίτερα τις ἰδανικὴ κατάστασις μείζονος ἀπόλαυσεως τῆς ζωῆς μὲ ἐλάσσονα κόπον.

Ἐνῷ δημως δριον τῆς ἀνθρωπίνης ἀπόλαυσεως δυσκόλως δύναται νὰ καθορισθῇ, ἐν τούτοις δριον τοῦ κόπου δστις παράγεται ἀπὸ τὴν ἔργασίαν ἣν καταναλίσκει δ ἀνθρωπος ἵνα ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς δρίζεται ἀπὸ τὴν φυσικήν, τὴν διανοητικήν, τὴν ψυχικήν ἐκανότητα ἐκάστου ἀτόμου. Όσάκις η μεμονωμένη προσπάθεια δὲν ἐπαρκῆ ἵνα παράσχῃ δύναμιν ἐκανήν πρὸς ἐφαρμογὴν δυον ἔνεστι ἐλάσσονος κόπου, πρόκειται δὲ νὰ κατατριθῇ ἀνὰ μίκη ἰδιαίτερως ἐκάστη δύναμις ἀσκόπως η τούλαχιστον μὲ μικροτέραν ἀπόλαυσιν καὶ μείζονα κόπον, πᾶσα ζωῆκὴ σκέψις φέρεται εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς συγκεντρώσεως πλείστων κόπων εἰς τὴν κατάλληλογ στιγμὴν καὶ τόπον, δσάκις προβλέπεται δτι τὸ ἀντιστοιχοῦ εἰς ἔκαστον συνεργάτην μέρος τῆς ἀπόλαυσεως ἐκ τῆς κοινῆς προσπαθείας εἰνε μείζον ἐκείνου δπερ θὰ ἔξησφάλιζε μεμονωμένως, ἀκόμη καὶ ἀν ἐπήρκει, δ καταβληθεὶς κόπος. Elve αὗτη η «ἀρχὴ τῆς συγκεντρώσεως

(1) Άρ. Πολιτ. Α, 8, 36.

(2) Novicow, *Les luttes entre les sociétés humaines*, 290.

(3) Ή ἀρχὴ τοῦ ἐλάσσονος πόνου ἔσαγγέλλεται ἐν τῇ πολεμικῇ τεχνῇ, ήτοι διέτει τὴν ἐιτνωτέραν τῶν ἀνθρωπίνων δράσεων, τὸν πόλεμον, ὃς η ἀρχὴ τῆς οἰκονομίας τῶν δυνάμεων (Foch, *Principes de la guerre 1917*, 47).

τῶν δυνάμεων», ἔχουσαν οὖς μόνον εἰς τὸ οἰκονομικὸν πεδίον ἐφαρμογὴν ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ ἐν τῇ φύσει. Ἐπειδὴ δὲ ἔκαστον ἀτομον εἶναι πεπροικισμένον μὲν Ἰδιαιτέρας Ἰδιότητας ἐκ φύσεως, ἢ διευκόλυνσις τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἀρχῆς τοῦ κόπου καὶ ἀπολαύσεως διέπεται ἀπὸ ἑτέρων ἀρχήν, τὴν δοποῖαν δὲ Πλάτων Ἰδίᾳ ἀνέπτυξε (¹), τὴν ἀρχὴν «τοῦ καταμερισμοῦ τῶν ἔργων», συμφώνως πρὸς τὴν δοποῖαν ἔκαστος καταβάλλει ἐκεῖνον τὸν εἰδικὸν κόπον πρὸς ἐπίτευξιν μείζονος ἀπολαύσεως διτις λόγῳ τῶν ἀτομικῶν αὐτοῖς Ἰδιοτήτων εἶναι δι^o αὐτὸν δισεν ἔγεστιν ὑποφερτός, ἀλλὰ παράγει δοσον ἔγεστι μείζονα ἀπόλαυσιν.

Ἡ πραγματοποίησις τῶν ἀρχῶν τούτων δι^o ὡν δὲ ἀνθρωπος προπαθεῖ νὰ ἔξασφαλίσῃ τὴν ζωήν του ἐπιτυγχάνεται ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους. Ἡ γένεσις τοῦ οἴκου, τῆς κώμης, τῆς Πολιτείας, ως αὕτη ἐμφανίζεται παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει ἀποτελεῖ μέσον δι^o οὐ εὐχερέστερον ἔξασφαλίζεται ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχῶν τούτων.

Είναι βέβαιον διτις ἡ ἐφεύρεσις τῆς Κοινωνίας ἀπῆγτησε διὰ τὸν ἀνθρωπον, θυσίαν τινά. Ἐδέησε νὰ μαλάξῃ δλίγον τὸ ἀπεριόριστον τοῦ κανόνος τούτου, νὰ θέσῃ φραγμὸν εἰς τὴν μεγίστην ἀπόλαυσιν καὶ δριον εἰς τὸν ἐλάχιστον κόπον. (²) Καὶ δπως ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡ διαδίωσις καταστῇ δυνατή καὶ ὀφέλιμος, ἐδέησε νὰ σχηματίσῃ πλέον ἔξειλιγμένας ἀντιλήψεις περὶ πόνου καὶ ἀπολαύσεως, ἀς διατυπώνει σοφώτατα δὲ Ἀριστέλης (³) εἰς τὸν κανόνα τῆς μεσότητος, οὕτω δινομάζων τὴν ἀρετήν, τὸν δὲ μέσον ἀναγκαῖον εἶναι βίον βέλτιστον. Τὸν κανόνα δὲ τούτον ἐπεκτείνων εἰς τὴν πολιτείαν καὶ εἰς τὴν οἰκονομίαν, διακηρύσσει διτις «καὶ τῶν εὐτυχημάτων ἡ πεποίησις ἡ μέση βελτίστη πάντων», εἰδικώτερον δὲ διὰ τὴν οἰκονομίαν λέγει διτις «πρὸς δὲ τούτοις (ἀπὸ πολιτικῆς ἀπόψεως) οἱ μὲν ἐν ὑπεροχαῖς εὐτυχημάτων δυτες, ἰσχύος καὶ πλούτου καὶ φίλων καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, ἀρχεσθι καὶ οὔτε βούλονται, οὔτε ἐπίστχνται, οἱ δὲ καθ' ὑπερβολὴν ἐν ἐνδείᾳ τούτων, ταπεινοὶ λίγοι, ὁστε οἱ μὲν ἀρχειν οὐκ ἐπίστχνται, ἀλλ' ἀρχονται δουλικὴν ἀρχήν, οἱ δὲ ἀρχεσθαι μὲν οὐδεμιᾷ ἀρχῆ, ἀρχειν δὲ δεσποτικὴν ἀρχήν. Γίνεται οὖν δούλων καὶ δεσποτῶν ἡ πόλις, ἀλλ' οὐκ ἐλευθέρων, καὶ τῶν μὲν φθονούντων, τῶν δὲ καταφρονούντων... Βούλεται δέ γε ἡ πόλις ἔξισιν καὶ διμοίων διτις μάλιστα, τοῦτο δὲ ὑπάρχει μάλιστα τοῖς μέσοις... Καὶ σώζονται δὲ ἐν ταῖς πόλεσιν

(1) Πλ. Πολ. Β' XI «Ἐκ δὴ τούτων πλείω τε ἔκαστα γίγνεται καὶ κάλλιον καὶ ὅπον διτις εἰς ἕν κατὰ φύσιν καὶ ἐν καιρῷ, σχολὴν τῶν ἄλλων ἄγων, πράττει».

(2) Πλάτ. Πολ. Β' II.

(3) Ἀρ. Πολιτ. Δ. IX.2.

οὗτοι μάλιστα τῶν πολιτῶν. Οὕτε γάρ αὐτοὶ τῶν ἀλλοτρίων, ὥσπερ οἱ πένητες ἐπιθυμοῦσι...διὰ τοῦτο καλῶς ηὗξατο Φωκυλίδης «πολλὰ μέσοισιν ἄριστα, μέσος θέλω ἐν πόλει εἰνκι». Δῆλον ἄρα δτι καὶ κοινωνίᾳ ἡ πολιτειὴ ἀρίστη ἡ διὰ τῶν μέσων καὶ τὰς τοιαύτας ἐνδέχεται εὐ πολιτεύεσθαι πόλεις ἐν αἷς δὴ πολὺ τὸ μέσον... δτι δὲ ἡ μέση βελτίστη φανερόν, μόνη γάρ ἀστασίκστος...»

Τὸ Κράτος ἀποτελεῖ τὸν ἀπρόσωπον ἐκεῖνον δργανισμὸν εἰς δν κατέψυγεν ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία ἵνα ἀναθέσῃ εἰς αὐτὸν δσην προβλεπτικότητα ἡτο δυνατὸν οὗτος νὰ ἀναλάβῃ ἀναλόγως τῆς συγκροτήσεώς του καὶ τοῦ ἀπροσώπου τοῦ χαρακτῆρος του διὰ τὴν πρὸς ζωὴν ἐπάρκειαν τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας, ὡς ἐπίσης καὶ ἔξασφάλισιν τοῦ τρόπου καθ' Ἑν τὰ ἀτομα θὰ ἡδύνχνε ἐν κοινωνίᾳ νὰ ζῶσι μὲ μείζονα ἀπόλαυσιν καὶ ἐλάσσονα κόπον κατὰ τὸ δυνατόν. (¹) Διεπόμενον καὶ τοῦτο ὅπο τῆς ἀρχῆς τῆς συγκεντρωσεως τῶν δυνάμεων καὶ κοινῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ βουλήσει συνιστάμενον κέκτηται ἴσχυν μείζονα παντὸς ἀλλου ἐν αὐτῇ δργανισμοῦ καὶ συγεπῶς καὶ ἐπιθολήν. Ἀκριβῶς δὲ λόγῳ τῆς συστάσεώς του πρέπει τὰς κοινωνιάς του ὑπηρεσίας, αἵτινες καὶ αὐταὶ ἀποτελοῦν ἰδιώνυμον διὰ τὸ ἀτομον δοηθητικὴν ἀπόλαυσιν, νὰ παρέχῃ δι' ἔσον ἔνεστι ἐλάσσονος κόπου, δηλ. θυσιῶν ἐκ μέρους τοῦ ἀτόμου. Κεῖται ἐπομένως τὸ κράτος σήμερον ὡς ἰδιώνυμος ἐπιχείρησις πρὸς παροχὴν τῶν κοινωνικῶν ἐκείνων ὑπηρεσιῶν αἵτινες εἰνε ἀπαραίτητοι διὰ τὴν διαβίωσιν τοῦ ἀτόμου ἐν κοινωνίᾳ, διαφέρουσα κυρίως τῶν κοινῶν ἐπιχειρήσεων κατὰ λόγον μεγέθους, ἀτε ἀποτελοῦν τὸν ἴσχυρότερον ἐν τῇ χώρᾳ δργανισμόν, κατὰ τὴν ἱκανότητα τῆς χρήσεως πειθανγκασμοῦ πρὸς ἔξεύρεσιν τῶν πόρων τῆς ζωῆς του καὶ κατὰ τὴν ἀνάγκην δημοσιότητος εἰς τὴν δικαιείρησιν ἐν ἁντιθέσει ἐνίστε πρὸς τὰς κοινὰς ἐπιχειρήσεις.

Ἄντλετ δὲ τὸ Κράτος τὴν ζωὴν του κατὰ κανόνα ἐκ τῶν ἰδιωτικῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων, περιλαμβανούσων τὸν ἰδιωτικὸν πλοῦτον καὶ τὸ ἰδιωτικὸν εἰσόδημα, ἀτινα δμοῦ δνομάζομεν ἰδιωτικὴν περιουσίαν (²)

(1) Π. Ρεδιάδη, Τὸ σύγχρονον δυναμικὸν Κράτος ('Επιθ. τοπ. Αὔτοδ. 1926. Ε', Α')

(2) Τὰ κράτη συνήθως κέκτηνται καὶ κρατικὸν πλοῦτον, ἀποτελούμενον ἐκ τῆς δημοσίας αὐτῶν περιουσίας (domain publice) ὡς π. χ. τὰ δημόσια κτίρια, ἔργα κ.λ.π., καὶ τῆς ἰδιωτικῆς αὐτῶν περιουσίας (domain privée) κτημάτων προσοδοφόρων κ.λ.π. Οἱ τοιοῦτοι διιασ πόροι, ὡς θέληται διδούνται πρὸς τὰ πνεῦμα τῆς θεωρίας τῆς Δημ. Οἰκονομίας.

ΚΕΦΑΛΙΟΝ Β'.

ΑΙ ΑΡΧΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ

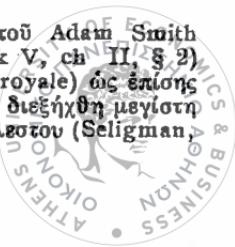
“*Ηκοινωνική ἀρχὴ τῆς μεσότητος*⁽¹⁾ καθορίζει τὴν κατεύθυνσιν πρὸς ἣν δέον νὰ τείνῃ ἡ Πολιτεία. «Δῆλον οὖν ὃς οὐχ ἴκανὸν τὸ τὰς οὐσίας ἵστας ποιεῖσαι τὸν νομοθέτην, ἀλλὰ τοῦ μέσου στοχαστέον.»⁽²⁾ Ἡ ἀρχὴ αὕτη περιέχει ἐν αὐτῇ τὴν ἴδεαν τῆς ἰσότητος καὶ παρέχει τὴν ἀδίκαστον ἔρμηνείαν τοῦ τρέπου καθ’ ὃν ἐν τῇ οἰκονομικῇ ζωῇ παρήχθη ἡ ἴδεα αὕτη ὡς ἐπίσης καὶ ἡ τῆς καθολικότητος, βισικαὶ ἐν τῇ θεωρίᾳ τοῦ συγχρόνου ἡ ἀντιπροσωπευτικοῦ *Κράτους*, ἔνθι πᾶσα πολιτειακὴ δράσις πηγάδει ἐκ τῆς θελήσεως τῆς πλειονότητος τοῦ λκοῦ, ἐνχοροῦντος ἔλεγχον διὰ τοῦ *Κοινοθυλίου* ἐπὶ τῶν πρᾶξεων τῆς Κυδερνήσεως. Συμφώνως ἐπομένως πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην καὶ ἡ δημοσιονομικὴ δράσις πρέπει νὰ ἐνχορηται ἐπὶ πάντων τῶν πολιτῶν ἀνευ ἐξιρέσεως ἀτόμων ἢ τάξεων αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει περιστάσεων ἐμφανιζομένων ἐπὶ πάντων τῶν πολιτῶν ἐξ ἴσου καὶ ἀνχρηστικῶς. Οὕτω διεμορφώθη, μετὰ τὴν θεωρίαν τῆς ἴκανότητος τοῦ φορολογουμένου (*théorie des facultés*) καὶ ἡ τῆς ἰσότητος τῶν θυσιῶν (*theorie de l’ égalité des sacrifices*), ἀπότοκος μὲν τῆς ἀριστοτελείου θεωρίας, διατυπωθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ Adam Smith⁽³⁾ καθ’ ἣν εἰσάγεται τοιαύτη τὶς δημοιομορφία ὥστε ἔκαστον ἀτομον νὰ ὑφίσταται τὸ αὐτὸ δάρος ἐκ τοῦ φύρου, ἡ δὲ σχετικὴ οἰκονομικὴ θέσις τῶν ἀτόμων πρὸς ἀλληλα καὶ παρκμένη ἀμετάβλητος καὶ μετὰ τὴν ἔκτισιν τῆς πρὸς τὸ *Κράτος* εἰσφορᾶς, οἷα ἦτο καὶ πρὸ ταύτης.⁽⁴⁾ Ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος τῶν θυσιῶν

(1) Πρβλ. Π. Ρεδιάδη, Περὶ τῶν δρίων μεταξὺ Κράτους καὶ Δήμου (Ἐπιθ. Τοπ. Αὐτοδ. Δ. Α. 1925).

(2) Ἀρ. Πολ. Β. 7. 5.

(3) Ἡ ἀρχὴ αὕτη διετυπώθη ἐν τῷ λεγομένῳ αἱ κανόνι τοῦ Adam Smith (*The nature and causes of the wealth of nations* 1876, Book V, ch. II, § 2) ὑπεστηρίχθη δὲ παρὰ τοῦ στρατάρχου Vauban (*La dîme royale*) ὡς ἐπίσης καὶ ὑπὸ τοῦ Yung (ἐ. ἄ. § 18).⁽⁵⁾ Επὶ τῶν ἀρχῶν τούτων δῆμος διεξήχθη μεγίστη συζήτησις ἐξ ἀφορμῆς τῆς μορφῆς τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ (Seligman, *Progressive taxation*, 185).

(4) Einaudi, *Studi degli effetti delle imposte*, XX.

ἀποτελεῖ τὴν πρώτην τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς Δημ. Οἰκονομίας, διετυπώθη δὲ καὶ ὡς συνταγματική διάταξις εἰς τοὺς πλείστους Καταστατικούς χάρτας, νοούμενη διὰ τῆς φράσεως διτε ξαστος εἰσφέρει «ἄναλόγως τῶν δυνάμεων του.»⁽¹⁾

Ἡ πολιτικὴ δμως ἐλευθερία ἐπέτρεψε τὴν ἀνάπτυξιν διαφόρων κοινωνιολογικῶν θεωριῶν καὶ συνέδεσε στεγῶς τὴν πολιτικὴν δράσιν πρὸς τὴν δημοσιονομικήν. Οἰκονομικαὶ θεωρίαι καὶ συστήματα συνεπλέχθησαν πρὸς τὴν πολιτικὴν μορφὴν τοῦ Κράτους, γεννηθέντος οὕτω τοῦ συγχρόνου Κράτους τῆς Κοινωνικῆς Οἰκονομίας διπερ παρίσταται ὡς ὅργανον προσχωγῆς τῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων τῆς Κοινωνίας, συμφώνως πρὸς τὴν καθ' Ἀριστοτέλη καταγγήλην τῆς πολιτείας ἐκ τοῦ «οἴκου», ἔνθα ἡ πατρικὴ ἔξουσίζεις ἔξασκεται εἰλικρινῶς καὶ μετ' αὐταπαργήσεως ὑπὲρ τῶν ἔξουσιαζομένων.

Τὸ Κράτος δμως τῆς Κοιν. Οἰκονομίκες εὑρεν ἥδη θεμελιωμένας τὰς τρεῖς γνωστὰς θεωρίας τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, τὴν φυσιοκρατικήν, δημιούργημα τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιότητος, τοῦ Εενοφῶντος⁽²⁾, καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους, ἣν ἀνέπτυξαν κατόπιν δ Gentillon, δ Quesnay, δ Du-pont de Nemours καὶ ἄλλοι καὶ καθ' ἣν ἡ γῆ εἶνε ἡ μοναδικὴ παραγωγὴ δύναμις, τὴν ἀνθρωποκρατικὴν λεγομένην, ἣς ἡ ἀρχὴ εὑρηται παρὰ Πλάτωνι⁽³⁾ ἀνεπτυχθεῖσα ἐν Ἀγγλίᾳ ἰδίως παρὰ τοῦ Smith καὶ Ricardo ἀποτελέσσασα δὲ τὴν βάσιν τοῦ οοσιαλισμοῦ, καθ' ἣν ἡ ἐργασία εἶνε ἡ μόνη παραγωγικὴ δύναμις, καὶ τέλος τὴν πονοφυσιοκρατικὴν κληθεῖσαν, ἣν ἐπεχείρησε νὰ ἀναπτύξῃ δ Effertz⁽⁴⁾, ήτις στηρίζεται εἰς τὴν συνεργασίαν κεφαλαίου καὶ ἐργασίας. Ἡ ἐποχὴ τοῦ Κράτους τῆς Δημ. Οἰκονομίκες εἶδεν ἀρχόμενον τὸν σφοδρότατον ἐναντίον τοῦ κεφαλαίου ἀγῶνα⁽⁵⁾; διτις ἐστρέφετο κυρίως περὶ τὴν ἀμφισδήτησιν τῆς κυριότητος τοῦ κεφαλαίου, καίτοι τὴν ἀνάγκην τῆς διάρκεως αὐτοῦ διπωσδήποτε ἀνεγνώρισαν σχεδὸν πάντες, Καὶ θὰ ἡδυνάμεθα νὰ εἰπωμεν δτι, ἀν τὰ κεφάλαια διακρίνωμεν εἰς πραγματικὰ καὶ ὑποθετικά⁽⁶⁾ ἀτιγα συνιστῶται ἐκ τῶν φυσικῶν καὶ ἐπικτήτων ἰδιοτήτων τῶν ἀτόμων, τὰ πρῶτα ἀντιστοιχοῦν εἰς τὴν ἀπονον παραγωγὴν εἰσο-

(1) Ἡ φράσις αὗτη εἰσήχθη προτάσσει τοῦ πληρεξούσιου A. Θεοδωρίδη ἐν τῷ «Ελληνικῷ Συνιάγματι κατὰ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ 1911, διπας δικαιολογήσῃ τὴν φορολογίαν τοῦ εἰσοδήματος, ἀντὶ τῆς «περιουσίας». Ἡ διόρθωσις δμως πράγματι παρέλκει, ὡς θελόμεν, τίδει.

(2) Εεν. Οἰκ. V

(3) Πλάτ. Πολ. B' XI.

(4) Effertz, Le principe ronophysocratique 1913, id. Les antagonismes économiques, 1906, 465.

(5) Marx, Das Kapital 1890.

(6) Gide, Cours d' Economie politique, 1920 I.

δήματος, τὰ δὲ δεύτερα εἰς τὴν μετὰ πόνου παραγωγήν (ἔργασία), δότιά γάρ σημερον συνίσταται εἰς τὴν κατάργησιν τῆς παραγωγῆς τοῦ ἀτομικοῦ εἰσοδήματος ἐκ τῶν τοῦ πρώτου εἰδους κεφαλαίων.

Ἐν τῷ ἐπακολουθήσαντι καὶ ἐν τῇ ἔξελιξει του ἔτι εὑρισκομένῳ Κράτει τῆς Κοινωνικῆς Οἰκονομίας, καίτοι οὐδεμία ἐκ τῶν διαφόρων κοινωνικικῶν θεωριῶν διοικεῖται, ἐν τούτοις κατί απέμεινεν ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν λαϊκὴν ψυχήν, τοῦθ' ὅπερ ὑπεδοιήθησαν αἱ ἔξαιρετικαὶ περιστάσεις τοῦ μεγάλου πολέμου καθ' ἃς ἡ ὑπὲρ τοῦ ἐστρατευμένου λαοῦ μέριμνα τοῦ κράτους ἔλασθε πρωτοφανῆ ἐντασιν καὶ δ λαὸς συνησθάνθη τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ ἀξίαν. Οὕτω ἡ τάσις τῶν ἐκ καθέδρας σοσιαλιστῶν (Kathedersozialisten) μὲ τὸν Wagner (⁽¹⁾) ἐπὶ κεφαλῆς, καθ' ἣν ἡ δημοσιονομικὴ δράσις πρέπει νὰ ἀποδέψῃ εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν πτωχοτέρων ἔξομάλυνσιν τῆς ἀνισότητος ἐν τῇ καταγομῇ τοῦ εἰσοδήματος, καθ' ἣν δηλαδὴ πρέπει εἰς τὸν φόρον νὰ ἀποδοθῇ σημασίᾳ κοινωνικῆς λειτουργίας, ἔσχε τὴν ἐπιτυχίαν τῆς εἰσαγωγῆς πανταχοῦ σχεδὸν τοῦ προοδευτικοῦ, ἀντὶ τοῦ ἀναλογικοῦ συντελεστοῦ. Ἐξ ἀλλου αἱ ἐπικρατήσασι αἱραὶ τῆς γενικῆς κοινωνιολογίας, τὴν πραγματοποίησιν τῶν δοπίων ὑπεδοιήθησαν αἱ ἐκ τῆς ἔλευθερίας τοῦ ἀτόμου ἀπορρεύσασι δημοκρατικαὶ ἐπιρροαὶ, ἔδωκαν εἰς τὸ Κράτος τὴν μορφὴν τοῦ προστάτου τῶν πολλῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ προβούσα τάσις πρὸς τὴν βιομηχανίαν ἔχει σχεδὸν πανταχοῦ παραγάγει μεγάλας μάζας ἀκτημόνων ἔργατῶν, ἀφ' ἐνὸς ἡ ὑπὲρ τῶν ἔργατῶν μέριμνα ἔθεωρήθη μία τῶν πρωτίστων λειτουργιῶν τοῦ Κράτους, ἐνῷ ἐξ ἀλλου ἐπειδὴ «οἱ πολλοὶ εἰνε οἱ ἀποροὶ», (⁽²⁾) αἱ οἰκονομικαὶ ἀνάγκαι αὐτῶν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ θεραπευθῶσι διμαδικῶς εἰμὴ μόνον διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῆς πλουτοπαραγωγῆς τοῦ Κράτους, τοῦθ' ὅπερ ἀποτελεῖ σπουδαιότατον σκοπὸν τοῦ νεωτέρου Κράτους τῆς Κοινωνικῆς Οἰκονομίας, (⁽³⁾) ὅπερ πρωτίστως δὲν ἀμελεῖτὴν θεραπείαν τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν τῆς πλειονότητος. Ἡ ὑπὲρ τῶν ἔργατῶν μέριμνα τοῦ Κράτους ἐξεδηλώθη ποικιλοτρόπως, ὡς π. χ. διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ διαφορισμοῦ τοῦ εἰσοδήματος ἀναλόγως τῆς προελεύσεώς του ἐξ ἔργων εἰς τὴν κεφαλαιού, τοῦ ἔλαχίστου συντηρήσεως καὶ ἀλλων μέτρων ἔξαιρόντων τὴν ὑποκειμενικότητα τῆς εἰσφορᾶς. Ταύτοχρόνως τὸ Κράτος τῆς Κοιν. Οἰκονομίας ἐκτὸς τῶν εἰδικῶν μεταποιητικῶν σύγχρονον δυναμικὸν Κράτος ('Επιθ. Τοπ. Αὐτοδ. 1926, Ε', Α').

(1) Wagner, Finanzwissenschaft, 187, 193.

(2) Ἀρ. Πολ. Ζ. 2.6.

(3) Tangorra, Trattato di Scienza della Finanza, 1915, 735. ὁμ. Ρεδάδη, Τὸ σύγχρονον δυναμικὸν Κράτος ('Επιθ. Τοπ. Αὐτοδ. 1926, Ε', Α').

εἰδικῶν Ὄπουργείων καὶ ὑπηρεσιῶν κλπ. ἐνασκεῖ τὴν δημοσιονομικὴν δρᾶσιν κατὰ τρόπον μὴ παρακωλύοντα, εἰμὴ δσον ἐλάχιστα, τὴν πλουτοπαραγωγὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας ⁽¹⁾. Συντελεῖται δὲ αὕτη κατὰ τὸν γνωστὸν κύκλον μετασχηματισμοῦ τῶν ἀποταμιεύσεων, κατὰ τὴν λεγομένην Σχολὴν τῆς Λωξάνης ⁽²⁾, καθ’ ἥν ἡ ἀποταμίευσις ἐξ ἡς παράγεται τὸ κεφάλαιον, μεθ’ οὐ αὕτη συνιστᾶ τὴν περιουσίαν, χρησιμοποιεῖται εἴτε πρὸς ἐκ νέου παραγωγὴν (épargne-capital, ἀντιστοιχοῦν περίπου πρὸς τὸ λεγόμενον κυκλοφοροῦν κεφάλαιον, circulant), εἴτε πρὸς κεφαλαιοποίησιν ⁽³⁾ ἀντιστοιχοῦν περίπου πρὸς τὸ πάγιον κεφάλαιον, fixe), εἴτε πρὸς κατανάλωσιν, δηλαδὴ πρὸς ἀπόκτησιν ἀμέσως ἀγαθῶν, ἅτινα ἡδύνατό τις νὰ ἀπολαύσῃ εἰς τὸ μέλλον. Ἐν τῷ κύκλῳ τούτῳ πρέπει νὰ ἔνισχύεται ἡ παραγωγὴ διὰ τῆς διευκολύνσεως τῆς δημιουργίας νέων κεφαλαίων εἰς ἀντικατάστασιν τῶν φθειρομένων καὶ ἐπικύρωσιν τῶν ὑπαρχόντων, εἰσαγομένης ταῦτοχρόνως τῆς ἀνάγκης δπως ἕρευναται οὐ μόνον τὸ ποσὸν ἀλλὰ καὶ δ τρόπος καθ’ ἐν παρήχθη τὸ εἰσόδημα, καὶ εἰδικώτερον κατὰ πόσον συμμετέσχεν εἰς τὴν παραγωγὴν αὐτοῦ ἡ ἐργασία ἥτις ἀποτελεῖ τὸν πόρον τῆς ζωῆς τῶν μεγάλων λαϊκῶν μαζῶν, αἵτινες εἰς τὴν ἐργασίαν μόνον ἀναγνωρίζουν τὸ δικαίωμα νὰ δημιουργῇ νέα κεφάλαια καὶ αἵτινες ἀπαιτοῦν αὐστηρὰν τὴν μεταξὺ τῶν πραγματικῶν καὶ τῶν ὑποθετικῶν κεφαλαίων, ἔνθα ὑπάγεται καὶ ἡ ἐργασία, διάκρισιν ⁽⁴⁾. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἔνισχύσεως τῆς πλουτοπαραγωγῆς ἀποτελεῖ τὴν ἑτέραν τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς Δημ. Οἰκονομίας, ἥτις συνδέει τὴν δημοσιονομικὴν δρᾶσιν πρὸς τὴν καθόλου Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν ἡς αὕτη ἀποτελεῖ τὸν κύριον σκοπόν. Ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς μεσότητος, συνδυαζόμενη πρὸς τὰς συγχρόνους κοινωνικὰς τάσεις καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἔνισχύσεως τῆς πλουτοπαραγωγῆς, τείνει εἰς τὴν δημιουργίαν ἴδαικῆς τιγος καταστάσεως ἐν τῇ κοινωνίᾳ καθ’ ἥν πάντα τὰ ἀτομά, ἔχοντα ἕκκστον ἴσον κεφάλαιον, θὰ ἀπέκτων καὶ ἴσον εἰσόδημα, τῶν μειζόνων κεφχαλαίων συνισταμένων, ἐάν παρίσταται ἀνάγκη τοιούτων, ἐκ τῆς συνεργασίας πλειόνων τοιούτων, συμφώνως τῇ

(1) Nicholson, The principles of Political Economy.

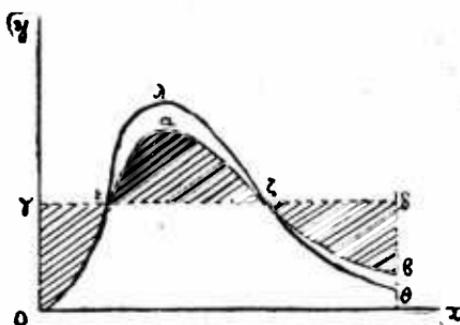
(2) Murray, Leçons d'économie Politique (trad.fr.) 1920, 164. "Op. Cassel, Theoretische Nationalökonomie, 1921, 28.

(3) Ὁ Böhm-Bawerk ὀνομάζει τὸ κυκλοφοροῦν κοινωνικὸν κεφάλαιον τὸ δὲ πρὸς κεφαλαιοποίησιν ἀτομικὸν (individuelkapital), δὲ Gide, «lucratif».

(4) Ἡ ἀπόδοσις κεφαλαίου ἥτις είναι ὁ λόγος τοῦ καθηρεύοντος κεφαλαίων, ἔάν κατὰ τὴν περίττωσιν τοῦ ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ ἄπειρον τὸν τόκον ἀποταμιεύσεως, ἔχομεν τὸ φαινόμενον τῆς λεγομένης rente.

άρχη τοῦ κολλεκτιβισμοῦ (collectivism). Καμπύλη τις ουδὲ εἰσοδήματος, ἔχουσα ως γνωστὸν περίπου τὴν μορφὴν τῆς καμπύλης τῶν σφαλμάτων⁽¹⁾, θὰ ἔτεινεν οὕτω δπως καταστῇ παράλληλες τῷ ἀξονὶ τῶν Χ, ή γδ, ὑπό τὸν δρον δπως τὸ καμπυλόγραμμον ἐμβαδὸν αεὶ η̄ ἔλασσον τοῦ διζ + ογε, ἵνα η̄ παραγωγικότης τῆς χώρας αὐξάνῃ τι, ὡς

λέγει δ Barone, ⁽²⁾ ἵνα τὸ κέντρον τοῦ βάρους τοῦ ασθη κεῖται χαμηλότερον τοῦ κέντου βάρους τοῦ ογδοή.. Ή καμπύλη πάντως ολθ θὰ πεμψερύνετο ἔτι μᾶλλον τῆς ἀρχῆς τῆς μεσότητος.

Αἱ αὐταὶ δὲ ἰδέαι ἐνισχύμεναι παρὰ τοῦ συνεργατισμοῦ (coopération), καὶ τῆς ἀλληλεγγύης (solidarité) ὕθησαν τὰς νέας ἰδέας ὥστε καὶ μίτρῶν θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ καταστατικοῦ χάρτου παντὸς ἀντιπροσωπευτικοῦ Κράτους, ή τοῦ σεδασμοῦ τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας, νὰ ἀτονήσῃ ἐν τῷ Κράτει τῆς Κοιν. Οἰκονομίας, λόγῳ τῆς εὐρύτητος ὅφ' ἣν κρίνεται η̄ δημοσίᾳ ἀνάγκη η̄ ὠφέλεια. ⁽³⁾ Πράγματι δὲ δ δρος οὗτος δὲν καθορίζεται σαφῶς ἐν τοῖς πλείστοις τῶν Συνταγμάτων· ἔξ ἀφορμῆς ἰδίως τῶν πολεμικῶν ἀναγκῶν, ἐν ἀρχῇ ὑπὸ μορφὴν ἐπιτάξεων, ἰδιωτικαὶ βιομηχανίαι, ἀκίνητες ἰδιοκτησία, πλοῖα, παντοειδῆς παραγωγὴ κ.λ.π. διετέθησαν παρὰ τοῦ Κράτους πρὸς γενικὴν ὠφέλειαν, ή δὲ ἐκ τῶν πολεμικῶν ἀναγκῶν ἀναγγέλεισις καὶ γενίκευσις τῆς δημοσίας ὠ-

(1) Borel, Théorie des probabilités, 1909, 118.

(2) Barone, Studi di economia finanziaria (Giorn. degli Econ., 1911, No 4—5).

(3) Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, δηλαδὴ η̄ Δημοσία ὠφέλεια ἡνάγκη, αἱ αυθηκαι ὅφ' ἃς αὗτη πράγματι ὑπάρχει κλπ., ηδύανο νὰ ἀποτελέσῃ ἔξαρτον θέμα μελέτη; Συνταγματικοῦ Δικαίου.

φελείας ἐπεκράτησεν ηδη ώς ἄγραφος νόμος καὶ εἰς τὴν μεταπολεμικήν περίοδον πρὸς ἀνασυγκρήτησιν τοῦ καταστροφέντος πλούτου, θεωρηθέντος οὕτω ἀπαρχιτήτου δπως αἱ ἴδιωτικαὶ ἀνάγκαι αἴτινες θεραπεύονται μετὰ μείζονος ἀπολαύσεως καὶ ἐλάσσονος κόπου, διποχωρήσουν πρὸ τῶν δημοσίων ἀναγκῶν τῆς πλειονότητος. Ἡ δὲ κατὰ τὸν πόλεμον κρατικὴ ἐπιβολὴ συνηθεστάτη χρησιμοποίησις ὠρισμένων ἀτέμων δι᾽ ὠρισμένων ὑπηρεσίας ἔχει προφανῶς τὴν μορφὴν ἐπιτάξεως, οὐχὶ πλέον μόνον πραγματικοῦ, ἀλλὰ καὶ ὑποθετικοῦ κεφαλαίου. Βαθύτερα δὲ ἔρευνα ἀποδεικνύει δτὶς ἡ παραδίκαιας τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας, ἥτις «οὔτε αὐθαίρετος οὔτε ἀπραγματοποίησις θὰ ἦτο»⁽¹⁾, δὲν ἀφορᾷ τὴν κυριότητα ἀλλὰ τὴν νομῆν, δηλ. τὴν διάθεσιν τῆς ἰδιοκτησίας κατ᾽ εἶδος ἢ ἔντασιν παραγωγῆς πρὸς ὠρισμένην κατεύθυνσιν. Ἔνωρίτατα δὲ δ Stanley Jevons⁽²⁾ διεῖδε τὴν ἀνάγκην δπως τὰ κεφάλαια χρησιμοποιῶνται παρὰ τῶν πατόχων των πρὸς γενικὴν ψφέλειαν καὶ κοινωνικὴν εὐημερίαν, ὡς ἐπίσης καὶ δ Girardin⁽³⁾.

Οὕτω ἐν τῷ συγχρόνῳ Κράτει τῆς Κοινωνικῆς Οἰκονομίας δύο εἰνε αἱ ἀνεγνωρισμέναι θεμελιώδεις ἀρχαί, ἡ τῆς Ισότητος τῶν θυσιῶν καὶ ἡ τῆς ἐνισχύσεως τῆς πλουτοπαραγωγῆς, ἐφ' ὧν δφείλει νὰ ἔδραιταις ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶτις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΝ, ΜΟΡΦΗ ΚΑΙ ΕΝΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ. — ΙΔΙΩΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙ.

Ο ἁνθρωπος κέκτηται δύο εἰδῶν ἀνάγκας, ἴδιωτικάς, αἴτινες κυρίως ἀφοροῦν εἰς τὴν συντήρησίν του εἰς τὴν ζωὴν καὶ κοινωνικάς. Αἱ φυσικαὶ του ἴδιότητες ἢ ἡ φύσις τοῦ τόπου ἔνθα κατοικεῖ ἢ αἱ ἴδιαίτεροι συνθῆκαι ὅφ' ἃς διατελεῖ, τὸν ἄγουν εἰς τὴν ἀνάγκην δπως συμφώνως πρὸς τὸν ἐπικούρειον κανόνα τοῦ ἐλάσσονος πόνου καὶ μείζονος ηδονῆς ὀθεῖ τὴν παραγωγὴν τῶν διαφόρων προϊόντων πρὸς τὴν καταλληλοτέραν κατεύθυνσιν, ἐπιψυλασσόμενος νὰ συναλλάσῃ τὰ διὰ

(1) Pareto, *Systèmes socialistes*, II, 314.

(2) Stanley Jevons, *The Sheory of political economy*, 214.

(3) Girardin, *Le socialisme et l'impôt*.

κατακμερισμοῦ τῶν ἔργων ἐν τῇ ἐν κοινωνίᾳ διαβιώσει του παραχόμενα προϊόντα ἵνα οὕτω ἀπογάπτερον ἴκανοποιεῖ δύον ἔνεστι πλείονας ἀνάγκαις. Ἐκ τῆς ἀναγκαστικῆς ἐπομένως ἐν κοινωνίᾳ διαβιώσεώς του γεννῶνται δι' αὐτὸν καὶ κοινωνικαὶ ἀνάγκαι. Ὡς πηγὴν τῶν μέσων πρὸς ἴκανοποιήσιν ἀμφοτέρων τῶν εἰδῶν τῶν ἀναγκῶν του χρησιμοποιεῖ τὸν ἰδιωτικὸν πλοῦτον. Τὸν δὲ ἐπικούρειον κανόνα δὲν χρησιμοποιεῖ μόνον τὸ ἀτομὸν δπως ἀντλήσῃ τὰ μέσα πρὸς ἴκανοποιήσιν τῶν ἰδιωτικῶν του ἀναγκῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ Κράτος, εἰς δὲ τοῦτο ἀναθέτει τὴν μέριμναν διὰ τὴν ἴκανοποιήσιν τῶν κοινωνικῶν του ἀναγκῶν, (¹) εἰς τὸν κανόνα τοῦτον στηρίζει τὴν ὑπαρξίν του, καθόσον τοῦτο ἀποτελεῖ κοινωνικὴν λειτουργίαν ἥτις μόνη δύναται νὰ ἴκανοποιήσῃ τὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας τοῦ ἀτόμου κατὰ τὸν οἰκονομικῶτερον τρόπον, ἐντεῦθεν δὲ ἔλκει τὴν καταγγαγὴν δὲ μονοπωλιακὸς χρακτήρα τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν.

Αἱ ἰδιωτικαὶ ἀνάγκαι θεραπεύονται κατὰ τρόπον προσωπικόν, ἀναλόγως τῆς ἰδιοσυγκρασίας τοῦ ἀτόμου καὶ τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς του, ἔχουν δηλαδὴ εἰδικὸν χρακτήρα. Αἱ κοινωνικαὶ, τούναντίον, εἰνε φύσεως γενικῆς, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ μέσα δι' ὧν αὗται θεραπεύονται, ἀνεξάρτητοι δηλαδὴ τῶν προσώπων, ἀλλὰ καθωρισμέναι κατ' εἰδος κατὰ γενικὸν τύπον. Τῶν ἰδιωτικῶν ἀναγκῶν καὶ συνεπῶς καὶ τῶν μέσων πρὸς ἴκανοποιήσιν αὐτῶν μέτρον εἶναι δὲ ἄνθρωπος. Τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν μέσων τῆς ἴκανοποιήσεως αὐτῶν τὸ μέτρον καθορίζει τὸ κοινωνικὸν σύνολον, εἰς τὸ δποῖον τὸ ἀτομὸν ἔξχασει σήμερον σμικροτάτην ἐπιρροήν, εἰς δὲ τὰ παλαιότερα πολιτεύματα, τὰ ἀπολυταρχικά, τὸ μέτρον τοῦτο καθωρίζετο, σχεδὸν ἐν ἀπουσίᾳ αὐτοῦ, ὑπὸ τῆς ιθυνούσης τάξεως (Βασιλείᾳ, ἀριστοκρατίᾳ). Διαφέρουν ἐπομένως αἱ κοινωνικαὶ ἀνάγκαι τῶν ἰδιωτικῶν καὶ συνεπῶς καὶ τὰ μέσα πρὸς ἴκανοποιήσιν αὐτῶν πρῶτον κατ' εἰδος, δηλαδὴ αἱ μὲν εἰνε φύσεως ἀμέσως ἀντικειμενικῆς, αἱ δὲ ἰδιωτικαὶ ὑποκειμενικῆς, δεύτερον δὲ καὶ κατὰ τὸν τρόπον τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς ἐντάσεως αὐτῶν.

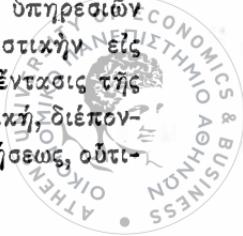
Διαφέρουν δμας ἀκόμη αἱ ἀνάγκαι αὗται ἀλλήλων καὶ κατὰ περίοδον ἐμφανίσεως. Ἐνῷ αἱ ἰδιωτικαὶ ἀνάγκαι εἰνε περιοδικοῦ χρακτήρος, καὶ ἐπομένως καὶ ἡ ἀντλησις τῶν μέσων τῆς ἴκανοποιήσεως ἔδει νὰ ἔχῃ περιοδικὸν χρακτήρα, καὶ εἶναι ταῦτα ἀνάλογα πρὸς τὴν ἐντασιν αὐτῶν, αἱ κοινωνικαὶ ἀνάγκαι παρίστανται πάντοτε συγχρεῖς καὶ

(1) Allgem. Landrecht für die Preuss. Staaten v. 5 Feb. 1794, Titel XIII, §§, 3, 15.

έγρηγορυῖαι· καὶ αἱ δημόσιαι οὐ πηρεσίαι δι^τ ὡν ἵκανοποιοῦνται αἱ κοινωνικαὶ ἀνάγκαι πρέπει γὰ εἰναι ἔτοιμοι δπως χρησιμοποιηθοῦν, καθόσον δ μὲν ἀνθρωπος γνωρίζει περίου πότε θέλει ἐμφανισθῆ ἑκάστη ίδιωτικὴ ἀνάγκη καὶ τὴν ἔντασίν της προσεγγιζόντως, ἐν δὲ τῷ Κράτει, μηδ ἔχοντι προσωπικότητα, παρὰ τὴν ἀποδοθεῖσαν εἰς αὐτὸν παρὰ τοῦ Bluntschli ἀνθρωπομορφικὴν ὑπόστασιν, ἥ προσωπικότης ἑκάστου ἀτόμου ἀπόλυται ἐγώπιον τοῦ συνόλου καθίσταται δ' ἀδύνατον γὰ καθορισθῆ δ χρόνος καθ' ὃν ἔκκαστον ἀτομον ἥθελε ζητήσει τὰς ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ ἔντασίς αὐτῶν. Ἐντεῦθεν προκύπτει ἥ ἀνάγκη δπως αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ Κράτους δι^τ ὡν ἵκανοποιοῦνται αἱ κοινωνικαὶ ἀνάγκαι τοῦ ἀτόμου παρίστανται πάντοτε ἔτοιμοι πρὸς προσφοράν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἢν ζητῶνται ἥ δχι καὶ κατ' ἔντασιν καθοριζούμενην σταθερῶς ὑπὸ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου, ἐντεῦθεν δὲ καὶ δ σταθερὸς αὐτῶν χαρχατήρ, δστις ἀπαίτετ ἐπίσης καὶ σταθερὰ δμοίως μέσαν ἔντάσεως. Τοῦτο προϋποθέτει συνεχῆ εἰσφορὰν ἀνεξάρτητον τῆς ζητήσεως, οὐχὶ δηλαδὴ ἀντίτιμον προσενεχθείσης, δταν ἥθελε ζητηθῆ, ὑπηρεσίας. Οὕτω καθίσταται ἐμφανῆς δ ἀδιαίρετος χαρχατήρ τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν, δστις ἀνεγνωρίσθη ἥδη εἰς τὸ σύγχρονον κράτος, ἔνθι ἀνεπτύχθησαν κοινωνικαὶ τάξεις δλόκληροι, ἀλλὰ καὶ συνεμίχθησαν τοιαῦται, ἐνισχύσασι οὕτω τὸ ἀδιαίρετον τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν χαρχατήρα τοῦ διαιρετοῦ αὐτῶν δστις ἔχαρχατήριε τὸ παλαιότερον κράτος τῆς νομηματικῆς Οἰκονομίας.

Ἡ δὲ κυριαρχία τοῦ ἀδιαιρέτου τῶν ὑπηρεσιῶν συνεπάγεται γενίκευσιν τῆς θεωρίας τῆς λεγομένης εἰσφορᾶς καὶ ἵκανότητος ἥτις ἄγει εὐθέως πρὸς τὸν φόρον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν θεωρίαν τῶν νομημάτων (regaliae) ἥτις ἄγει εἰς τὰ τέλη, ἀντίτιμον τῶν παρεχομένων εἰς ἕκαστον ἀτομον ὑπηρεσιῶν δταν αὗται αἰτηθῶσι, δηλαδὴ ὑπηρεσιῶν διαιρετῶν. Ὁ δὲ τοιοῦτος σταθερὸς κατ' ἔντασιν χαρχατήρ τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τὸ διαιρετὸς τῆς παροχῆς αὐτῶν, προσδίδει εἰς τὸ Κρατικὸν τοῦτο μονοπώλιον τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν τύπον κατανγκαστικοῦ μονοπωλίου, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν τύπον τῶν κοινῶν μονοπωλίων τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, δστις προσιδιάζει: μᾶλλον εἰς τὴν νομηματικὴν οἰκονομίαν. Διότι ἐν φ τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἡ ἔντασίς καὶ ἡ σταθερότης ἐπιβάλλει ἔξαναγκαστικὴν εἰς ἔντασιν εἰσφοράν, παρὰ τοῖς κοινοῖς μονοπωλίοις οὔτε ἡ ἔντασίς τῆς ζητήσεως εἰνε καθωριαμένη, οὔτε ἡ ζητησίς εἰνε ὑποχρεωτική, διέπονται δ' αὗται μόνον ὑπὸ τοῦ άρμου τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως, οὔτε

νος αἱ κοινωνικαὶ ὑπηρεσίαι εἰναι ἀγεξάρτητοι. Λιὸν τοῦτο καὶ κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως ἔθεωρήθη δὲ ἔξαναγκασμός (¹), καὶ κατὰ τοῦτο διαφέρει αὕτη τῶν ἄλλων οἰκονομικῶν δράσεων τῶν εἰδικωτέρων οἰκονομιῶν, εἰς ἃς ἡδη κατετμήθη ἡ Οἰκονομία (Ἐμπορική, Γεωργική, Βιομηχ. κλπ.)⁽²⁾. Θὰ ἡδύνατό τις ἐπομένως ἀντὶ τοῦ δυασμοῦ τοῦ ἡράτους δὴ ὑπεστήριξεν ἡ σπενσερικὴ σχολή, νὰ θεωρήσῃ δυασμὸν τῶν ἀτόμων, εἰς οἰκονομικὸν δηλαδὴ ἄνθρωπον (ἴοιο οἰκονομίκος) ⁽³⁾, διστις ἀποδλέπει εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν λιδιώτητας, ἀντλεῖ δὲ ἐκ τοῦ λιδιωτικοῦ πάντοτε πλούτου ὡς οἰκονομικὸς ἄνθρωπος διὰ τῆς συναλλαγῆς δοσαὶ μέσοις ἥθελε οὗτος κρίνει κατ' ἀτομικήν του ἀντίληψιν ἀπαρχίητα πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν λιδιωτικῶν του ἀναγκῶν, τὰ δποῖα διαθέτει αὐτὸν τὸ ἀτομον καὶ κατὰ τὸν παρ' αὐτοῦ ἀρίστον κρινόμενον τρόπον, μεθ' δὲ τὸ λιδιον τοῦτο ἀτομον, ἐνεργοῦν ὡς δημοσιονομικὸς ἄνθρωπος, ἀντλεῖ ἐκ τοῦ λιδιωτικοῦ πάλιν πλούτου ἐπὶ πλέον δοσαὶ ἀκόμη μέσοις ἀπατεούνται διὰ τὴν ἱκανοποίησιν καὶ τῶν κοινωνικῶν του ἀναγκῶν, ὃν μέτρον διμως δὲν εἶναι πλέον αὐτὸς δὲ λιδιος ἀλλὰ τὸ κοινωνικὸν σύνολον, καὶ τὰ δποῖα δὲν διαθέτει δὲ λιδιος πρὸς θεραπείαν τῶν κοινωνικῶν του ἀναγκῶν ἀλλὰ τὸ κοινωνικὸν σύνολον, διὰ τῆς παρὰ τοῦ συνόλου τούτου ἐγκατεστημένης εἰδικῆς μονοπωλιακῆς φύσεως κοινωνικῆς λειτουργείας, τοῦ Κράτους, πρὸς δὲ τὸ ἀτομον διανεῖται τὰ μέσα ταῦτα, ἀτινα ἐκεῖνο ἀποδίδει εἰς κοινωνικὰς ὑπηρεσίας, ἀδικιρέτως καὶ ἀδικέπως δρώσας. Ἡ δημοσιονομικὴ ἐπομένως δρᾶσις ἀφορᾷ τὴν παρὰ τοῦ κράτους διάθεσιν μέρους τοῦ λιδιωτικοῦ πλούτου εἰς ἔξυπηρέτησιν τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀτόμου, ἐκείνων ἃς ἔκάστοτε τὸ κοινωνικὸν σύνολον καθορίζει. ὡς τοιχύτας, διὰ μέσου νομικοῦ τινος προσώπου διερει εἴγε τὸ Κράτος, οὗτινος

1) Heckel, Lehrb. der Finanzwissenschaft, 2o.

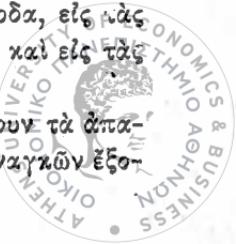
2) Roscher, Système économique.

3) Ὁ οἰκονομικὸς ἄνθρωπος ἐμφανίζει τοὺς κινθωρισμένους χαρακτῆρας τοῦ ἀνθρώπου διστις σχετίζεται μόνον πρὸς τὰ οἰκονομικὰ φαινόμενα, δέχεται τὴν πίεσιν αὐτῶν καὶ ἐνεργεῖ πάντοτε κατὰ τὸν αὐτὸν λιδιωτικὸν τρόπον, ὡσανει οὗτος οὐδεμίαν διτίδρασιν ἐνεφάνιζεν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν δπ' αὐτοῦ τοῦ νόμου τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως (Lisse, La statistique, 1905, 12). Δὲν εἶναι δηλαδὴ εἰμὴ πλλασμά τι, ἐφ' οὐ ἐ ασκεῖται ἡ οἰκονομικὴ δράσις, ὡς τὸ προσκεφάλαιον ἐφ' οὐ ἔξασκεῖται ὁ ξιφομάχος.

πάλιν τὴν μορφὴν καὶ ταῦς σκοποὺς ακθορίζει διμοίως τὸ κοινωνικὸν σύνολον.

Δικρέσουν δ' ἀκόμη καὶ ἵδιωτικαὶ ἀνάγκαι τῶν κοινωνικῶν καὶ δεὸν ἀφορᾶ τὸν τρόπον τῆς διαθέσεως τῶν μέσων πρὸς ἕκανοποίησιν αὐτῶν. Αἱ ἵδιωτικαὶ ἀνάγκαι ἕκανοποιοῦνται διὰ τοῦ ἐκ τοῦ ἵδιωτικοῦ πλούτου ἀνελουμένου εἰσοδήματος κατὰ τριπλοῦντρόπον. Μέρος τοῦ εἰσοδήματος δ' ἀνθρώπως διαθέτει πρὸς ἕκανοποίησιν τῶν συνήθων ἡ ἀλλως τακτικῶν αὐτοῦ ἀναγκῶν, ὡν ἡ περίοδος ἐμφανίσεως εἴνε περίπου ακθωρισμένη ἐκ τῶν προτέρων, ἀποτελεῖ δ' ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν αὐτῶν ἡ φυσιολογικὴ αὕτη περιοδικότης. Τὸ μέρος τοῦ εἰσοδήματος εἴνε τὸ πρὸς ἄμεσον κατανάλωσιν διατιθέμενον. Ἐκτὸς δμως τῶν τακτικῶν τούτων ἀναγκῶν ὑπάρχουν καὶ ἀλλαὶ μὴ συνήθεις μὲν οὐδὲ τακτικαὶ, οὐδὲ ἔχουσι ὠρισμένην φυσιολογικῶς περίοδον, ἀλλὰ προδιλεπόμεναι περίπου καὶ ἔχουσι ἀνάγκην εἰδικῆς διαθέσεως κεφαλαίου πρὸς παραγγήν εἰσοδήματος ἐν τῷ μέλλοντι, πρὸς παραγγήν μέσων διὰ τὴν μελλοντικὴν θεραπείαν τῶν εἰδικῶν τούτων ἀναγκῶν, καθ' ὃν γνωστὸν περίπου χρόνον ἐκ τῶν προτέρων θέλουσιν αὗται ἐμφανίσθεται. Πρὸς τοῦτο χρησιμοποιεῖ διχύθρωπος τὸ λεγόμενον παραγγικὸν ταμιευτικὸν εἰσόδημα (épargne-capital), διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν ἔξαιρετικῶν τούτων ἀναγκῶν του. Τέλος διαθέτει τὸ περισσεῦον μέρος εἰσοδήματος του εἰς ἀποταμίευσιν καὶ ἀκοπὸν παραγγήν πρὸς ἕκανοποίησον ἀδήλων ἐκ τῶν προτέρων καὶ ἀπροσπτων κατά τε εἶδος, ἔντασιν καὶ χρόνον ἐμφανίσεως ἀναγκῶν, τῶν ἔκτακτων ἀναγκῶν, ὡν ἡ ἕκανοποίησις εἴνε ἀναγκαῖα διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ ἀτόμου εἰς τὰς αὐτὰς συνθήκας. Καθ' δμοιον τρόπον ἔχομεν ἀντιστοίχους τακτικὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας, συνήθεις καὶ συνεχεῖς, διαρκῶς καὶ ἀδιακόπως παρισταμένας καὶ ἑτοίμους πρὸς κατανάλωσιν, τὰς ἔξαιρετικὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας, γνωστὰς ἐκ τῶν προσέρων, ἀλλὰ μόνον διὰ μελλοντικῆς μερίμνης δυναμένας νὰ θεραπευθῶσι, ὡς ἡ κατασκευὴ συδηροδρομικῶν, ἡ ὑδροχαλικῶν ἔργων κλπ. καὶ τέλος ἔκτακτους κοινωνικὰς ἀνάγκας, ἀπροδιλεπτους κατ' εἶδος, ἔντασιν καὶ χρόνον, αἵτινες ἀναγκαῖας πρέπει νὰ θεραπευθῶσι διὰ τὴν διατήρησιν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ὡς π. χ. αἱ ἐκ πολέμου τινός, ἐκ θεομηνίας κλπ. Εἰς τὰς πρώτας ἀντιστοίχους τὰ τακτικὰ δημόσια ἔσοδα, εἰς τὰς δευτέρας τὰ ἔξαιρετικά, ὡς δινεμόδια ταῦτα, δημόσια ἔσοδα, καὶ εἰς τὰς τελευταίας τὰ ἔκτακτα.

Προφανῶς τὰ δημόσια ἔσοδα χρησιμεύουν δπως καλύπτουν τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἔξυπηρέτησιν τῶν ποικίλων κοινωνικῶν ἀναγκῶν ἔξο-

δα τοῦ Κράτους. Κατ' ἀρχὴν δ' ἀπέλυτον ἀνεγνωρισμένην ἐν τῇ Δημ. Οἰκονομίᾳ, τὰ ἔσοδα ακθορίζονται ὑπὸ τῶν ἔξόδων, ἢ ἄλλως ἡ ἐντασίς τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως ἔξχρτᾶται ἐκ τῆς ἐντάσεως τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν, τῶν δποίων ἡ ἔξηπηρέτησις πατ' εἰδος, κατὰ χρόνον καὶ κατὰ τόπον ἀποτελεῖ ἀντικείμενον τῆς Πολιτικῆς τοῦ Κράτους. Δείκνυται δτι τὸ ποσὸν τῶν ἀναγκῶν αἴτινες κρίνονται ὡς κοινωνικαὶ καὶ ἐπομένως καὶ δικύλος τῆς δράσεως τοῦ Κράτους καὶ τὰ ἔξοδα αὐτοῦ, ἥτοι τὸ ἐκ τοῦ ιδιωτικοῦ πλούτου ἀφαιρούμενον ποσόν, αὐξάνει α) ἐσωτερικῶς σὺν τῇ ἔξελιξι τῆς μορφῆς τοῦ Κράτους ἀπὸ τῆς κτηματικῆς καὶ τιμαριωτικῆς εἰς τὴν μορφὴν τοῦ συγχρόνου κράτους τῆς Κοιν. Οἰκονομίας, εὑρυνομένων συνεχῶς τῶν σκοπῶν τοῦ Κράτους, β) ἐξωτερικῶς σὺν τῇ αὔξήσει τοῦ πληθυσμοῦ, συνεπαγομένη ἐπὶ πλέον αὔξησιν τῶν μέσων τῆς ἀμύνης τοῦ Κράτους, τῶν στρατιωτικῶν διπλωμάτων. Τὴν αὔξησιν δὲ ταύτην τῶν ἔξόδων ἐπιτρέπει ἡ βεδχιουμένη συνεχὴς αὔξησις τοῦ ιδιωτικοῦ πλεύτου.

Ἄπὸ ἀπόψεως δημοσιονομικῆς αὶ συγήθεις διακρίσεις τῶν ἔξόδων τοῦ Κράτους ἔνδιαφέρουν τὸ Συνταγματικὸν καὶ τὸ Διοικητικὸν Δικαιον, καὶ συναφῶς τὴν ἐφηρμοσμένην Δημ. Οἰκονομίαν. Κυρίως δμως μόνον ἡ περίοδος ἐμφανίσεως τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν καὶ συνεπῶς τῶν ἔσοδων πρὸς ἕκανοποίησιν αὐτῶν ἔνδιαφέρει τὴν Θεωρίαν τῆς Δημ. Οἰκονομίας.

Εἰς τὴν παλαιοτέραν τιμαριωτικὴν Πολιτειακὴν μορφὴν ἀντεστοίχει ἡ κτηματικὴ λεγομένη Δημ. Οἰκονομία καὶ ὡς ἀντικείμενον ἐφ' οὗ ἐνησκεῖτο ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις ἐθεωροῦντο τὰ βασιλικὰ καὶ ἄλλα κτήματα, ἡ δὲ δρᾶσις αὕτη, ἡ λεγομένη καὶ καμεραλικὴ (cameralia), ἐνεῖχε τὸν χαρακτῆρα μᾶλλον δράσεως τῆς ἀρμοδιότητος τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας. Εἰς τὴν διάδοχον αὐτῆς ἀπολυταρχικὴν μορφὴν, ἀτονούσης τῆς ιδέας τῆς Πολιτείας, ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις ἐδιαστέτο ἐπὶ τῆς ιδέας τοῦ ἀνταλλάγματος ἀντὶ παρεχομένης ὑπηρεσίας, ἐνασκουμένη ὡς δικαιώματα τοῦ ἀγωτέρου ἔρχοντος⁽¹⁾ τῆς παροχῆς ἀδείας ἡ ὑπηρεσίας, ἐδημιουργήθησαν δ' ἐκτοτε τὰ λεγόμενα νομῆματα (regalia), ἔθεν ἔλκουν τὴν καταγωγὴν τὰ τέλη καὶ δικαιώματα, ἐνῷ ἀπὸ τῆς ἐμποροκρατίας (mercantilism) καὶ τοῦ κολβερτισμοῦ (colbertisme) ἔλκει τὴν γένεσιν ἡ ἀντίληψις τοῦ κράτους ὡς νομικοῦ προσώπου δυναμένου νὰ μετέλθῃ ἐμπόριον, βιομηχα-

1) Περὶ τῆς Οἰκονομίας τῆς ἐποχῆς ἔκεινης παρέχει ἀμεσον Ἰδέαν ο Seckendorf (Deutscher Fürsten Staat, 1656).

νίκην κλπ. ώς έπισης καὶ κρατικαὶ ἐπιχειρήσεις, ἄλλη μορφὴ τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως, ἀπότοκος ώς παράδοσις τῆς τιμαριωτικῆς ἐποχῆς. Τὸ ἐλευθεριώτερον δμως πνεῦμα, δπερ ἡρχισε νὰ δεσπόζῃ ἔκτοτε, διηγυκόλυνε τὸν θεσμὸν τῶν ἐλευθέρων εἰσφορῶν (benevolentiae) δστις καθιστάμενος ὑποχρεωτικὸς δλονέν, παρήγαγε τὸν φόρον, τὴν γενικὴν καὶ ἀνάλογον πρὸς τὰς δυνάμεις ἐκάστου εἰσφορὰν μέρους τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ, ἀπὸ δύο περίπου αἰώνων συνιστῶντα τὴν συνηθεστέρων ἐκδήλωσιν τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως, σὺν τῇ αὐξούσῃ δσημέραι ἐπικρατήσει τοῦ δημοκρατικοῦ πνεύματος.

Ἐξ δλων τῶν ἀντικειμένων τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως, ἔξ δν προέρχονται τὰ δημόσια ἔσοδα, ἀτινα, κατὰ τὸν Jese⁽¹⁾ εἰναι, δ φόρος, τὰ τέλη (ἔνχντι ὑπηρεσιῶν προσφερομένων εἰς ἄτομα), τὰ δικαιώματα (ἔνχντι χορηγουμένης ὑπὸ τοῦ κράτους ἀδείας), τὰ ἀντισηκώματα (εἰς ἔξαγορὰν ὑποχρεώσεως), ἥ ἐκμετάλλευσις δημόσιων κτημάτων, αὶ κρατικαὶ ἐπιχειρήσεις, οὐδὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν σημερινὴν μορφὴν τῶν πολιτευμάτων, ἐκτὸς τοῦ ἀτομικοῦ πλούτου καὶ εἰσοδήματος ἐκάστου ἀτόμου, δθεν δ φόρος, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ παρέμειναν εἰς τὰ σύγχρονα συστήματα Δημ. Οἰκονομίας ἐκ παραδόσεως καὶ ἐκ τοῦ φόρου ἀνεπαρκείας τῶν φόρων, λόγῳ ἀνικανότητος τῆς ἐφηρμοσμένης Δημ. Οἰκονομίας νὰ γενικεύῃ ἕκανοποιητικῶς τὸν φόρον ώς δημόσιον ἔσοδον μοναδικὸν⁽²⁾.

Πράγματι, ἥ ἀτομικὴ περιουσία ἐκάστου ἀποτελεῖ τὸ μοναδικὸν ἀντικείμενον δημοσιονομικῆς δράσεως, δπερ ἀνταποκρίνεται ἀπὸ κοινωνικῆς ἀπόψεως εἰς τὰς συγχρόνους ἀντιλήψεις τοῦ Κράτους τῆς Κοιν. Οἰκονομίας καὶ ἐπομένως ἐν εἰδος εἰσφορᾶς πρέπει νὰ ὑπάρχῃ, δ μοναδικὸς φόρος⁽³⁾. Τοῦτο ἀπὸ διαφόρων ἀπόψεων

α) ἀπὸ ἀπόψεως πολιτικοῦ ἐλέγχου, διότι λόγῳ τῆς σταθερότητός του ἔκαστος πολίτης γγωρίζει τὶ πληρώνει ἀκριβῶς, καὶ δύναται νὰ ἐκτιμᾷ τὴν ἀξίαν τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ κράτους καὶ τὴν διάθεσιν τῶν ἔξόδων.

β) ἀπὸ ἀπόψεως ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου ἐν τῷ κράτει τῆς Δημ. Οἰκονομίας, διότι τὰ τέλη, δικαιώματα, ἐπιχειρήσεις, ἔχοντα τὸν χαρακτήρα, ώς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μονοπωλίου ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, δηλα-

1) Jese, Traité des Finances, 532,

2) Schanz, Finanzarchiv, 1892, II, 1896, I.

3) "Idem Méq. E' Κεφ. B'.

δὴ ἐμμέσου ἐκδικοῦ, δὲν σύμβιθάζονται πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς καθολικότητος, ἀτε, πρὸς τοῖς ἀλλοις, ἀνταποκρινόμενα πρὸς τὴν ἔξυπηρέτησιν εἰδικῶν σκοπῶν, ἐπιβαλλόμενα εἰς εἰδικὰς περιστάσεις, ἀγίκανχ νὰ τηρήσουν λογαριασμὸν τοῦ διαφορισμοῦ τοῦ εἰσοδήματος⁽¹⁾.

γ) ἀπὸ ἀπόψεως πλουτοπαραγγῆς, διέτι τὰ τέλη, δικαιώματα καπ. ἔχοντα χρηκτήρα ἐπιχειρήσεως, ἐκτὸς τοῦ τῆς μονοπωλείας, παρεμβάλλουν πρόσομπτα εἰς τὴν παραγγήν, τὴν κυκλοφορίαν, τὴν κατανάλωσιν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν φόρον, δστις λόγῳ τῆς καθολικότητος καὶ τῆς σταθερότητος τοῦ χρηκτήρος του, θὰ ἡδύνατό τις νὰ εἴπῃ δτι μᾶλλον ἐνθαρρύνει τὴν παραγγήν, καίτοι δ Stuart Mill νομίζει⁽²⁾ δτι εἰς τὰς πτωχὰς ίδιως χώρας είναι ἀδύνατον ἡ ἐπιβολὴ φόρου νὰ μὴ ἐμποδίζῃ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πλουτοπαραγγῆς. Ἐξ ἀλλού εἶνε βέβαιον, ὡς διδάσκει δ Spencer⁽³⁾ καὶ ἄλλοι, δτι τὸ Κράτος, μόνον καθ' ἥν περίπτωσιν ἀδυνατεῖ νὰ ἀναλάβῃ ἡ ίδιωτικὴ πρωτοδουλία ἐπιχειρήσεις διφθαλμοφρονοῦς γενικῆς ὠφελείας, δφείλει νὰ ἀναλάβῃ αὐτάς, καθόσον τοῦτο ἔχει ἀνχυφισθητήτως ἀποδειχθῆ κακὸς ἐμπορος, βιομήχανος, παραγγός.

Ἄνεξχρητήτως ἐπομένως πάσης ἀλλης ἀπόψεως καὶ ἐν σχέσει μόνον πρὸς τὰς κρατούσας σήμερον πολιτειακὰς καὶ κοινωνικὰς ἀντιλήψεις, ἡ ἀτομικὴ περιουσία ἀποτελεῖ τὸ μόνον ἀντικείμενον δημοσιονομικῆς δράσεως, τούλαχιστον θεωρητικῶς, δπερ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς συγχρόνους ἀντιλήψεις τοῦ Κράτους τῆς Κοιν. Οἰκομομίας. Ὅταν ἡ φυσιοκρατία ἀνεπτύχθη εἰς σύστημα, εἰς τὴν ἐκ τῆς περιουσίας καὶ τὸν μοναδικὸν περιωρισμένον φόρον ἀπέβλεψεν⁽⁴⁾, δπὸ δὲ τὴν μορφὴν τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου, αἱ Ἀθήναι⁽⁵⁾, ἡ Ρώμη, ἡ Φλωρεντία, είδον τὸν φόρον νὰ ἀνδροῦται καὶ νὰ μὴ ἔκλείπῃ, παρὰ μὲ τὴν τελευταίαν πνοὴν τῆς δημοκρατικῆς ἐλευθερίας, περὶ τὸ τέλος τοῦ μεσοίωνος. Είναι δὲ δ φόρος δάνειον ἀτομικῆς ὠφελείας πρὸς τὸ Κράτος, τὸ δποίον τοῦτο ἀποδίδει εἰς τὸ ἀτομον εἰς κρατικὰς ὠφελείας

(1) Βλ. Μέρ. Γ', Κεφ. ΣΤ.

2) Stuart Mill, Principles of Pol. Econ. II, 377.

3) Spencer, Pol. Essays, 28. Ομ. Leroy Beaulieu, L'état moderne et ses fonctions, 1911, 82.

4) Oncken, Oeuvres économ. et philosoph. de Quesnay, 1888, 339.

5) Εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας εὑρίσκομεν τὸν φόρον ὡς τακτικὸν ἔσοδον μόνον ἐπὶ τῶν ἐλευθέρων πολιτῶν, ισως ἐκ τῆς παλαιοτέρας πατριαρχικῆς παραδόσεως.

κοινωνικής μορφής, οἵς ἀδυνατεῖ νὰ προσπορισθῇ, ἀνευ τῆς ὑπάρξεως τὸ Κράτους, τὸ ἄτομον, εἰς δὲ αὗται ἀντανακλῶσιν.

Ἐννοεῖται δὲ διὰ φόρος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, οὗτινος σκοπὸς εἶναι νὰ ἐπαρχέσῃ τὸ Κράτος εἰς τὰ τακτικὰ ἔξοδα, ἀτινα ἀποτεῖ ἡ παροχὴ τῶν ἀδιαιρέτων τακτικῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν, δὲ πιτιθέμενος δηλαδὴ ἐπὶ τῆς ἐκ τῆς περιουσίας ποικιλοτρύπου πρωσόδου⁽¹⁾, εἶναι δὲ καθ' ἔκυτὸν φόρος. Διότι, χωρὶς γὰρ ἐπαναλάβωμεν τὰ γνωστὰ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπιχειρήματα καὶ ἂν ἔχειρέσωμεν τοὺς δαχμοὺς οἵτινες κακῶς κατατάσσονται εἰς τοὺς ἐμμέσους λεγομένους φόρους, ἐνῷ πράγματι εἶναι δικαίωμα εἰσχωγῆς εἰς τὸ Κράτος ἢ ἔχαγης, ὡς ἐπίσης καὶ ἄλλους εἰδικοὺς ἐμμέσους φόρους, ὡς δὲ ἐπὶ τῶν μεταδιθάσεων λόγῳ ἐπαχθοῦς αἰτίας ἢ δωρεᾶς οἵτινες, ὡς θέλομεν ίδει, συγχωνεύονται εἰς ἕνα γενικὸν φόρον ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, ἀπομένει ὡς ἀλληθής ἐμμεσος φόρος, δὲ καὶ σπουδαιότερος⁽²⁾, δὲ φόρος ἐπὶ τῆς καταναλώσεως δστις ἀκόμη καὶ ὑπὸ τὴν μονοπωλιακὴν μορφὴν δὲν ἀποτελεῖ εἰκῇ συμπληρωματικὸν φόρον ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, δὲν ἐπιβάλλει ἢ ἀτελής ἀνάπτυξις τῆς ἐφηρμοσμένης Δημ. Οἰκονομίκης καὶ τοῦτο ἐφ' έσον αὕτη στερεῖται ἀκόμη τῶν καταλλήλων μεθόδων αἴτινες θὰ ἐπέτρεπον δπως στηριχθῶμεν ἐπὶ ἑνὸς μόνου φόρου, τοῦ ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος.⁽³⁾.

Ἡ σύχρονος ἐπομένως δημοσιονομικὴ δρᾶσις, ἔχει ὡς ἀντικείμενον τὴν ἀτομικὴν ἐκάστου περιουσίαν, ἐκδηλουμένην διὰ τοῦ ἐξ αὐτῆς εἰσοδήματος καὶ μέθοδον ἐνασκήσεώς τῆς τὸν φόρον, δστις οὕτω ἀποβαίνει, θεωρητικῶς τοῦλάχιστον, ἢ μοναδικὴ εἰσφορὰ εἰς ἥν ὑποβάλλεται ἐθελούσιας δὲ λαὸς ἀποξενούμενος μέρος τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ χάριν τῆς κοινωνίας ἐκπροσωπουμένης ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ ἀναλόγως τῆς περιουσίας ἐκάστου ἀτόμου.

Ο φόρος ἐπιβάλλεται ἐπὶ τῆς ἐκλεγομένης ἐκάστοτε μορφῆς ὑφ' ἦν ἐμφανίζονται τὰ ἀγαθὰ ἀτινα ἀποτελοῦν τὸ φορολογικὸν ἀντικείμενον, καταβάλλεται δὲ παρά τινος φυσικοῦ ἢ νομικοῦ προσώπου, δπερ εἰνε τὸ φορολογικὸν ὑποκείμενον, κατά τι

1) Ἡ «πρόσοδος» ἀνυφέρεται εἰς ὡρισμένην πλουτοπαραγωγικὴν πηγὴν (πρόσοδος ἀμπέλου κλπ.), τὸ δὲ «εἰσόδημα» εἰς τὸ σύνολον τῶν ἐκ διαφόρων πηγῶν προσόδων (Γουναράκης).

2) Flora ἔ. ἀ. 489.

3) Ἡ ἀποδιδομένη ὑπὸ τοῦ Barone (Princ. di Econ. finaz. 1920, 31) μεγάλη πολυτέλεια προσωπικοῦ ὡς ἀπαιτουμένη διὰ τὴν γενίκευσιν τοῦ ἔνταξιον φόρου τοῦ εἰσοδήματος ἐλέγχεται ὑπὸ τοῦ Flora (ἔ. ἀ. 300) ἀβάσιμος.

οίονδήποτε μέτρον, ποσοστόν, τὸν φορολογικὸν συντελεστήν, δστις εἰναι ἀναλογικὸς ἢν παραχμένη σταθερὸς κατὰ τιμὴν αὔξοντος τοῦ πλούτου, ἢ προοδευτικὸς ἢν τούναντίον αὐξάνη σύν αὐτῷ. Τὸ σύνολον τοῦ χάριν τοῦ Κράτους εἰσπρακτομένου διὰ τοῦ φόρου ποσοῦ παρὰ τῶν ἀποτελούντων τὴν κοινωνίαν ἀτόμων εἶναι ἡ ἀπόδοσις αὐτοῦ.

Ἡ ἴκανότης ἐκάστου ἀτόμου δπως ἀγαλόγως τῶν δυνάμεων του, ἔνθι περιλαμβάνεται καὶ τὸ ὑποθετικὸν κεφάλαιον, εἰσφέρη ὑπὲρ τοῦ Κράτους λέγεται φοροδοτικὴ ἢ εἰσφορικὴ ἴκανότης (capacité tributaire) ἢ δὲ ἀντίδρασις ἢν διφέστεραι δ οἰκονομικὸς δργανισμὸς τοῦ ἀτόμου ἐκ τῆς στερήσεως μέρους τῶν ἀγαθῶν του λέγεται φορολογικὸν ἢ εἰσφορικὸν βάρος ἢ φοροπίεσις (pression tributaire). Ἀμφότερα ἔξαρτωνται ἐκ τοῦ πλούτου καὶ τοῦ εἰσοδήματος ἐκάστου ἀτόμου, ἀτινα διμοῦ ἀποτελοῦν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, παρομοίως δὲ καὶ ἡ φοροδοτικὴ ἴκανότης τοῦ Ἐθνους καὶ ἡ φοροποίησις αὐτοῦ ἔξαρτωνται ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ πλούτου καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Ἐκφράζεται ἀριθμητικῶς ἡ φοροπίεσις διὰ τοῦ λόγου τοῦ ἐκ τῆς ἔθνικῆς δυνάμεως ὑπὸ τοῦ Κράτους ἀφορούμενου ποσοῦ πρὸς αὐτὴν τὴν ἔθνικὴν οἰκονομικὴν δύναμιν (¹), ἐπὶ τῆς ἔκφράζεως δὲ ταύτης θὰ ἐπανέλθωμεν περιτέρω.

---

1) Οὕτω ἡ φοροπίεσις ἐν Γαλλίᾳ τῷ 1791 ἥτο 19 οὗ, τῷ 1879 ἥτο 26 οὗ τῷ 1900 ἥτο 15 ο). Δύναται νὰ λαμβάνεται αὕτη καὶ εἰδικώτερον ὡς φοροπίεσις τῶν φόρων, τῶν τελῶν κλπ., ἀλλὰ δυσκόλως δύναται νὰ συγκρυθῇ τὸ εἰσφορικὸν βάρος δύο διαφόρων Κρατῶν, ὃς ἐπίσης καὶ τοῦ αὐτοῦ Κράτους εἰς δύο διαφόρους ἐποχάς, διότι τοῦτο ἔξαρταται ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων συνθηκῶν ἐκάστης χώρας καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἔξελλεξεως τῶν κοινωνιῶν ἰδεῶν.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ (VALEUR)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ.
ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΝ ΡΩΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΝ

Είνε γνωστὸν δτι αἱ διάφοροι θεωρίαι περὶ τῆς ἀξίας (valeur) τῶν ἀγαθῶν⁽¹⁾ ἔχουν ἀποδειχθεῖ ἀνεπαρκεῖς δπως παράσχουν ἵκανοποιητικὴν ἐξήγησιν τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν φαινομένων⁽²⁾, καίτοι δὲ κατὰ τὸν Edgeworth, ἐπὶ τῆς ἐννοίας τῆς ἀξίας πρέπει γὰ στηριχθῆ νή θεωρία τῆς Δημ. Οἰκονομίας, ἐν τούτοις αὕτη κρίνεται, ὡς ἔχει μέχρι σήμερον, ἐν ἀνεπαρκεῖ ἀναπτύξει⁽³⁾ δπως παράσχῃ ἀσφαλεῖς βάσεις εἰς τοιαύτην θεωρίαν⁽⁴⁾.

"Αλλ' ἡ ἐννοία τῆς ἀξίας ἀποτελεῖ θεμελιώδη ἐννοιαν ἐν τῇ Πολιτικῇ Οἰκονομίᾳ⁽⁵⁾ διότι συνδέεται ἀμέσως πρὸς τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἀγαθῶν καὶ τὸν μετασχηματισμὸν τῶν ἀποταμεύσεων, τοῦθ' δπερ συνιστᾶ πρωτεύοντα σκοπὸν τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας. "Αλλαις λέξεσιν εἰς τὴν Πολιτικὴν Οἰκονομίαν κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Pareto, ἀπόκειται γὰ ἐξετάζῃ τὰς συνθήκας ύψους δὲ τὸ ἄτομον κινεῖται πρὸς τὰς γραμμὰς προσφορᾶς καὶ ἴσταται εἰς αὐτάς, πρὸς τὰς συνθήκας δὲ ταύτας σχετίζεται ἡ ἐννοία τῆς ἀξίας⁽⁶⁾. "Η σπουδὴ δημως αὕτη οὐ-

(1) Gide, Cours d' économic politique, 1920, 39.

(2) Liefmann, Grundsätze der Volkswirtschaftslehre, 1920, I, 647.

(3) Προβλ. Mises, Zeitschr. f. angewandt. Mathem., April 1924. "Op. Frisch, Sur un problème de l' économic pure, Norsk Matematik Forenings Skrifter, Sér. I, No 16, 1926.

(4) Cohen-Stuart, Bijdrage tot de theorie der progressive Inkomesteubelasting, 1889 (Bibl. d. Econ. Ser. V, Vol XV.)

(5) Leroy Beaulieu, Traité d' économic Politique, 1896 III 15.

(6) Pareto, Anwendungen der mathematik auf die Nationalökonomie (Enc. d. Math. Wiss., I, 26, 32).

δόλως ἀποτελεῖ ἔργον τῆς Δημ. Οἰκονομίας, τούναντίον δ' ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις ἀδικφοροῦσα διὰ τὸν τρόπον καθ' δν τὸ ἀτομον ἀποκτᾶ τὰ ἀγαθὰ ἀποδιλέπει εἰς τὴν κατὰ τὴν ἀρίστην δυνατήν μέθοδον ἀρχίρεσιν μέρους αὐτῶν χάριν τῶν κοινῶν ἀναγκῶν. Τὴν δημοσιονομικὴν δηλαδὴ δρᾶσιν ἐνδιαφέρει μόνον δ τρόπος, καθ' δν τὰ ἀγαθὰ τοῦτα μόλις ἀποκτηθέντα καὶ μετασχηματισθέντα κατὰ τὰς μεθόδους τῆς Πολ. Οἰκονομίας, ἐμφανίζονται καὶ δρῶσιν ἐν τῇ οἰκονομικῇ ζωῇ τῆς κοινωνίας. Καθ' δμοιον τρόπον δ Pareto παρορῶν τὴν ἀριθμητικὴν μέτρησιν τῆς ἀπολαύσεως, ἣν δ Edgeworthlι θεωρεῖ δυνατήν(¹), χωρὶς δμως νὰ δίδῃ καὶ ἀναμφισθήτητον αὐτῆς ἔκφρασιν, μελετᾶ τὴν οἰκονομικὴν ισορροπίαν(²).

Είνε πράγματι ἀξίαν παρατηρήσεως δτι ἡ ἔννοια τῆς ἀξίας ἐπηρεάζεται ἀναμφισθήτως ἀπὸ τὸν νόμον «τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως», γνωστὸν ἀπὸ Θαλοῦ τοῦ Μιλησίου (500 π. Χ.)⁽³⁾, ἀφοῦ είνε βέβαιον δτι: αὕξησις τῆς προσφορᾶς η τῆς ζητήσεως αὔξανει ἡ μειοὶ τὴν ἀξίαν τῶν ἀγαθῶν καὶ ἀντιθέτως, δὲ νόμος οὗτος, δσον καὶ ἐν ἐμειώθη τὸ ἀπόλυτον κυρός του⁽⁴⁾, παραμένει πάντοτε ἀληθής. Ἀλλ' αὕξησις τῆς προσφορᾶς σημαίνει αὕξησιν τῆς κατὰ μονάδα χρόνου παραγωγῆς τοῦ ἀγαθοῦ καὶ αὔξησις τῆς ζητήσεως ἀνταποκρίνεται εἰς ἐλάττωσιν τῆς κατὰ μονάδα χρόνου παραγωγῆς. Ο ρόνος ἐπομένως η ἡ ἀντίστοιχος αὐτοῦ ποσότης, η ταχύτης παραγωγῆς, δστις ἀποτελεῖ ἐν τῶν στοιχείων ἕξ ὥν ἔξαρταται ἡ ἐνδεικτικὴ συνάρτησις τῶν ἀποταμιευμάτων (fonction-indice)⁽⁵⁾ εἰσέρχεται κατ' ἀνάγκην ὡς σπουδαιότατον στοιχεῖον τῆς ἔκτιμήσεως τῆς ἀξίας, ἀνεξαρτήτως πάσης περὶ αὐτῆς ἀντιλήψεως. Οὕτω η ὀφέλεια (utilité) ἣν εἰσήγαγεν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ πρῶτος δ Ἀριστοτέλης⁽⁶⁾, θεωρήσας τὸ χρῆμα ὡς βοηθητικὴν ἀπλῶς ποσότητα, εἴτε ὡς δρικὴ (limite) κατὰ τὸν Marshall, εἴτε ὡς ἀκρία (marginale), δηληδὴ ἐκείνη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τελευταίου σάκκου σίτου κατὰ τὴν αὐστριακὴν σχολὴν τοῦ Böhm-Bawerk, Wieser καὶ Menger, ἔξαρταται πράγματι ἐκ τῆς ταχύτητος παραγωγῆς αὐτοῦ καὶ ἀντιθέτως η ζήτησις.⁽⁷⁾ Οὕτω, ἀδιαφορῶν διὰ τὰς συνθήκας δφ' ἀς κινεῖται τὸ ἀτομον ἐπὶ τῶν γραμμῶν

(1) Edgeworth, Mathematical Psychics, 7, 59.

(2) Pareto, ε. ἀ. § 15.

(3) Ἀρ. Πολ. Α. 11. 5.

(4) Nicholson, War finances, 1918, 255.

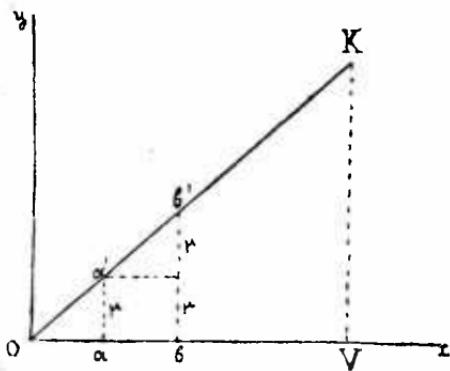
(5) Pareto ε. ἀ. § 48.

(6) Ἀρ. Πολ. Α. 9. καὶ ἐφ. ὅμ. Ηθ. Νικ. Ε. 8.

(7) Böhm Bawerk, Die Positive theorie des Kapitals, 1889.

προσφορᾶς καὶ ζητήσεως, τοῦθ' ὅπερ ἐνδιαφέρει τὴν Πολ. Οἰκονομίαν καὶ λαμβάνων ὑπὸ δψιν ὅτι ἡ ἀξία τῶν ἀγαθῶν, οἰκδήποτε καὶ ἂν ἢ, ἐξηρτᾶται ἐκ τῆς ταχύτητος τῆς κινήσεώς των, δύναμαι νὰ εὕρω ἐκφράσιν τῆς σχετικῆς αὐτῶν ἀξίας ἀναλόγως τῆς ταχύτητος κινήσεώς των, ἢ δ' ἐκφράσις αὗτη ἀποτελεῖ ἐκδήλωσιν τῆς ἀξίας ἐπαρκῆς ὅπως ἐπ' αὐτῶν στηριχθῇ ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις, μίαν ἐνδεικτικὴν συνάρτησιν τῆς τῆς ωφελιμότητος (fonction indice d'ophélimité).⁽¹⁾

Ὑποθέσωμεν, πράγματι, ὅτι κεφάλαιόν τι Μ κινεῖται διμαλῶς μετὰ ταχύτητος ν καὶ ὅτι ἡ ἀπόδοσις τῶν κεφαλῶν εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεώς των. Ὑποθέσωμεν ἐπίσης ὅτι ἀπὸ τοῦ σημείου Ο, ἀρχῆς τῶν συντεταγμένων, ἡ ταχύτης ν αὐξάνει διαδοχικῶς κατὰ ν, καθισταμένη ἐν πρώτης 2ν, ἔστω δὲ μ τὸ ἐκ τῆς αὐξήσεως ταχύτης τῆς ταχύτητος ἀπόδιδόμενον ἐπὶ πλέον εἰσόδημα αχ., Ἀπὸ τοῦ σημείου α, ὑποθέσωμεν, ὅτι ἡ ταχύτης αὐξάνει πάλιν κατὰ ν, καθισταμένη 3ν, δπότε ἀντιστοιχεῖ ἀπόδοσις 2μ. Ἄλλος δὲ συνολικὴ ἀπόδοσις ἀπὸ τοῦ Ο ἰσοῦται πρὸς τὴν κατὰ τὸ σημείον β ἀπόδοσιν δδ. = 2μ, ηδὲ μέγενη κατὰ τὴν ἐν τῷ σημείῳ α συντελεσθεῖσαν ἀπόδοσιν, ἥτοι κατὰ μ, δπότε ἡ ταχύτης ἥτο 2ν. Οὕτω ἡ συνολικὴ ἀπόδοσις κατὰ τὸ σημείον δ θὰ ἡ μ + 2μ, παρομοίως δὲ εἰς τὸ τρίτον σημείον, δπότε ἡ ταχύτης εἰχειν αὐξῆσει πάλιν κατὰ ν καὶ ἥτο 3ν, ἡ συνολικὴ ἀπόδοσις εἶναι μ + 2μ + 3μ, δταν δὲ τέλος ἡ ταχύτης καταστῇ ἵση πρὸς V, ἀντιστοιχοῦσα εἰς τὴν (V - 1), στὴν

(1) Pareto, E. & § 3.

ανξησιν, ή συνολική απόδοσις θά ή [I+2+3+....+(V-1)] μ. Τὸ ἀ-
θροισμα τῶν δρων τῆς ἀριθμητικῆς ταύτης προέρχου ἰσοῦται πρὸς $\frac{V^2}{2}$
δηλαδὴ, ἐὰν ὑποτεθῇ διτι ή ταχύτης τῆς κινήσεως τοῦ κεφαλαίου
Μ αὐξάνη συνεχῶς ἀπὸ ν εἰς V, ή απόδοσις αὔτοῦ ἰσοῦται⁽¹⁾ πρὸς $\frac{V^2}{2}$ μ

Ἄλλος ή εἰς αὐξησιν τῆς ταχύτητος κατὰ ν ἀνταπροκρινομένη α-
πόδοσις μ, ἀντιστοιχοῦσα εἰς τὴν δικλήν κινήσιν τοῦ κεφαλαίου Μ
καθ' ὃν χρόνον τοῦτο κινεῖται μετὰ ταχύτητος $v+v=2v$, ἰσοῦται
πρὸς ποσοστὸν τι τοῦ κεφαλαίου Μ, εστω τό Με, ($\mu=Me$) ή δὲ συνο-
λική απόδοσις τοῦ κεφαλαίου τούτου, δπερ μετὰ ταχύτητος ν
διαδοχικῶς αὐξούσης ἐκινήθη μέχρι τῆς V ἰσοῦται πρὸς ΜΕ, ἔνθα
Ε ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν τόκον. Θὰ ἔχωμεν ἐπομένως

$$\frac{V^2 \cdot ME}{2} = ME$$

ή

$$\frac{V^2 \cdot M}{2} = \frac{ME}{\epsilon} = Mi \quad (1)$$

Ἐὰν θεωρηθῶσι δύο διάφοροι ταχύτητες, ἔχομεν

$$\frac{MV^2_1}{2} - \frac{MV^2_0}{2} = M(i_1 - i_0)$$

Τὴν ἔκφρασιν ταύτην⁽¹⁾ εὑρίσκομεν εὐκολώτερον παραδεχόμενοι τὴν
ταχύτητα τοῦ κεφαλαίου συνεχῶς μεταβαλλομένην. Ἐὰν εἰς Ο ἀντι-
στοιχῇ ταχύτης ν καὶ ἀπόδοσις νμ, ή δὲ ταχύτης ἀπὸ τοῦ Ο αὐξηθῇ
κατὰ dv, ή στοιχειώδης ἀπόδοσις διὰ τὴν ταχύτητα ταύτην θὰ ή
μνdv, ή δὲ δλική, τῆς ταχύτητος μεταβαλλομένης ἀπὸ ν εἰς V, θὰ ή
ἔχωμεν πάλιν

$$\int_v^V \mu v dv = \frac{\mu V^2}{2} - \frac{\mu v^2}{2}$$

καὶ ἐπειδὴ ή δλική ἀπόδοσις εἰνε ΜΕ, δ δὲ $\mu=Me$, ώς εἴπομεν, θὰ
ἔχωμεν πάλιν

(1) O Stanley Jevons (The theory of political economy, 228), ἔξετάζων τὴν
δαπάνην ἐπιχειρήσεων ἀποδομίστου διαρκείας (μεταβαλλούσεΐα, κατασκευή, σύν-
ραγγος, κυματοθραύστου κλπ.) θεωρεῖ τὴν δαπάνην (ἀπόδοσιν) ἵστην πρὸς τὸ
ἔμβαδὸν τοῦ τριγώνου $OVK = \frac{V^2}{2} \mu$, τοῦθ' δπερ ἔξυπακούει δλοκλήρωσις, καί-
τοι δὲν πρόκειται περὶ ἀπειροστῶν μεταβολῶν.

$$\frac{MV^2}{2} - \frac{Mv^2}{2} = (i_i - i_0) \quad (1)$$

Προφανῶς, ἐπειδὴ ή ἀξία τῶν ἀγαθῶν μεταβάλλεται, ἀνεξχρήτως τῆς ἀπολύτου τιμῆς της, μεταβαλλομένης τῆς ταχύτητος κινήσεως τῶν ἀγαθῶν πρὸ τοὺς τόπους τῆς ζητήσεως, δυνάμειθα ἀντὶ τῆς ταχύτητος παραγωγῆς τῶν ἀγαθῶν γὰ θεωρήσωμεν ἐν τῷ τύπῳ (1) τὴν ταχύτητα κινήσεως, δηλαδὴ ταχύτητα συναλλαγῆς (Umlaufgeschwindigkeit)⁽¹⁾.

Ἡ ἔκφρασις (1) δεικνύει ὅτι ή ἀπόδοσις κεφαλαίου τινὸς M , τὸ εἰσόδημα δηλαδὴ αὐτοῦ, ἵσοῦται πρὸς τὴν κινητικὴν ἐνέργειαν τοῦ κεφαλαίου τούτου. Ἡ $Mi^{(2)}$ είνει ή συνάρτησις τῶν δυνάμεων καὶ ή $-Mi$ τὸ δυναμικόν. Δυνάμειθα ἐπομένως γὰ εἴπωμεν ὅτι ή παραγωγικότης κεφαλαίου τινὸς M , ἡτις συνιστᾷ τὴν δυναμικὴν αὐτοῦ ἀξίαν, ἔκφράζεται ὡς ή κινητικὴ ἐνέργεια ή τὸ μηχανικὸν ἔργον τοῦ κεφαλαίου τούτου ἐνεργοῦντος μετὰ ταχύτητος $v^{(3)}$.

Ἄλλος ή συνάρτησις $\mu \frac{V^2}{2}$ ἀποτελεῖ ἐνδεικτικὴν συνάρτησιν ὀφελιμότητος (fonction-indice d' ophélimité) τοῦ κεφαλαίου M , διότι αὕτη είνει ὁ δλοκληρωτικὸς παράγων καὶ χαίρει τῆς γενικῆς ιδιότητος τῶν ἐνδεικτικῶν συναρτήσεων, καθ' ἣν τοιαύτη συνάρτησις ἐνδεικνύει τὴν κίνησιν τοῦ ἀτόμου ἐπὶ τῶν γραμμῶν προσφορᾶς καὶ ζητήσεως⁽⁴⁾.

(1) Ἀνάλογον σχέσιν περίπου εὑρεν παλαιότερα ὁ Menier (L'impôt sur le capital, 1874, 175), καθ' ἣν ἡ ταχύτης κυκλοφορίας ἐλαττωθῇ κατὰ τὸ ημισυ, τὸ κεφάλαιον ἐπὶ τοῦ μέλλοντος καθίσταται $\frac{1}{4}$, δηλαδὴ ὑπάρχει ή σχέσις $V, \frac{V}{2}, \frac{V}{4} \dots$ καὶ ἀντιστοίχως $Mi, \frac{Mi}{4}, \frac{Mi}{16} \dots$ Προβλ. Pigou, ἐν. ἄ, 701.

(2) Ἡ ποσότης Mi είνει ἀνάλογος πρὸς τὴν παραγωγικὴν ὑπηρεσίαν (productive Dienst) ή διάθεσιν τοῦ κεφαλαίου (Kapitaldisposition) (Cassel, Theoretische Nationalökonomie, 1921, 186). Ὁ Menier (ε. ἄν.) εἰσάγει προφανῶς τὴν ποσότητα κινήσεως.

(3) Τὴν ἀρχὴν ταύτην τῆς διατηρήσεως τῆς ἐνέργειας ἐκ τῆς Μηχανικῆς ἢν πρώτην φορὰν ἐφηρμώσαμεν ἡμεῖς ἐν τῇ Οἰκονομικῇ (Rediatis, Theorie einer dynast. Besteuer. 1923, 9), ἐφηρμώσεις καθ' ἡμετέραν σύστασιν κατόπιν ὁ ἐν Βιέννῃ καθηγητὴ Blaschke προκειμένου περὶ τῶν εἰς Ἀξίας περιουσιῶν τῶν Ἀσφαλειῶν (Oesterreich. Revue, 1924 Okt. No 42.).

(4) Pareto, Anwendungen etc. ε. ἄ. § 3.

Πράγματι ἀν ἡ ν αὐξηθῇ κατὰ dν καὶ θεωρήσωμεν τὴν διαφορικὴν τῆς συγχρήσεως ταύτης, τὸ ἀτομον κινεῖται πρὸς τὸ θετικὸν ν ἢ τὸ ἀρνητικὸν ἢ ἵσταται, ἀν αὕτη εἰνε θετική, ἀρνητική ἢ μηδενική. Ἀλλως τε δεδομένου δτι τὸ ἀτομον ἐπιδιώκει δσον ἔνεστι μεῖζον κέρδος καὶ δτι τοῦτο ἐπιτυγχάνει ἐὰν τὰ κεφάλαιά του κινῶνται μετὰ μεγάλης ταχύτητος, εὑρισκόμεθα εἰς μίαν ἐκ τῶν περιπτώσεων ἑκείνων καθ' ἃς ἡ ἐνδεικτική συγάρτησις ὠφελιμότητος συνάγεται ἀμέσως ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ κέρδους τούτου, τοῦ εἰσοδήματός του δηλαδή⁽¹⁾.

Ως δμως ἀπέδειξεν δ Pareto εἰς τὰ ζητήματα τὰ σχετικὰ πρὸς τὸν προσδιορισμὸν τῶν συνθηκῶν οἰκονομικῆς Ιαρροπίας, ἣτις εἰνε τοιαύτη τις θέσης γάδειρη τὸ δύναται τὸ διατηρηται ἀπεριορίστως εἰς αὐτὴν καὶ ἦν τὸ Κράτος διεβέλει νὰ μὴ διαταράσσῃ διὰ τῆς δημοσιονομικῆς του δράσεως, καίτοι ἡ ἡδονὴ (plaisir) εἰνε κατὰ τὸν Edgeworth κατακμετρητή, οὐδεμίᾳ ἀνάγκη ύπαρχει νὰ γνωρίζωμεν μέτρον τι αὐτῆς, ὡς ἐπιδιώκεται διὰ τῶν θεωριῶν τῆς ἀξίας, ἀλλ' ἀρκει νὰ γνωρίζωμεν ἐνδεικτικήν τινα συγάρτησιν ὠφελιμότητος, ἣτις εἰγε ἀλλος δρισμὸς τῆς ἀξίας, ἡ ὠφέλεια (utilité), δυνάμενος νὰ υποκαταστήσῃ αὐτὴν χωρὶς νὰ παρίσταται ἀνάγκη ἀπ' εὐθείας μετρήσεως τῆς ἀξίας. Δυνάμεθα ἐπομένως νὰ θεωρήσωμεν τὴν κινητικὴν ἐνέργειαν τῶν ἀγαθῶν ἀντὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν καὶ νὰ στηρίξωμεν ἐπ' αὐτῆς τὴν δημοσιονομικὴν δρᾶσιν⁽²⁾.

Παρομοία τέλος πρὸς τὴν ἀγωτέρω σχέσιν (1) εὑρίσκεται καὶ ἀπὸ ἀπόψεως κινήσεως τοῦ νομίσματος, ἡς τὴν σημασίαν διέγνωσεν δ Locke

(1) Τὸ ἐπιτόκιον ἡ ἔχει καὶ ἄλλοτε ληφθῇ ὡς συ.ἀριθμος ὠφελιμότητος καίτοι δὲν ἀντατοι φίνεται πλήρως εἰς τὰ γεγονότα (Pareto, ἔ. ἀ § 48). Τοιαύτην περίπτωσιν ἔξετάζει δ Cournot, ἀρχολεῖται δ' ἐπ' αὐτῆς δ Pareto, δεχόμενος δτι ὁρθῶς οὗτος ἔξελαβε τὴν ἐκφρασιν τοῦ κέρδους ὡς ἐνδεικτικὴν συνάρτησιν, καίτοι ἥγνόει τὴν ὑπαρξίαν τῶν συναρτήσεων τούτων (Pareto ἔ. ἀ § 14).

(2) Εἶνε ἡδη ἀξιον προσοχῆς δτι εἴχομεν ἡδη ἀπὸ Ἀπριλίου 1923 ἐκδέσει τὴν θεωρίαν μας περὶ τῆς δυιαμικῆς μορφῆς τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων ὡς αὐτῇ ἐκτίθεται ἐνταῦθα, ὁπότε κατὰ Ἰαν. 1924 δ ἐν Neapόλει καθηγητῆς κ. Amoroso ἐδέχθη πλήρως τὴν μηχανικὴν μορφὴν τῶν οἰκονομ. φαινομένων (Giorn. degli Econ. Ἰαν. 1924, 45), διαφωτιστικαὶ δ' ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ του εἰνε αἱ συνάρτησεις αὐτοῦ μετὰ τοῦ καθηγητοῦ ἐν Buenos Aires κ. Broggi (ἔ.δ. Gen., Marz., Sept. 1925). Πρόβλ. δμοίως Frisch (ἔ. ἀ. 19) δστις πρὸς προσδιορισμὸν τῆς ἀκραίας ὠφελείας (utilité marginale) ἀναγνωρίζει δτι ἡ ἐνδεικτική αὐτῇ συγάρτησις η (x) δύναται νὰ προέρχηται ἐκ δυναμικοῦ.

καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχῶντος 18ου αἰώνος ἐξῆρεν δὲ γγλος τραπεζίτης Law, παραδιάλων τὴν ταχύτητα κυκλοφορίας τοῦ νομίσματος πρὸς τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἰώνος ἐν τῷ δργανισμῷ⁽¹⁾ ἐφ' δσον τὸ νόμισμα κρίνεται ως «σύμβολον συναλλαγῆς» κατὰ τὸν Πλάτωνα⁽²⁾.

Πράγματι ή ζήτησις αὐτοῦ ἐξηρτάται ἐκ τοῦ ποσοῦ τῶν συναπτομένων συναλλαγῶν, δηλαδὴ ἐκ τοῦ μέσου ἀριθμοῦ καὶ τῶν ἀγορῶν διὸ ἔκαστου κέρματος κατὰ τὸν Stuart Mill⁽³⁾. Ἐὰν ἐπομένως εἴνε ν δὲ ἀριθμὸς τῶν κυκλοφορούντων κερμάτων, δὲ μέσος ἀριθμὸς τῶν συναλλαγῶν θὰ ἦν ἀνάλογος πρὸς λνα, ἐνθα λ εἴνε σταθερά τις ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν κατὰ τὸν θεωρούμενον χρόνον ζήτησιν. Ἐπειδὴ δὲ ἔνα διατηρηταὶ ή ἀξία τοῦ νομίσματος ἀμετάδηλος πρέπει η ζήτησις νὰ ισοῦται πρὸς τὴν προσφοράν, ητις ως γνωστὸν⁽⁴⁾ ἐκφράζεται διὰ τοῦ γινομένου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κυκλοφορούντων νομισμάτων ἐπὶ τὴν ταχύτηταν τῆς κυκλοφορίας αὐτῶν, συνάγομεν τὸ συμπέρασμα, δτι δὲ μέσος ἀριθμὸς συναλλαγῶν ισοῦται πρὸς λνα. Ἡ ταχύτης δημιουργεῖται παρὰ τοῖς πιστωτικοῖς ἰδρύμασι⁽⁵⁾, ισοῦται πρὸς

$$v = \frac{E+\epsilon}{2(K-E-\epsilon)} = \frac{E+\epsilon}{2S}$$

ἐνθα E εἴνε τὸ ἀθροισμα τῶν ἐν δψει καταθέσεων, ε τὸ τῶν ἀναλήψεων καὶ K τὸ ἀθροισμα τῶν ὑπολοίπων καταθέσεων ἐν δψει τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἐκτὸς τῶν ταμιευτηρίων. Ἐπειδὴ δὲ E+ε=v, δ

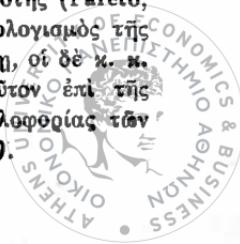
(1) Κατὰ τοὺς Jevons, Beaulieu, Gide η ταχύτης κυκλοφορίας ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀποταμιευτικοῦ εἰσοδήματος, τῶν τραπεζίτεκῶν εὔκολιῶν, πυκνότητος πληθυσμοῦ, καταναλώσεως αὐτοῦ ἐν τῇ χώρᾳ, συγκοινωνιῶν κλπ. Πρβλ. Simmel, Philosophie des Geldes, 1922, 58).

(2) Πλάτ. Πολ. B', XII.

(3) Stuart Mill, Princ. of polit. Economy II, 161.

(4) Leroy Beaulieu, Traité d'Econ. Polit. III, 147.

(5) 'O des Essarts (Comptes-rendus de l'Académie des Sciences, Dec. 1894) εἶρε τὴν σχέσιν ταύτην εἰς ἣν κοὶ δ' ἄλλης ὅδοῦ καταλήγει ὁ Benini (Statistica metodologica 1906, 124) ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κινήσεως τῶν ἐν δψει καταθέσεων παρὰ τῇ Banque de France καὶ τῇ Banca d'Italia, θέλων νὰ συναγάγῃ συμπεράσματα ἐπὶ τῶν κερίσεων, ὃν δημιούργησε η ὁρθότης (Pareto, Manuel d'Econ. Polit. Ch. IX § 82-87, Benini, ε.δ. 123). 'Ο ὑπολογισμὸς τῆς ταχύτητος κινήσεως τῶν κεφαλαίων ἔχει ηδη γενικευθῆ ἐν Εὐρώπῃ, οἱ δὲ Ι. Ι. Πρότασικας καὶ Μπαγδατόπουλος ἐφήρμοσαν τὸν ὑπολογισμὸν τούτον ἐπὶ τῆς κινήσεως τῆς 'Εθνικῆς Τραπέζης τῆς 'Ελλάδος ('Η ταχύτης κυκλοφορίας τῶν ἐν δψει καταθέσεων παρὰ τῇ 'Εθν. Τραπέζῃ τῆς 'Ελλάδος, 1920).

μέσος ἀριθμὸς συναλλαγῶν θὰ ἰσοῦται πρὸς

$$\lambda \nu = 2 \lambda \Sigma v^2$$

Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀπόδοσις κεφαλαίου τινὸς ἔξαρτᾶται ἐκ τοῦ μέσου ἀριθμοῦ συναλλαγῶν, συνάγομεν δὲ ἡ ἀπόδοσις αὕτη εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸ τετράγωνον τῆς ταχύτητος κινήσεώς του.

³Ἐν σχέσει ἥδη πρὸς τὸν συγτελεστὴν $i = \frac{E}{\varepsilon}$ παρατηροῦμεν δὲ

διὰ τὸ αὐτὸν κεφάλαιον, παραμενούσης ἀμεταβλήτου τῆς παραγωγικότητός του, τὸ εἰσοῦται τῇ μονάδι, ($i = E$), δύποτε ἡ ι παριστᾶ τὸν τόκον δην τὸ κεφάλαιον M ἀποφέρει ἀναλόγως τῆς ταχύτητος τῆς κινήσεώς του. ³Ἐκ τοῦ τύπου (1) λαμβάνομεν

$$(2) \quad v = \sqrt{\frac{2}{2i}} = 1,414 \dots \sqrt{i} \quad \text{καὶ } i = \frac{v^2}{2}$$

διτις παρέχει τὴν ταχύτητα κινήσεως κεφαλαίου τινὸς ἀναλόγως τῆς ἀποδόσεώς του.

Συνάγεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω δὲ τὸ οἰκονομικὸν φαινόμενον ἔχει ἀναμφισβήτως μορφὴν δυναμικὴν⁽¹⁾, στηριζομένην ἐπὶ τοῦ μηχανικοῦ ἔργου διπερ αἱ δυνάμεις αἵτινες συγιστοῦν τὸ ἀγαθόν, μάζης M , παράγουν ἐν τῷ χρόνῳ t , ἀντὶ τῆς στατικῆς ὑφῆς ἣν συνήθως ἔξετάζεται τοῦτο δηλαδὴ ἀπὸ ἀπόψεως ἀξίας τῶν δυνάμεων τούτων. Οὕτω ἡ γενικὴ μορφὴ τοῦ οἰκονομικοῦ φαινομένου ἀκολουθεῖ τὴν ἀρχὴν τῆς διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας,

(1) Τὸν δοὺν δυναμικὴν χρησιμοποιοῦν ἥδη πρὸ πολλοῦ, ὡς δ Pantaleone (Di alcuni fenomeni di dinamica economica. 45), δ Tangorra (ε. ἀ. 42), δ Liefmann (ε. ἀ. I. 29), ἀλλ' ἡ ἐρμηνεία τῶν στεγεῖται τοῦ καθαρῶς μηχανικοῦ καρακτῆρος, ἀφοῦδσα μόνον τὸν διατήρησιν τῆς ίσορροπίας (στατική) καὶ τὴν μεταβολὴν αὐτῆς (δυναμικὴν) (Murray ε. ἀ. σ. 54), ὡς ἀλλως τε συνηθέστατα συμβαίνει ἐν τῇ συγχρόνῳ χρήσει τοῦ δούν τούτου. Οὕτω δ Schultz (Journ. of Polit. Econ. Vol. XXXIII, 1925, 501) στηρίζει τὴν διάκρισιν μεταξὺ «στατικῆς» καὶ «δυναμικῆς» εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν μεταβλητῶν ἔξι δὲν ἔξαρταις ἡ στατικὴ ίσορροπία. Πρόγραμμα διμως τῶν δοῶν τούτων πρέπει νὰ γίνεται χρῆσις ἀνάλογος ἔκεινης ἐν τῇ θεωρητικῇ Μηχανικῇ (Frisch, Sur un problème d'Econom. pure (ἐν Norsk Matem. Foren. Skrifter, Ser. I N. 16, 1926, p. 22), τοιαύτην δὲ χρῆσιν ποιεῖται δ Ἀποροζο, δοίςιαν τὴν Δυναμικήν Οἰκονομίαν ὡς ἀποβλέπουσαν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν διαδοχικῶν μεταβολῶν τῶν δυνάμεων εἰς ἄς ὑπόκειται σύστημά τι καὶ τῶν ἀντιστοίχων προσαρμογῶν τῶν δυνάμεων τούτων, τοῦλαγκιστον ἐν μέρει ἀντιστοιχουσῶν πρὸς δ, τι ἐν τῇ Μηχανικῇ ὄνομαζεται δρῶσα δύναμις (Giorn. degli Econ. 1924, 52).

$$E = \frac{Mv^2}{2} = u$$

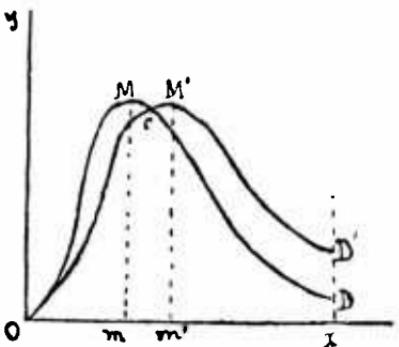
ενθική Ε είνε ή δλική ένέργεια, $\frac{Mv^2}{2}$ ή κινητική, καὶ υ ή δυναμική, δμοιόμορφός τις συνάρτησις, ή συνάρτησις δυνάμεων ⁽¹⁾. Δυνατέρι τις ώς κινητικήν ένέργειαν νὰ θεωρήσῃ τὸ σύνολον τῆς ἔθνικῆς παραγωγῆς κατὰ τινα χρόνον, ώς δυναμικήν τὸ σύνολον τοῦ ἔθνικου πλούτου καὶ ώς δλικήν τὸ σύνολον τῶν ἔθνικῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων. Ἐν τῷ συγχρόνῳ Κράτει ⁽²⁾ ἐνδιαφέρει τὰ μέγιστα ή ἀνάπτυξις τοῦ $\frac{mv^2}{2}$. Τὴν τοιαύτην μηχανικήν ἀντίληψιν τῆς ἔννοίας τῆς ἀξίας δυνάμεθα νὰ παραδάλωμεν πρὸς ἑκείνην τοῦ μηχανικοῦ ισοδυνάμου τῆς θερμότητος (équivalent calorifique), τὴν δὲ ἀναλογίαν τῶν οἰκονομικῶν φαινο-

(1) Παράστασιν τῆς δυναμικῆς ἔννοίας ἐν τῇ ἔξελίᾳ τῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων χώρας τινος παρέχει τὸ πρόβλημα τῆς Βλητικῆς. Ἡ καμπύλη τῶν πιέσεων ἐν τῷ κοίλῳ τοῦ πυροβόλου είνε παρομοίᾳ πρὸς ἑκείνην τῶν ἀριθμῶν τῶν ἀτόμων ἀτινα κατέχουν εἰσόδημα ἀνώτερον ποσοῦ τινος (Pareto, Cours d' economie Polit. 1907, II, 299).

'Αλλ' δπως τὸ ἐμβαδὸν OMDXO παριστᾶ ποσότητα ἀνάλογον πρὸς τὴν ἐνέργειαν τοῦ βλήματος δταν ἐξέρχεται τοῦ στομίου τοῦ πυροβόλου καὶ δπως μὲ τὴν αὐτὴν μεγίστην πιέσιν Mm=M' m' δυνάμεθα νὰ ἀποκτήσωμεν μεῖζονα ἐνέργειαν δταν τὸ καμπυλόγραμμον χωρίον M'CD'D' είνε μεῖζον τοῦ ΟΜCΟ, οὗτω καὶ τὸ ἐμβαδὸν τῆς καμπύλης τῶν εἰσοδημάτων παριστᾶ ποσότητα ἀνάλογον πρὸς τὴν μηχανικήν ένέργειαν τῶν κε-

φαλαίων, ἀν ἐπὶ τοῦ ἀξονος τῶν x λάβωμεν τὰ εἰσοδήματα ἀντιτοῦ μήκους τοῦ πυροβόλου καὶ ἐπὶ τοῦ ἀξονος τῶν y τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀτόμων ἀτινα ἔχουν εἰσόδημα ἀνώτερον τοῦ x ἀντὶ τῆς πιέσεως. Καὶ ως ἐν τῇ Βλητικῇ ή ἰδεώδης πυρίτις θὰ ἡτο ἑκείνη ἡτις θὰ καθίστα τὴν καμπύλην τῶν πιέσεων παράλληλον τῷ ἀξονὶ τῶν x, καὶ ἡτις θὰ καθίστα Ισοπαχῆ τὸν σωλῆνα τοῦ πυροβόλου, οὗτω καὶ ἡ ἰδεώδης κατανομὴ τῶν εἰσοδημάτων ἡτις θὰ ἡτο, ως εἰπομένων σύμφωνος πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς μεσότητος, θὰ ἡτο ἑκείνη ἡτις θὰ παρεῖται ἀντὶ τῆς καμπύλης τῶν εἰσοδημάτων γραμμὴν παράλληλον τῷ ἀξονὶ τῶν x. Ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις θὰ ἀντεστοίχει τότε, κατὰ τὴν θεωρίαν τῶν ἀναθέρας σοσιαλιστῶν, πρὸς τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ πάχοντος Ισοπαχοῦς σωλῆνος πυροβόλου,

(2) Rathenau, Die neue Wirtschaft, 1918

μένων πρὸς τὰ μηχανικὰ ὑποστηρίζουν ἡδη ποιεῖλαι παρατηρήσεις⁽¹⁾, διευκολύνουν δὲ μεγάλως αἱ ἐργασίαι τοῦ Bachelier⁽²⁾, τοῦ Berger⁽³⁾, καὶ ἀλλων τὴν συσχέτισιν τῶν οἰκονομικοκοινωνικῶν φαινομένων πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς γραμμικῆς μεταδόσεως τῆς θερμότητος. Οὕτω ἡ οἰκονομικὴ ἀποκτᾶ μορφὴν δυναμικὴν καθ' ὅν τρόπον ἡ Στατικὴ Μηχανικὴ ἔλαβε παρὰ τοῦ Αιπρέτε τὴν Κινηματικὴν αὐτῆς μορφὴν διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ χρόνου.

Παρορῶντες ἐπομένως οἶχονδήποτε ἀντίληψιν περὶ τῆς ἀξίας τῶν ἀγαθῶν, δηλαδὴ πᾶσαν στατικὴν ἐμφάνισιν τῶν ἀποταμιευμάτων ἐξ ὧν συγκροτοῦνται αἱ οἰκονομικαὶ δυνάμεις, στηριζόμεθα εἰς τὴν εἰς μηχανικὸν ἔργον ἀπ' εὐθείας ἐκδήλωσιν τῆς δυναμικῆς των ἀξίας ἥτις θεωρεῖ οὐ μόνον τὸ εἰσόδημα ποσοτικῶς, ἀλλὰ πρωτίστως καὶ τὴν ταχύτητα μετ' ἡς τὸ κεφάλαιον ἔκινήθη διὰ τὴν παραγωγὴν αὐτοῦ. Ἐπομένως δυνάμειθα νὰ διατυπώσωμεν τὸ

Θεώρημα. Ἡ ἀξία τῶν ἀγαθῶν κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν ἐκδήλωσιν τῆς, ἥτις πρωτίστως ἐνδιαφέρει τὴν Δημ. Οἰκονομίαν, παρίσταται ὡς μηχανικὸν ἔργον κεφαλαίον τινός κινούμενον μετά τινος ταχύτητος.

Ἐπὶ του θεωρήματος τούτου στηρίζεται δόλκηληρος ἡ θεωρία τῆς φυσιολογίας ἐν τῇ δόποιᾳ οὐ μόνον πάντες σχεδὸν οἱ ὑπάρχοντες ἡδη φόροι εὑρίσκουν ἐπιστημονικὴν βάσιν καὶ τὸ λογικὸν αὐτῶν μέτρον ἀλλὰ καὶ ἀνοίγεται δρίζων εἰς τὸν δημοσιονομικὸν δρόμον πρὸς ἔξυπηρέτησιν τοῦ συγχρόνου Κράτους τῆς Κοιν. Οἰκονομίας⁽⁴⁾

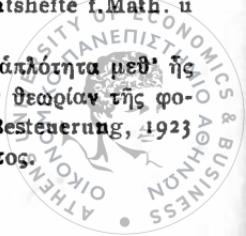
---

(1) B.L. Pareto, *Cours d'Econ. Polit.* § 730, προκειμένου περὶ τῶν ἀναλογιῶν μεταξὺ οἰκονομικῆς καὶ μηχανικῆς ισορροπίας. 'Ομοίως Volterra, 'Εναρκτήριον μάθημα ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ρώμης, 1901—2 κλπ. Παρομοίως πληροφοροῦμαι παρὰ τοῦ ἐν Μονάχῳ καθηγητοῦ τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς κ. Döhlemano, διτὶ δ Christofel ἐφήρμοσε τὰς διαφορικὰς ἔξισώσεις τῆς μεταδόσεως τῆς θερμότητος ἐπὶ τοῦ ἔμπορίου(Geiriger, *Gedankenwert der Mathematik.* 1922) ἀναμιμήσκομαι δ' ἐπίσης καὶ τῆς θεωρίας τοῦ Boussinesq περὶ τοῦ λογαριθμικοῦ δυναμικοῦ.

(2) Bachelier, *Théorie des probabilités*, 1912.

(3) Berger, *Reihentwicklung der Kollektivmasslehre* (Monatshefte f. Math. u. Physik, Wien, 1915, 91)

(4) 'Ο καθηγητὴς ἐν Βιέννῃ E. Blaschke ἔξηρε ἡμῖν τὴν ἀπλότητα μεθ' ἡς ἐπὶ ἐνὸς θεωρήματος καὶ μόνον ἀναπτύσσομεν δόλκηληρον τὴν θεωρίαν τῆς φυσιολογίας ἐν τῷ δοκιμίῳ ἡμῶν *Theorie einer dynamischen Besteuerung*, 1923 ἐνθα ἔξεθέσαμεν τὸ πρῶτον τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος πονήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΟΘΕΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Τὸ σύνολον τῶν φυσικῶν ἰδιοτήτων, διανοητικῶν τε καὶ φυγικῶν, τοῦ ἀτόμου αἴτινες συνιστῶσαι τὴν ἐπίδοσιν αὐτοῦ καὶ διὸ ὣν οὗτος ἀπολημδάνει προσόδους τινός, ἀνεξχρήτως τοῦ ἂν χρησιμοποιητὴ πρὸς τοῦτο κεφάλαιον ή οὖ, ἀποτελεῖτ τὸν ὑποθετικὸν αὐτοῦ πλοῦτον, ἀνευ τοῦ δποίου γενικῶς θὰ καθίστατο ἀδύνατος η κίνησις τῶν πραγματικῶν κεφαλαίων⁽¹⁾.

Ἐὰν ἐπομένως ἔξομοιώσωμεν τοιαύτην τινὰ πρόσοδον πρὸς πρόσοδον προερχομένην ἐκ πραγματικοῦ κεφαλαίου, η ἀκδήλωσις τῆς ἀξίας αὐτῆς θὰ συνίστατο εἰς τὴν ταχύτητα μεθ' ης ἐκινήθη τὸ ὑποθετικὸν τοῦτο κεφαλαίον, ὡς προκειμένου περὶ τοῦ πραγματικοῦ κεφαλαίου. Τὸ ὑποθετικὸν κεφαλαίον ἔξαρτᾶται προδήλωσις ἐκ τῆς καταστάσεως τῆς ἐν τῷ χώρῳ παριδείξεως, τῆς ἡθικῆς διαπαίδαγωγήσεως τοῦ λαοῦ κλπ. η δὲ ταχύτης τῆς κινήσεως του ἐκ τῆς ἰδιοσυγκρασίας καὶ ἐργατικότητος τοῦ λαοῦ, τῶν κλιματολογικῶν συγθηκῶν κλπ. Ἐνῷ δημως διὰ τὸ πραγματικὸν κεφαλαίον ὑπάρχει μέτρον μετρήσεως αὐτοῦ, τὸ χρῆμα δπερ τοῦτο κατὰ τινα ἐποχὴν ἀντιπροσωπεύει, τῆς δὲ ταχύτητος τῆς κινήσεως του, τὸ εἰσόδημα δπερ τοῦτο ἀποφέρει, διὰ τὸ ὑποθετικὸν κεφαλαίον ὑπάρχει μέτρον μόνον τῆς ταχύτητος κινήσεως του, τὸ ἀποδιδόμενον εἰσόδημα, οὐδεὶς δὲ πρακτικῶς ἐφχρόμασιμος τρόπος ἀπ' εὐθείας μετρήσεως τῆς ἀπολύτου ἀξίας τοῦ ὑποθετικοῦ τούτου κεφαλαίου.

Νομίζω δημως διε ὑπάρχει τρόπος σχετικῆς αὐτῶν μετρήσεως, συγκρινομένης τῆς ἀξίας ἀγαθῶν πραγματικῶν πρὸς τοιαῦτα ὑποθετικά. Ἐὰν θεωρήσωμεν διε αἱ φυσικαὶ τοῦ ἀτόμου ἰδιότητες, δηλαδὴ τὸ ὑποθετικὸν ἀγαθόν, ἐμφανίζεται διὰ τῆς ἀτομικῆς ἐργασίας, ἀγόμεθα εἰς τὸ συμπέρχομα διε η εὑρεσίς σχέσεως μεταξὺ εἰσοδήματος ἐξ ἐργασίας (ὑποθετικοῦ ἀγαθοῦ) καὶ τοιούτου ἐκ κεφαλαίου (πραγματικοῦ) παρέχει τὸ μέτρον τῆς σχετικῆς αὐτῶν ἀξίας. Τοιαύτη παραδεδεγμένη σχέσις εἶναι ἀγνωστος ἐν τῷ Πολιτικῇ Οίκονομίᾳ, ἐφ' δυον τούλαχι-

(1) Gide, Cours d'Economie Politique, 1920 I.

στον γνωρίζω (1) δύναται δημιουργία, νομίζω, νὰ συναχθῇ διὰ τῶν ἔξι τεκμηρίων.

Τὸ ἐκ τοῦ κεφαλαίου εἰσόδημα ὑπερέχει τοῦ ἐκ τῆς ἐργασίας, οὐ μόνον διότι παράγεται σχεδὸν ἀνευ κόπου ὡς παρετήρησεν διὰ Bastiat, ἀλλὰ καὶ διότι τὸ ἐξ ἐργασίας εἰσόδημα διαρκεῖ δύσον καὶ αὔτη, ἐνῷ τὸ ἐκ τοῦ κεφαλαίου εἶναι σχεδὸν ἀπεριορίστου διαρκεῖται. Ἀπὸ τῇ δευτέρας ταύτης ἀπόφεως ήτις εἴνε ἡ ἐνδιαφέρουσα τὴν Δημ. Οἰκονομίαν ἐπὶ τοῦ προτειμένου, ἐνῷ ἡ πρώτη μᾶλλον τὴν Κοινωνιολογίαν ἐνδιαφέρει, ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο εἰσόδημάτων ἀνάγεται κυρίως εἰς τοῦτο, διτὶ ἐνῷ τὸ ἐκ τῆς ἐργασίας εἰσόδημα ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν «σημερινὴν ἀξίαν» τοῦ κεφαλαίου, τὸ ἐκ κεφαλαίου εἰσόδημα, ὡς παρετήρησεν ἐνωρὶς διὰ Turgot καὶ ἀνέπτυξεν διὰ Jevons καὶ διὰ Clark, ἀνάγεται εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ «μέλλοντος» τοῦ κεφαλαίου (2). Τὴν ἀξίαν ταύτην τοῦ μέλλοντος παρέχει νομίζω, τὸ σημερινὸν κεφάλαιον μετὰ τὴν πάροδον τῶν λεγομένων «ἔτῶν ἔξαγορᾶς» (years purchase), ἐν χρήσει ίδιᾳ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπὶ τῶν ἐγγείων προσέδων, δὲ χρόνος οὗτος ἰσοῦται πρὸς $\frac{1}{i}$ ἔνθα ι εἴνε, ὡς πάντοτε, τὸ ἐπιτόκιον (3). Ἐπομένως ἂν ὑποτεθῇ διτὶ τὸ ἐξ ἐργασίας εἰσόδημα προέρχεται ἐξ ὑποθετικοῦ τινος κεφαλαίου M , οὐ διάτοχος ἔχει τὴν νομήν ἔστω δι' ἐν μόνον ἔτος, δὲ ἔχων τὸ αὐτὸν προγματικὸν κεφάλαιον M κεφαλαιούχος ἔχει ἀξίαν μέλλοντος, δηλαδὴ μετὰ πάροδον $\frac{1}{i}$ ἔτῶν, ίσην πρὸς $M (1+i)^{\frac{1}{i}} = M'$, ἐνῷ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ αὐτοῦ χρόνου δὲ ἐκ τῆς ἐργασίας ἀποζῶν θὰ διαθέτῃ πάλιν τὸ αὐτὸν κεφάλαιον M , ὡς ἀξίαν σημερινήν, καίτοι δὲ ἐκ κεφαλαίου ἀποζῶν θὰ ἔχῃ ὡς ἀξίαν σημερινήν τὴν ἀξίαν τοῦ μέλλοντος $M (1+i)^{\frac{1}{i}}$. Ὁπως δὲ μετὰ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου ἔξαγορᾶς οἱ δύο εἰσόδηματαί τι εὑρεθῶσι εἰς ίσην μοίραν, θὰ ἐπρεπε δὲ ἐκ τῆς ἐργασίας ἀποζῶν νὰ διέθετε κεφάλαιον

(1) Προβλ. τὴν γνωστὴν θεωρίαν τοῦ Thünen (Thünen, Der isolierte Staat, 1826-63 II καὶ ἐπ' αὐτῆς, Marshall, Princ. of Econ. 1898, 592, δι. Helferich, Thünen und sein Gesetz (Zeitschr. f. d. Staatsw. 1852, 393); Brentano, Ueber Thünen's Lohn und Zinsfuss, 1867, Falk, die Thünen'sche Lehre, 1875).

(2) Böhm-Bawerk, Theorie des Kapitals, 1900.

(3) Fisher, The Nature of Capital and Income, 1906, 447.

$M' = M(1+i)^{-1}$ ἀντὶ τοῦ M , γὰρ

$$M' = M \frac{1}{(1+i)^{\frac{1}{i}}} \quad (3)$$

Ἐπομένως δπως εἰσόδημα ἐξ ἐργασίας ἀναχθῇ εἰς τοιούτον ἐκ κεφαλαίου πρέπει νὰ πολλαπλασιασθῇ ἐπὶ $\frac{1}{(1+i)^{\frac{1}{i}}}$. Τὸ ἀνάπτυγμα τοῦ

$(1+i)^{\frac{1}{i}}$ εἶνε σειρὰ συγκλίνουσα πρὸς 3, ἵνα φθάσωμεν μέχρι τοῦ ἔρου δστις μηδενίζεται διὰ τὴν δοθεῖσαν τιμὴν τοῦ i. Ἐπομένως ἡ σχέσις μεταξὺ εἰσοδημάτων ἐξ ἐργασίας καὶ τοιούτων ἐκ κεφαλαίου συγκλίνει ὡς 3. I.

Ἐπὶ τῇ βάσει ἡδη τῆς σχέσεως (3) δυνάμεθα νὰ χειρισθῶμεν τὰ ὑποθετικὰ κεφάλαια ὡς πραγματικά. Ὁντως ἔχομεν τότε ἀντὶ τῆς (1)

$$\frac{1}{2} \frac{M \frac{1}{i}}{(1+i)^{\frac{1}{i}}} v^2 = Mi \frac{1}{\frac{1}{i}} = Mi \frac{1}{v^2} \quad (1')$$

Ἐπίσης δπως κεφάλαιον πραγματικὸν ἀποδώση ἀπόδοσιν οἶναν ὑποθετικὸν τοιούτον ($M_{\text{έργ}} = M_{\text{κεφ}}$) θὰ ἔσει νὰ κινηθῇ μετὰ ταχύτητος

$$v'^2 = 2 \frac{(1+i)^{\frac{1}{i}}}{i} = \frac{(1+v^2)^{\frac{2}{v^2}}}{v^2} 2^{1-\frac{2}{v^2}} \text{ καὶ } i' = \frac{(1+i)^{\frac{1}{i}}}{i} \quad (2)'$$

Ἐὰν ἡδη πρόκειται περὶ εἰσοδημάτων ἐξ ἐπιχειρήσεων ἐνθα συμμετέχει ἀξία ἐκ κεφαλαίου καὶ ἐργασίας ε, ἐστασαν δὲ p_x καὶ p_e αἱ τιμαὶ τῶν ἀγαθῶν ἐκ πραγματικοῦ καὶ ὑποθετικοῦ κεφαλαίου, θὰ ἔχωμεν, καλούντες π τὴν ἀξίαν τοῦ κεφαλαίου ἐκ τῆς συνεργασίας πραγματικοῦ καὶ ὑποθετικοῦ κεφαλαίου $p = p_x + p_e$. Ἐχομεν δὲ ἐπίσης $p = p_x + p_e$, ἥτοι δύο ἐξισώσεις ὃν ἐκάστη περιλαμβάνει δύο ἀγνώστους. Συμφώνως τῇ θεωρίᾳ τῶν φυνταστικῶν καὶ πεπλεγμένων ἀριθμῶν⁽¹⁾ πρέπει μεταξὺ τῶν διολόγων δρων νὰ ὑφίσταται ἴσοτης, καὶ ἐπομένως θὰ ἔχωμεν $p_x = p_e$ καὶ $e = p_e$. Ἐὰν q εἴνε τὸ τοῖς ἐκατὸν τῶν κατ' ἔτος καταστρεφομένων κεφαλαίων ἐκ τῶν τοιούτου εἶδους ἐπιχειρήσεων⁽²⁾, τὸ ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης εἰσόδημα, ἔγθια

(1) Study, Theorie der gem. u. hōh. Komplexen Grossen. (Enc. d. math. Wissensch., T. 1. 150.)

(2) Pareto, Manuel d'écon. polit. V. § 69.

συνεργάζονται κεφάλαιον πραγματικὸν καὶ ὑποθετικόν, θὰ ἀντιστοιχῇ
εἰς πραγματικὸν κεφάλαιον

$$(1)'' \quad M'' = \alpha(I - q) + \frac{\epsilon}{\frac{1}{(1+i)}}$$

Αἱ ἀνωτέρω δύο σχέσεις (1)' καὶ (1)'' εἰνε ἔξιρέτου σημασίας διὰ τὴν ἐνάσκησιν τῆς δημοσίου νομικῆς δράσεως, παρέχουσαι καὶ τὸ μέσον τοῦ διαφορισμοῦ τοῦ εἰσοδήματος, ὡς θέλομεν ἴδει.

Παρατηρητέον εἰνεῖτι ἐνῷ ἡ ἀξία τῶν πραγματικῶν κεφαλαίων δύναται νὰ προσδιορισθῇ, ἀτε ὑποκειμένη εἰς ἀπὸ εὐθείας μέτρησιν, ἐκ τῆς μέσης ἀποδόσεως τῶν ὑπὸ τὰς χύτας συγθήκας διατελούντων κεφαλαίων, ὡς θέλομεν ἴδει, τῶν ὑποθετικῶν ἡ μέτρησις, οὕσα ἡθικῆς φύσεως, εἰνε ἀδύνατος ἐπὶ τοῦ παρόντος τούλαχιστον. Ἐπομένως ἀφοῦ ἐν τῷ τύπῳ (1') αἱ ποσότητες M καὶ i' δὲν δύνανται νὰ διακριθῶσιν ἀλλήλων, καθέσσον δὲν εἰνε ἡ μία γνωστὴ συναρτήσει τῆς ἑτέρας, ὡς συμβαίνει προκειμένου περὶ τῶν πραγματικῶν κεφαλαίων ἐνθι ἡ ἀξία τοῦ κεφαλαίου εἰνε ἵση πρὸς τὴν τοῦ μέλλοντος, δηλα-

δὴ ἵση πρὸς $K(1+i)^{-1}$ συναρτήσει τοῦ i , εἰμεθικὴν γναγκασμένοι νὰ θεωρήσωμεν, κατὰ τὴν συμφώνως τοῖς ἀνωτέρω ἐκτίμησιν τῆς σχετικῆς ἀξίας ἐν συγράψῃ, τὴν σχετικὴν ἀξίαν τῆς κινητικῆς ἐνεργείας προκειμένου περὶ ὑποθετικῶν κεφαλαίων, δηλαδή, τὸ εἰσόδημα, ἀτε μὴ δυνάμενοι ἐν χύτᾳ νὰ διαστείλωμεν τὸ M ἀπὸ τοῦ i . Ἐπομένως οὔτε νὰ διακριθῇ εἴναι δυνατὸν ἀν μεταβολὴ τις τῆς ἀξίας τοῦ ὑποθετικοῦ κεφαλαίου διφείλεται εἰς μεταβολὴν τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ ἡ τῆς ταχύτητος μεθὸ τῆς τοῦτο ἐκινήθη. Οὕτω, ἀν ἐργάτης τις σὺν τῷ χρόνῳ ἀποφέρῃ μετζὸν εἰσόδημα δὲν δύναται τις νὰ δεδαιώσῃ ἀν τοῦτο διφείλεται εἰς χύτησιν τῆς ἱκανότητός του (ὑποθετικὸν κεφάλαιον) ἡ τῆς φιλεργίας του (ταχύτης κινήσεως αὐτοῦ) καὶ οὕτω δὲν γίνεται ἀσφαλῆς διάκρισις μεταξύ τοῦ πόνου τοῦ ἀτόμου (ταχύτης) καὶ τῶν ἀκόπων αὐτοῦ φυσικῶν ἰδιοτήτων (κεφάλαιον), ἀλλὰ μόνον γενικῶς τῶν εἰσοδημάτων, ἐργατικῆς ἢ οὐ προσελεύσεως.

ΜΕΡΟΣ Γ.

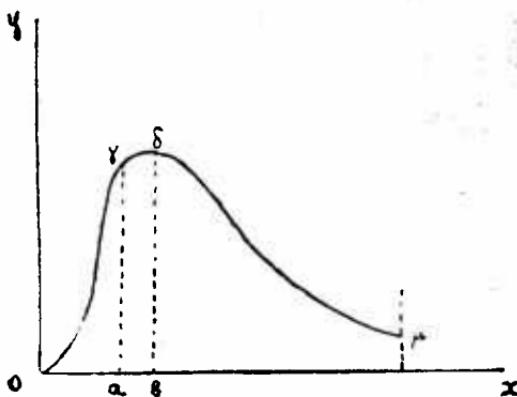
ΓΕΝΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α.'

ΑΙ ΔΥΟ ΑΡΧΑΙ ΚΑΙ ΑΙ ΔΥΟ ΜΟΡΦΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ

Έξαν ἐπὶ τοῦ ἐνδεκάτου αἰώνος ληφθώσι τὰ εἰσοδήματα καὶ ἐπὶ τοῦ ἑτέρου δὲ δὲκάτου μὲν Ν τῶν ἀτόμων ἔχουν εἰσόδημα ἀνώτερον τοῦ ποσοῦ τούτου καὶ, θὰ λάθιωμεν καμπύλην τιγνά, τὴν ογκού, τῆς ἡ προσεγγίζουσακ ἔξισωσις, πατὰ τὸν Pareto(¹), εἶνε

$$N = A \alpha^{-x} \quad (4)$$

κατὰ προσέγγισιν.

Η καμπύλη αὗτη ἀποτελεῖ τὸ πεδίον ἐνθα διασκείται ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις ἐν τῷ κράτει τῆς Κοιν. Οἰκονομίας ἐπὶ τῇ βάσει τῶν

(1) Pareto, Cours d' Econ. Polit. 1897, II. 299. Προβλ. Leroy Beaulieu, La répartition de la richesse, Leiter, Die Verteilung des Einkommens in Oesterreich, 1907, Mortara, Sulla distribuzione dei redditi (Giornale degli economisti, 1911), Bemini ᷄. 309, Pigou, The economics of Welfare, 1920, Vinci, Nuovi contributi etc (Giorn. degli econ. 1921, 1924)

δύο θεωρηθεισῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν, τῆς ισότητος τῶν θυσιῶν καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν πλουτοπαραγγικῶν δυνάμεων.

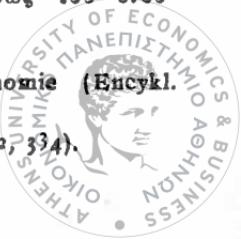
Ἡ πλουτοπαραγγικὴ ἀποφίεις ἀφορᾷ τὴν ἐν συνόλῳ ἀνάπτυξιν τοῦ κοινωνικοῦ πλούτου, ἐξ ἡς ἔξησφαλίζεται τὸ κοινωνικὸν μέγιστον ώφελιμότητος (maximum d' ophélimité collectif.) Τὸ πρόβλημα ἀπὸ τῆς ἀπόφεως ταύτης ἔχει διττὴν ἐμφάνισιν⁽¹⁾. Ἐν πρώτοις πρέπει νὰ ἔξετασθούν οἱ κανόνες τῆς κατανομῆς τῶν εἰσοδημάτων, ἢ δὲ κατανομὴ αὗτη ἀνάγεται εἰς τὴν Κοινωνολογίαν, ἥτις δύναται νὰ καθορίσῃ τὰς τάσεις αἴτινες ἐπικρατοῦν δσον ἀφορᾷ τὴν κατανομὴν ταύτην. Ἡ ἀνωτέρω θεωρηθεῖσα ἀρχὴ τῆς μεσότητος δέχεται ὡς ἰδανικὴν τὴν ἀποκατάστασιν τῆς καμπύλης ταύτης εἰς εὐθεῖαν παράλληλον τῷ ἀξονί τῶν κ. Οἰκδήποτε δμως καὶ ἀν ἡ ἡ κατανομὴ αὗτη, ἡ ἐκ τῆς καταριθμήσεως τῶν ἐπιτευχθέντων κατά τινα ἀρχὴν εἰσοδημάτων προερχόμενη καμπύλη τῆς κατανομῆς αὐτῶν παριστᾶ θέσιν τινα οἰκονομικῆς ἴσορροπίας εἰς ἣν νὰ ἀτομα δύνανται νὰ παραμείνουν ἐπ' ἀδρίστον.

Ὑποθέσωμεν ἡδη δτι ἀπὸ τινος οἰκοδήποτε θέσεως οἰκονομικῆς ἴσορροπίας ἀπομακρυνόμεθ κατ' ἐλάχιστον. Ἐὰν ἐκ τούτου αὖξανη ἡ εὐημερία πάντων τῶν ἀτόμων ἐξ ὧν ἀποτελεῖται τὸ κοινωνικὸν σύνολον, ἡ θέσις αὗτη εἰνε καλλιτέρχ τῆς προηγουμένης καὶ ἀντιθέτως ἔστω καὶ ἀν ἡ εὐημερία ἀτόμων τινων παραμένη σταθερά. Ἡ ἀρχὴ ἐπομένως τῆς ἐνισχύσεως τῶν πλουτοπαραγγικῶν δυνάμεων ἐφαρμοζομένη ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου ἀπαιτεῖ δπως ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις ἐνασκῆται οὕτις ὥστε νὰ μὴ ἄγῃ εἰς ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τοῦ μεγίστου κοινωνικῆς ὠφελείας. Εἰνε δὲ, ὡς παρετήρησεν δ Pantaleone καὶ διετύπωσεν δ Barone, χαρακτηριστικὸν τοῦ δτι ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις ἐνασκεῖται παλῶς, δταν αὗτη παραβλάπτη δσον τὸ δυνατὸν δλιγάτερον τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ μέσου εἰσοδήματος, δπερ εἰνε δ λόγος τοῦ ἔθνικου εἰσοδήματος πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῆς χώρας συμφώνως πρὸς τὴν λεγομένην Οἰκονομικὴν ἀρχὴν (Principio economico)⁽²⁾.

Αἱ δύο θεμελιώδεις αὗται ἀρχαὶ τῆς Δημ. Οἰκονομικας ἔξεταζόμεναι καὶ ἰδιαιτέρως δι' ἐν ἔκαστον εἰσόδημα, ἀγονον οὐ μόνον εἰς τὴν μελέτην, τὴν ἡδη συντελεσθεῖσαν, τῆς ἀπολύτου ἀξίας τοῦ εἰσοδήματος, ὡς αὕτη ἐκδηλοῦται, ἀλλ' ἐπὶ πλέον καὶ τῆς σχέσεως τοῦ εἰσο-

(1) Pareto, Anwend. der Mathem auf der Nationalökonomie (Encycl. Math. Wiss. I. 26. 28)

(2) Barone, Studi di Econ. finanz. (Giorn. degli Econ. 1912, 334).

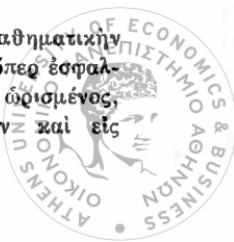
δήματος πρὸς τὸ ἀτομον δπερ παρήγαγε τὸ εἰσόδημα. Πράγματι πᾶσα περιουσίᾳ ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν ἔξυπηρέτησιν ὥρισμένων ἀτομικῶν ἀναγκῶν καὶ ἐπομένως συνδέεται στενότατα πρὸς τὸ ἀτομον, οὐδὲν δ' εἰσόδημα δύναται νὰ ἐννοηθῇ αὐτοφυές, ἀνευ τοῦ προσωπικοῦ ἐνδιαφέροντος ἀτόμου τινός. Ἐπομένως ἡ ἐφερμογῆ τῆς ἀρχῆς τῆς ἴσοτητος τῶν θυσιῶν δφείλει νὰ γίνηται κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὅστε οὐ μόνον αἱ περιουσίαι νὰ ἀπομένουν εἰς τὴν αὐτὴν εἰς ἣν καὶ πρὸ τῆς πληρωμῆς τοῦ φόρου συγκριτικὴν θέσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀτομα ὑποκειμενικῶς μετὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου νὰ ἔχωσιν ὑποστὴ ἵσον ἔκαστον βάρος. Ἡ κατ' ἀπόλυτον ἐκτίμησιν τῆς ἀξίας τῶν ἀγαθῶν, ὡς αὕτη ἐκδηλούται δυναμικῶς, ἐνάσκησις τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως συνιστᾷ τὴν ἀντικειμενικὴν μορφὴν αὐτῆς, ἡ δὲ σχετικὴ πρὸς τὸ ἀτομον, τὴν ὑποκειμενικὴν μορφὴν. Μονομερῆς δρᾶσις ἀπὸ ἀντικειμενικῆς μόνον ἀπόφεως ἐκ μέρους τοῦ Κράτους θὰ γίτο ἀνάλογος πρὸς τὴν λεγομένην δρᾶσιν τοῦ οἰκονομικοῦ ἀνθρώπου δστις ὑπερπηδῶν πᾶν ἐμπόδιον διὰ πασῶν τῶν πράξεών του ἀποδλέπει μόνον εἰς τὴν ἕκανοποίησιν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀναγκῶν⁽¹⁾.

Ἐὰν διὰ τὸν ἐπιστήμον τὸ ὑποκειμενικὸν φαινόμενον πλησιάζῃ δσον ἔνεστι ἐγγύτερον πρὸς τὸ ἀντικειμενικόν, διὰ τὸν ἀνθρωπον δμως δστις βλέπει μέσω τοῦ αἰσθήματός του καὶ τοῦ πάθους του, λέγει ὁ Pareto, τὸ ὑποκειμενικὸν φαινόμενον δύναται νὰ διαφέρῃ τοῦ ἀντικειμενικοῦ, τόσον ὅστε οὐδὲν κοινὸν γὰν ὑπάρχῃ μεταξὺ αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀντικειμενικὸν φαινόμενον ἐμφανίζεται εἰς τὸν νοῦν μας διὰ μορφὴν ὑποκειμενικήν, πρέπει πάντως δπως τὸ ἀντικειμενικὸν φαινόμενον ἐπενεργήσῃ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων νὰ μετασχηματισθῇ πρῶτον εἰς ὑποκειμενικόν⁽²⁾, ἐντεῦθεν δ' ἡ κεφαλαιώδης σημασίᾳ ἣν κέκτηται οὐ μόνον διὰ τὴν Δημοσ. Οἰκονομίαν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν καθόλου Κοινωνιολογίαν, ἡ σπουδὴ τῶν ὑποκειμενικῶν φαινομένων καὶ τῶν σχέσεών των πρὸς τὰ ἀντικειμενικά. Ἀλλως τε, ἡ μονομερῆς ἀντικειμενικῆς ἀποψίας κρίνεται ἀνεπαρκής διὰ τὴν σπουδὴν καὶ τῶν προδιλημάτων τῆς Πολ. Οἰκονομίας⁽³⁾, τῆς ἑτέρχε τῶν δάσεων τῆς

(1) Murray, Leçons d' Econ. Polit. § 5.

(2) Pareto, Systèmes socialistes, I, 15.

(3) Liefmann (εἰδ. I, 28). Οὗτος ἀδικαιολογήτως θεωρεῖ τὴν μαθηματικὴν οἰκονομίαν ἀναπτύσσουσαν μόνον τὴν ἀντικειμενικὴν ἀποψιν, τοῦθ' δπερ ἐσπαλμένον, καθόσον ὁ μαθηματικὸς λογισμὸς εἰνε τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι ὧδισμένος, δυνάμενος νὰ ἐφαρμοσθῇ τόσον εἰς τὴν ἀντικειμενικὴν ἐξέτασιν, δσον καὶ εἰς τὴν ὑποκειμενικήν.

Δημ. Οίκονομίας.

“Αλλως τε καὶ ἐκ τοῦ κύριου τοῦ μετασχηματισμοῦ τῶν ἀποτάμιευμάτων ἐμφαίνεται δτι πάν εἰσόδημα διατίθεται πρὸς κατανάλωσιν, παραγωγὴν ἐκ νέου καὶ κεφαλαιοποίησιν, προέρχεται δ’ ἐξ ἐργασίας ἢ ἐκ κεφαλαίου ἢ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ αὐτῶν. Ἡ προέλευσις ἐπομένως καὶ ἡ κατανάλωσις τοῦ εἰσόδηματος συνδέει τὸ εἰσόδημα πρὸς τὸ ἀτομον, δίδει τὴν ὑποκειμενικὴν μορφὴν τῆς ἀξίας αὐτοῦ, ἐνῷ ἡ κατὰ ποσὸν διαχείρισις αὐτοῦ καὶ ἡ ἀναλόγως τῶν πλουτοπαραγωγικῶν ἀναγκῶν τῆς κοινωνίας καταλληλοτέρα διάθεσις αὐτοῦ πρὸς νέαν παραγωγὴν ἢ κεφαλαιοποίησιν, ἔχει καθαρῶς ἀντικειμενικὸν χαρακτήρα συναφέστερον πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐνισχύσεως τῆς πλουτοπαραγωγῆς.

Θὰ γέδυντο τις δὲ γενικώτερον γὰ παρατηρήσῃ δτι ἡ ἐν τῷ συνδλῷ τῶν κοινωνικῶν φαινομένων ἐπικράτησις τῆς ὑποκειμενικῆς μορφῆς προσιδιάζει εἰς ἀτομιστικὴν δρᾶσιν, ἀντιθέτως δὲ ἡ ἀντικειμενικὴ ἔχει χαρακτήρα μᾶλλον κοινωνικόν δστις ἐνίστε ἐκτεινόμενος ἐξέρχεται τῶν δρίων τοῦ κράτους ὑπὸ μορφὴν διεθνῆ. Πρὸς τὴν ὑποκειμενικὴν μορφὴν, ἥτις ἔχει καὶ διαθυτέραν ψυχολογικὴν βάσιν παρὰ τῷ λαῷ, μεγίστης, ἰδίᾳ σήμερον, σημασίας⁽¹⁾, προσιδιάζει ἡ ἀρχὴ τῆς ἴσοτητος τῶν θυσιῶν, ἐνῷ πρὸς τὴν ἀντικειμενικὴν μᾶλλον ἡ τῆς ἐνισχύσεως τῆς πλουτοπαραγωγῆς. Ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις στηρίζεται εἰς τὴν ἐν παραλλήλου ἐφαρμογὴν ἀμφοτέρων τῶν ἀρχῶν τούτων. Ἐάν ἡ μία αὐτῶν ὑπερισχύσῃ, ἡ δρᾶσις χάνει τὴν δημοσιονομικὴν μορφήν. Οὕτω ἂν ὑπερισχύῃ ἡ ἀρχὴ τῆς ἐνισχύσεως τῆς πλουτοπαραγωγῆς ἡ δρᾶσις ἀνάγεται εἰς τὴν πολιτικὴν Οίκονομίαν καὶ συχνότατα λαμβάνει τὸν τύπον τῆς ἀνοικτῆς ἀγορᾶς, ἐνῷ ἡ τῆς ἴσοτητος τῶν θυσιῶν κυρίως συμπίπτει πρὸς τὴν περίπτωσιν τῆς κλειστῆς ἀγορᾶς⁽²⁾.

Τὸ δὲ κράτος ἐκτὸς τῆς δημοσιονομικῆς αὐτοῦ δράσεως ἐνασκεῖ καὶ ἄλλας κοινωφελεῖς δρᾶσεις, φύσεως τῆς Ἑθνικῆς Οίκονομίας, τοῦ Δικαίου, κλπ. Ἄλλ’ ἡ ἀγνὴ καὶ ἀκριψινής δημοσιονομικὴ δρᾶσις ἐπεκτείνεται μόνον ἐπὶ τῶν διδύμων τούτων δύο ἀρχῶν, ἀπολήγουσα εἰς τὸν φόρον, πάν δ’ ἄλλο ἔσοδον τοῦ Κράτους, δπερ δὲν διασκεται ἐπὶ ἀμφοτέρων τούτων τῶν ἀρχῶν εἰνε νόθον δημόσιον ἔσοδον,

(1) Liefmann ē. ἀ. I, 24, Pareto, Manuel d' Econ. Polit. Schäffle Peter, Archiv für Socialwiss. 42.

(2) Murray, Leçons d' Economie Politique 1920, 3ο6. Ὁ Pareto εἰσίγαγε τελευτιώς ἀντὶ τοῦ ὅρου κλειστῆς καὶ ἀνοικτῆς ἀγορᾶς τοῦ ὅρου κλειστὸς καὶ ἀνοικτὸς κύριος εἰλημμένον ἐκ τῆς θερμοδυναμικῆς.

τὸ δποτὸν πάντως ἀντίκειται εἰς τὴν σύγχρονον ιδέαν περὶ τοῦ Κράτους, λόγῳ ὑπερισχύσεως τοῦ ἀτομισμοῦ δηθερπεύει ἡ ἀρχὴ τῆς Ισότητος τῶν θυσιῶν, εἴτε τοῦ διεθνισμοῦ, δηθετέως, ἡ τυφλὴ πλουτοπαρχγαγικὴ ἐνίσχυσις. "Οπως δικαιολογηθῇ δὲ ἡ ὑπὸ δημοσιονομικὴν μορφὴν ἐμφάνισις τῶν γένθων ἐδέησε νὰ γείνῃ ἴστορικὴ ἀναδρομὴ εἰς χρόνους καθ'οὓς ἐκράτησαν ἀλλα πολιτειακὰ συστήματα, τὸ τιμαριωτικόν, κλπ. καὶ αἱ ἀντίστοιχοι Οἰκονομίαι, καίτοι τὰ συστήματα τεῦτα χωρίζονται ἀπὸ τὸ σύγχρονον Κράτος τῆς Κοιν. Οἰκονομίας δι'έρισταις πρὸς τὸν κοινωνισμὸν ἔξελιξεως τῆς λαϊκῆς ψυχολογίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΟΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

Ἐάν τις θελήσῃ νὰ ἀναλύσῃ κατὰ προσορισμὸν τὸ ποσὸν ὅπερ δινθρωπος δρῶν οἰκονομιῶν διαθέτει διὰ τὴν ἴκανον ποίησιν τῶν ἰδιωτικῶν τοῦ ἀναγκῶν (Μέρ. Α' Κεφ. Γ') θὰ ίδῃ δτι μέρος τοῦ ποσοῦ τούτου, τοῦ πρὸς ἴκανον ποίησιν τῶν τοιούτων ἰδιωτικῶν ἀναγκῶν διατιθεμένου, ἀποτελεῖ πράγματι ἔμμεσον εἰσφορὰν πρὸς σχηματισμὸν τοῦ λεγομένου κεφαλαίου. Ἡ εἰσφορὰ αὕτη, γινομένη πρὸς τὴν ἰδιωτικὴν οἰκονομίαν κατὰ πλείονας τρίσπους, εἰς χρῆμα, ἐργασίαν, κλπ. ἔχει εἰς μὲν τὸ σύγχρονον Κράτος κατὰ βάθος πάντοτε κοινωνικὸν χαρακτήρα, εἰς δὲ τὴν παλαιὰν πατριαρχικὴν κοινωνίαν ἐν μέρει μόνον κοινωνικὸν, συγχειμένη πρὸς ἔκεινην χάριν τῆς Δημ. Οἰκονομίας. Είνε ἔκεινη ἥξεις σχηματίζονται τὰ κεφάλαια, ἀτιγκ παρέχουν συνδυαζόμενα πρὸς τὴν ἐργασίαν τὴν ζωὴν καὶ τὸ σφριγός εἰς τὴν σύγχρονον πολυσύνθετον κοινωνίαν.

Μία ἀποφίει τῆς σημερινῆς κοινωνικῆς πάλης, ἡ καὶ δῆμτερος ἀφορᾶ εἰς τὴν κυριότητα τῶν κεφαλαίων, ἢν δηλαδὴ ταῦτα πρέπει νὰ ἔχουν ἰδιωτικὸν χαρακτήρα μὲ πλήρες καὶ ἀκέραιον δικαιώματα δικθέσεως, ἡ περιωρισμένον τοιούτον καὶ κατὰ πόσον, ἡ ἄν πρέπει νὰ ἀγν

κουν εἰς τὸν ἀπρόσωπον δργανισμὸν δν παριστᾷ τὸ Κράτος. Τὸ ζήτημα δμως τοῦτο δὲν ἐνδιαφέρει τὴν Δημ. Οἰκονομίαν εἰμὴ ἐμμέσως. Τούναντίον αὕτη ἀμέσως ἐνδιαφέρεται διὰ τοιαύτην τινὰ ἐμφάνισιν τῶν κεφαλαίων ὥστε νὰ ἀποκτῶσι ταῦτα μεῖζον ἀξίεν δημοσιονομικήν, δπως ἐπὶ ταύτης ἐπιβάλληται ἡ εἰσφορὰ κατὰ τρόπον σύμφωνον πρὸς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς Δημ. Οἰκονομίας.

Εἶδομεν δτι ἡ δημοσιονομικὴ ἀξία τῶν ἀγαθῶν ἔχει μορφὴν δυναμικήν, ἢτοι κρίνεται οὐ μόνον ἐκ τῆς ἀπολύτου (στατικῆς) ἀξίας τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ταχύτητος μεθ' ἣς ταῦτα κινοῦνται. Ἡ θεμέλια ἐπομένως καὶ ἐπιστημονικὴ θεωρία τῆς Δημ. Οἰκονομίας ἔξυπακούει τοιαύτας κοινωνικὰς συνθήκης, ὥστε νὰ ἔχειν γκάζωνται τὰ κεφάλαια πρὸς κινητοποίησιν μετὰ τῆς κανονικῆς ταχύτητος, ἀνεξαρτήτως κυριότητος αὐτῶν, δπότε καὶ ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις καθίσταται ἀφ' ἔκαυτῆς ἐντονωτέρα, δικαιοτέρα καὶ παρχωγικωτέρα. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἰσχύει καὶ ἐν τῷ πεδίῳ τῆς Ἱδιωτικῆς ἢ ἔλλως Πολιτικῆς λεγομένης Οἰκονομίας⁽¹⁾, ἡ δὲ ἐφαρμογὴ τῆς ἐν τῷ δημοσιονομικῷ πεδίῳ προηγγέλθη ἡδη ὑπὸ τῶν ἐκ καθέδρας σοσιαλιστῶν.

Ἡ υπὸ τὴν μορφὴν ταύτην ἔξαιρεται κημασίᾳ ἢν κέκτηται ἡ ταχύτης κινήσεως τοῦ κεφαλαίου πραϋνει τὴν δέσμητα τῶν ἄκρων κατὰ τοῦ κεφαλαίου θεωριῶν, καθιστώσων λόγῳ τοῦ σήμερον ὑπερμέτρως ὑποκειμενικοῦ χρακτήρος τοῦ κεφαλαίου προδιληματικὴν καὶ τὴν ὑπαρξίαν ἀκόμη αὐτοῦ, ἐφ' δσον ἡ χρησιμοποίησίς του δὲν ὑπήκει εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀνάγκην, ἀλλ' ἀπόκειται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κυρίου του, δεδομένου δτι σήμερον ἡ ζωὴ στηρίζεται τόσον διαθέως ἐπὶ τῆς συνεργασίας κεφαλαίου καὶ ἐργασίας ὥστε ἂν πρὸς στιγμὴν ὑποτεθῇ δτι ἡρνεῖτο τὸ κεφάλαιον νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν συνεργασίαν ταύτην, δικίνδυνος τῆς καταστροφῆς τῆς κοινωνικῆς ἴσορροπίας θὰ ἦτο ἀμεσος. Διότι ἐκεῖνο δπερ ἐνδιαφέρει πρωτίστως τὴν ἐργασίαν δὲν εἴνε εἰς τίνος τὰς χεῖρας εὑρίσκεται τὸ κεφάλαιον, ἀλλ' ἂν τοῦτο προσφέρηται εἰς τὴν ἐργασίαν ὡς μέσον παρχωγῆς ἀγαθῶν, τοῦθ' δπερ δύναται νὰ κριθῇ ἐκ τῆς ταχύτητος μεθ' ἣς τοῦτο κινεῖται. Οὕτω ἐνῷ τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος τοῦ κεφαλαίου δὲν δύναται νὰ ἀμφισσόητηθῇ τὸ γέ νυν ἔχον σοδαρῶς, ἡ ἀναγκαστικὴ δμως διάθεσις αὐτοῦ πρὸς παραγωγὴν, τεκμαρομένη ἐκ τῆς ταχύτητος κινήσεως τῶν κεφαλαίων, καθίσταται κο-

(1) Ρεδ.ἀδη, Τὸ σύγχρονον δυναμικὸν Κράτος (ἐ ἀ.)

νωνικὸν καθῆκον ἐπιβεβλημένον. Ή λεγομένη ἀποικιακὴ πολιτεία¹ ἀποκτήσασα ἥδη νόμιμον χαρακτῆρα καὶ θεωρουμένη ἀνθρωπιστική, ἀποτελεῖ πράγματι ἔξανταγκοσμὸν πρὸς ἐκμετάλλευσιν πλούτου εὑρισκομένου ἐν ἀδρανείᾳ, προσφορὰν καὶ κινητοποίησιν κεφαλαίων πρὸς ἐργασίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Η ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ.—ΠΟΙΟΤΙΚΗ.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΑΥΤΗΣ ΤΥΠΟΙ

“Η ἀντικειμενικὴ μορφὴ τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως ἀφορᾶ εἰς τὴν δημοσιονομικὴν διαχείρισιν τοῦ εἰσοδήματος ἀφ' ἐνδει μὲν κατ' ἀπόλυτον ἀξίαν, συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς Ισότητος τῶν θυσιῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀναλόγως τῆς ἐκ τῆς διαθέσεώς του κοινῆς ὠφελείας. Ή πρώτη ἀφορᾶ εἰς τὴν ἀπόλυτον ἐκτίμησιν τῆς ἀξίας, ἣτις ἀπολήγει εἰς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ, ή δὲ δευτέρα εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ εἰσοδήματος ἀναλόγως τῆς διαθέσεώς του.

Θὰ ἡτο δύσκολον, ἢν δχι ἀδύνατον, νὰ ἐξακριβώσῃ τις τὴν μελλοντικὴν διαθέσιν τοῦ εἰσοδήματος ἐνδει ἀκάστου, ἀφοῦ δὲν δύναται τις νὰ γνωρίζῃ ἐκ τῶν προτέρων ποία τις θὰ γείνη χρήσις αὐτοῦ εἰς τὸ μέλλον.

“Η δυναμικὴ δύναμης ἐκφρασίς τῆς ἀξίας εἰσοδήματος τινος, ηγ' ἀγωτέρω ἔθεσαμεν, ἐπιτρέπει οὐ μόνον τὴν διαχείρισιν τοῦ εἰσοδήματος κατὰ τὸν δημοσιονομικὸν τρόπον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκ τῶν διατέρων ἐξακριβώσιν τοῦ κοινωφελοῦς ἢ μὴ τῆς διαθέσεως τοῦ εἰσοδήματος.

Πράγματι ἐν τῇ ἐκφράσει (1) εἰσέρχεται ἡ ταχύτης κινήσεως τῶν κεφαλαίων καὶ μάλιστα εἰς τὸ τετράγωνον, εἰνε δὲ δέδαιον διτὶ τὰ διάφορα κεφάλαια δὲν κινοῦνται μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος ἐν τῷ οἰκονομικῷ κόσμῳ, διότι εἰνε διάφορος ἡ ταχύτης μεθ' ἣς ἔξελισσονται αἱ μεταβολαὶ τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων(1). Ἐπομένως ἡ ταχύτης αὕτη οὐ μόνον ἀποτελεῖ τὸν πρωτεύοντα παράγοντα τῆς ἀξίας εἰσοδηματός τυνος, ἀλλὰ καὶ συνδέει ἀμέσως τὸ εἰσόδημα πρὸς τὸ κεφάλαιων, ἐξ² οὐδόντας νὰ συναχθῇ ἀν τὸ κεφάλαιον διετέθη κοινωφελῶς ἢ οὐ ἀναλόγως τῆς ταχύτητος μεθ' ἣς ἔκινήθη.

Καμπύλη τις κατανομῆς τῶν εἰσόδημάτων ἐφ³ ὅν μέλλει νὰ ἔνασκηθῇ ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις παριστᾶ, ώς εἰδομεν, θέσιν τινά δυναμικῆς ισορροπίας, διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς δποίας τὰ ὑπὸ τοῦ πραγματικοῦ ἔθνικου πλούτου⁴. Κ παριστώμενα συγολικὰ κεφάλαια ἔκινήθησαν μετά τινος ταχύτητος ἵνα ἀποδώσουν τὸ ὑπὸ τῆς καμπύλης ταύτης παριστώμενον συγολικὸν ἔθνικὸν εἰσόδημα R, ώς τόκον τῶν κεφαλαίων τούτων. Εἰς τὴν ἥδη κειμένην ταύτην θέσιν ισορροπίας ἀντιστοιχεῖ ἐπιτόκιόν τι παριστώμενον ώς γγωστὸν ὑπὸ

$$(5) \quad i = 100 \frac{R}{K} - \frac{E}{M}$$

ἔνθικη Ε είνε τὸ ἐκ κεφαλαίου τινὸς M συναγόμενον εἰσόδημα.

Ἡ εἰς τὸ ἐπιτόκιον τοῦτο ἰδύτιστοιχοῦσα ταχύτης κινήσεως τῶν κεφαλαίων, ἡ V_o, ἥτις συνάγεται ἐκ τοῦ τύπου (2) δύναται νὰ θεωρηθῇ ώς μέση ἡ κανονικὴ ταχύτης, αὕτη δ' ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν διλικὴν κοινωνικὴν ὡφέλειαν. (utilité totale). Τὴν τιμὴν τῆς ταχύτητος ταύτης ἥδυνατό τις νὰ συναγάγῃ καὶ ἐμπειρικῶς ἐκ τῆς συνήθους τιμῆς τοῦ ἐν τῇ χώρᾳ ἐπιτοκίου. Προτιμητέα δμως εἰνε ἡ ἐκ τῶν τύπων (3) καὶ (2) συναγομένη, ώς ἀνταποκρινομένη εἰς τὴν κειμένην ἥδη θέσιν ισορροπίας. Μολονότι δ' αἱ μέθοδοι προσδιορισμοῦ τοῦ ἔθνικοῦ πλούτου καὶ εἰσόδηματος εἰνε πληρμελεῖς, τοῦτο δὲν ἄγει εἰς ἀτοπον, ἐφ⁵ δοσν χρησιμοποιεῖται πάντοτε διὰ τὸν προσδιορισμὸν τοῦτον ἡ αὐτὴ μέθοδος⁽²⁾.

(1) Murray, Economia matematica e economia statico-induttiva (Giorn. degli Econ., Nov. 1911).

(2) Rediadis, Nuovo metodo di determinazione del reddito nazionale (Giorn. degli econ. 1921, 35). Πρβλ. Gini, Il calcolo della ricchezza di un paese, 1909. 'Om. Bowley, The definition of national income (Econ. Journal, 1922).

Πάσοι ἀλλη ταχύτης ν διάφορος τῆς κανονικῆς δύναται νὰ δομα-
σθῇ ὑπερκανονικὴ ἢ ὑποκανονικὴ, ἐφ' ὅσον συναγομένη καὶ αὕτη διὰ
τοῦ αὐτοῦ τύπου (2) ἐκ τοῦ ἀποφερομένου ἐκ τοῦ κεφαλαίου τόκου,
εἰνε μείζων ἢ ἐλάσσων τῆς κανονικῆς.

Παρομοίως θὰ ὠνομάζετο κανονικόν, ὑπερκανονικὸν ἢ ὑποκανονι-
κὸν τὸ εἰσόδημα δπερ ἀντιστοιχεῖ εἰς ταχύτητα κανονικήν, ὑπερκανο-
νικήν ἢ ὑποκανονικήν, ἢ ἀπλῶς ὑπερεισόδημα ἢ ὑπεισόδημα.

Ἡ κανονικὴ αὕτη ταχύτης, εἰνε ἡ μέση συνήθης ταχύτης τῆς κι-
νήσεως τῶν κεφαλαίων μὲ τὴν δποίαν πρέπει νὰ κινῶνται πάντα τὰ
κεφάλαια.

Ἐὰν ἦδη ἐκ θέσεως τῆς δυναμικῆς ισορροπίας ἥν παριστᾶ ἡ καμ-
πύλη τῶν εἰσόδημάτων ἔτους τινὸς μεταβώμεν εἰς ἑτέραν τινα θέσιν
ισορροπίας, ἔνθι αἱ συνθῆκαι εἰνε διάφοροι, τοιαύτη δ' εἰνε ἡ παρι-
σταμένη ὑπὸ τῆς καμπύλης τοῦ ἐπερχομένου ἔτους, τότε, εἴτε τὰ εἰσο-
δήματα καὶ κεφάλαια ηὗξησαν κατὰ τὴν αὐτὴν σχέσιν, εἴτε τὰ μὲν πε-
ρισσότερον τὰ δ' ἐλαχτον (¹). Διακρίνομεν ἐπομένως δύο περιπτώσεις
α) ἐὰν τὰ κεφάλαια καὶ τὰ εἰσοδήματα ηὗξησαν κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον
εἰνε δυνατὸν εἴτε πάντα τὰ κεφάλαια καὶ πάντα τὰ εἰσοδήματα νὰ
ηὗξησαν ἀναλόγως, εἴτε τινὰ μὲν ἐκ τῶν κεφαλαίων νὰ ηὗξησαν, τινὰ
δὲ νὰ ἡλικτωθῆσαν. Κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν ἀπολαμβάνομεν
πάλιν τῆς αὐτῆς ὁς καὶ πρότερον κανονικῆς ταχύτητος, κατὰ τὴν δευ-
τέραν εὑρισκόμεθα πρὸ κεφαλαίων τινῶν κινηθέντων μετ' ἀντικανο-
νικῆς ταχύτητος. β) ἐὰν ἄλλα μὲν εἰσοδήματα ἡ κεφάλαια ηὗξησαν
περισσότερον ἄλλα δ' ὀλιγώτερον, τότε ἡ πάντα τὰ κεφάλαια καὶ εἰ-
σοδήματα ὑπέστησαν μεταβολὴν ἀνάλογον, δπότε ἀντιστοιχεῖ ἡ νέα κα-
νονικὴ ταχύτης, ἡ ἄλλα πλείον, ἄλλα δ' ἐλασσον. Ἐφ' δον ἐπομένως
πρόκειται περὶ τῆς παλαιᾶς κανονικῆς ταχύτητος ἡ τῆς νέας ἡ δημο-
σιονομικὴ δρᾶσις θέλει ἐνασκηθῆ διμαλῶς ἐπὶ τῇ διάσει αὐτῆς. Ἐὰν
δμως πρόκειται περὶ κεφαλαίων κινηθέντων μετὰ μείζονος ἡ ἐλάσσο-
νος ταχύτητος, ἔνθι δύνανται νὰ καταλήξουν ἀμφότεραι αἱ θεωρηθεῖ-
σαι περιπτώσεις, ἡ μεταβολὴ τῆς ταχύτητος κεφαλαίων τινῶν συνεπά-
γεται μεταβολὴν δυναμικῆς ἀξίας, ἐξυποκούουσαν μεταβολὴν τῆς τελικῆς
ώφελείας τοῦ ἀτόμου (utilité finale), καίτοι διατηρεῖ σταθερὰν τιμὴν ἡ
δικιὴ κοινωνικὴ ώφέλεια. Κατὰ γνωστὸν δμως θεώρημα τῆς Οἰκονομίας⁽²⁾)
εἰς τὰ φαινόμενα παραγωγῆς καὶ κεφαλαιοποιήσεως ἀφ' ἐνδές καὶ κατενα-

(1) Pareto, Manuale di Econ. Polit. § 45 (App).

(2) Murray, (ε δ) § 111.

λώσεως ἀφ' ἑτέρου, ἡ σύμπτωσις συνολικοῦ μεγίστου μεγίστων ὀφελιμότητος (*maximum maximum d' ophélimité collectif*)⁽¹⁾ δι' ἀπαντάται μέλη τῆς κοινωνίας, ὑπάρχει μόνον καθ' ἥν περίπτωσιν ὑπάρχει ίσοτης τελικῆς ὀφελείας καὶ διλικῆς ὀφελείας μεταξὺ τῆς κοινωνίας ἀφ' ἐνὸς καὶ ἐνὸς ἑκάστου ἀτόμου ἐξ ἄλλου. Διότι αὕξησις ὀφελιμότητος διὰ τινα ἀτομικαὶ ἐλάττωσις δι' ἄλλα σημαίνει ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τῆς θέσεως ἰσορροπίας ἐκείνης εἰς ἥν ἀντιστοιχεῖ κοινωνικὸν μεγίστον ὀφελιμότητος (*maximum d' ophélimité collectif*)⁽²⁾. Ἡ αὔξησις δημιῶς ἡ ἐλάττωσις τῆς ταχύτητος συνεπαγομένη μεταδολήν τελικῆς ὀφελείας τοῦ ἀτόμου ἐνῷ χρόνῳ ἡ κοινωνικὴ διλικὴ ὀφέλεια παραμένει ἡ αὐτὴ, καθιστᾶ ἀδύνατον τὴν διατήρησιν κατὰ τὴν νέαν θέσιν ἰσορροπίας τοῦ συνολικοῦ μεγίστου μεγίστων ὀφελιμότητος, εἰς δάρος τοῦ δποίου οὕτω ἐνασκεῖται ταχύτης διάφορος τῆς κανονικῆς δηλαδὴ εἰς δάρος τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας καὶ τῆς γενικῆς ὀφελείας ὑπὲρ τῆς δποίας πρέπει νὰ χρησιμοποιιῶνται, ὡς εἰδομεν, τὰ κεφαλαιαὶ ὑπὸ τῶν κατόχων τῶν. Διότι πράγματι καθυστέρησις κεφαλαιοῦ τιγδὸς εἰς ταχύτητα κινήσεως ἰσοδυναμεῖ πρὸς πρόσκαιρον ἡ διαρκὴ ἔξουδετέρωσιν πλουτοπαρχγωγικῆς τινος πηγῆς, ὡς π.χ. ἀπόφροξιν μεταλλωρυχικοῦ φρέατος, πλήμμυρον κλπ. Τοῦτο ἄλλως τε συνάγεται εὐκόλως καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς δυναμικῆς ἐκφράσεως. Πράγματι ἐφ' δυον διατηρήται ἀμετάβλητος ἡ νέα θέσις ἰσορροπίας πρέπει αὔξησίς τις εἰσοδήματος διὰ τινα ἀτομικαὶ νά ἰσοῦται πρὸς τὴν ἐλάττωσιν εἰσοδήματος ἑτέρων ἀτόμων. Ἀλλὰ τῆς ταχύτητος κινήσεως εἰσερχομένης εἰς τὸ τετράγωνον ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς δυναμικῆς ἀξίας καὶ λαμβανομένης τῆς κανονικῆς ταχύτητος ὡς μονάδος, ἢν αὗτη αὔξηθῇ κατὰ dv, ἡ αὔξησις τῆς ἀξίας διὰ τινα ἀτομαὶ μὲ τὴν ὑπερκανονικὴν ταύτην ταχύτητα v+dv καθίσταται πολὺ μείζων τῆς ἀντιστοίχου ἀπωλείας v—dv δι' ἑτερού ἀτομικαὶ, ἔνεκα τῆς τετραγωνικῆς ἐκφράσεως. Ἀφοῦ δὲ ἡ ἀξία μὲ ὑπερκανονικὴν ταχύτητα καθίσταται μείζων τῆς ἀπωλείας μὲ ὑποκανονικὴν ταχύτητα, προφανῶς καὶ ἡ τελικὴ ὀφέλεια μὲ ὑπερκανονικὴν ταχύτητα δὲν δύναται νὰ ἦν κατωτέρα τῆς ἀπωλείας μὲ ὑποκανονικὴν, κατὰ δὲ γνωστὸν θεώρημα τῆς Πολ. Οἰκονομίας τὸ συνολικὸν μέγιστον μεγίστων ὀφελιμότητος ἀποκτάται δταν ἡ αὔξησις τελικῆς ὀφελείας διὰ

(1) Pareto, Man. d' Econ. Pol. 1909, 659.

(2) Pantaleone, Teoria della pressione tributaria (Scritti var. d' Econ. Ser. I., 111).

(3) Murray Ἑ. ἀ. § 76.

τινα ἄτομα είνε ἐλάσσων τῆς ἀπωλείας ὡφελείας δι? ἀλλα, ἐνῷ ἐπὶ τοῦ προκειμένου συμβαίνει ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον. Οὕτω θεωρήσωμεν τὴν περίπτωσιν καθ? ἦν ἡ κανονικὴ ταχύτης διὰ τινα χώραν ἀντιστοιχεῖ π. χ. εἰς 5₀%. Κεφάλαιον 100.000 φρ. ἔδει νὰ ἀποφέρῃ ἑτησίως 5000 φρ. Ἐάν δμως τοῦτο χάρις εἰς τὴν μείζονα ταχύτητα ἦν τῷ μεταδίει δ κάτοχός του ἀποδίδῃ 10.000 φρ. ἥτοι 10 %, καὶ ἀντιθέτως ἐνεκα τῆς μικρᾶς ταχύτητος ἀποδίει μόνον 2000, ἥτοι 2%, ἀμφότεροι αἱ περιστάσεις αὗται ἀντιστοιχοῦν εἰς ἀντικανονικὴν ταχύτητα εἰς δάρος τοῦ κοινωνικοῦ μεγίστου ὡφελιμότητος.

Ἐπομένως ἡ ταχύτης τῆς κυκλοφορίας τῶν κεφαλαίων ὁφείλει νὰ ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν δπως ἐπ? αὐτῆς στηριχθῇ ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις, εἰσερχομένη εἰς τὴν εἰς μηχανικὸν ἔργον ἔκφρασιν τῆς δυναμικῆς ἀξίας, ἀνεξαρτήτως τῶν περὶ τῆς ἀξίας ἀντιλήψεων, ἀποτελούσης δ? ἐπαρκῆ διὰ τὴν δημοσιονομικὴν δρᾶσιν ἐκδήλωσιν διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ παριστῶντος τὸ μηχανικὸν ἔργον, ἀντ? τῆς συναρτήσεως δυνάμεων. Ὁφείλει δ? ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις, ἔξαρτωμένη οὕτω ἐκ τῆς ταχύτητος κινήσεως τῶν κεφαλαίων, νὰ ἐνασκῆται ἐντονωτέρᾳ ἥο, ἀναλόγως τῆς ταχύτητος κινήσεως, καθόσον ἡ ὑπερκανονικὴ ἡ ὑποκανονικὴ ταχύτης είνε ὡς εἰδομεν ἀσυμβίσαστος πρὸς τὸ συνολικὸν μέγιστον μεγίστων ὡφελιμότητος πρὸς δ ἀπὸ ἀπόψεως πλουτοπαραγωγικῆς πρέπει νὰ ὠθῇ τὴν πλουτοπαραγωγὴν ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις λόγῳ δημοσίας ὡφελείας. Τοῦτο τόσῳ μᾶλλον δισφ ἡ τοιαύτη δρᾶσις δὲν θίγει τὴν παραγωγὴν τῶν ἀντικανονικῶν κινουμένων κεφαλαίων εἰμὴ μόνον κατ? ἔντασιν, ἀτε διὰ τῆς φορολογίας ἔξαναγκαζόμενων τῶν κεφαλαίων νὰ κινηθοῦν μόνον συμφώνως πρὸς τὴν κανονικὴν ταχύτητα. Τὴν ἀνάγκην ταύτην δօσον ἀφορᾷ τὸ δραδέως κινούμενα κεφάλαια ἔχει πρὸ πολλοῦ ὑποδεῖξει δ Girardin⁽¹⁾. Ἡ δύνατον μάλιστα τὸ Κράτος διὰ τῆς τοιαύτης φορολογίας καὶ ἀλλαγὴν εἰδοντος παραγωγῆς νὰ προκαλέσῃ, εἴτε ἐμμέσως, δπως δ φορολογούμενος ἀνταποκριθῇ εὐκολώτερον εἰς τὴν φορολογίαν, εἴτε ἀμέσως, διὰ λόγους αὐταρκείας τῆς χώρας. Τὴν τοιαύτην ἐπομένως δημοσιονομικὴν δρᾶσιν ἐπιθάλλουν λόγοι δημοσίας ὡφελείας. "Αλλως τε, ὡς εἰπεν δ Ἀμερικανὸς Devine, «δὲν ὑπάρχει οἰκονομικὴ ἐνέργεια δψηλοτέρᾳ τῆς συνισταμένης εἰς τὸν καθορισμὸν τοῦ τρόπου καθ? δν πρέπει νὰ χρησιμοποιεῖ τις τὸν πλοῦτον», ἔτι δ? ἐνωρίτερον δ Ξενοφῶν, «ταῦτα ἄρα ὅντα τῷ μὲν ἐπισταμένῳ χρεῖσθαι αὐτῶν ἐκάστοις χρήματά ἔστι, τῷ δὲ μη?

(1) Girardin, Le socialisme et l' impôt.

ἐπισταμένω, οὐ χρήματα»⁽¹⁾. Ἀποτελεῖ δὲ ἀντικείμενον τῆς Ἐφηρμ.
Δημ. Οἰκονομίας ἡ ἀναλόγως τῶν πλουτοπαρχγωγικῶν καὶ ἄλλων συνθηκῶν τῆς χώρας, τῆς πίστεως, τοῦ πνεύματος σινεργασίας τοῦ κρατούντος ἐν αὐτῇ καὶ πάλι. ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς ταχύτης ἐν σχέσει πρὸς τὴν ταχύτητα κινήσεως. Οὕτω ἡ ἐκ τῆς θεωρίας συναγομένη ἀρχὴ αὗτη τῆς φορολογίας ἀναλόγως τῆς ταχύτητος κινήσεως ἔχει ἐφαρμοσθῆ μερικῶς μόνον ἥδη διὰ τῆς φορολογίας τοῦ ὑπεριμήματος ὑπὸ τοῦ Lloyd George καὶ τῶν ἐκτάκτων κερδῶν, φόρων γενικευθέντων ακόπιν. Ἀλλ' ἡ ἐμπειρικὴ αὕτη καὶ ἐξ ἀσυναισθήτου φορολογικοῦ ἐνστίκτου εἰσαχθεῖσα εἰσφορά, καθιστᾶ τὸ σύνολον τοῦ φορολογικοῦ συστήματος ἀδικον, καθ' ὃσον δι' αὐτῆς φορολογεῖται τὸ ἀντικείμενον κινούμενον κεφάλαιον μόνον ὑπὸ μίκην μορφήν, κατὰ τὴν μεταβίβασιν δηλαδὴ τῶν ἀκινήτων, καὶ π. οὐχ! δὲ γενικῶς. (Μέρος Δ', Κεφ. Β' καὶ Γ').

Ἄλλ' ἡ δυναμικὴ θεωρία εἰσάγει στενότατον σύνδεσμον μεταξὺ κεφαλαίου καὶ εἰσοδήματος⁽²⁾ συμφώνως πρὸς τὸν ὅποιον τὸ εἰσόδημα πρέπει νὰ μὴ ἔξετάζηται μόνον ποσοτικῶς καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ κεφαλαίου διπερ παρήγαγεν αὐτὸν, ἀλλὰ πάντοτε καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὸ τελευταῖον τοῦτο καὶ τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεώς του, τοῦθ' διπερ δὲν συμβαίνει εἰς τὸ κρατοῦν ἥδη στατικὸν σύστημα, ἐνθι παρασυρόμενοι ἀπὸ τὴν προσωπικότητα τοῦ φορολογικοῦ ὑποκειμένου καὶ θεωροῦντες ὃς δυνάμεις ἔκαστου μόνον τὸ εἰσόδημα αὐτοῦ, παρερῶμεν τὴν σημασίαν τοῦ φορολογικοῦ ἀντικειμένου, τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἐνῷ ἡ δυναμικὴ θεωρία ἀποδίδει ἀνάλογον ἀξίαν εἰς ἀμφότερα, τοῦθ' διπερ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως Ἐφηρμ. Δημ. Οἰκονομίας ἐνέχει σπουδαιότητα, ἀτε διευκολύνον τὴν εἰς τὴν πηγὴν ἐπίσχεσιν τοῦ φόρου (stoppage à la source) χαρακτηριστικὴν τῶν λεγομένων ἐμμέσων φόρων, ήτις τόσην προσφέρει εὐκολίαν εἰς τὴν ἐφηρμοσμένην οἰκονομίαν. Οὕτω ἐκ τῶν τριῶν μορφῶν ὅφ' ἡς ἐμφανίζεται δι πλοῦτος⁽³⁾, τῆς ἰδιοκτησίας (σύνολον παραγωγικῶν καὶ μὴ ἀγαθῶν), τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ εἰσοδήματος, διπερ ἐνίστε συμπίπτει πρὸς τὴν παραγωγήν, η παραγωγή, ἔχουσα ἀντικείμενον χαρακτήρα ὑποχωρεῖ κακῶς δλογὲν πρὸ τοῦ εἰσοδήματος ἔχοντος ὑπο-

(1) Ξεν. Οἰκ. I, 10.

(2) Τὸ σκέδημα τῆς ἰδέας διπος συνεξετάζηται τὸ εἰσόδημα μετὰ τοῦ κεφαλαίου ἀνευρίσκομεν παρὰ τῷ Jung (Lehrb. d. Fin. 1789, § 217).

(3) Gide, Cours d' Econ. polit. 1920, I.

κειμενικόν⁽¹⁾, καίτοι ή δρθή ἀντίληψις εἶνε ξπως ή δημοσιονομική δρᾶσις στηρίζεται καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν τούτων μορφῶν τοῦ πλούτου, εἰσαγομένης διὰ τῆς ἀντικειμενικῆς μορφῆς εὑρυτέρχει, ἔξετάσεως ἑκάστης περιουσίας, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀτόμου.

Ἐξ ἄλλου ή δυναμική θεωρία καταργεῖ τὴν ὑφισταμένην μεταξὺ φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ τοιούτου ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου διάκρισιν, ἐφ' ἡς στηρίζεται τὸ σημερινὸν στατικὸν σύστημα, καίτοι εἰς παλαιοτέρχεποχὴν δ φόρος ἐν γένει δὲν ἔστερεῖτο τῆς ἐννοίας τῆς φορολογίας τοῦ κεφαλαίου⁽²⁾. Φόρος τοῦ κεφαλαίου ὡς ἐν τῷ κρατοῦντι στατικῷ συστήματι, ἐφ' ὃσον πρόκειται περὶ τοιούτου παραγωγικοῦ (épargne capital), θὰ συνεπήγετο μείωσιν τῆς πλουτοπαραγωγῆς, ὡς διεκήρυξεν ἐνωρίτατα δ Turgot, τοιοῦτο δὲ κεφάλαιον, τὸ Arbeitsmittel τοῦ Marx καὶ τοῦ Wagner⁽³⁾, δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον δημοσιονομικῆς δρᾶσεως ἐν τῷ Κράτει τῆς Κοιν. Οἰκονομίας, δεδομένου δτι ἡ ἀποταμίευσις ἀποτελεῖ σπουδαῖον παράγοντα τοῦ ἔθν. εἰσοδήματος. Ὁ φόρος τοῦ παγίου κεφαλαίου ἐξ ἄλλου ισοδυναμεῖ συγήθως πρὸς δήμευσιν, ἐφ' ὃσον τὸ σύνηθες εἰσόδημα δὲν ἐπαρκῇ διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου ἢ τὴν ἔξυπηρέτησιν τοῦ δανείου ὅπερ ἐπὶ τούτῳ ἥθελε τυχόν συναφθῆ⁽⁴⁾). Ἐπὶ πλέον, ἐπειδὴ καὶ δ φόρος οὗτος δὲν πρέπει νὰ στερήται τῆς γενικότητος, συνεπάγεται ἀθρόων ἐκπλειστηρίασιν Ἰσας, ὑποτίμησιν ἀξίας τῶν ἀγαθῶν, λόγῳ ὑπερβολικῆς προσφορᾶς, ὑπερέήτησιν κυκλοφορούντος κεφαλαίου⁽⁵⁾ ἀπαραίτητου δμας διὰ τὴν συγέχισιν τῆς παραγωγῆς καὶ ἐπομένως μείωσιν τῆς πλουτοπαραγωγῆς τῆς χώρας, ἀκόμη καὶ εἰς ἔξαιρετικὰς μεταπολεμικὰς συνήθως περιπτώσεις εἰς ἣς οὕτος ἔθεσπίσθη⁽⁶⁾).

Ἄλλὰ διὰ τοῦ φόρου τῶν κυκλοφορούντων κεφαλαίων θίγεται ἡ πλουτοπαραγωγὴ α') διότι αἴφνιδίως δ φόρος ἐλαττοῖ τὸ διατιθέμενον

(1) Schanz, §. 3.

(2) Jèse, *Traité des finances*, III, 280.

(3) Wagner, *Finanzwissenschaft*, § 372.

(4) Pigou, *The economics of welfare*, 701.

(5) Λόγῳ σπανιότητος χρήματος οἱ κάτοικοι τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Βυζαντίου ἡναγκάσθησαν, κατὰ τὸν κ. Ἀνδρεάδην, νὰ ἐκποιήσουν μέρος τῶν κτημάτων των ἵνα ἀναποκριθῶσιν εἰς τοὺς φόρους οὓς ἀπήγεται διακατήσμας παρὰ τῶν Φράγκων τὴν Κωνσταντινούπολιν Μιχαὴλ Παλαιολόγος.

(6) Eἰς ἐπιθυμίαν τοῦ Νέρωνος ἵνα ἐπιβάλῃ φόρον ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου ἀντέστη ἡ Σύγκλητος Ισχυρισθεῖσα διτι μετά τινα χρόνον θὰ ἐπήρχετο παντελῆς ἔλλειψις προσόδων (Suet. cap. 32).

κεφάλαιον καὶ ἐπομένως καὶ τὴν πλουτοπαραγωγήν, β') διότι αἰφνιδίως ἀλλάσσει τὴν διεύθυνσιν τῆς ἔκμεταλλεύσεως τῶν κεφαλαίων ἐνῷ χρόνῳ ταῦτα ἀκόμη συντελοῦν τὸν κύκλον τοῦ μετασχηματισμοῦ, τελοῦντα ὑπὸ ὡρισμένην τινὰ προσωπικὴν διεύθυνσιν, ηὗτις δὲν δύναται αἰφνιδίως νὰ ἀλλάξῃ χωρὶς νὰ ἀνασταλῇ ἢ δρᾶσις τοῦ κεφαλαίου πρὸς παραγωγήν. γ') διότι προκαλεῖ ἀπότομον καὶ ταῦτοχρονον ζήτησιν χρήματος ἀναλόγως ἐπηρεάζουσαν τὴν ἀξίαν τῶν κυκλοφορούντων κεφαλαίων. Οἱ δύο πρῶτοι λόγοι προκειμένου περὶ πληθύρας κεφαλαίων προφανῶς ἀσθενοῦσι, ἐφ' ὅσον ταῦτα δὲν ἀπασχολῶνται ἀμέσως εἰς τὴν παραγωγήν, καίτοι δὲ παραμένει ὁ τρίτος ἴσχυων μὲν δυνατωτέρων ἔντασιν, δὲ τοιοῦτος φόρος θεωρεῖται παρὰ τοῦ Menier μᾶλλον δεδικαιολογημένος τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος⁽¹⁾.

Ἡ δυναμικὴ ὅμως ἐκτίμησις τῆς ἀξίας τῶν ἀγαθῶν καὶ δ στενὸς σύνδεσμος δν αὕτη εἰσάγει μεταξὺ εἰσοδήματος καὶ κεφαλαίου, συνυφαίνει τοὺς δύο φόρους εἰς ἕνα μόνον ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ αἴρει τὴν μεταξὺ αὐτῶν διάκρισιν. Διότι πράγματι εἰς ἃς περιπτώσεις σήμερον κρίνεται ἀπαραίτητος φόρος ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου, λόγῳ τῆς ἐλαστικότητος καὶ τῆς γενικότητος τῆς δυναμικῆς θεωρίας, θὰ ἥρκει μόνον αὔξησις τοῦ παραγωγικοῦ συντελεστοῦ δπως ἀνεπατιθήτως καὶ βχθιμαίως θιγῇ καὶ τὸ κεφάλαιον ἐν ἀνάγκῃ. Ἀλλὰ τὸ κεφάλαιον δπερ πρωτίστως θὰ ἔθιγετο εἰνε τὸ κινούμενον μετ' ἐλαχίστης ἢ καὶ μηδενικῆς ταχύτητος, τὸ ἄλλως ἀργοῦν λεγόμενον, ὅστερον δὲ τὸ μετὰ τῆς κανονικῆς καὶ τέλος τὸ μετὰ ὑπερκανονικῆς ταχύτητος κυκλοφοροῦν κεφάλαιον. Ἡ δὲ ἐπήρεια ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τοῦ συντελεστοῦ, εἰνε μικρά, διότι καὶ προοδευτικὸς ἦν εἰνε οὗτος, ἐπιβαλλόμενος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ οὐχὶ ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου καθίσταται ἀγαλογικὰς ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου⁽²⁾.

Οὕτω δὲν δύνανται γὰρ ἀποδοθῆσιν εἰς τὴν λόγῳ ὑποκανονικῆς ταχύτητος φορολογίαν αἱ αἰτιάσεις χίτινες γενικῶς ἀποδίδονται εἰς τὴν φορολογίαν τοῦ κεφαλαίου. Διότι καὶ καθ^θ ἦν ἀκόμη περίπτωσιν αὐταὶ ἥγον εἰς δήμευσιν, δὲν παρκκωλύεται ἢ παραγωγικότης τῶν κεφαλαίων, ἀλλὰ τούναντίον ἐνθαρρύνεται αὕτη εἰς ἔντατικωτέρων ἀνάπτυξιν, ἀφαιμάσσοντες δὲ ἡμιθανές κεφάλαιον, δίδομεν εἰς αὐτὸν ζωήν, ἀκόμη καὶ ἣν ἡ φορολογία ἥγειν εἰς ἀλλαγὴν χειρῶν διευθύνσεως, ἀποδειχθείσης τῆς ἀνεπαρκείας τοῦ ἥδη κατόχου δπως διαθέτῃ τὸ κεφα-

(1) Ménier, §. 487

(2) Benini, *Statistica metodologica*, 333.

λαιόν του ύπερ τής κοινωνικής εύημερίας, χάριν τής δημοσίας ώφελείας, άφορώσης κυρίως την έντασιν, δευτερογενώς δὲ μόνον καὶ τὸ εἰδος τῆς παραχωγῆς.

Εἰδικώτερον δὲ προκειμένου περὶ τῶν γεωργικῶν κτημάτων αὗτη δὲν θίγει τὴν πλειονότητα αὐτῶν ἃτις εὑρίσκεται εἰς χειρας μικροεισοδηματιῶν, ἀλλὰ τὰ μᾶλλον παραχωγὰ κτήματα, διότι συμφώνως πρὸς τὴν σπουδαίοτάτην παρατήρησιν τοῦ Σαγγεύ δ ἀνθρωπος ρέπει πάντοτε εἰς τὴν καλλιέργειαν μᾶλλον τῶν ἡττον εὐφόρων γαιῶν καθόσον αἱ εὔφοροι δπως ἀποδώσουν ἀναλόγως χρειάζονται τοιαῦτα ἔργα καὶ δαπάνας οἵας δὲν διαθέτουν οἱ συνήθως εἰς τὴν γεωργίαν ἀποδιδόμενοι πολλοὶ μικροκεφαλαιοῦχοι.

Ἡ μοναδικὴ ἐπομένως ἐκδήλωσις τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως ἃτις ὡς εἰδομεν εἶναι δ φόρος, ἀποκτᾷ, δταν ἀντικειμενικῶς ἐξετάζεται, τριπλοῦν τύπον, ἥτοι:

- α) συνήθους φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος
- β) ἐπανορθωτικῆς φορολογίας του ὑπερεισοδήματος
- γ) ἐπανορθωτικῆς φορολογίας τοῦ ὑπεισοδήματος.

Ἐὰν ἀντὶ νὰ θεωρήσωμεν τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως τῶν κεφαλαίων ἐθεωροῦμεν τὸν ἀντίστοιχον πρὸς τὴν ταχύτητα χρόνον, θὰ εῖχομεν πάλιν τρεῖς τύπους φορολογίας ἐν χρόνῳ, ὑπὸ τὴν μορφὴν δὲ ταύτην ἐξήτασα ἀλλοτε τὴν φορολογίαν τοῦ εἰσοδήματος⁽¹⁾. Πράγματι τότε, ἂν κληθῇ ϵ_n κανονικόν τι εἰσόδημα καὶ K_{n-i} τὸ κεφαλαιον ἐξ οὐ τοῦτο παρήχθη, θὰ ἔχωμεν $\epsilon_n = iK_{n-i}$. Ἐὰν δὲ εἴναι ϵ_n τὸ ἀκανόνινοτον εἰσόδημα, τοῦτο δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποτελοῦν τὸν σύνθετον τόκον τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου ἐπὶ ἄγνωστόν τινα χρόνον t , ἥτοι,

$$\epsilon_n = K_{n-i} (1+i)^t - K_{n-i}$$

καὶ δι' ἀντικαταστάσεως τῶν τιμῶν τοῦ K_n καὶ ϵ_n λαμβάνομεν

$$\epsilon_n = \frac{\epsilon_n}{i} \left[(1+i)^t - 1 \right]$$

(1) Ρεδιάδη, 'Η δραγάνωσις τῶν ἀμέσων φόρων (Πλούτος, 1921). 'Ομοίως τοῦ αὐτοῦ: L'organisation des impôts directs modernes, 1921. 'Ομ. τοῦ αὐτοῦ. 'Η φορολογία τῶν ἀργούντων κεφαλαίων ('Αρχείον Κοινων. καὶ Οίκον. 'Επιστημῶν, 1922). 'Ο Pareto (Rivista di scienze Bancaria, Ag. 1917) λαμβάνει διάτην σπουδὴν τῆς οἰκονομικῆς δράσεως ἐν χρόνῳ τὴν γενικὴν ἔκφρασιν

$$Y = A_0 + A_1 X_1 + A_2 X_2 +$$

'Ομ. Benini ἐ. ἀ. 166, 302.

Ἐὰν δὲ ή κανονική ταχύτης i_0 ἀντιστοιχῇ εἰς τὴν κανονικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ εἰσοδήματος ἐν χρόνῳ, δπότε

$$i_0 = \frac{\epsilon_n}{\epsilon_n - i}$$

θὰ ξέχωμεν

$$t = \frac{\lambda \circ \gamma \frac{\epsilon_n}{\epsilon_n - i} \frac{i}{i_0} + 1}{\lambda \circ \gamma (1+i)}$$

καὶ ἐπομένως ή δυναμική ἐν χρόνῳ ἐπήρεια τοῦ εἰσοδήματος ἐπι θὰ ή τέσσερας

Ἡ δημοσιονόμική διαχειρίσις τοῦ εἰσοδήματος στηρίζεται εἰς τὴν τεθεῖσαν ηδη ἔκφρασιν (1) τῆς δυναμικῆς ἀξίας, ή δὲ παρουσίᾳ τοῦ κεφαλαίου M καὶ τοῦ i ἐν αὐτῇ ἐπιτρέπει δπως, ἢν ταῦτα ἔκφρασθῶσιν εἰς νόμισμα, δ τύπος οὗτος παραστήσῃ οὐ μόνον τὴν ἀξίαν τῶν ἀγαθῶν εἰς ἀγαθά, ἀλλὰ καὶ εἰς νόμισμα, δεδομένου δτι ή Φυσική Οἰκονομία ἀπὸ πολλοῦ ἔχει ηδη ὑποχωρήσει εἰς τὴν Νομισματικὴν Οἰκονομίαν καὶ ή εἰς εἰδος φορολογία εἰς τὴν εἰς νόμισμα⁽¹⁾). Θὰ ξεδει ἐν τούτοις νὰ παρατηρηθῇ δτι ἐὰν ή ἀξία τῆς νομισματικῆς μονάδος μεταβάλληται, ή ἀντιστοιχία αὕτη δὲν ὑπάρχει πλήρης μεταξὺ ἀγαθῶν καὶ τῆς εἰς νόμισμα ἀξίας των. Πράγματι, καίτοι τὸ τόμισμα εἰνε μέσον ἀνταλλαγῆς ἀγαθῶν καὶ ἐπομένως καὶ ή ἀξία του ἔδει νὰ ἔξαρταται, ώς ή τῶν ἀγαθῶν, ἀποκλειστικῶς σχεδὸν ἐκ τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως, ἐν τούτοις αὕτη ἔξαρταται καὶ ἔξ ἀλλων παραγόντων ὧν τινες ώς ή κυρεία αλπ. εἰνε τῆς δικαιοδοσίας τῆς Ἱδιωτικῆς Οἰκονομίας, τινὲς δὲ δφείλονται εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπαρκείας τοῦ Δημ. Θησαυροῦ, δηλαδὴ δφείλονται εἰς εἰδικὴν δημοσιονομικὴν δρᾶσιν, ώς ή πληθωρικτῆς (inflation), αλπ. Παρίσταται ἐπομένως ἀνάγκη δπως αὶ σχετικαὶ δυναμικαὶ ἀξίαι εἰς διαφόρους ἐποχὰς ἀνάγωνται εἰς νόμισμα τῇ βιοηθείᾳ τῶν τιμαριθμῶν (index—numbers), ἔκφραζόντων μετ' ἐπαρκοῦς σχεδὸν προσεγγίσεως τὴν σχετικὴν ἀξίαν τῶν ἀγαθῶν εἰς νόμισμα. Οὕτω, τοῦ εἰσοδήματος ἀποδιδομένου μετὰ ἐν ἔτος ἀφ' ής ὑπολογίζεται ή ἀξία τοῦ κεφαλαίου, ἢν οἱ δύο τιμάριθμοι παρασταθῶσι διὰ τὰς δύο ἐποχὰς διαφερούσας κατὰ ἐν ἔτος διὰ τν καὶ τν-ι πραγματών

(1) Brentano, Die Anfänge des modernen Kapitalismus, 1916.

τὸ κεφάλαιον Μ ἔδει νὰ πολλαπλασιασθῇ ἐπὶ τὸν λόγον τῶν δύο τιμαρίθμων $\frac{tv}{tv-i}$ ὅπως ἀναχθῇ εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς βεβαιώσεως τοῦ φόρου, καθ' ἣν δηλαδὴ συμπληροῦται ἡ ἀπόδοσις τοῦ εἰσοδήματος, τοῦθ' δπερ ἀντιτοιχεῖ εἰς πολλαπλασιασμὸν τοῦ ἐπιτοκίου ἐπὶ $\frac{tv}{tv-i} = \tau$.

*Ἐπειδὴ δὲ ἡ πληρωμὴ τοῦ φόρου γίνεται διὰ νομισμάτος δπερ εἴθισται νὰ παριστᾶ τὸ μέτρον τῆς οἰκονομικῆς εὐημερίας τῆς χώρας⁽¹⁾, ἐνῷ ἐξ ἄλλου ἔχει παρατηρθῆναι δτι αἱ τιμαὶ ἐξ ὧν σχηματίζονται οἱ τιμάριθμοι δὲν παρακολουθοῦν τὰς μεταβολὰς τῆς νομισματικῆς μονάδος παρὰ μόνον μετά τινος ἀδρανείας, ἐπόμεναι χρονικῶς αὐτῶν⁽²⁾, ἀκριβέστερον θὰ ἥτο ἂν ἐλαμβάνοντο ὑπὲρ δψιν ἀντὶ τῶν τιμαρίθμων αἱ σχετικαὶ ἀξίαι τῶν νομισμάτων κατὰ τὰς δύο ἐποχάς, δπότε τιθεμένου

$$x = \frac{v}{v-1} \quad \text{θὰ εἶχοιτεν}$$

$$v' = \sqrt{2ix}$$

ἥτοι μεταβολὴ τῆς ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδος ἵσοδυναμεῖ πρὸς ἀνάλογον μεταβολὴν τῆς τιμῆς τοῦ i.

*Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τύπου τούτου πρέπει νὰ ἐκτιμᾶται κατὰ πόσον ἡ ταχύτης τῆς κινήσεως τοῦ κεφαλαίου ἀντιτοιχεῖ εἰς τὴν κανονικὴν ἢ ὑπερκανονικὴν ἢ ὑποκανονικὴν ταχύτητα.

*Ἐπαρκοῦμεν ἐπομένως εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς μεταβολῆς τῆς νομισματικῆς μονάδος λαμβάνοντες ὡς κανονικὴν ταχύτητα τὴν

$$v_0 = \sqrt{2ix} \quad \text{ἢ} \quad i = \frac{v_0^2}{2x} \quad (2)'$$

*Η δὲ κανονικὴ ταχύτης κινήσεως τῶν ὑποθετικῶν κεφαλαίων θὰ ἥτο :

$$v_0 = \sqrt{\frac{2x(1+i)}{i}}$$

*Ἐν τούτοις ὡς ταχύτης κινήσεως τῶν κεφαλαίων τούτων πρέπει

(1) Pigou, The economics of Welfare, 1920, 12.

(2) Vissering, Problèmes internationaux et financiers, 1921, 62.

νὰ λαμβάνηται πάντοτε ἡ κανονική, λόγω τοῦ δτι αὗτη ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν σημερινὴν αὐτῶν ἀξίαν⁽¹⁾.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΡΑΣΕΩΣ.—ΠΟΣΟΤΙΚΗ.—

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΑΥΤΗΣ.—ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ.

Ἡ θεωρία τῆς ισότητος τῶν θυσιῶν, ἐφ' ἧς, παρὰ τὴν ἀρχικὴν πρόσδεψιν τοῦ Adam Smith, ἐστηρίχθη κυρίως ὁ προοδευτικὸς συντελεστής, ἔσχεν ὡς γνωστὸν, δύο μορφὰς, τὴν ψυχολογικὴν καὶ τὴν μαθηματικὴν⁽²⁾. Κατὰ τὴν πρώτην, καθ' ἥν αἱ ἀνάγκαιαι κατανέμονται εἰς ἀπαραίτητους καὶ μὴ, ἡ θεωρία τοῦ Daniel Bernoulli περὶ τοῦ ἡθικοῦ προσδοκίμου⁽³⁾, παρέσχε βάσιν διὰ τὸν προοδευτικὸν συντελεστὴν κατὰ τὴν λεγομένην δλλανδικὴν σχολὴν⁽⁴⁾, καὶ ἀποτελεῖ τὴν

(1) Ἐντεῦθεν συνάγεται ὅτι κατὰ κανόνα τὰ ἔσοδα τοῦ Κράτους πρέπει νὰ συγχρονίζωνται σρδεῖ τὰ ἔξοδα αὐτοῦ, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐπενεργείας τῆς διακυμάνσεως τῆς ἀείας τῆς νομιματικῆς μονάδος, ἡ δὲ ἐφηδομοσμένη Δημ. Οἰκονομίας θὰ ἔδει νὰ ἔξενοῃ τρόπον βεβαίως καὶ εἰσπράξεως τῶν φόρων οὐχὶ κατ' ἕτος ἄλλὰ κατὰ τημήματα βραχύτερα αὐτοῦ. Παρομοίως θὰ ἀπετέλει ἀνηθικότητα διὰ τὸ Κράτος, ἡ ἀναβολὴ πληρωμῆς τῶν ὑποχρεώσεών του ἐπὶ τῇ προβλέψει πιώσεως τῆς νομιματικῆς ἀείας, ὡς ἐπίσης καὶ ἐκ μέρους τοῦ φορολογικοῦ ὑποκειμένου παρομοίᾳ ἀναβολή. Τοῦτο θὰ ἴσοδυνάμει διὰ μὲν τὸ Κράτος πρὸς αὐθαίρετον αὔξησιν τοῦ φόρου, διὰ δὲ τὸ φορολογικὸν ὑποκειμένον πρὸς διαφυγὴν φόρου, ἐκεῖδε ἀν δ φόρος ἀνάγηται πάντοτε κατὰ τὴν καταβολὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀξίαν τῆς νομιματικῆς μονάδος ἐκάστοτε ἡ διὰ τῶν τειμαριθμῶν.

(2) Flora, ἐ. ἄ. 228.

(3) Ρεδιάδη, Λογισμὸς Πιθανοτήτων, 69.

(4) Cohen Stuart, ἐ. ἄ. Πρβλ. Frisch, ἐ. ἄ. Οὗτος δεχόμενος διὰ τὴν παρεμβολὴν ἀντὶ τοῦ τύπου

$$g(r) = \frac{\text{σταθερᾶ}}, {(r-a)}$$

στηριζομένου εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ ἡθικοῦ προσδοκίμου τοῦ Daniel Bernoulli, (Specimen Theoriae novae de mensura sortis, 1735, 115 μετάφρ. Pringsheim 1896), ἡ τοῦ τύπου τοῦ Jordan (Amer. Math. month. XXXI, 4, 1924), τὸν τύπον

$$g(r) = \frac{\text{σταθερᾶ}}{\text{λογ.-λογα}}$$

θεωρεῖ τὸν τελευταῖον τοῦτον ὡς δυνάμενον νὰ ἀποτελέσῃ τὴν ὑφετηρίαν νέας τινὸς θεωρίας περὶ τοῦ ἡθικοῦ προσδοκίμου (σελ. 22)

κεντρικήν ίδέαν περὶ ἣν περιστρέφεται ἡ έννοια τῆς ἀξίας⁽¹⁾ Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην ἡ «ἡθικὴ ἀξία» ἡ, ὡς ἐκάλεσεν αὐτὴν δ Laplace⁽²⁾, ἡ «ἡθικὴ περιουσία», δταν ἐκ περιουσίας α ἀποκτᾶ τις α-ε, Ισοῦται πρὸ $\log \frac{\alpha+\varepsilon}{\alpha}$ ⁽³⁾ Καίτοι διὰ τῆς θεωρίας τοῦ ἡθικοῦ προσδοκίμου καὶ μόνον παρέχεται λύσις εἰς τὸ γνωστὸν πρόβλημα τῆς Πετρουπόλεως⁽⁴⁾, καίτοι λογαριθμικὴν μορφὴν ἐπανευρίσκομεν εἰς διαφόρους κοινωνιοοικονομικοὺς νόμους⁽⁵⁾, καίτοι ἡ μορφὴ αὗτη, ὡς ἀπέδειξα⁽⁶⁾ δύναται γὰ τηρήσῃ λογαριασμὸν τοῦ διαφορισμοῦ τοῦ εἰσοδήματος (Κεφ. Ε'), ἐν τούτοις ἡ θεωρία τοῦ ἡθικοῦ προσδοκίμου οὐδεμιᾶς ἀποδεῖξεως εἰνε ἐπιδεκτική, δτε στηριζομένη εἰς τὴν διαίσθησιν (intuition), διὰ τοῦτο δ' εὑρε καὶ σφοδροὺς ἀντιπάλους⁽⁷⁾, ἐνῷ ἐξ ἄλλου λαμβάνει δπ' ὅψιν μόνον τὸ εἰσόδημα, ἀνεξαρτήτως τῆς παραγωγῆς κεφαλαίου, δηλαδὴ στερεῖται τῆς δυναμικῆς μορφῆς. Κατὰ τὴν δευτέραν μορφὴν τῆς θεωρίας τῆς ισότητος τῶν θυσιῶν, ἡ ἀκολουθουμένη μαθηματικὴ καὶ πάλιν δδός, στηρίζεται εἰς τὰς γνωστὰς ἀντιλήψεις ἐν τῇ Πολ. Οἰκονομίᾳ περὶ τῆς ἀξίας, συμφώνως πρὸς τὰς δποίας γενικῶς ἐλαττοῦται ἡ ὥφελεια αὐξανομένου τοῦ εἰσοδήματος, αἱ δὲ δύο αὗται μορφαὶ θεωροῦνται ὡς παράλληλοι καὶ σχετικαὶ, λόγῳ δὲ τῆς ταῦτητος τῆς χρησιμοποιουμένης εἰς ἀμφοτέρας μεθόδου, τῆς μαθηματικῆς, ἔκριθη, κακῶς, δτι ταῦτιζονται.

Ἡ δυναμικὴ δμως θεωρία ἦν ἔξεθέσαμεν, ἀκολουθοῦσα τὴν δευτέραν μορφὴν, παρέχει ἔνδεικτικὴν συνάρτησιν ὥφελιμότητος, τὴν σχέσιν⁽¹⁾, ὡς εἰδομεν, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς δποίας θέλομεν ἔξετάσει πρῶτον

(1) Pareto, Economia sperimentale (Giorn. degli Econ. 'Ιούλ. 1918, 6).

(2) Laplace, Essais philosophique sur les probabilités, 1840, 27.

(3) O Crammer δέχεται τὴν ἔκφρασιν $\frac{1}{2}dx$.

(4) Poincaré, Calcul des probabilités, 48.

(5) Del Vecchio, Relazioni fra entrata e consumo (Giorn. degli econ. Febbr. 1912.)

(6) Ρεδιάδη, Ἡ φορολογία τῆς καθαρᾶς προσόδου («Πλοῖτος» 1919, 298.)

(7) Bertrand, Calcul des probabilités, pref.

τὴν περίπτωσιν τῶν μετὰ κανονικῆς, εἴτα δὲ τῶν μετὰ ἀντικανονικῆς ταχύτητος κινουμένων κεφαλαίων.

Ἡ ἐκδήλωσις τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως συνίσταται κυρίως ἐν τῇ μορφῇ τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ. Ἡ σύγχρονος γενικὴ σχεδὸν προτίμησις τοῦ προσδεutικοῦ ὑπὲρ τὸν ἀναλογικὸν συντελεστὴν, θὰ ἔλεγέ τις διὰ μᾶλλον εἰς τὴν πίεσιν τῶν λαϊκῶν μαζῶν δψειλεται παρὰ εἰς ἀποδεδειγμένην ὑπεροχὴν αὐτοῦ, ἀφοῦ οὔτε διατί, οὔτε κατὰ πόσον πρέπει οὗτος γὰρ ἢ προσδεutικὸς, ἔχει κατ' ἀναμφισβήτητον τρόπον εἰσέτι λεχθῆ, ἐκ τούτου δὲ καὶ ἡ ποικιλία τῶν μορφῶν τοῦ συντελεστοῦ⁽¹⁾, χωρὶς οὐδεμίᾳ νὰ ἔη τελείως δεδικαιολογημένη, ἀλλὰ τούναντίον νὰ γίνεται κυρίως χρῆσις ἐμπερικῶν μορφῶν, ίδιως τῆς ὑπερδολικῆς.

Ἡ δυναμικὴ ἐν τούτοις θεωρίᾳ παρέχει νέαν δλως μορφὴν τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ. Πράγματι παρατηροῦμεν διὰ δπως τὰ ἀτομα μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ φόρου εὑρεθῶσιν εἰς τὴν αὐτὴν σχετικὴν οἰκονομικὴν θέσιν εἰς ἣν ἡσαν ἀρχικῶς, ὡς ἔξυππκονει ἡ ἀρχὴ τῆς ισότητος τῶν θυσιῶν, ἀρκεῖ ἐκ τῆς ἀριθμητικῆς ποσότητος ἡτις ἀντιπροσωπεύει τὴν ἀξίαν δημοσιονομικῶς τῶν ἀγαθῶν νὰ ἀφαιρεθῇ ποσότης ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀξίαν ταύτην. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ φοροδοτικὴ ικανότης ἑκάστου ἀτόμου εἰνε ἀνάλογος πρὸς τὸ μηχανικὸν ἔργον τοῦ κεφαλαίου ἐξ οὗ τὸ εἰσόδημα⁽²⁾, οὕτως ὥστε δ φόρος πρέπει νὰ ἐπιτίθεται οὐχὶ ἐπὶ τοῦ εἰσόδηματος οἰονδήποτε καὶ ἄν τοῦτο,, ἀλλ ἐπὶ τοῦ ἐκ τοῦ κεφαλαίου παραγομένου ἔργου, ἥτοι τοῦ

$$E = \frac{M(v+dv)^2 - Mv^2}{2} = \frac{M}{2} \left(2vdv + dv^2 \right)$$

Οὕτω κεφάλαιον M κινούμενον μετὰ ταχύτητος v καὶ αὐξανόμενον κατὰ dM , παρέχει τὸ στοιχειώδες ἔργον $\frac{(M+dM)v^2 - Mv^2}{2}$, δὲ φόρος, παρισταμένου διὰ f τοῦ ἀναλογικοῦ ἐπὶ τοῦ ἔργου συντελεστοῦ θὰ παρέχεται ὑπὸ τῆς ἐκφράσεως $f = \left[\frac{(M+dM)v^2 - Mv^2}{2} \right]$. Άν ἡδη ὑποτεθῇ διὰ εἰς τὸ χρηματικὸν ποσὸν M , οὐχὶ πλέον εἰς τὸ ἔργον, ἀντιστοιχὴ φορολογικός τις συντελεστὴς, ἔστω f , εἰνε φανερὸν

(1) Seligman, *Progressive taxation*, Όμ. Suret, L'impôt progressif, 1910, 37

(2) Οἱ ὑποστηρικταὶ τοῦ ἀναλογικοῦ συντελεστοῦ λαμβάνουν αὐτὸν ἐν ἀναγογίᾳ πρὸς αὐτὸ τὸ εἰσόδημα, ἀκόμη οἱ παλαιότεροι «nach dem richtigen Verhältniss des Ertrages» (Jung, §, 215).

δτι: άντι νὰ αὐξηθῇ τὸ ποσὸν M κατὰ dM θὰ ήδύνατο νὰ αὐξηθῇ δ συντελεστὴς f κατὰ df , δπότε δ φόρος δ ἀντιστοιχῶν εἰς αὐξησιν dM θὰ παρίστατο διὰ $M(f+df)-Mf=Mdf$. Έὰν ἐπομένως κληθῇ $\frac{f}{f_e}=n$, θὰ ἔχωμεν ως αὐξησιν τοῦ φόρου διὲ αὐξησιν dM τοῦ κεφαλίου,

$$\frac{f}{n} \frac{(M+dM) - v^2 - Mv^2}{2} = Mdf$$

δθεν

$$fv^2 dM = 2Mndf$$

καὶ

$$\frac{df}{f} = \frac{v^2}{2n} \frac{dM}{M}$$

Διὲ δλοκληρώσεως μεταξὺ τῶν δρίων M_0 καὶ M_1 , ὑποτιθεμένου δτι: εἰς M_0 ἀντιστοιχεῖ $f=0,01$, λαμβάνομεν

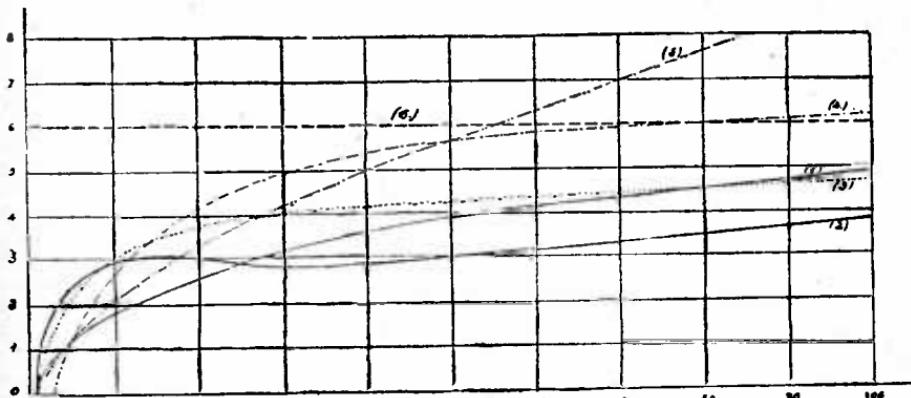
$$\int_{0,01}^f \frac{df}{f} = \int_{M_0}^{M_1} \frac{v^2}{2n} \frac{dM}{M}$$

δθεν,

$$f = \left(\frac{M}{M_0} \right)^{\frac{v^2}{2n}} = \left(\frac{M}{M_0} \right)^{\frac{i}{n}} = \left(\frac{E}{E_0} \right)^{\frac{i}{n}} \quad (6)$$

ἐνθα $E=iM$ εἶνε τὸ εἰσόδημα

‘Η ἔξισωσις αὗτη διὰ $v^2=4n$ παριστᾶ παραβολὴν καὶ εἰδικώτερον

Καμπύλαι φορολογικοῦ συντελεστοῦ.

- (1) Δυναμική. (2) Πρωσσικοῦ νόμου 1891. (3) Λογαριθμική. (4) Υπερβολική (ἀγγλικοῦ, γαλλικοῦ, ιταλ. καὶ Ἑλλην. νόμου). (5) Παραβολική κατὰ Crammer. (6) Αναλογική.

διὰ $v=3\pi$ τὴν λεγομένην παραβολὴν τοῦ Νάϊλ (Neilsche parabel). Τὸ παρακείμενον σχῆμα παρέχει τὴν μορφὴν τῆς καμπύλης, ἣν καλῶ δυναμικήν, διὰ $E=M_0i=2000$, $n=0,14$, $i=0,06$, δόπτε δ τύπος (2) παρέχει $v_0=0,346$. Συνήθως δὲ λογιζεται εἰς ἑκατοστά, διὸ δ καὶ ἡ δλοκλήρωσις ἀρχεται ἀπὸ 0,01.

Ἐὰν ληφθῇ ὥπερ δψιν ἡ μεταβολὴ τῆς νομισματικῆς μονάδος θὰ ἔχωμεν

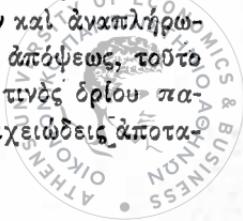
$$(6)' \quad f = \left(\frac{E}{E_0} \right)^{\frac{ix}{n}}$$

Οπως δὲ εὑρεθῇ ἡ ἐκ τῆς μεταβολῆς τῆς νομισματικῆς μονάδος ἐπερχομένη μεταβολὴ εἰς τὸν φορολογικὸν συντελεστήν, ἀρκεῖ νὰ διαφορισθῇ δὲ (6)', δόπτε λαμβάνημεν

$$df = \left(\frac{E}{E_0} \right)^{\frac{ix}{n}} - \frac{i}{n} \log \frac{E}{E_0} dx = \frac{i}{n} f \log \frac{E}{E_0} dx$$

Εἶναι φανερὸν δτι ἡ νέα αὕτη μορφὴ τοῦ συντελεστοῦ, εἰς ἣν κατέληξα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς δυναμικῆς θεωρίας μου, εἶνε προοδευτική. Ἀλλ ἡ προοδευτικότης τοῦ συντελεστοῦ τούτου δὲν στηρίζεται εἰς αὐθαίρετόν τινα ἢ ἀκροσφαλῆ θεωρίαν, ὡς ἔκεινη τοῦ ἡθικοῦ πρασδοκίμου ἢ αἱ γνωσταὶ περὶ τῆς ἐννοίας τῆς ἀξίας, ἀλλὰ εἰς τὴν δειχθεῖσαν ἀντίληψιν τῆς ἐννοίας τῆς ἀξίας τῶν εἰσοδημάτων ἀναλόγως τῆς ταχύτητος παραγωγῆς αὐτῶν ἐκ τῶν κεφαλαίων. Ἐκ τῆς συγκριτικῆς παρατηρήσεως τῆς καμπύλης ταύτης ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀλλαξ ὅμοι παρατιθεμένας, συνάγεται δτι ἡ δυναμικὴ θεωρία εἰσάγει μορφὴν περισσότερον τῶν ἀλλων προοδευτικήν, ἐκτὸς τῆς τοῦ Gramineger, ἢτις ἰδίᾳ εὐνοεῖ τὰ μικρὰ εἰσοδήματα. Ἐξ ἀλλου ἡ μορφὴ αὕτη τοῦ συντελεστοῦ ἡμῶν, ἔχουσα χρηστήρα ἐκθετικὸν ἢ λογαριθμικόν, ἔχει τὰ ἔξ αὐτοῦ ἀπορρέοντα πλεονεκτήματα τῆς λογαριθμικῆς μορφῆς, ἀτιναχ ἀνεφέρομεν προκειμένου περὶ τῆς ἐκφράσεως τοῦ Bernoulli, δυναμένη ὡς θὰ ἴδωμεν, νὰ τηρῇ καὶ λογαριασμὸν τοῦ διαφορισμοῦ τοῦ εἰσοδήματος (Κεφ. Ε').

Πράγματι ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις δψεῖται νὰ ἐνασκῆται ὡὗτως ὕστε νὰ διευκολύνῃ τὴν δημιουργίαν νέων κεφαλαίων καὶ ἀναπλήρωσιν τῶν καταστρεφομένων, ἀπὸ πλουτοπαραγωγικῆς ἀπόψεως, τοῦτο δὲ θὰ ἡδύνατο γὰρ γεινὴ διὰ τῆς παραδοχῆς ἐλαχίστου τινὸς δρίου παραγωγικοῦ, ἐπερ θὰ ἔχρησίμευεν ἵνα συγιστᾷ τὰς στοιχειώδεις ἀποτα-

μιεύσεις ἐξ ὧν ἀπαρτίζεται τὸ νέον κεφάλαιον⁽¹⁾ , καὶ διπερ θὰ καθώριζεν οὕτω τὴν τιμὴν τοῦ Μο. Ἀλλὰ δὲν δύναται ἐκ τῶν προτέρων γὰρ ἡ γνωστὸς δι τρόπος καθ' ὃν ἥθελε διαθέση τὸ εἰσόδημά του εἰσοδήματίας τις· διὰ τοῦτο δ' ἀποφεῦγον τὸ Κράτος νὰ θῇ τὸ κεφάλαιον ἐν τῷ κύκλῳ τοῦ μετασχηματισμοῦ του εὑρισκόμενον, ἀναμένει τὸ ἐξ αὐτοῦ εἰσόδημα καὶ ἐπιψυλάσσεται νὰ ἐπιδεῖξῃ τὴν ὑπὲρ τῆς παραγωγικότητος τῶν κεφαλαίων μεριμνάν του ἐν τῷ διαφορισμῷ τοῦ εἰσοδήματος, ὡς θὰ ιδωμεν, τοῦθ' διπερ πράγματι ἀποτελεῖ ἐν ἀποταμίευμα παραγωγικόν, ἔξαιρούμενον τῆς φορολογίας μόνον ὑπὲρ τῆς ἐργασίας, εἰς τὴν δποίαν κυρίως αἱ γεώτεραι κοινωνιολογικαὶ ἀντιλήψεις ἀναγνωρίζουν τὸ δικαίωμα τῆς ἀνασυγκροτήσεως κεφαλαίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε.'

Η ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ.—ΠΟΙΟΤΙΚΗ. ΔΙΑΦΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.—ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΝ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΜΑ

Καθ' ὃν τρόπον ἡ ἀντικειμενικὴ μορφὴ τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως ἔξετάσθη ἀπὸ ἀπόφεως τῶν δύο γενικῶν ἀρχῶν, τῆς Ισότητος τῶν θυσιῶν καὶ τῆς πλουτοπαραγωγικῆς ἐνισχύσεως, οὕτω καὶ ἡ ὑποκειμενικὴ πρέπει νὰ ἔξετάζηται ἀπὸ ἀμφοτέρων τῶν ἀπόφεων τούτων.

Τὸ πλειότερον τῶν συγχρόνων κοινωνικῶν ἀρχῶν ἐν τῷ Κράτει τῆς Κοιν. Οἰκονομίας, ἔνθα τὸ οἰκονομικὸν συμφέρον τῶν πολλῶν, οἵτιτες εἰνει αἱ ἀπορώτεροι καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐργατικοὶ, προέχει, ἡ ἀρχὴ τῆς Ισότητος τῶν θυσιῶν ἀποκτᾶ μορφὴν ἐντόνως ὑποκειμενικὴν, διότι τότε αἱ θυσίαι εἰς ἄς ἔκαστον ἀτομον ὑποβάλλεται ὑπὲρ τῶν πολλῶν εἰναι ίσαι, δταν ὑποκειμενικῶς τὰ ἀτομα μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ φόρου παραχμένουν εἰς οὖν καὶ πρὸ αὐτῆς σχετικὴν οἰκονομικὴν θέσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ δυναμικὴ θεωρία συνδέει τὸ εἰσόδημα στενότατα

(1) Fisher, The nature of capital and income, 1906.

πρὸς τὴν περιουσίαν καὶ ἡ ὑποκειμενικὴ μορφὴ τῆς οἰκονομικῆς δράσεως στενότατα συνδέεται πρὸς αὐτήν.

Ἡ σχέσις τοῦ ἀτόμου πρὸς τὴν περιουσίαν ἀγευρίσκεται: ἐν τῷ γνωστῷ κύκλῳ τοῦ μετασχηματισμοῦ τῶν ἀποταμιεύσεων. Συνδέεται δὲ ἡ ὑποκειμενικὴ ἀξία τῆς περιουσίας πρὸς τὸ ἀτόμον πρῶτον μὲν κατὰ προέλευσιν εἰσοδῆματος, δηλαδὴ ποιοτικῶς, ἔξεταζομένου κατὰ πόσον εἰσόδημά τι προέρχεται μετὰ μείζονος ἢ ἐλάσσονος κόπου, ἢ ὡς ἔλεγεν δὲ Ἐπίκουρος, «πόνου», δηλαδὴ ἐκ καθηρᾶς ἀτομικῆς ἐργασίας, ἢ ἐκ κεφαλαίου, ἥνευ δηλαδὴ κόπου, ἢ τέλος ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ ἐργασίας καὶ κεφαλαίου, ὡς συμδίκινει εἰς τὰς ποικίλας παραγωγικὰς ἐπιχειρήσεις. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὸν διαφορισμὸν τοῦ εἰσοδήματος.

Δεύτερον συνδέεται ἡ ὑποκειμενικὴ ἀξία τῆς περιουσίας πρὸς τὸ ἀτόμον κατὰ διάθεσιν, δηλαδὴ ποσοτικῶς, διότι πιθανὸν πλείονες τῆς μιᾶς ἐκ τῶν ἀντικειμενικῶν ἔξεταζομένων περιουσιῶν νὰ ἔνδιαφέρουν τὸ αὐτὸν ἀτόμον, διότε αὗται πρέπει κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως, ἵνα καταστῇ δυνατὸν νὰ κριθῇ κατὰ πόσον ἐφαρμόζεται καλῶς ἢ ἀρχὴ τῆς ισότητος τῶν θυσιῶν, νὰ καταλογισθοῦν εἰς τὸ αὐτὸν ἀτόμον, τοῦτο δὲ ἀποτελεῖ τὴν διοικήσωσιν τῶν περιουσιῶν. Δυνατὸν δμως καὶ μία μόνον περιουσία νὰ ἔνδιαφέρῃ πλείονα ἀτομα, ὡς δταν ἀπὸ τὸ αὐτὸν φορολογικὸν ὑποκείμενον ἔξαρτωσιν τὴν ζωὴν πλείονα φυσικὰ πρόσωπα (οἰκογένεια), διότε ἔξεταζεται, ἀπὸ ἀπόψεως ἐπαρκείας τοῦ εἰσοδῆματος, δὲ τρόπος καθ' ὃν πρέπει νὰ ἐνάσκηθῃ ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις οὕτως ὥστε οὐ μόνον τὰ φορολογικὰ ὑποκείμενα νὰ τίθενται ἐν ἴσῃ μοίρᾳ ἀπὸ ἀπόψεως θυσιῶν, ἀλλὰ πρὸ πάντων καὶ τὰ φυσικὰ πρόσωπα, ἀτινχ συγοιλικῶς ἀποτελοῦν τὸν πληθυσμὸν τῆς χώρας, τοῦθ' δπερ ἔξαιρέτως ἐνδιαφέρει τὴν πολιτείαν ἀπὸ βιολογικῆς ἀπόψεως. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὸν διαφορισμὸν τοῦ φορολογικοῦ ὑποκείμενου (Haushaltung), ἡ δὲ ἔξετασις τοῦ ἐλαχίστου ποσοῦ ἐπεράπαχτεται διὰ τὴν συντήρησιν εἰς τὴν ζωὴν καὶ θεραπείαν τῶν ἐκτάκτων ἀτομικῶν ἀναγκῶν, πρὸς ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς φορολογίας, ἀποτελεῖ τὴν μελέτην τοῦ ἐλαχίστου συντηρησεως (existenziiinpium). Καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου προέχει ἡ βιολογικὴ ἀνάγκη⁽¹⁾.

Διότι ἀνάγκαι κοινωνικαὶ, σχετικαὶ πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς οἰκογενείας καὶ πλουτολογικαὶ, σχετικαὶ πρὸς τὴν ἀριθμὸν τῶν πράγματος

(1) Shallmayer, Vererbung und Auslese, 1920, 355.— Lenz, Grundriss, der Menschlichen Erblichkeitslehre und Rassenhygiene, 1919, 149.

χόντων εἰσόδημά τι μελών τῆς οίκογενείας, ἀλλὰ καὶ εὐχέρεια εἰς τὴν ἐπιβολὴν τῆς φορολογίας (¹Εφηρμ. Δημ. Οίκονομία) συντείνουν δπως μὴ ἀναγνωρίζηται ὡς φορολογικὸν ὑποκείμενον πᾶν ἀτομον, ἢ γάρ πια, γέροντες, ἀνάπηροι, γυναῖκες (ὑπὸ ὥρισμένχς συνθήκας), ἀλλὰ μόνον τὰ ἀτομικὰ ἐκεῖνα ἀτιγάντωνικῶς ἀρχουν τῆς οίκογενείας, ἢς ή συντήρησις ἀνήκει εἰς αὐτά.

Νομίζω δμως δτι ἔκτεις τῶν ἀνεγνωρισμένων τούτων δεσμῶν τῆς περιουσίας πρὸς τὸ ἀτομον ὑπάρχει καὶ ἔτερος. Πράγματι η ἀρχικὴ ὥθησις πρὸς ἀποταμίευσιν ἔχει καθαρῶς ὑποκειμενικὸν χαρακτῆρα, διότι δ εἰσόδηματίας θέλων νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς πιθανὰς ἔκτακτους αὐτοῦ ἀνάγκας ἀποταμιεύει μέρος τῆς προσόδου του, δπως τὸ χρησιμοποιηση ἐν καιρῷ. Τὸ μέρος τοῦτο, ἐφ' δσον δὲν χρησιμοποιηθῇ διὰ τοιαύτας ἀνάγκας η ὑπερβαίνη τὰς ἀνάγκας ταύτας, διαθέτει δ εἰσόδηματίας πρὸς νέαν παραγωγὴν, κεφαλαιοποίησιν. Πάντως δμως δ πρώτιστος σκοπὸς τῆς ἀποταμιεύσεως εἰνε η ἔξυπηρέτησις τῶν ἔξαιρετικῶν τούτων ἀναγκῶν. Ἐντεῦθεν συνάγεται διι ἐλάχιστόν τι ποσὸν προοριζόμενον διὰ τὰς ἀτομικὰς ἀνάγκας τοῦ φορολογικοῦ ὑποκειμένου πρέπει νὰ μένῃ ἀφορολόγητον, τοῦτο δὲ συμπίπτει πρὸς τὸ ἀνωτέρω κληθὲν παραγωγικὸν ἀποταμίευμα τὸ δποῖον ἀποκτᾶ ἀξιόλογον τιμήν, ὡς θέλομεν ἔδει.

Κρατεῖ ηδη η γνώμη⁽¹⁾, δπως ἐν τῷ κράτει τῆς Δημ. Οίκονομίας τὰ εἰσόδηματα ἀναλόγως τῆς προσελεύσεώς των διαιρῶνται εἰς τρεῖς κυρίας κατηγορίας, ητοι εἰς προερχόμενα ἐκ καθαροῦ κεφαλαίου, κινητοῦ η ἀκινήτου, ἐξ ἐργασίας, ἡμερομίσθια, κλπ. καὶ εἰς μικτὰ, ἔνθα συνεργάζεται τὸ κεφάλαιον μετὰ τῆς ἐργασίας, ώς εἰνε αἱ γεωργικαὶ, διοιηγανικαὶ κλπ. ἐπιχειρήσεις καὶ δπως ἐπὶ τῶν ἐκάστης κατηγορίας εἰσόδημάτων διάφορος ἐπιβάλληται συντελεστής. Τὰς κυρίας μάλιστα ταύτας κατηγορίας ὑποδιαιροῦσιν, κατὰ τὰς ἐκασταχοῦ συνθήκας εἰς πλείονας κατηγορίας (cédules) εἰς ἃς ἐπιτίθεται ίδιαίτερος συντελεστής ἐνδιάμεσος⁽²⁾.

Ἡ σύγχρονος δπωσδήποτε συντηρητικότης δεχομένη καὶ τὰς τρεῖς

(1) Haristoy, L' impôt sur le revenu, 1916, 72.

(2) Seligman, The income tax, 1911. Εἰς τὰς ἀναλυτικωτέρας ταύτας κατηγορίας ὑπάγονται λεπτομερέστεροι φόροι λεγόμενοι οίκοδομῶν, δεκάτης, ἔλαιου, ἐπιτηδεύματος, ἀρδτριώντων, θεαμάτων, κύκλου ἐργασιῶν, κλπ. Ο κατὰ κατηγορίας φόρος δ· λεγόμενος ἀναλυτικος, εἰνε ὁ βασικὸς φόρος, δ· δὲ λεγόμενος συνθετικὸς, εἰνε ὁ αὐτὸς ἀλλὰ ὑπὸ ἀλλον τύπον, δστις δμως παρέλλει λόγῳ τῆς δλοκληρώσεως τῆς περιουσίας, ὡς θέλομεν ἔδει.

ταύτας κυρίας προελεύσεις, εύρεθη πάντοτε εἰς τὴν δυσκολίαν νὰ ἔκτιμήσῃ τὴν σχετικὴν ἀξίαν τῶν εἰσοδημάτων ἀναλόγως τῆς προελεύσεώς των, μόνον δ' αὐθαιρέτως καὶ ἐμπειρικῶς κατέληξεν εἰς τὸν προσδιορισμὸν διαφόρων συντελεστῶν ἀνὰ προέλευσιν, ἀλλ' ἀνευ θεωρητικῆς βάσεως καὶ ἵσως ὑπὲρ τὴν ἀνάγκην ἣν ἐδημιούργησεν ἡ πίεσις τῶν μεγάλων ἐργατικῶν μαζῶν.

Τὴν θεωρητικὴν δύμας βάσιν τοῦ διαφορισμοῦ τοῦ εἰσοδήματος πρέχει ἡ ἔκτεινεσσα ἀνωτέρω θεωρία περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ὑποθετικοῦ κεφαλαίου, ἐκ τοῦ δοποίου θεωρεῖται πηγάδιον τὸ ἐκ τῆς ἐργασίας εἰσόδημα. Ἡ σχέσις (3) δεικνύει δτι πᾶν εἰσόδημα ἔξι ἐργασίας δύναται νὰ μετατραπῇ ἀμέσως εἰς τοιοῦτον ἐκ κεφαλαίου ἵσης ἀξίας ἢν διαιρεθῇ διὰ τοῦ $(1+i)^{\frac{1}{i}}$ ἥ, θεωρουμένου τοῦ ἀναπτύγματος αὐτοῦ, ἢν διαιρεθῇ διὰ 3. Τὸν συντελεστὴν τοῦτον καλῶ διαφορικὸν συντελεστὴν τοῦ εἰσοδήματος.

Ὑποτιθεμένου ἡδη δτι τὸ ἐκ κεφαλαίου εἰσόδημα Mx κινεῖται μετὰ ταχύτητος ηὐξημένης κατὰ dν δπως ἀποδώση τὸ ἐκ τῆς ἐργασίας εἰσόδημα⁽¹⁾, θὰ ἔχωμεν

$$\frac{Mx(v+dv)^2}{2} = \frac{Mx v^2}{2} + \frac{Mx (1+i)^{\frac{1}{i}} v^2}{2} = \frac{(Mx+dx)v^2}{2} \quad (7)$$

ὅθεν, τιθεμένου $\frac{Mx+dx}{Mx} = 3$ καὶ ἐπιλυομένης τῆς ἔξισώσεως ταύτης, λαμβάνομεν

$$dv=v(\sqrt{3}-1)=0,732v \quad (8)$$

ἥτοι, δπως κεφάλαιόν τι ἀποδώση εἰσόδημα ἐργασίας ἀνάγκη νὰ κινηθῇ μετὰ ταχύτητος ηὐξημένης κατὰ $v+0,732v=1,732v$.

Διαφοριζομένης τῆς (2) λαμβάνομεν τὴν έσοδειαν τῆς (8),

$$di=1,464i \quad (9)$$

ἥτοι, δπως κεφάλαιόν τι ἀποδώση εἰσόδημα ἐργασίας πρέπει νὰ κινηθῇ μετ' ἐπιτοκίου $i+di=2,46i$. Ἡ σχέσις αὗτη ἐκφράζει περίπου τὴν ἀνωτέρω εύρεθείσαν σχέσιν 3 : 1.

Αλλ' δ διαφορισμὸς τοῦ εἰσοδήματος ἔχει καὶ ἀπὸ ἀντικειμενικῆς ἀπόψεως ἔξιαρετικὴν σημασίαν, διότι εἰσάγων τὴν ἐπιείκειαν ὑπέρ

(1) Οἱ συναγόμενοι τύποι εἰνε προσεγγίζοντες λόγῳ τῆς χρήσεως πετερασμένων πασσοτήτων ἀντὶ τῶν διαφορικῶν,

της έργασίας ένθυρρύνει την έξ αυτής άποταμίευσιν την όποιαν κυρίων δέχονται αι σύγχρονοι κοινωνιολογικαί αρχαί ώς δικαίαν. Έπομένως ένθυρρύνει την πλουτοπαρχγωγήν, συνιστών έπιπροσθέτως ούτω τὸ παραγωγικὸν ἀποταμίευμα μόνον διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς έξ έργασίας ἀποταμιεύσεως, καθόσον εἰς τὰς πρώτας ἐκτάκτους ἀνάγκας τοῦ ἀτόμου εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν διποίων ἔχει κυρίως τὴν γένεσιν ἡ ἀποταμίευσις, δύναται τὸ ίδιον πραγματικὸν κεφάλαιον ἀναλισκόμενον νὰ ἐπαρκέσῃ, παρχμενούσης διὰ τὸν εἰσοδηματίαν, ώς ἐφέδρου πηγῆς, τοῦ εἰσοδήματος τῆς έργασίας.

Τὸ παραγωγικὸν ἀποταμίευμα διὸ ἔκκαστον ἀτομον ἐργαζόμενον εὑρίσκομεν, κληθούν fe καὶ fu οἱ εἰς τὸ κεφάλαιον καὶ εἰς τὴν έργασίαν ἀντιστοιχοῦντες φορολογικοὶ συντελεσταὶ, ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν φόρων, γῆτις ίσοσται, λαμβάνομένης ὅπ' ὅψει τῆς σχέσεως (9), πρὸς

$$\begin{aligned} \gamma e &= M f x - M f e = M \left[\left(\frac{3M}{M_0} \right)^{\frac{n^2}{2n}} - \left(\frac{M}{M_0} \right)^{\frac{n^2}{2n}} \right] = \\ &= 2^{\frac{n^2}{2n}} - \frac{M}{M_0^{\frac{n^2}{2n}}} f e = (3-1) \quad M f e \\ &\qquad\qquad\qquad (10) \end{aligned}$$

ἥτοι, διὰ τοῦ διαφορισμοῦ τοῦ εἰσοδήματος ἀφίεται ὑπὲρ τῆς παραγωγῆς ἀφορολόγητον ποσόν, ίσον σχεδὸν πρὸς τὸν πληρωνόμενον φόρον, ώς παραγωγικὸν ἀποταμίευμα, ἐὰν τὸ εἰσόδημα προέρχηται ἐξ έργασίας,

Διὰ $\frac{i}{n} = \frac{0,06}{0,10}$ τὸ παραγωγικὸν ἀποταμίευμα θὰ ίσωται πρὸς (1,93—1) fe M.

Σημειώτεον δτι τὸ παραγωγικὸν ἀποταμίευμα αὐξάνει ἔτι μᾶλλον ἐκ τοῦ παραμείγντος ἀφορολογήτου μέρους τοῦ εἰσοδήματος τῶν μικτῶν ἐπιχειρήσεων, τοῦ προερχομένου ἐκ τῆς έργασίας καὶ ἐκεῖ περιλαμβανομένου, τὸ διποίον ἀποτελεῖ σπουδαιότατον μέρος τοῦ συγοικοῦ νοθετικοῦ κεφαλαίου. Ἐπίσης αὐξάνει τοῦτο ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ φόρου, ώς θέλομεν ίδει, τοῦ ὑπερεισοδήματος καὶ ὑπεισοδήματος, τοῦ διφειλομένου εἰς τὴν έργασίαν, διερ φορολογεῖται ως εἰδόημα κανονικὸν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ.

ΤΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΡΑΣΕΩΣ.— ΠΟΣΟΤΙΚΗ.
ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΙΣ ΠΕΡΙΟΤΣΙΑΣ, ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΓΩΓΗ, ΔΙΑΦΟΡΙΣΜΟΣ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ.

Όλοκλήρωσις τῶν περιουσιῶν. Είναι προφανές ότι δταν ἀτομόν τι ἐνδιαφέρηται διὰ πλείονας περιουσίας ἀντικειμενικῶς ἔξεταζομένας, τὸ εἰς αὐτὸν ἀπομένον πρὸς ὑποκειμενικὴν διάθεσιν εἰσόδημα καὶ ἐπομένως καὶ ἡ φοροδοτικὴ αὐτοῦ ἴκανότης είναι μεῖζων. Ήπειρίσταται ἐπομένως ἀνάγκη ἀναγωγῆς εἰς τὸ αὐτὸν ἀτομὸν πασῶν τῶν περιουσιῶν $M_1, M_2, M_3, \dots$ δπως τηρηθῇ ἡ ἀρχὴ τῆς ισότητος τῶν θυσιῶν, δηλαδὴ ὑποκειμενικῆς δλοκλήρωσεως τῶν περιουσιῶν, ἵνα ἡ φορολογία ἐπιβληθῇ ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν περιουσιῶν.

Ἐπομένως ἡ δλικὴ ἀξία τῶν περιουσιῶν τούτων, κινουμένων μετὰ διαφόρου ταχύτητος, θὰ ἦ.

$$\Sigma = \frac{M_1 v_1^2}{2} + \frac{M_2 v_2^2}{2} + \dots + \frac{M_x v_x^2}{2} = M_1 i_1 + M_2 i_2 + \dots + M_x i_x$$

καὶ ἂν τεθῇ $i_1 - i_0 = \varepsilon_1, i_2 - i_0 = \varepsilon_2, \dots, i_x - i_0 = \varepsilon_x$, θὰ ἔχωμεν

$$\Sigma = [M_1 + M_2 + \dots + M_x] i_0 + [M_1 (i_1 - i_0) + M_2 (i_2 - i_0) + \dots + M_x (i_x - i_0)] \quad (11)$$

Ἡ δλοκλήρωσις τῶν περιουσιῶν συνεπάγεται προφανῶς μεῖζον φορολογικὸν συντελεστὴν δστις είναι προσδευτικός. Ἐπίσης ἐκ τοῦ ἀνωτέρω τύπου (10) καταφαίνεται ότι δ συμψηφισμὸς τῶν ταχυτήτων, δηλαδὴ ἡ εἰσαγωγὴ τῆς μέσης τῶν ταχυτήτων είναι ἀδύνατος καὶ ἀντικειμένη εἰς τὸ πνεῦμα τῆς δυναμικῆς φορολογίας⁽¹⁾. Ἐπομένως πρέπει οἱ τρεῖς φόροι νὰ προστίθενται καὶ δχι νὰ συμψηφιζώνται.

Ἐλάχιστον συντηρήσεως.— Φορολογικὴ ἀναγωγή. Ἡ φοροδοτικὴ

(1) Ἡ ἔξεύρεσις τοῦ τρόπου καθ' ὃν διάφοροι περιουσίαι, μάλιστα δταν εὑρίσκωνται εἰς διαφόρους τόπους δύνανται νὰ δλοκλήρωθῶσι ἀντικειμενον τῆς Ἐφηρμ. Δημ. Οίκονομίας.

έκανότης τούς φορολογικούς υποκειμένους προφανώς έλαττοθαί δταν τούτο κέκτηται έλάχιστόν τι εἰσόδημα, μόλις ἐπαρκεῖς ίνα συντηρήσῃ αὐτὸς εἰς τὴν ζωὴν, ίδίως δταν ἡ ἐγένετο προσώπουσα αὐτὸς περιουσίας εἰνε πρωρισμένη νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας πλειόνων φυσικῶν προσώπων. Ἐντεῦθεν ἐγεννήθη ἡ ίδέα δπως ἐκ τοῦ εἰσοδήματος ἀφαιρήται ποσόν τι δπερ εἰνε ἀπαρχίτητον διὰ τὴν ζωὴν. Τοιωτον εὐεργετικὸν μέτρον ἀναφαίνεται τὸ πρῶτον εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας ἐπὶ Σόλωνος, δπότε, πιθανώτατα ἐξηρείτο τῆς «εἰσφορᾶς» ἡ πρόσσοδος τῆς πτωχοτέρας τάξεως, τῆς τῶν θητῶν⁽¹⁾, ἀνερχομένη περίπου εἰς 2.500 δρ. Ἐπὶ Ναυσινίκου βεδούιότερον εἰκάζεται τοῦτο. Τὸ κατώτερον τοῦτο δριον, τὸ δποῖον δ Laplace είχε καλέσει «φυσικὴν περιουσίαν» τοῦ ἀτόμου⁽²⁾ καὶ τοῦ δποῖου εἰσηγητῆς ἐθεωρήθη δ Justi καὶ δ Bentham, χει ἥδη γείνη πανταχοῦ παραδεκτόν, υποστηριχθὲν ύπὸ τοῦ Rousseau καὶ ἄλλων, ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαγγεστάσεως ἀκόμη, διότι ἐκρίθη δτι ἀντίκειται τούλαχιστον εἰς τὴν ἡθικὴν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἐπιείκειαν χάριν τοῦ καλοῦ τῆς Κοινωνίκης, ἣν ἐκπροσωπεῖ τὸ Κράτος, νὰ ἀποθηκασουν ἐκ πείνης ἀδύνατά τινα ἀτομα⁽³⁾. Ἐκλήθη δὲ τὸ κατώτερον τοῦτο δριον ἔλαχιστον συντηρήσεως.

Διὰ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἔλαχιστου δρίου συντηρήσεως ἔχουσιν υποδειχθῆ διάφοροι: μέθοδοι, πρωτίστως δμως ἔκανοντασθη τοῦτο πάντοτε αὐθικρέτως, κατὰ τυφλὴν ἐκτίμησιν καὶ ἐμπειρισμόν, συνηγέστατα δὲ διὰ μετεμψυτεύσεως ἀπὸ Κράτους εἰς Κράτος. Μεταξὺ τῶν μεθόδων τούτων ύπάρχει τις ἡτις προσδιορίζει τὸ ποσὸν τούτου συνθετικῶς, δηλαδὴ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀθροίσματος τῶν ἀπαρχιτήτως ἀναγκαίων διὰ τὴν ζωὴν δαπανῶν⁽⁴⁾. Ὁ Pareto προέτεινε⁽⁵⁾ τύπον τινὰ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀτακιτουμένου ποσοῦ δπως ζήση ἀεργός τις ἡ πένης, εὑρίσκει δὲ δτι τὸ ποσὸν τοῦτο δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ παρὰ μόνον ἂν μεταβληθῇ τὸ δλικὸν ἔθνικὸν εἰσόδημα ταχύτερον τοῦ πλη-

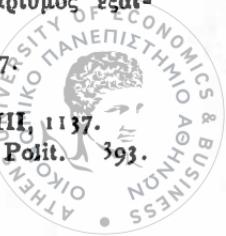
(1) Böckh, Die Staatshaushaltung der Athener, 1886, Beloch, Hermes, XX, 245. Gilbert, Ἐγχ. Ἀρχαιολ. Βίου Ἑλλ (Βιβλ. Μαρσαλῆ). Contra: Guiraud, L'impôt sur le capital à Athènes (Revue des deux Mondes, 1888, 912) Οὗτος ύπολογίζει εἰς 9000 ἐκ τῶν 21000 πολιτῶν τοὺς βαρυνομένους ἐκ τῆς εἰσφορᾶς, ἀν λογινεὶς ἡ ἔξαίρεσις τῶν θητῶν. Ἀνάλογος δμως ἀριθμὸς ἔσται καὶ σήμερον διὰ τοῦ ἔλαχιστου συντηρήσεως.

(2) Laplace, Essais philosophique des Probabilités, 1848, 27.

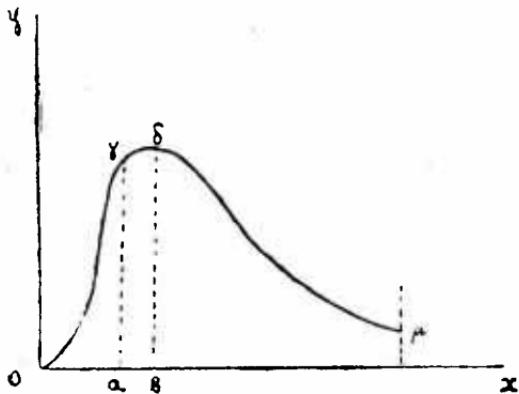
(3) Seligman, Progressive taxation, 1895.

(4) Schanz ἐν Handwörterbuch des Staatswissenschaften, III, 1137.

(5) Pareto, Cours d'écon. Polit. II 323, δμ. Man. d'Econ. Polit. 393.

θυσμού. Νομίζω όμως ότι τοῦτο δύναται γὰ προσδιορισθῆ ἐκ τῆς καμπύλης τῶν εἰσοδημάτων, ὡς ἡ τιμὴ τοῦ εἰσοδήματος ἔκείνου κάτω τοῦ δποίου ἀρχεται ἐλαττούμενος δ ἀριθμὸς τῶν εἰσοδηματιῶν. Πράγματι καὶ ἐκ τῆς στατιστικῆς (¹) ἀλλὰ καὶ ἐκ διαφορίσεως τοῦ γνωστοῦ τύπου τοῦ Pareto (σελ. 47) φαίνεται ότι ἐλαττουμένου τοῦ εἰσοδήματος αὐξάνει δ ἀριθμὸς τῶν εἰσοδηματιῶν μέχρι κατωτέρου τινὸς εἰσοδήματος, κάτω τοῦ δποίου ἐλαττουμένου τοῦ εἰσοδήματος ἀρχεται ἐλαττούμενος δ ἀριθμὸς τῶν εἰσοδημάτων. Οὕτω ἐν τῇ καμπύλῃ τῶν εἰσοδημάτων τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως ἀντιστοιχεῖ εἰς οὐ, πέραν τοῦ δποίου ἀρχεται ἐλαττούμενος δ ἀριθμὸς αγ τῶν εἰσοδηματιῶν.

Τὸ σημεῖον τοῦτο, πέραν τοῦ δποίου αὐξάνει ἡ θνησιμότης τῶν παλδῶν (²) καὶ ἡ παραγωγὴ κατωτέρων δυτῶν (³), ἀντιστοιχεῖ νομίζω εἰς τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως. Ἀμφότεραι αἱ μέθοδοι αὗται περιέχουν τὰ συναφῆ πρὸς τὴν στατιστικὴν παρατήρησιν τῶν εἰσοδημάτων ἐλαττώματα.

Καλλίτερον θὰ ἦτο, νομίζω, γὰ στηριχθῆ τις εἰς ἑτέρου εἶδους στατιστικήν, ὡς ἡ τῶν ἔξιδων τῆς ζωῆς διαφόρων διμάδων διμοιογενῶν οἰκογενειῶν κατὰ τὴν ἐγκαινιασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Eden καὶ Le Play (⁴) μέθοδον τῶν μονογραφιῶν ἢν ἐφήρμοσαν κατόπιν δ Ducpatieux,

(1) Elster, Wörterb. der Volkswirtschaft, I. 740.

(2) Pareto, Systèmes socialistes, II, ix.

(3) Schall Mayer, Vererberung und Auslese, 358.

(4) Le Play, Les ouvriers européens, 1855, id. Méthode sociale. Question sociale. Réforme sociale, 1854, καὶ Auburtin, Le Play d'après lui-même, 1906.

Guerrin, Engel, Slosse καὶ Waxweiler κλπ. Τοιαῦται μονογραφίαι ἡγαγον τὸν Engel εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ εἰδίκου νόμου τοῦ συνδέοντος τὴν κατανάλωσιν πρὸς τὸ εἰσόδημα δοσις ἐπει τῇ βάσει τῆς παρατηρήσεως οἰκογενειῶν ἐργατικῶν διετυπώθη ὑπὸ τοῦ del Vecchio (¹) ὡς ἔξιζες.

$$C = \alpha + \beta \log E = \alpha + I N c \log E \quad (12)$$

Ἐνθα C είναι ἡ κατανάλωσις διὰ τὴν διατροφήν, α σταθερά τις, Nc ἡ μέση τῶν καταναλώσεων, E τὸ εἰσόδημα καὶ I συντελεστής τις δοσις συνδέεται καὶ πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας. Εἰς τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως προφανῶς πρέπει νὰ ἀντιστοιχῇ ἐλάχιστος φορολογικὸς συντελεστής, ἀντιστοιχεῖ δὲ οὗτος εἰς τὴν τιμὴν ἣν ἀποκτᾷ ἡ κατανάλωσις δταν μηδενισθῇ ἡ πρώτη παράγωγος, τῆς δευτέρας οὕσης θετικῆς. Οὕτω ἐκ τῶν (6) καὶ (12) λαμβάνομεν

$$\frac{df}{f} = \frac{v_o^2 dE}{2nE} \text{ καὶ } \frac{dE}{E} = \frac{dC}{\beta} = \frac{\log EdC}{(C-\alpha)}$$

*Εντεῦθεν

$$\frac{df}{dC} = \frac{fv_o^2 \log E}{z(C-\alpha)n}$$

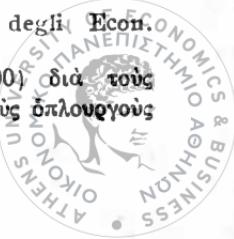
ἥτις ἔξισουμένη τῷ μηδενὶ παρέχει $\log E = 0$, ἥτοι, ἐκ τῆς (12),

$$C = \alpha - E_0 \quad (13)$$

Ἐνθα E_0 είναι τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως. Η σταθερὰ αὗτη α πρὸς ἣν ἴσοιται τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως, προσδιοριζομένη στατιστικῶς μεταβάλλεται μεταβαλλομένων α) τῶν τιμῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν εἰδῶν τῆς ζωῆς, ἐὰν δὲ ἐλλείπῃ στατιστική, ἐξ ἣς νὰ συνάγεται ἡ α διὰ τι ἔτος, δυνάμεθα νὰ στηριχθῶμεν εἰς τὴν τιμὴν αὗτῆς τοῦ παρελθόντος ἔτους πολλαπλασιασμένην ἐπὶ τὸν λόγον τῶν δύο δλικῶν τιμαρίθμων, β) ἀναλόγως τοῦ εἰδίκου ἐπαγγέλματος τοῦ φορολογικοῦ ὑποκειμένου, ἥτοι τοῦ διαφορισμοῦ τοῦ εἰσόδημάτος, ὥστε δι’ ἔκαστον ἐπάγγελμα νὰ ἀντιστοιχῇ ἴδιαίτερον ἐλάχιστον συντηρήσεως (²) γ) ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, ὥστε νὰ μὴ προσήκει μεταφορὰ τοιούτου δρέου ἀπὸ χώρας εἰς χώραν.

(1) del Vecchio, Relazione fra entrata e consumo (Giorn. degli Econ. & Com. di Panepist. 1912, 439).

(2) Ο del Vecchio (ε. ἀ.), εὑρίσκει ἐν Ἡν. Πολιτείαις (1890) διὰ τοὺς χαλυβουργοὺς $a=2034$, διὰ τοὺς ὑφαντουργοὺς $a=2798$, διὰ τοὺς ὄπλουργοὺς $a=1116$, κλπ.

Ανεξαρτήτως δημοσίου πάσης αλλης αντιρρήσεως κατά της παραδοχής του έλαχίστου συντηρήσεως ἐν τῷ Δημοσίῳ, αὐτὴ γία αιτιολογία αὐτοῦ, καθ' ἥν διφείλει τὸ Κράτος νὰ μὴ στερῇ τὰ ἀπομακρέρους, ἔστω καὶ έλαχίστου ἐκ τοῦ ἀπαραιτήτως ἐπαρκοῦς διὰ τὴν διεκτήρησίν των εἰς τὴν ζωὴν καὶ θεραπείαν εῶν ἐκτάκτων ἀτομικῶν ἀναγκῶν ἐκ τοῦ εἰσοδήματος, καταπίπτει ἀφ' ἔκαυτῆς ἐξ αὐτῆς καὶ μόνης τῆς συνυπάρξεως τῶν ἐμμέσων φόρων (καταναλώσεως), οἵτινες, ὡς γνωστὸν δὲν εἰνε ἐπιδεικτικοὶ έλαχίστου συντηρήσεως (βλ. Μέρ. Δ', Κεφ. Β') καὶ οἵτινες ἐπομένως θίγουν καὶ αὐτὸ τὸ ἀπαραιτήτον διὰ τὴν ζωὴν εἰσόδημα. Ή δὲ τάσις γίτις ἐν Ἀγγλίᾳ ἵδιως ἐσημειώθη δημοσίθμηδὸν κήρωνται οἱ φόροι καταναλώσεως ἐπὶ τῶν εἰδῶν τῆς πρώτης ἀνάγκης, μετατιθέμενοι ἐπὶ τῶν εἰδῶν πολυτελείας, ἀποτελεῖ, ὡς θὰ εἴδωμεν, οὐσιαστικῶν φορολογίκων τῶν ἀργούντων κεφαλαίων. Ἀλλως τε καὶ αὐτὴ γία δικαιολογία τῶν ἐμμέσων φόρων ἐπὶ τῆς καταναλώσεως μόνον ταύτην ἔχει τὴν βάσιν, δημοσί μὴ διαφεύγουν τὴν φορολογίκην τὰ πολυπληθῆ έλάχιστα εἰσοδήματα, ὡς θέλομεν ἵδει περαιτέρω. Ἐπομένως ἐφ' ἐσον ὑπάρχουν οἱ ἐμμεσοὶ φόροι ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τὸ έλαχίστον συντηρήσεως χάρανει τὴν βάσιν δικαιολογίας τὴν συνήθως ἀποδίδουν εἰς αὐτό, γεννᾶται δὲ ζήτημα ἐξετάσεως τῆς συνήθους ταύτης δικαιολογίας μόνον μετά τὴν γενίκευσιν τοῦ ἀμέσου φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ τὴν κατάργησιν τῶν ἐμμέσων φόρων ἐπὶ τῆς καταναλώσεως καὶ ἐπὶ τῶν εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης, εἰς ἥν δὲν τολμᾷ νὰ ἀποδυθῇ ἀκόμη τὴν Ἐφηρομοσμένη Δημ. Οἰκονομία, ἀδυνατοῦσα νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν δημοσιονομικὴν δρᾶσιν καὶ ἐπὶ τῶν πολυπληθῶν μικρῶν εἰσοδημάτων, ἐλλείψει μεθόδων διεδιάσεως τοῦ φόρου ἐπαρκῶν καὶ μὴ ἐνοχλητικῶν διὰ τὸν λαόν.

Παρατηρητέον δημοσί τε καὶ καθ' ἥν περίπτωσιν γίθελεν ἐπεκταθῆ γία ἀμεσοὺς φορολογία ἐπὶ παντὸς εἰσοδήματος ἀκόμη καὶ τοῦ έλαχίστου, διπερ σήμερον θίγεται διὰ τῶν φόρων καταναλώσεως, γία μπαρξίας ἐξαιρετέον τῆς φορολογίας έλαχίστου συντηρήσεως κλονίζει αὐτὴν τὴν βάσιν τοῦ φόρου ὡς μοναδικῆς εἰσφορᾶς, τούλαχιστον ἀπὸ θεωρητικῆς ἀπόψεως, καθόσον στερεῖ αὐτὴν τοῦ ἀπαραιτήτου, ὡς εἴδομεν, στοιχείου τῆς καθολικότητος, ἀφοῦ τόσον παμπληθῆς τάξις, ὡς οἱ μικροεἰσοδημάτει, θὰ ἔξηροιντο τῆς φορολογίας. Σημειώτεον δὲ οὕτις γίνεται ἐπέρριψις δλοκλήρου τῆς φορολογίας πιέσεως ἐπὶ μιας μόνον τάξεως

(1) Cohn, Finanzwissenschaft, 1889, 282. Πρβλ. Günther, Das Existenzminimum, 1925. Όμ. Bühlner Kinderprivileg etc. 1925.

τῶν πλουσίων, ἔσχε πάντοτε δυσάρεστα ἀποτελέσματα, εἰς αὐτὴν δ' ἀποδίδογται δύο πτώσεις τῆς ἀθηναϊκῆς πολιτείας, πρῶτον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν τριάκοντα τυράννων, εἰτα κατὰ τοὺς μακεδονικοὺς χρόνους⁽¹⁾. Ἀλλ' οὗτε ὑπάρχει ἀτομὸν ἐν τῇ ζωῇ σπερ γὰ μὴ κέκτηται ἔστω καὶ ἐλαχίστην τινὰ περιουσίαν, τὴν κατοικίαν του, τὰ οἰκιακά του σκεύη, τὰ ἐνδυματά του κλπ. ἅτινα εἰνε ἐξ ἵσου χρήσιμα δι' αὐτὸν πρὸς τὸ ζῆν, ὡς ή τροφή⁽²⁾, οὕτως ὥστε κατόπιν τῆς συγχρόνου ἀναπτύξεως τῆς κοινωνικῆς προνοίας (συντάξεις γερόντων, ἀναπήρων, πτωχοκομεῖα, ἐργατικὴ μέριμνα κλπ.) θὰ ἥδυνταί τις νὰ εἴπῃ έτι ή ἐξαίρεσις ἐκ τοῦ φόρου τοῦ ἐλαχίστου συντηρήσεως θὰ ἀπετέλει πραγματικῶς ἐνίσχυσιν τῆς ἀργίας καὶ τῆς δκνηρίας, ἢν τὸ σύγχρονον κράτος τῆς Δημ. Οἰκονομίας, στηριζόμενον εἰς τὴν παντοειδῆ ἐνίσχυσιν τῆς ἐργασίας, ἀκριβῶς διφελει νὰ πατάξῃ, ἢν πράγματι εἰλικρινῶς καὶ δχι ἀπλῶς ἀρπακτικὸν τοῦ κεφαλαίου κοινωνικὸν σκοπὸν ἐξυπηρετῇ.

Ἀλλ' ἐπὶ πλέον πρέπει νὰ σημειωθῇ δις προκειμένου περὶ εἰσοδημάτων ἐξ ἐργασίας ή παραδοχὴ τοῦ ἐλαχίστου συντηρήσεως ήταν συνίστα παροδοχὴν διπλοῦ τοιούτου ἐξαιρουμένου τῆς φορολογίας ποσοῦ, καθόσον, ὡς ἐδείχθη ἀνωτέρω, διαφορισμὸς τοῦ εἰσοδήματος εἰσάγει ὑπὲρ τῆς ἐργασίας παραγωγικὸν ἀποταμίευμα, ἔχον σχετικὴν μὲν ἀξίαν, ἀλλὰ ἐξαιρούμενον τῆς φορολογίας, η δὲ περίπτωσις τῆς ἐργασίας, ὡς ἀφορῶσα τὸ πλεῖστον τοῦ πληθυσμοῦ, εἰνε ή μᾶλλον ἐνδιαφέρουσα. Πράγματι δὲ ή παραδοχὴ τοῦ ἐλαχίστου συντηρήσεως ίσωδυναμεῖ πρὸς ἐλάττωσιν τοῦ φόρου χάριν τῆς συντηρήσεως, ητίς ἐπιτυγχάνεται καὶ διὰ τοῦ παρχγωγικοῦ ἀποταμιεύματος, οὐδὲ σκοπὸς συγχέεται πρὸς τὸν τοῦ ἐλαχίστου συντηρήσεως, καθόσον δι φορολογούμενος δύνκται ἀνεξελέγκτως νὰ τὸ διαθέσῃ δι' ἀποταμίευμα η δι' ἐκτάκτους ἀτομικάς του ἀνάγκας.

Οὕτω καὶ αὐτὴ ή σημειωθεῖσα εἰς τὰς πλουσιωτέρας χώρας τάσις πρὸς κατάργησιν τῶν φόρων καταναλώσεως τῶν εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης καὶ ή παραδοχὴ τοῦ ἐλαχίστου συντηρήσεως, δὲν ίσωδυναμεῖ παρὰ εἰς μείωσιν τῆς φορολογικῆς πιέσεως μάλιστα κατὰ τρόπον ἀντεπιστημονικὸν, ἢν οὐχὶ δημαγωγικόν, διότι τοιαύτη μείωσις ἔδει νὰ γείνη διὰ ἐλαττώσεως τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ καὶ οὐχὶ διὰ με-

(1) Ἀνδρεάδη, Ἰστορ. Ελλ. Δημ. Οἰκ. 1918, 316. Δημ. Οἰκονομία (X. Λαδᾶ) I, 234.

(2) Cassel, ι. α.

ταნιδάσεως τῆς φορολογικῆς πιέσεως εἰς μίαν τάξιν μόνον, τὴν τῶν εὐπόρων, κατὰ παράδοσιν τῆς ἀρχῆς τῆς καθολικότητος.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται διτὶ ἐφ' ὅτον συνυπάρχουν ὁ ἔμμεσος φόρος ἐπὶ τῆς καταναλώσεως καὶ ὁ ἀμεσος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως παρέλκει, ὑπὸ τὸν δρον δπως σὺν τῇ καταργήσει αὐτοῦ ἐκπίπτηται ἐκ τοῦ καταδιλλομένου φόρου ποσὸν ἵσον πρὸς τὸ ἀναλογον εἰς ἕκαστον ἀτομον ποσὸν δπερ τοῦτο πληρώνει. διὰ τοὺς φόρους καταναλώσεως τῶν εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης. Τὸ ποσὸν τοῦτο. ἴσούται πρὸς τὸν λόγον τοῦ εἰσπραττομένου ποσοῦ Κ ἐκ τῶν φόρων καταναλώσεως εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῆς χώρας Π, ἥτοι πρὸς

(14)

K
Π =

Δὲν ἔχει δμως πλέον τοῦτο τὴν ἀρχικὴν διπλαιολόγητικὴν βάσιν καὶ θὰ ἔδει γὰ δνομάζηται μᾶλλον φορολογικὴ ἀναγωγὴ, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὸ ἐκ τοῦ τύπου (13) συναγόμενον ἐλάχιστον.

Διαφορισμὸς τοῦ φορολογικοῦ ὑποκειμένου (Haushaltung). Ἡ πρώτη ἔνδειξις τῆς ἀνάγκης τοῦ διαφορισμοῦ τοῦ φορολογικοῦ ὑποκειμένου εὑρηται παρ' Ἀριστοτέλει, λέγοντι «δεῖ δὲ μηδὲ τοῦτο λανθάνει τοὺς οὕτω νομοθετοῦντας, δ λανθάνει γεν, δτι τὸ τῆς οὐσίας τάττοντες πλῆθος προσήκει καὶ τῶν τέκνων τὸ πλῆθος τάττειν»(!). Πράγματι λέγοντες φορολογικὸν ὑποκειμένον ἔννοοῦμεν τὸ πρόσωπον ἐκείνο δπερ εἰνε ἐκ τοῦ νόμου ὑποχρεωμένον γὰ ἐκτελέσῃ τὰς ἐξ αὐτοῦ διατυπώσεις, ἐνῷ γ φορολογία προσήκει εἰς ἕκαστον φυσικὸν πρόσωπον. Κατὰ τὴν περίπτωσιν δμως ταύτην ἀναμφισβήτητως τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν φυσικῶν προσώπων τῆς οἰκογενείας εἰνε ἄνευ εἰσοδήματος, ώς τὰ παιδία, οἱ ἀνάπηροι, οἱ γέροντες, αἱ εἰς τὰ οἰκιακὰ ἀσχολούμεναι ἀνεπάγγελτοι γυναῖκες, ἐντεῦθεν δὲ κυρίως ἔλκει τὴν καταγωγὴν καὶ ἡ ὑπὲρ τοῦ ἐλαχίστου συντηρήσεως ἐξαίρεσις, καθόσον γεννᾶται ἀμέσως ἡ ἰδέα δπως ἐκ τοῦ εἰσοδήματος τοῦ φορολογικοῦ ὑποκειμένου ἐξιρῆται ποσὸν δσον ἀπαιτεῖται διὰ τὴν συντηρησιν δλων τῶν φυσικῶν τούτων προσώπων. Καὶ ἀν ἐπομένως τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως προκειμένου περὶ ἔνδες ἀτόμου ἥθελεν ἀποκρουσθῆ, θὰ ἦτο ἀδύνατον γὰ μὴ γείνη δεκτὸν προκειμένου περὶ πλειόνων προσώπων ἐκ τοῦ μοναδικοῦ εἰσοδήματος τοῦ φορολογικοῦ ὑποκειμένου ἀποζύντων, προσώπων φυσικῶν ἀτινα δμως οὐχ! ἐξ ἰδίας ὑπαιτιότητος,

(1) Ἀρ. Πολ. Β', 7, 3.

ἀλλ ἐκ τῶν νόμων τῆς φύσεως εὑρίσκονται εἰς ἀνικανότητα νὰ πορίσθωσιν ἵδιον εἰσόδημα.

Καὶ πάλιν δμως τὰ κατὰ τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην δρίζονται συνήθως αὐθαιρέτως, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὑπάρχει μεγίστη ποικιλία εἰς τὰς σχετικὰς διατάξεις τῶν διαφόρων κρατῶν, ὡς γνωστόν. Λογικὴν δμως δάσιν διὰ τοιαύτην διαβάθμισιν παρέχει ἡ ἔξισωσις (12) ἥτις συνδέει εἰσόδημα καὶ κατανάλωσιν καὶ ἥτις διαφοριζομένη παρέχει

dC=Nc λογ EdI

(15)

°Η Ι προσδιορίζεται ἐν τῇ (12) ἐκ παρατηρήσεων στατιστικῶν τῆς καταναλώσεως πολυμελῶν οἰκογενειῶν. °Ἐκ τοιούτων στατιστικῶν γερμανικῶν (1890) καὶ τῶν Ἡν. Πολιτειῶν (1907) συνάγεται τὸ περιεργόν πως συμπέρασμα δι τὸ Η C αὐξάνει δταν ἡ οἰκογένεια κέκτηται ἐν τέκνον, παραμένει σταθερὰ διὰ δύο, αὐξάνει διὰ τρία, μένει σταθερὰ διὰ τέσσαρα, αὐξάνει διὰ πέντε τέκνα καὶ παραμένει ἐκεῖθεν σταθερὰ περίπου αὐξανομένου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τέκνων⁽²⁾.

Δεδομένου δμως δι τὸ εἰσόδημα τοῦ φορολογικοῦ ὑποκειμένου χρησιμοποιεῖται διὰ πάντα τὰ φυσικὰ πρόσωπα τῆς οἰκογενείας, πρέπει τοῦτο νὰ κατατέμνηται εἰς ίσα πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν φυσικῶν προσώπων μέρη, ἐξ ὧν καὶ τὸ μὲν μέρος τὸ ἀναλογοῦν εἰς τὸν ἀρχηγόν, νὰ φορολογηται αὐτούσιον, τὰ δὲ λοιπά, ἀφοῦ πρῶτον ἐλαττωθοῦν ἔκαστον κατὰ τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως. Οὕτω ἐπέρχεται μεῖζων ἐπιείκεια εἰς τὸ φορολογικὸν ὑποκειμένον, καθόσον, λόγῳ τῆς προσδευτικότητος τοῦ συντελεστοῦ, δ εἰς ἔκαστον τεμάχιον ἀντιστοιχῶν συντελεστῆς θὰ εἶνε πολλαπλασιασμένος ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἥλκαττωμένον κατὰ ἐν (τὸν ἀρχηγόν), μικρότερος δηλαδὴ τοῦ συντελεστοῦ τοῦ ἀντιστοιχοῦντος εἰς τὸ συνολικόν εἰσόδημα.

Ἡ τοιαύτη κατανομὴ τοῦ εἰσοδήματος παρουσιάζει τὸ πλεονέκτημα δι τὸ δταν μέλος τι τῆς οἰκογενείας κέκτηται ἵδιον εἰσόδημα, τοῦτο θὰ συμψηφισθῇ μετὰ τοῦ ἀναλογοῦντος εἰς αὐτὸν μέρους τοῦ συ-

(2) Αἱ στατιστικαὶ αὗται παρέχουν :

ἀρ. τέκνων	I (Γερμ.)	I (Ἡν. Πολιτ.)
0	1,46	1,02
1	1,52	1,15
2	1,48	1,02
3	1,66	1,33
4	1,51	1,25
5	1,64	1,27

νολικοῦ εἰσοδήματος, φορολογουμένου οὕτω κατὰ μέρος, ἵτοι μὲ συντελεστὴν μικρότερον δι’ ἔκαστον μέρος λόγῳ τῆς προσδευτικότητος τοῦ συντελεστοῦ. Οὕτω συμβάνει δεখν ἡ σύζυγος κέντηται ἰδιαιτέραν πρόσωπον, δπότε εὗτη προστίθεται εἰς τὴν ταῦ συζύγου καὶ λόγῳ τῆς προσδευτικότητος τοῦ συντελεστοῦ αὐξάνει τὸ καταβαλλόμενον ποσὸν φέρει⁽¹⁾. Διὰ τῆς τοιαύτης δμως κατανομῆστοῦ εἰσοδήματος εἰς ἵσα πρὸς τὰ φυσικὰ πρόσωπα μέρη καὶ τῆς ἰδιαιτέρας φορολογίας, ἐπέρχεται ἐλάττωσις τοῦ φόρου, ἥτις εἶνε σπουδαιοτάτη ἀπὸ ἀπόφεως βιολογικῆς χάριν τῆς ὑγιεινῆς τῶν τέκνων⁽²⁾, ἐνῷ ἔξ ἄλλου ἔχει καὶ ἡθικοποιιτικὸν χαρακτήρα.

Ἐνῷ ἐπομένως τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως εἶνε ἀποκρουστέον πάντοτε ἐφ’ δσον δὲν ὑπάρχουν ἔμμεσοι φόροι καταναλώσεως ἐπιβάλλεται τοῦτο ὡς φορολογικὴ ἀναγωγὴ καθ’ ἥν περίπτωσιν συνυπάρχουν οἱ ἔμμεσοι φόροι προκειμένου περὶ φορολογικοῦ ὑποκειμένου ἀποτελοῦντος ἐν μόνον φυσικὸν πρόσωπον. Ἐάν δμως τοῦτο ἀποτελῇται ἐκ πλειόνων τοιούτων, καθ’ ἥν περίπτωσιν ἴσχύουν οἱ ἔμμεσοι φόροι δέον τὸ δλικὸν εἰσόδημα τοῦ φορολογικοῦ ὑποκειμένου νὰ κατατέμνηται εἰς ἵσα πρὸς τὰ φυσικὰ πρόσωπα μέρη, ἔξ ἰδιάστου δὲ νὰ ἀφαιρῆται τὸ νιοστὸν τοῦ ἐλαχίστου συντηρήσεως ἡ μᾶλλον τῆς φορολογίας ἀναγωγῆς, ἵτοι τὸ ^{Cv}_y καὶ νὰ ἐπιβάλληται δ φόρος ἐπὶ ἐνὸς ἔκαστου τμήματος, τὸ δ ἀθροισμὸν τῶν φόρων τούτων θὰ ἀποτελῇ τὸ καταβληθησόμενον ποσόν. Ἐάν δὲ δὲν συνυπάρχουν οἱ ἔμμεσοι φόροι, τότε πρέπει νὰ ἔχαιρεθῇ ἐλάχιστον συντηρήσεως μόνον διὰ τὰ προδήλως ἀνίκανα νὰ πορισθῶσι ἴδιον εἰσόδημα φυσικὰ πρόσωπα καὶ κατόπιν ἐκ τῶν μεριδίων πάντων τῶν τοιούτων προσώπων, ἐκτὸς τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ παντὸς ἄλλου φυσικοῦ προσώπου ἔχοντος ἴδιον εἰσόδημα, νὰ ἀφαιρεθῇ τὸ ^{Cv}_y καὶ νὰ ἐπιβληθῇ ἐπὶ ἔκαστου ὑπολοίπου δ ἀντίστοιχος φορολογικὸς συντελεστής, ἀθροιζομένων εἰτα τῶν τμημάτικῶν τούτων φόρων.

Κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν θὰ ἔχωμεν ὡς πληρωνόμενον φόρον

(1) Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ παραδοχὴ ἐλαχίστου συντηρήσεως μόνον διὰ τὰς νομίμους οἰκογενείας οὐχὶ δὲ καὶ διὰ τὰ ὄπωδήποτε συνυικοῦντα πρόσωπα θεωρεῖται ὡς εύνοοῦσα τὴν παράνομον συζυγικὴν σχέσιν (Schlossmann, Die Frage der geburt. (Halbw., Hygiene, 1914, N. 7).

(2) Lenz, ē. d. 151, ὁμ. Stoffers, Kinderreich und Mutter, 1917, 148, ὁμ. Bühl, Kinderprivileg etc. 192, 5.

$$\nu \frac{M}{\nu} \left(\frac{\frac{M}{\nu}}{C\nu} \right)^{\frac{\nu^2}{2n}} = M \left(\frac{M}{C\nu} \right)^{\frac{\nu^2}{2n}}$$

ήτοι άρχεται νὰ άρχίσῃ ή δλον λήρωσις ἀπὸ κατωτέρου δρίου $M_0 = C\nu$,
ἐκτὸς μόνον ἂν τι τῶν φυσικῶν προσώπων κέκτηται ἵδια πρόσοδον,
κατὰ δὲ τὴν δευτέρην

$$(\nu - 1) \frac{M}{\nu} \left(\frac{\frac{M}{\nu}}{C\nu} \right)^{\frac{\nu^2}{2n}} + \frac{M}{\nu} \left(\frac{M}{1} \right)^{\frac{\nu^2}{2n}} = \left(\frac{M}{\nu} \right)^{\frac{\nu^2}{2n}} + 1 \quad \frac{\nu - 1 + (\nu C\nu)^{\frac{\nu^2}{2n}}}{C\nu^{\frac{\nu^2}{2n}}} \quad (16)$$

ΜΕΡΟΣ Δ'.

Η ΕΝΑΣΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΙΣΩΔΗΜΑΤΟΣ

„Αντικείμενον τῆς δημοσιονομικῆς ταύτης δράσεως είναι πάντα τὰ μετὰ τῆς κανονικῆς ταχύτητος ν., τῆς ἀντιστοιχούσης εἰς τὸ κανονικὸν ἐπιτόκιον ἵ, κινούμενα κεφάλαια, περιλαμβάνει δὲ αὕτη τὸν συνήθως λεγόμενον φόρον τοῦ εἰσοδημάτος ἥ τῆς καθαρᾶς προσόδου. Πρωτίστως ἐπομένως παρίσταται ἀνάγκη ἐκτιμήσεως τῆς ταχύτητος τῆς κινήσεως κεφαλαίου τινὸς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποδόσεως αὐτοῦ, δηλαδὴ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σημερινῆς αὐτοῦ ἀξίας. Κατὰ τὴν δευτέραν περίπτωσιν τὸ ἐπιτόκιον θὰ συνήγετο ἐκ τῆς σχέσεως (5), κατὰ δὲ τὴν πρώτην, ἡτις ἔχει πάντοτε ἐφαρμογὴν ἐπὶ τῶν ὑποθετικῶν κεφαλαίων, ἐκ τῆς σχέσεως (5)' ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εἰσοδημάτων τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ τρέχοντος ἔτους Ε₁ καὶ Ε₂ καὶ τοῦ ἐπιτοκίου i,

$$i = \frac{E_2}{E_1} i_1 \quad (5)'$$

„Εὰν ἡ ἐντεῦθεν συναγομένη τιμὴ τοῦ i ἰσῶται πρὸς τὴν κανονικὴν i₀ εὑρισκόμεθα εἰς τὴν περίπτωσιν φορολογίας τοῦ εἰσοδημάτος, καθ' ἣν δ φορολογικὸς συντελεστῆς δρᾶται ἀμέσως ἐκ τῆς σχέσεως (6).

Παρατηροῦμεν ἡδη δτι ἐν τῇ ἐκφράσει ταύτη (6) τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ εἰσέρχονται δύο παράμετροι, αἱ καὶ π.

„Ἐκ τούτων ἡ π ἐκφράζει τὴν σχέσιν μεταξὺ τοῦ f₁ καὶ f, ἡτοι τοῦ συντελεστοῦ ἐπὶ τοῦ ἔργου, δι' οὐ ἀποκαθίσταται ἡ ἰσότης θυσιῶν καὶ τοῦ συντελεστοῦ f ἐπὶ τοῦ χρηματικοῦ ποσοῦ E δπερ ὡς εἰσόδημπ προσπίπτει ἀμέσως εἰς τὴν δημοσιονομικὴν ἀντίληψιν. Εἰναι φανερὸν δτι ἐφ' δσον καθίστανται μείζονες αἱ κρατικαὶ ἀνάγκαι ἐπὶ τοσοῦτον καὶ ἡ φοροπίεσις, καὶ ἐπομένως καὶ δ ἐπὶ τοῦ ἔργου φορολογικὸς συντελεστῆς f₂ πρέπει νὰ αὐξάνονται ἵνα οὕτω μείζον μέγιστος ἀνάλογον ποσὸν ἀφαιρῆται ἀπὸ τῆς ἀτομικῆς ἀξίας τοῦ εἰσοδημάτος ἐκάστου ἀτόμου, τηρούμενης οὕτω τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσότητος τῶν θυσιῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀθροισμα πάντων τῶν εἰσοδημάτων ἀποτελεῖ τὸ

διθνικὸν εἰσόδημα, ἡ παράμετρος αὗτη η ἐκφράζει το ποσὸν τοῦ τοῖς ἑκατὸν διπερ πρέπει ἔκάστοτε νὰ ἀφαιρήται ἀπὸ τοῦ ἑθνικοῦ εἰσοδήματος ἀναλόγως τῶν κρατικῶν ἀγαγκῶν. Τὴν δημισιονομικὴν ταύτην ποσότητα καλῶ συντελεστὴν φοροπιέσεως.

Ἡ παράμετρος κ. ἐκφράζει τὸν λόγον τῶν τιμῶν τῶν νομισματικῶν μονάδων κατὰ τὰς θεωρουμένας ἐποχάς, δηλαδὴ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τοῦ φορολογικοῦ ἔτους. Τὴν παράμετρον ταύτην καλῶ νομισματικὸν συντελεστὴν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μεταβολὴ τῆς ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδος δὲν ἀκολουθεῖ ὥρισμένον τινὰ νόμον, εἶναι ἀνάγκη διπερ διπολογικὸς συντελεστὴς f, ἐξαρτώμενος ἐκ ποσοτήτων, ὃν ἄλλαι μεταβληταὶ κατ' ἔτος, ὡς δὲ π, ἄλλαι δὲ συχνότερον, ὡς δὲ κ, μή δρίζηται ἐφάπαξ νομοθετικῶς ἄλλὰ τούλαχιστον κατ' ἔτος διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ κράτους, ὡς συμβαίνει περίπου ἐν Ἀγγλίᾳ διά τινας φόρους. Ἐπειδὴ δὲ κυρίως ἡ θεωρία φόρου τινός, δυναταὶ τις νὰ εἰπῃ, εἰνε ἔκεινη ἥτις ἔχει ἀνάγκην ἐγκρίσεως νομοθετικῆς, τοῦ συντελεστοῦ δητος ἀπλῆς αὐτῆς συνεπείας, τὸ μέτρον τοῦ διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους προσδιορισμοῦ τοῦ συντελεστοῦ, δὲν ἀντίκειται κατὰ βάθος εἰς τὴν συνταγματικὴν διάταξιν καθ' ἣν οὐδεὶς φόρος ἐπιβάλλεται ἀνευ νόμου.

Θὰ ἡτο ἡδη ἀνάγκη νὰ παρατηρηθῇ εἰδικώτερον ἐν σχέσει πρὸς τύπους (2) καὶ (5)' δτι δὲ προσδιορισμὸς τῆς τιμῆς τοῦ κεφαλαίου Μ δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον αὐθαιρέτων ἐκτιμήσεων. Ἡ τιμὴ αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν ὅφ' ἃς οὗτος διατελεῖ ἔκάστοτε, πᾶσα δὲ ἐκτίμησις αὐτοῦ πρέπει ἀναγκαίως νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος διπερ τούτο παρέχει τὴν ἡδύνατο νὰ παράσχῃ ὑπὸ τὰς τεθειμένας ἔκεινας συνθήκας, ἐξ ἀναλογίας πρὸς ἄλλα κεφάλαια ὑπὸ τὰς αὐτὰς κατὰ τόπον καὶ χρόνον εὑρισκόμενα συνθήκας. Ἐπομένως γενομένης ἐφάπαξ τοιαύτης ἐκτιμήσεως, ἀνάγκη ἐπανεκτιμήσεως παρίσταται μόνον δταν αἱ σιθητῶς αἱ συνθήκαι ἔκειναι μετεβλήθησαν, ἐνῷ κατὰ τὸν ἐνδιάμεσον μεταξὺ τῶν δύο ἐκτιμήσεων χρόνον ὑποτίθεται δτι ἡ ἀξία τοῦ κεφαλαίου τούτου καὶ τοῦ εἰσοδήματος αὐτοῦ ἀκολουθοῦν τὴν μεταβολὴν τῆς ἀξίας τοῦ ἑθνικοῦ πλούτου καὶ εἰσοδήματος. Ἐξαν κληθούν E₁ καὶ E₂ τὰ κατὰ δύο τινὰς χρόνους t₁ καὶ t₂, ἑθνικὰ εἰσοδήματα, ὑποτιθεμένου δτι αἱ συνθήκαι παρέμειναν ἀμετάβλητοι ἐν τῷ μεταξύ, κληθῶσι δὲ ε₁ καὶ ε₂, τὰ ἐκ πραγματικοῦ τιγος κεφαλαίου εἰσοδήματα κατὰ τοὺς δύο τούτους χρόνους, πρέπει, ἵνα διατηρηθῇ ἡ οἰκονομικὴ ἴσορροπία, νὰ ἔχωμεν

$$\frac{\varepsilon_2}{\varepsilon_1} = \frac{E_2}{E_1} = 1$$

$$i_0'' = \frac{\varepsilon_2}{\varepsilon_1} i_0' = \frac{E_2}{E_1} i_0' \quad (5)''$$

Έπομένως ότι κατά τὸν ἐνδιάμεσον μεταξὺ τῶν δύο μετρήσεων χρόνον τὰ δύο κεφάλαια ἔκινήθησαν μεθ' ἡς καὶ τὸ ἔθνικὸν κεφάλαιον ταχύτητος, ή i_0'' ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν κανονικὴν ταχύτητα v_0 . Ἐννοεῖται δτὶ ότι ότι i_0'' δὲν δύναται νὰ προέλθῃ ἐκ μετρήσεων τοῦ ἔθνικου εἰσοδήματος κατὰ τὰς δύο ἐποχάς, δυνάμεθι νὰ λάθωμεν τοιαύτην τιμὴν τοῦ i_0 προσεγγίζουσαν διὰ παρεμβολῆς κατ' ἐπέκτασιν ἐκ τῶν τιμῶν τῶν προηγουμένων μετρήσεων τοῦ ἔθνικου εἰσοδήματος⁽¹⁾.

Προκειμένου δημιώς περὶ εἰσοδήματος ὑποθετικῶν κεφαλαίων, ών ἡ ἐκτίμησις ώς εἶδομεν, εἰνε ἀδύνατος, προφανῶς ἡ τιμὴ τοῦ i θὰ ἔδει νὰ συναχθῇ ἐκ τῆς μέσης κινήσεως τῶν ὑποθετικῶν κεφαλαίων ἐν τινὶ χώρᾳ, τῶν ἀντιπροσωπευόντων τὴν συνολικὴν φυσικὴν ἕκανότητα τοῦ ἀτόμου πρὸς ἐργασίαν, ἐὰν ὑπάρχῃ στατιστικὴ τῶν εἰς τὴν ἐργασίαν διφειλομένων εἰσοδημάτων τῶν ὑποθετικῶν κεφαλαίων. "Άλλως θὰ γείνη χρήσις τοῦ τύπου(5)", καίτοι οὗτος ἀφορᾷ τὴν κίνησιν τῶν πραγματικῶν κεφαλαίων.

Προκειμένου ηδη νὰ προσδιορισθῇ ἐκ τῶν προτέρων ἡ ἀπόδοσις τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος τῶν μετὰ κανονικῆς ταχύτητος κινουμένων κεφαλαίων καὶ τοῦ συντελεστοῦ φοροπιέσεως, σπουδαίοιά του δημοσιονομικοῦ στοιχείου, παρχτηροῦμεν δτὶ δ ἀριθμὸς N τῶν ἀτόμων ἀτιναχθέντων εἰσόδημα μετζον τοῦ E κατὰ dE , ητοι $E + dE$, εἰνε βεβαίως μικρότερος ἐκείνου τῶν ἔχοντων εἰσόδημα E καὶ ἐπομένως θὰ διαρχούν— dN ἀτομα ἀτιναχθέντων εἰσόδημα μεταξὺ E καὶ $E + dE$. Εὰν ηδη κληθῇ B ἡ ἀπόδοσις τοῦ φόρου θὰ ἔχωμεν

$$B = - \int f E dN$$

Ἐκ διαφορισμοῦ τοῦ τύπου (4) λαμβάνομεν

$$dN = -\alpha A E^{-\alpha-1} dE$$

καὶ ἐπομένως

$$B = \alpha A \int_{E_1}^E f E^{-\alpha} dE$$

(1) Réaliadis, L'organisation des impôts directs modernes, Athènes, 1921.

δ δὲ τύπος (6)' παρέχει, ἂν κληθῇ Ε τὸ μέγιστον ἀπαντῶν εἰσόδημα
καὶ E_0 τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως,

$$B = \alpha A \int_{E_0}^E \left(\frac{E}{E_0} \right)^{\frac{i\kappa}{n}} E^{-\alpha} dE = \\ = \frac{\alpha A}{\left(\frac{i\kappa}{n} - \alpha + 1 \right) E_0^{\frac{i\kappa}{n}}} \left(E^{\frac{i\kappa}{n} - \alpha + 1} - E_0^{\frac{i\kappa}{n} - \alpha + 1} \right) \quad (17)$$

ὅστις δίδει τὴν ἀπόδοσιν τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος διὰν αἱ τιμαὶ
α καὶ Α τοῦ τύπου (4) εἰνε προσδιωρισμέναι διὰ τὴν χώραν στατι-
στικῶς⁽¹⁾). Ὁ τύπος (17) περιλαμβάνων τὰς ἐμπειρικὰς ποσότητας α
καὶ Α, εἰνε προσδήλως προσεγγίζω⁽²⁾.

Ἐάν ἐπὶ πλέον ληφθῇ ὑπὸ δψιν διαφορισμὸς τοῦ εἰσοδήματος
πρέπει τὰ ἐκ τῶν ἄλλων προελεύσεων εἰσοδήματα νὰ ἀναχθῶσι εἰς
τοιαῦτα ἐκ κεφαλαίου διὰ τοῦ τύπου (3). Οὕτω ἐπέρχεται νέα κατα-
νομὴ εἰσοδημάτων καὶ νέαι παράμετροι α' καὶ Α' τοῦ τύπου (4) ἐν ᾧ
τὰ εἰσοδήματα θὰ καταγράφωνται κατὰ φυσικὸν πρόσωπον, δπως
ληφθῇ ὑπὸ δψιν καὶ διαφορισμὸς τοῦ ὑποκειμένου.

Σημειωτέον δτι εἰς τὸν τύπον (17) φθάνομεν χάρις εἰς τὴν ἴκα-

(1) Ὁ τύπος τοῦ Pareto δις ἐφερμοσθεὶς παρὸ ήμῶν διὰ τὸν προϋπολογι-
σμὸν τῆς ἀποδόσεως τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος τοῦ νόμου ΓΤΗΓ' τῆς 24 Ὁ-
κτωβρ. 1909 (Ρεδιάδης, ἐν Δελτίῳ ἐμπ. καὶ βιομ. Ἀκαδ. ἀρ. 176 τῆς 1 Δεκ.
1910) καὶ ἔκεινης τοῦ νόμου 1640 περὶ φορολογίας τῆς καθαρᾶς προσόδου
(Rediadis, Nuovo metodo di determ. del reddito nazionale, Giorn. degli econ.
1921,) ἀπέδειξε ἐπαρκεστάτην προσέγγισιν διὰ τοιούτου εἰδούς προϋπολογισμούς.

(2) Αἱ σταθεραὶ αὗται προσδιορίζονται ἐκ τοῦ πίνακος τῶν εἰσοδημάτων,
ἐπιλυομένων πλειόνων ἔξισώσεων διὰ τῆς μεθόδου τῶν ἐλαχίστων τετραγώνων
πρὸς α καὶ Α διὰ δεδομένας τιμὰς τῆς Ν καὶ Ε. Τμηματικὸς ὑπολογισμὸς τῶν
σταθερῶν τούτων ἀνά τμήματα εἰσοδημάτων E_1 καὶ E_2, E_3 καὶ E_4 , ὅπότε συνάγον-
ται πλείονες ἀντίστοιχοι τιμαὶ a_1, A_1 , a_2, A_2 ... τῶν σταθερῶν, διὰ πρώτην φορὰν
ἐφημορόσθη παρὸ ἐμοῦ τῷ 1919. (Ρεδιάδη, Ἡ φορολ. τῶν καθ. προσ. ἐν Πλούτῳ
1919), εἰνε δ' οὐτος προτιμότερος, ὡς ἐσημείωσεν ἡμῖν ὁ Pareto (1920). Ἐάν δ'
ἐλλείπῃ παντελῶς στατιστικὴ εἰσοδημάτων, δυνάμεθα νὰ λάβωμεν προσεγγίζου-
σαν τιμὴν τοῦ α ἐκείνην ἐξ ἄλλης τινὸς χώρας, ὡς τιμὴν δὲ τοῦ Α ἐκείνην τῆς
χώρας ταύτης πολλαπλασιαζομένην ἐπὶ τὸν λόγον τῶν πληθυσμῶν (Laurent,
Statistique mathématique, 256) ἢ κάλλιον ἐπὶ τὸν λόγον τῶν ἐθνικῶν εἰσοδη-
μάτων (Rediadis, Nuovo metodo κλπ. ἐ.ά.), τοῦθ' ὅπερ ἐνέκρινεν ὁ Pareto διά-
πιστολῆς του (1920).

νέτητα τοῦ τύπου (5) νὰ τηρῇ λογαριασμὸν τοῦ διαφορισμοῦ τοῦ εἰσοδήματος. Πράγματι ἐκ τῶν (6) καὶ (3) ἔχομεν

$$\frac{f_e}{f_x} = \left(\frac{Ki}{K(1+i)^{\frac{1}{n}}} \right)^{\frac{ix}{n}} = \left(\frac{i^i}{1+i} \right)^{\frac{1}{n}}$$

ἐπειδὴ δὲ εἰνε ἀδύνατον, τοῦ i ὅντος πραγματικοῦ, νὰ ἔχωμεν $i^i = 1+i$, εἰνε ἐπίσης ἀδύνατον $f_e = f_x$. Ή ἰδιότης αὕτη τοῦ συντελεστοῦ f ὡς συνάγεται οὕτος ἐκ τῆς δυναμικῆς θεωρίας ἀποτελεῖ δι' αὐτὸν ἐν ἐπὶ πλέον προσόν, διότι ἡ συνήθως χρωμένη ἐκφράσις τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ, ἥτις ἔχει μορφὴν ὑπερδολικήν, εἰνε ἀνίκανος νὰ τηρήσῃ λογαριασμὸν τοῦ διαφορισμοῦ τοῦ εἰσοδήματος⁽¹⁾.

Η δυναμικὴ μορφὴ ἐπιτρέπει πρὸς τούτοις δπως τῇ βιοθείᾳ τοῦ τύπου (10) ὑπολογίζηται τὸ κατ' ἔτος ἀφορολόγητον ἀπομένον χάριν τῆς παραγωγῆς ἀποταμίευμα, τὸ δποτὸν ἐκαλέσαμεν παραγωγικόν. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ τύπῳ τούτῳ εἰσέρχεται ἡ ταχύτης κινήσεως τῶν κεφαλαίων θὰ ἡτο ἀνάγκη δπως κατερπισθοῦν ἵδιατεραι καμπύλαι εἰσοδημάτων παριστῶσαι τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰσοδηματιῶν δι' ἔκαστην ταχύτητα ἢ γὰ ἀναχθῶσι τὰ ἀποταμιεύματα εἰς ἴσοταχῆς κινούμενα τοικῶτα διὰ τῆς κκνονικῆς ταχύτητος v_o, ἡτοι διὰ τοῦ τύπου (8). Τότε ὑποτιθεμένου δτι ἴσχύει καὶ πάλιν δ τύπος τοῦ Pareto, θὰ ἔχωμεν ως σύνολον παραγωγικοῦ ἀποταμιεύματος, δπερ παραμένει ἀφορολόγητον,

$$(18) \quad \Gamma = \frac{2^{\frac{ix}{n}} A_{\pi}}{\left(\frac{ix}{n} - \alpha_{\pi} + 1 \right) E^{\frac{ix}{n}}} \left(E^{\frac{ix}{n} - \alpha_{\pi} + 1} - E^{\frac{ix}{n} - \alpha_{\pi} + 1} \right)$$

Εἰς τὸ ποσὸν δμως τοῦ παραγωγικοῦ ἀποταμιεύματος ἐνυπάρχει καὶ ἐκεῖνο δπερ διετέθη ὑπὸ τοῦ παραγωγοῦ χάριν ἐπειγουσῶν αὐτοῦ

(1) Η ὑπερβολικὴ μορφὴ παρέχει τὴν ἔξης ἐκφρασιν συντελεστοῦ, τὸ πρᾶτον ἐν τῷ γαλλικῷ νόμῳ ἐφαρμοσθείσαν (Haristoy, ἔ. ἀ. 126),

$$t = u \int_{E_0}^E \cdot E^{-2} dE = u \frac{E - E_0}{E E_0}$$

ητις εἰσήκθη ὑπὸ τῆς Commission fiscale ἐν Γαλλίᾳ πρὸς ἔξισωσιν τῶν ἀνισότητῶν τῶν ἴσχυόντων ἐμέσων φόρων δσον ἀφορῷ τοὺς μικροεστόδηματας (Caillaux, L' impôt sur le revenu, 70). Ἐνῷ δμως ἡ μορφὴ αὕτη εἰνε ἡτον τῆς δυναμικῆς προοδευτικὴ εἰνε καὶ ἀνίκανος νὰ τηρήσῃ λογαριασμὸν τοῦ διαφορισμοῦ τοῦ εἰσοδήματος ἀπ' εύθειας (Ρεδιάδης, ἔ. ἀ. «Πλούτος», 1919, 298).

άτομικῶν ἀναγκῶν, τοῦ δποίου δυνάμεθα νὰ τηρήσωμεν λογαριασμὸν δἰὰ τῆς μελέτης τῶν παρὸ τοῖς πιστωτικοῖς ἕδρύμασι ἐν ὅψει καταθέσεων⁽¹⁾). Κατὰ τὴν περίπτωσιν διαφορισμοῦ τοῦ φορολογίου καὶ διποκειμένου θὰ κατετέμνετο ἡ περιόδουσία εἰς ἵσα πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν φυσικῶν προσώπων τημήματα καὶ θὰ ἔχειριζετό τις ἔκαστον τούτων ὡς ἀνωτέρω, ἀθροϊζων εἰτα τὸν τημηματικοὺς φόρους, ὡς ἐπίσης καὶ κατὰ τὴν περίπτωσιν τῆς διοκληρώσεως τῶν περιουσιῶν, ἐφαρμόζων τὸν τύπον (11).

Ο ἐκ τοῦ τύπου (17) προσδιορισμὸς δἰὰ δεδομένην τιμὴν τοῦ ποσοῦ B , ἐκ τοῦ προυπολογισμοῦ τοῦ Κράτους, καὶ τῆς τιμῆς τοῦ συντελεστοῦ φοροπίέσεως η καὶ τοῦ i , παρέχουν τὸ μέσον πλήρους ἐφαρμογῆς τῆς φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος, δπερ ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν κανονικὴν ταχύτητα v . Πρὸς διευκόλυνσιν μάλιστα τοῦ διπολογισμοῦ τοῦ φόρου ἀναλόγως ἑκάστου εἰσοδήματος, δύνανται νὰ καταρτισθῶσι πίνακες⁽²⁾ παρέχοντες ἀμέσως τὸν φόρον ἀναλόγως τοῦ διαφορισμοῦ τοῦ εἰσοδήματος καὶ τοῦ φορολογικοῦ διποκειμένου, ὡς ἐπίσης καὶ τῆς φορολογικῆς ἀναγωγῆς, ἀνευ οὐδενὸς διπολογισμοῦ. Εχομεν, πράγματι, ὡς τιμὴν τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος τῆς ἐργασίας

$$\Phi = Ef_a = E \left(\frac{E}{E_0} \right)^{\frac{ix}{n}} = \frac{E^{\frac{ix}{n}} + 1}{E_0^{\frac{ix}{n}}} \quad (19)$$

ἔνθα ἡ E_0 εἶνε ἡ φορολογικὴ ἀναγωγὴ..

Δι' εἰσόδημα ἐκ κεφαλαίου θὰ εἰχομεν

$$\Phi = Ef_x = E \left(\frac{3E}{E_0} \right)^{\frac{ix}{n}} = 3^{\frac{ix}{n}} \frac{E^{\frac{ix}{n}} + 1}{E_0^{\frac{ix}{n}}} \quad (20)$$

Οὕτω πρὸς ἔξακριθωσιν τῆς κανονικῆς ἡ οὐ ταχύτητος κινήσεως τοῦ κεφαλαίου καταρτίζεται πίναξ, δν χαρακτηρίζω δἰὰ τοῦ γράμματος $A1$ δστις παρέχει τὸ εἰς δεδομένον κεφαλαίον M καὶ εἰσόδημα E ἀντιστοιχοῦν ἐπιτέκνιον ι δἰὰ τῆς ἐπιλύσεως τοῦ τύπου (2)α κατὰ τὴν περίπτωσιν ἀπ' εὐθείας μετρήσεως τοῦ πραγματικοῦ κεφαλαίου M . Διὰ τὴν περίπτωσιν ἐκτιμήσεως τοῦ κεφαλαίου ἐκ τοῦ εἰσοδήματος, τὴν τιμὴν τοῦ ἐπιτοκίου ι θὰ παρεῖχεν ἔτερος πίναξ, δν καλῶ AII , δ-

(1) Benini, ἔ.ἄ., 336

(2) Η κατασκευὴ τῶν πινάκων τούτων πρέπει νὰ γίνηται παρ' εἰδικῆς διπολογιστικῆς ὑπηρεσίας δ' διόκληρον ἔτος.

στις θὰ ἐπέλυε τὸν τύπον(δ)', θὰ ἐφηρμόζετο δὲ πάντοτε προκειμένου περὶ ὑποθετικῶν κεφαλαίων. Ἐτερος πίναξ, δν χαρακτηρίζω διὰ τοῦ γράμματος B, θὰ κατηρτίζετο κατ' ἔτος διὰ τὰ δεδομένα E₀, π καὶ

Π Ι Ν Α Ε Β

Ἐπιτόκιον i₀=0,06

Εἰσόδημα (πραγ. κεφάλ.)	Ἀριθμὸς φυσικῶν προσώπων
5000	
5500	
6000	
6500	
—	
—	
10000	
—	
—	
50000	
—	
—	
100000	
—	
—	
200000	
—	
—	
—	

διὰ διάφορα i, ἵνα κατέρως σημειουμένου τοῦ εἰς τὴν κανονικὴν ταχύτητα ν. ἀντιστοιχοῦντος i₀. Ἐπὶ τῆς κατακορύφου στήλης θὰ ἀνγγράφηται τὸ εἰσόδημα ἐκ κεφαλαίου πραγματικοῦ, ἐπὶ δὲ τῆς διακενητικῆς διατάξεως τῶν φυσικῶν προσώπων τῶν ἀποτελούντων τὴν οἰκογένειαν. Εἰς τὴν διασταύρωσιν τῶν δύο γραμμῶν θὰ παρείχετο ἀμέσως καὶ ἀγενοῦς ὑπολογισμοῦ δ φόρος, ἐπιλυομένου διὰ τοῦ πίνακας

τοῦ τύπου (19). Κατὰ τὴν περίπτωσιν ὑποθετικοῦ κεφαλαίου θὰ ἥρ-
κει δπως εἰσέλθῃ τις μὲ κατακόρυφον στοιχεῖον τὸ $\frac{E}{3}$, θὰ ἥδύνατο
δὲ νὰ παράσχῃ ἰδιαίτερον πινακίδιον τὴν ἀντίστοιχον τιμὴν τοῦ i, τὸ
B1. Κατὰ τὴν περίπτωσιν συνεργασίας πραγματικοῦ καὶ ὑποθετικοῦ
κεφαλαίου πρέπει νὰ καταρτίζηται ἰδιαίτερος βοηθητικὸς πίναξ ὃν
καλῶ πίνακα Γ, διτις θὰ παρείχει διὰ τὴν ὀρισμένην τιμὴν τοῦ q καὶ
διὰ στοιχεῖα τὰ ε καὶ x, τὴν τιμὴν τοῦ E'', δι' ἣς εἰσερχόμε-
νός τις εἰς τὸν πίνακα B, θὰ ἐλάμβανεν ἀμέσως τὸν φόρον, ἐπιλυομένου
τοῦ τύπου (1)'''. "Οπως δὲ ὁ πίνακας B ἐπαρκέσῃ καὶ διὰ τὴν περίπτω-
σιν ὑπερεισοδήματος, θὰ ἔδει νὰ καταρτισθῇ οὗτος πολλαπλοῦς, διὰ πᾶ-
σαν δυναμένην νὰ παρουσιασθῇ τιμὴν τοῦ i ἐν τῇ πράξει.

Κατὰ τὴν περίπτωσιν τῆς μεταβολῆς τῆς ἀξίας τῆς νομισματικῆς
μονάδος, ἢτοι τοῦ x, θὰ ἥρκει δπως δ i πολλαπλασιασθῇ ἐπὶ τὸν λό-
γον κ τῶν δύο τιμῶν δπως δώσῃ τὸ i' μὲ τὸ δποῖον ἀντὶ τοῦ i θὰ εἰσ-
έλθωμεν εἰς τὸν πίνακα. Καὶ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τούτου ἥδύνατο
τις νὰ ἀπαλλαγῇ διὰ κατασκευῆς ἀπλουστάτου πίνακος παρέχοντος
τὸ i, τοῦ πίνακος Δ.

Τέλος σχετικῶς πρὸς τὸν διαφορισμὸν τῶν περιουσιῶν παρατηρη-
τέον διτις ἡ θεμελιώδης διαίρεσις εἰς τρεῖς προελεύσεις ἔχει ὑποστῆ
πανταχοῦ σχεδὸν ὑποδιαιρέσιν εἰς πλείωνας ἑκάστη κατηγορίας. Οὕτω
ἐν Γαλλίᾳ κατὰ νὸ προσχέδιον τοῦ Caillaux⁽¹⁾, δπερ ἔχει τεθῇ ἐν
ἔφαρμογῇ, ὑπῆρχον ἐννέα ἐν συνδλῷ ὑποδιαιρέσεις κατηγοριῶν (cé-
dules), ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ πέντε καὶ πέντε καὶ πέντε. Ἡ τοιαύτη ὑποδιαιρέσις
δμως τῶν προελεύσεων οὐδένα όπωρητικὸν λόγον ἔχει, διφείλεται δὲ
πρωτίστως εἰς τὴν ὑπαρξίαν καὶ ἄλλων φόρων προγενεστέρων, μὴ κα-
ταργηθέντων, τοπικῶν, εἰδικῶν, ἐμμέσων, ἐπὶ τῶν προϊόντων κλπ.⁽²⁾,
ῶς ἐπίσης καὶ εἰς κοινοθουλευτικὴν ὑποχωρητικότητα ἢ ἴσχυρὸν συγ-
τηρητικὸν ἀγεμον. Ἐκ τῆς διαιρέσεως δμως ταύτης καὶ τῆς ἀνάγκης
τοῦ διαφορισμοῦ τῆς περιουσίας προήλθεν ἡ νεωτέρα μορφὴ τοῦ λε-
γομένου «ἀναλυτικοῦ» φόρου (imposé cédulaire), ἣν εἰσήγαγεν τὸ
γαλλικὸν προσχέδιον τοῦ Caillaux, ἀντὶ τῆς παλαιοτέρας, τῆς λεγο-
μένης «συνθετικῆς» (global, complémentaire), ἣς τύπος ἦτο δ πρωσ-

(1) Caillaux, L' impôt sur le revenu, 34, 206.

(2) Caillaux, §. 505.

σικός φόρος τοῦ εἰσοδήματος (Einkommensteuer)(¹). Καίτοι δὲ ἡ διαιρεσίς μεταξὺ τῶν δύο μορφῶν ἀφορᾷ τὴν βεβαίωσιν τοῦ φόρου, δηλαδὴ τὴν Ἐφηρμοσμένην Δημ. Οἰκονομίαν, ἀπὸ ἀπόψεως δὲ θεωρίας, κατόπιν τῆς ὑποδειχθείσης ἀναγωγῆς τῶν περιουσιῶν διὰ τοῦ διαφορισμοῦ, δὲν ἔχει οὐδεμίαν σημασίαν, ἐν τούτοις ἔχρησιμοι ήθη δπως ἀνακύψη ἐν τινι μέτρῳ δ ἀναλογικὸς συντελεστής, καθόσον δ προοδευτικὸς προϋποθέτει προηγουμένην δλοκλήρωσιν τῶν περιουσιῶν καὶ ἐκρίθη ἀτόπως δτι εἰς τὸν ἀναλυτικὸν φόρον μόνον ἀναλογικὸς συντελεστής προσιδιάζει(²). Οὕτω διετηρήθησαν ἀμφότεραι αἱ μορφαὶ συγχρόνως, ἀναλυτικὴ μὲ σύντελεστὴν ἀναλογικὸν καὶ συνθετικὴ μὲ προοδευτικόν, ἐνῷ καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ἀναλυτικὴ μορφὴ εἰνε ἐπιδεκτικὴ προοδευτικοῦ συντελεστοῦ, ἕστω καὶ ἐν δὲν δλοκληρωθώσιν αἱ περιουσίαι, ἡ δὲ θεωρία δέχεται μίαν μόνον, συνθετικήν, μορφὴν φόρου εἰσοδήματος μὲ τὴν δλοκλήρωσιν τῶν περιουσιῶν, ἀντὶ τῶν δύο μορφῶν αἵτινες σήμερον συνυπάρχουν ἀμφότεραι, ἐνῷ ἡ ἀναλυτικὴ ἀφορᾶ μόνον τὴν βεβαίωσιν, θὰ ἥρκει δ' αὖξησις τοῦ συντελεστοῦ φοροπιέσεως δπως καλυφθῇ ἡ ἀπόδοσις καὶ τοῦ καταργουμένου ἀναλυτικοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΤΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΥΠΕΡΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

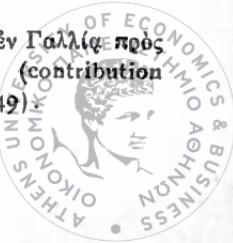
Ἡ δημοσιονομικὴ αὕτη δρᾶσις ἔχει ώς ἀντικείμενον πάντα τὰ εἰσοδήματα ἀτινα προέρχονται ἐκ τῶν μετὰ ταχύτητος ὑπερκανονικῆς ν' κινουμέγυνη κεφαλαίων, ώς αὕτη ἔξαγεται ἐκ τοῦ τύπου (³) καὶ (³'), ἔχει δὲ τὴν μορφὴν ἐπανορθωτικῆς τῆς οἰκονομικῆς ισορροπίας φορολογίας. Ἀνάγεται δηλαδὴ εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἥν ἡ ἐκ τοῦ τύπου τούτου ἔξχομένη τιμὴ τοῦ ἐπιτοκίου ί εἰνε μείζων τῆς κανονικῆς ίο.

Ἡ αὕτη ἔκφρασις (⁴) τοῦ συντελεστοῦ εἰνε ἔκεινη ἥτις καὶ πά-

---

(1) Ο Caillaux τὸν συνθετικὸν φόρον θεωρεῖ ἀπαραίτητον ἐν Γαλλίᾳ πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν παλαιῶν νόμων τῆς προσωπικῆς εἰσφορᾶς (contribution personnelle) καὶ τῶν «θυρῶν καὶ παραθύρων» (Caillaux, ἔ. ἄ. 149).

(2) Gide, Courts d' econ. Pol. II.

λιν χρησιμοποιεῖται, ἔνθα οἱ συντελεσταὶ π, κ, Ε₀ παραμένουν οἱ αὐτοί, μεταβάλλεται δὲ μόνον ἡ τιμὴ τοῦ ἐπιτοκίου i, διπερ ἥδη εἰνε μεῖζον τοῦ i.

Πράγματι ἔκριθη δτι μεταξὺ δύο εἰσοδηματιῶν ἔχόντων τὸ αὐτὸ κεφάλαιον, ἐκείνος δστις ἐξ αὐτοῦ ἀντλεῖ μεῖζον εἰσόδημα διότι τὸ κεφάλαιόν του κινεῖται ταχύτερον, τίθεται ἐν κρείσσονι μοίρᾳ ἔναντι τοῦ ἄλλου, παραδικτυομένης τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς τῆς ίσοτητος τῶν θυσιῶν, ἐντασθα δὲ κεῖται, ὡς εἰδομεν, ἐν δικίοις ἢ δικαιολογητική βάσις τῆς φορολογίας τοῦ ὑπερεισοδήματος. Ἀλλὰ καὶ πᾶσα προσθήκη εἰς τὸ εἰσόδημα διπερ θὰ προήρχετο ἐκ τοῦ κεφαλαίου ἂν τοῦτο ἔκινετο μὲ κανονικὴν ταχύτητα, πρέπει γὰ θεωρηθῆ ὡς προερχομένη ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ κεφαλαίου κινηθέντος μετὰ μείζονος ταχύτητος. Πράγματι πᾶσα τοιαύτη προσθήκη ήτις αἰφνιδίως ἥθελε γείνει εἰς τὸ εἰσόδημα ἀιόμου τινός, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν εἰνε κεφάλαιον δι' ἔτερον ἀτομον ἢ εἰσόδημα, ἀποτελεῖ ἀληθὲς εἰσόδημα διὰ τὸ ἀτομον τοῦτο, καθόσον δι' αὐτοῦ τὸ ἀτομον τοῦτο ἀποκτᾷ πρῶτον τὴν κυριότητα τοῦ νέου κεφαλαίου, ὡς ἐκείνην παντὸς ἄλλου εἰσοδήματος, δεύτερον δὲ τὸ δικαιώμα τῆς διαθέσεως αὐτοῦ κατὰ βούλησιν ὡς πᾶν εἰσόδημα, ἤτοι πρὸς κατανάλωσιν ἢ ἀποκατάστασιν παγίου ἢ παραγωγικοῦ κεφαλαίου⁽¹⁾. Ἐχει δὲ ἡ τοιαύτη προσθήκη καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ ὑπερεισοδήματος, καθόσον τοῦτο δὲν ἐγεννήθη διὰ τὸ ἐν λόγῳ ἀτομον κατὰ τὸν κανονικὸν τρόπον τῆς κινήσεως τοῦ κεφαλαίου, μὲ κανονικὴν ταχύτητα δηλαδή, ἀλλὰ ὅσανει τὸ αὐτὸ κεφάλαιον διπερ εἰχε εἰς τὴν κυριότητά του τὸ ἀτομον, ν εἰχε κινηθῆ μὲ ὑπερκανονικὴν ταχύτητα. Διὰ τὰς τοιούτου εἰδούς περιπτώσεις προσθήκης νέου ποσοῦ dE, τὸ νέον ἐπιτόκιον i ἀντι τοῦ i₀, θὰ ίσοιται πρὸς

$$i' = i_0 \frac{E + dE}{E} \quad (21)$$

ἢ δὲ νέα ταχύτης v' πρὸς

$$v' = \sqrt{2i \frac{E + dE}{E}} \quad (22)$$

ἔνθα E εἰνε τὸ εἰς τὴν κανονικὴν ταχύτητα ἀντιστοιχοῦν εἰσόδημα καὶ dE τὸ ἐπιπρόσθετον.

Ἐπομένως ἡ φορολογία τοῦ ὑπερεισοδήματος περιλαμβάνει δύο

(1) Rédiadis, Mémoire sur l'organisation des impôts directs modernes, 1921.

κατηγορίας ύπερεισοδημάτων, α) έκεινων άτινα προέρχονται έξ ύπερκανονικής ταχύτητος κινήσεως τῶν κεφαλαίων τοῦ ἀτόμου καὶ β) έκεινων άτινα διφείλονται εἰς προσθήκην εἰς τὸ διπάρχον ἥδη κανονικὸν ἢ ύπερκανονικὸν εἰσόδημα πεσοῦ τινος διθενδήποτε προερχομένου, ἀνεξαρτήτου τοῦ ἀτομικοῦ τοῦ προσώπου κεφαλαίου.

Ἡ πρώτη κατηγορία προϋποθέτει ἀπαρχιτήτως τὴν ὑπαρξίαν προγενεστέρου ἀτομικοῦ κεφαλαίου πρὸς τὴν κίνησιν τοῦ διοίου σχετίζονται, πραγματικοῦ ἢ ύποθετικοῦ (φυσικὴ ἵκανότης τοῦ ἀτόμου), κινηθέντος οὕτω ἐκ λόγων ἔξκιρετικῶν, ὡς π. χ. πολέμου, ἀντομάτου ύπερτιμήσεως τῆς ἀξίας ἀκινήτων ἢ κινητῶν περιουσιῶν, κ.λ.π.

Κατὰ τὴν περίπτωσιν ύπερεισοδήμιατος ἐξ ύποθετικοῦ κεφαλαίου τῆς κατηγορίας ταύτης, διαφορισμὸς θὰ γείνῃ συμφώνως τῷ τύπῳ (3) ἢ διὰ δικιρέσεως διὰ 3, παρατηρητέον δὲ ὅτι τὸν υπολογισμὸν τοῦ ἢ πρέπει πάντοτε νὰ γείνῃ χρῆσις τοῦ τύπου (5)' εἴτε τοῦ πίνακος ΑΠ. Προκειμένου περὶ εἰσόδηματος μικτοῦ, θὰ γείνῃ χρῆσις τοῦ πίνακος Γ, μεθ' δ τοῦ πίνακος Β διὰ τὸ ἀνάλογον ἐπιτόκιον ἢ, συναγόμενον ἐκ τοῦ πίνακος Α.

Ἡ δευτέρα κατηγορία μὴ προϋποθέτουσα τὴν ὑπαρξίαν προγενεστέρου κεφαλαίου, περιλαμβάνει ὡς εἰσόδημα πᾶσαν μεταβίβασιν διπωσδήποτε συντελεσθεῖσαν κατὰ τὸ τρέχον ἔτος κατὰ νομικὴν ἐκδοχὴν λόγῳ ἐπαχθίσις αἰτίας (á titre onéteux) ἢ δωρεᾶς (á titre gratuit), δηλαδὴ κληρονομίας, προτίκας, δωρεᾶς ὑφ' οἰανδήποτε μορφήν, λαχνούς, στοιχήματα, κέρδη ἐκ τυχηρῶν παιγνιδίων, τοῦ χρηματιστηρίου, τοῦ χαρτοπαιγνίου κ.λ.π. Υπὸ τὴν μορφὴν ταύτην ἔξήτασε τὸ πρῶτον τὸν φόρον κατὰ τὴν μεταβίβασιν ὁ Stein⁽¹⁾, καίτοι δ' οὕτος ἐφάνη ἐγκαταλείψας τὴν ἀποφιν ταύτην κατόπιν, ἐν τούτοις αὕτη ἐκρίθη παρ' ἄλλων εὐμενῶς⁽²⁾.

Οὕτω δλόκληρος κληρονομία τις, προΐξ, δωρεὰς κλπ. μεταβίβαζομένη εἰς ἀτομόν τι πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀποτελεῖ ύπερεισόδημα προερχόμενον ἐκ κινήσεως ύπερδολικῆς τοῦ κεκτημένου ἥδη παρὰ τοῦ ἀτόμου τούτου πρὸς δὴ μεταβίβασις πραγματικοῦ ἢ ύποθετικοῦ κεφαλαίου κατὰ τὸ ἐν λόγῳ ἔτος. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἀληθῆς ἐπιστημο-

(1) Stein, Lehrbuch der Finanzwissenschaft, 1860, 140. Εἰς τὴν νεωτεραίαν ἐν τούτοις ἔκδοσιν τοῦ ἔργου του δὲν φαίνεται πλέον προσηλωμένος εἰς αὐτήν.

(2) Flora, ē. 287, 567. Πρβλ. Schanz, Der Einkommensbegriff, Finanzarchiv, XIII, 1.

νική έρμηνείς τοῦ γενικῶς κρατούντος φόρου κληρονομιῶν, δωρεῶν κλπ., ἐπιτρέπουσα τὴν χρῆσιν οὐχὶ αὐθαιρέτου, ὡς σήμερον συμβαίνει, φορολογικοῦ συντελεστοῦ ἀλλὰ τοιούτου καθοριζόμενου ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πάντοτε ἀρχῆς, τῆς ταχύτητος κινήσεως τοῦ κεφαλαίου ἐφ' ἣς ἔδραζεται ἡ δυναμικὴ θεωρία.

Προφανῶς ἡ φορολογικὴ ἀναγωγὴ (ἐλάχιστον συντηρήσεως) παραμένει ἔξαιρετά, ὡς εἰδομεν.

Ἐκκατονταὶ εἰδοῖς μεταβιβάσεως ἔχει διεδίκτερον χαρακτήρα διστις ἀναλόγως δέον νὰ λαμβάνηται ὑπὸ δψιν ὑπὸ τῆς ἐφηρμοσμένης Δημ. Οἶκονομίας. Οὕτω ἡ φορολογία τοῦ ὑπερεισοδήματος ὡς κληρονομίας ἀποκτᾷ διάφορον χαρακτήρα ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως ἢν ἐκκαταχοῦ ἐκ τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν ἔχει νομικῶς τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα. Ἐάν π.χ. τὸ δικαίωμα κληρονομίας εἴναι ἰσχυρὸν μέχρι τοῦ γοῦ βαθμοῦ συγγενείας, αἱ κληρηρονομίαι πέραν τοῦ βαθμοῦ τούτου περιέρχονται εἰς τὸ Κράτος, ἀπὸ τοῦ νοῦ δημως καὶ ἀνω θεωροῦνται ὡς ὑπερεισόδημα. Ἐπίσης ἀπὸ ἀπόφεως διεκφορισμοῦ ὑποκειμένου ἡ προϊξ ὑπόκειται πάντοτε εἰς διαφορισμὸν εἰς δύο ἀτομα. Τὰ κέρδη ἐκ λαχείων πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὡς κέρδη προερχόμενα ἐκ μικροῦ κεφαλαίου ἢ καὶ μηδενικοῦ (τοῦ ἐλαχίστου συντηρήσεως), τῆς τιμῆς τοῦ λαχνοῦ ἀνατοκισθείσης καθ' δληγ τὴν διάρκειαν τοῦ χρόνου μέχρι τῆς κληρώσεως κλπ. Ἐν πάσῃ περιπτώσει πᾶσα μεταβιβάσις τῆς κατηγορίας ταύτης ἀποτελεῖ οὐ μόνον ὑπερεισόδημα, ἀλλὰ καὶ τοιοῦτον ἐκ πραγματικοῦ κεφαλαίου, καὶ ἐπομένως προσήκει δεῖται τὸ κεφάλαιον ἀντιστοιχῶν φορολογικὸς συντελεστής. Προφανῶς δέον νὰ προστέθηται εἰς τὸ ἐκ τῆς μεταβιβάσεως προκύπτον ποσὸν Ε μὲν τὸ εἰσόδημα Ε καὶ ἐκ τυχὸν προϋπάρχοντος κεφαλαίου, ἀναγομένου εἰς πραγματικόν, ἀν προέρχηται ἐξ ὑποθετικοῦ κεφαλαίου. Μὲ στοιχείον τὸ εἰσόδημα Εκ + Εμ καὶ μὲ κεφάλαιων τὸ ἀρχικὸν Μ διπλαξ Α παρέχει τὸ ίκαν διπλαξ Β παρέχει τὸν φόρον ἀπὸ εὐθείας εἰς τὴν σελίδα τοῦ ι καὶ μὲ τὸ δεδομένον ν.

Ἡ τοιαύτη φορολογία τοῦ ὑπερεισοδήματος ἢν ἀλλαχοῦ ἐκάλεσα φορολογίαν τοῦ εἰσοδήματος ἐν χρόνῳ⁽¹⁾, ἐκτὸς τοῦ δτι ἀπορρέει ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς, παρέχει μεγίστην εύκολίαν εἰς τὴν Ἐφηρμοσμένην Δημ. Οἶκονομίαν δσον ἀφορᾶ τὴν ἀκρίβειαν τῶν δηλώσεων

(1) Ρεδιάδη, Ἡ φορολογία τῆς αὐτομάτου ὑπερτιμήσεως (Πλούτος, 1919, 348).
Ομοίως τοῦ ίδιου L'organisation des imposts directs, 1921.

τοῦ κυρίου φόρου εἰσοδήματος. Διότι δεδομένου δτι δι' αὐτῆς οὐτέ τος σχετίζεται τὸ εἰσόδημα πρὸς τὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἐάν, κατὰ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἀντὶ ἐκτιμήσεως γίνεται χρῆσις τῆς δηλώσεως ἐκ μέρους τοῦ φορολογικοῦ ὑποκειμένου, τοῦτο δηλώση μικρότερον εἰσόδημα τοῦ ἀληθοῦς, δπως διαφύγῃ τὸν ἔλεγχον πρέπει νὰ κατορθώσῃ συνεχῶς καὶ ἐπὶ σειρὰν πλειόνων ἑτῶν δηλώνων ἀναληθῶς νὰ διαφεύγῃ αὐτόν. Διότι ἂν κατὰ τι ἔτος ἔξελεγχθῇ τὸ ἀληθὲς εἰσόδημά του, ἐπειδὴ ὡς βάσις αὐτοῦ λαμβάνεται τὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους δπερ ἐδηλώθη φευδῶς μικρότερον, θὰ αὐξηθῇ κατὰ πολὺ τὸ ἐπιτόκιον ι καὶ ἐπομένως δ φόρος θὰ ἐπιπέσῃ βαρύτερος πχρὰ ἂν εἶχε κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος δηλώσῃ τὸ ἀληθές. Συνεπῶς ἔκτος πάσης ἀλλης ποιησῆς, η ζημία ἐκ τοῦ νέου φόρου θά γρκει δπως ὠθεῖ εἰς ἀληθή δήλωσιν.

Οπως γδη ὑπολογισθῇ ἡ ἀπόδοσις τοῦ φόρου τούτου θὰ ἔδει νὰ ἀναχθῶσι πάντα τὰ εἰσοδήματα ταῦτα εἰς ἀντίστοιχα κινούμενα μετὰ τῆς κανονικῆς ταχύτητος. Παρατηροῦμεν πρὸς τοῦτο δτι πᾶν κεφάλαιον Ε οὗτινος ἡ ταχύτης ν ηὔξησε κατὰ διν θὰ γδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποδίδον τὴν αὐτήν ἀπόδοσιν ὡσανει τοῦτο ἐκινεῖτο μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος ν ἀλλ ὑπέστη μεταβολὴν δE. Θὰ ἔχωμεν τότε

$$\frac{E(v+dv)^2}{2} = \frac{(E+dv)v^2}{2}$$

η

$$dE = E \left[2 \frac{dv}{v} - \left(\frac{dv}{v} \right)^2 \right]$$

Παραλειπομένης τῆς dv^2 ὡς κατωτέρως τάξεως πρὸς dv , ἔχομεν

$$\int_{E_0}^E \frac{dE}{E} = 2 \int_{v_0}^v \frac{dv}{v}$$

η

(23)

$$E = 2E_0 \frac{v}{v_0}$$

Οὕτω ἀναγομένων τῶν μετὰ ὑπερκανονικῆς ταχύτητος κινούμενων κεφαλαίων εἰς τοιαῦτα κινούμενα μετὰ κανονικῆς, δ πίνακι τῆς κατανομῆς τῶν εἰσοδημάτων θὰ παράσχῃ ἔτερα καὶ A, ἀφοῦ γείνη καὶ δ διαφορισμὸς τῶν οὕτω ἀναχθέντων εἰσοδημάτων κατὰ προσέλευσιν διὰ τοῦ τύπου (3), δ δὲ τύπος (17) θὰ παράσχῃ τὴν διακήν ἀπόδοσιν φόρου τοῦ εἰσοδήματος καὶ ὑπερεισοδήματος. Μάλιστα τὸν δψιν διατέρως μόνον τὰ ὑπερεισοδήματα οὕτω ἀνηγμένα καὶ διαφορισμένα

Θὰ εἰχομεν ἐκ τοῦ (17) τὴν ἀπόδοσιν τοῦ φόρου τοῦ ὑπερεισοδήματος.

Ἡ δλοκλήρωσις τῶν περιουσιῶν θὰ γείνη διὰ προσθήκης τῶν εἰς ἔκάστην περιουσίαν ἰδιαιτέρως ἐξεταζομένην ἀντιστοιχούντων φόρων, ὡς εἰδομεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΤΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΥΠΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Τὰ εἰσοδήματα ἀτιγα προέρχονται ἐκ κεφαλαίων κινηθέντων μετὰ ὑποκανονικῆς ταχύτητος, ἢτοι τὰ ὑπεισοδήματα, ὡς ἐπίσης καὶ αὐτὰ ταῦτα τὰ κεφαλαία ἀτινα ἀπέδωκαν μηδενικὸν εἰσόδημα οὐδόλως κινηθέντα, ἀποτελούν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐπιχνορθωτικῆς ταύτης δημοσιονομικῆς δράσεως⁽¹⁾.

Ως εἰδομεν ἡδη ἡ πλουτοπαρχγωγικὴ ἀρχὴ παραβιάζεται οὐ μόνον ἐκ τοῦ ὑπερεισοδήματος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ὑπεισοδήματος δπερ προέρχεται ἐκ τῆς στερήσεως ἀπὸ τὴν γενικὴν ἀνάπτυξιν τῆς πλουτοπαρχγωγῆς μέρους τοῦ πλούτου εἰς βάρος τῆς συνολικῆς κοινωνικῆς εὐημερίας, εἴτε ἐξ ἀμελείας ἡ ἀνικανότητος, εἴτε ἐκ συμφερογενολογικῆς κερδοσκοπίας, εἴτε ἐκ κακῆς ἡ ἐγωϊστικῆς χρήσεως τῶν κεφαλαίων τούτων. Τοιαύτης φύσεως φόρος ἐπετέθη, ὡς γνωστὸν καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ⁽¹⁾ τῷ 1909 διὰ τῆς γνωστῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ Lloyd George.

Τὰ τοιαῦτα εἰσοδήματα προέρχονται ἐκ κεφαλαίων ἀτινα καλούμενα βραδέως κινούμενα ἡ ἀργά, δυνάμεθα δὲ νὰ διαιρέσωμεν εἰς δύο κατηγορίας, ἢτοι

α) Εἰς ἐκεῖνα ἀτινα ἀδρανοῦν, καίτοι εἰνε ἐπιδεκτικὰ κινήσεως, τοιαῦτα δ' εἰνε 1) τὰ ἐντὸς τῶν σχεδίων τῶν πόλεων ἀκτιστα ἡ ἀτελῶς ἐκτισμένα οἰκόπεδα. 2) τὰ ἀτελῶς ἡ οὐδόλως καλλιεργημένα ἀγροτικὰ τμήματα, (τσιφλίκια κλπ.) ἡ ἐκμεταλλευόμενα μεταλλεῖα,

(1) Ρεδιάδη, "Ἡ φορολογία τῶν ἀργούντων κεφαλαίων" (Ἄρχειον Κοινωνικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν, Ἀθῆναι, 1921).

(2) Ο λεγόμενος undeveloped land μιγ, ἢτοι φόρος ἐπὶ τῶν ἀνεκμεταλλεύτων γαιῶν.

δρυχεῖα κλπ. 3) αἱ παρὰ τοῖς πιστωτικοῖς ἰδρύμασι ἢ δπουδήποτε ἀλλαχοῦ δρυδέως κυκλοφοροῦσαι ἐν δψει καταθέσεις κινητῆς περιουσίας, 4) αἱ ἐν ἀποταμιεύσει ἀτοκοὶ καταθέσεις κλπ. 5) τὰ εἰς ἀτελῶς διαχειρίζομένας ἐπιχειρήσεις πεπλεγμένα κεφάλαια.

β') Εἰς ἑκεῖνα ἀτινα ἀδρυνοῦν ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν κεφαλαίων τούτων, τοιαῦτα δ' εἰνε 1) αἱ πολυτελεῖς μονοκατοικίαι, αἱ ἴδιοκατοικούμεναι ἐπαύλεις ὡς θερινὴ διαμονὴ τοῦ ἴδιοκτήτου, 3) θαλαμηγὰ πλοῖα, αὐτοκίνητα, ἀμαξῖαι καὶ πολυτελῆ μέσον μεταφορᾶς, 4) τὰ κοσμήματα, ἔργα τέχνης κλπ., 5) τὰ εἰδη ἐν γένει ἐμπιστομοῦ καὶ ἔγκαττα στάσεως πολυτελεῖας καὶ πᾶν ἐν γένει ἀντικείμενον διπερ δὲν πληροῖ ἀνεγνωρισμένως ἀνάγκην τῆς ζωῆς, συλλογαὶ καλλιτεχνικαὶ κλπ.

Ἡ δευτέρω ἀνωτέρω θεωρηθεῖσα κατηγορία περιλαμβάνει τὸ πλεῖστον σχεδὸν τῶν ὑπὸ μορφὴν ἐμμέσου φορολογίας γνωστῶν φόρων πολυτελείας. Ἄλλος δὲ παρεῖται τῶν φόρων τούτων ἀποκτῷ ἥδη ἐπιστημονικὸν θεμέλιον, ἐπιτρέπον δπως καὶ δ συντελεστῆς τῆς τοιαύτης φορολογίας εἰναι συνάρτησις λογική ἐνδὸς δλοκλήρου συστήματος καὶ οὐχὶ αὐθαίρετος καὶ ἀδικιολόγητος παστής. Ἐννοεῖται δτι εἰς τὰ εἰσοδήματα ταῦτα δὲν περιλαμβάνονται μόνον τὰ ἐκ πραγματικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὑποθετικῶν κεφαλαίων προερχόμενα. Παρατηρητέον δμως δτι τοιαύτη φορολογία θὰ ἀπετέλει πράγματι φορολογίαν τῆς μειουμένης ἵκανότητος ἢ τῆς δκνηρίας, ητις μᾶλλον εἰς ἀπόκτησιν ἀνηθίκων ροπῶν θὰ ὄθει τὸ ἀτομον. Πεπλεγμένον δμως τὸ ὑπερεισόδημα μετὰ πραγματικοῦ κεφαλαίου δὲν δύναται νὰ διαφύγῃ τὴν φορολογίαν, ἀφοῦ ἀλλως τε ἐκ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἐπιχειρήσεως συνάγεται μέτρον διὲ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ φόρου.

Ἐννοεῖται δτι εἰς τὴν Ἐφηρμοσιμένην Δημ. Οἰκονομίαν ἀπόκειται δπως ἐν τῇ ἐφαρμογῇ λάδη ὑπὸ δψιν τὰς εἰδικὰς συνθήκας, πλουτοπραγματικὰς καὶ ἀλλας. Οὕτω τὸ χρονικὸν δριον καθ' δ κατάθεσίς τις πρέπει νὰ κρίνηται ὡς μακροχρόνιος, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐνίσχυσιν τῶν τραπεζικῶν ἰδρυμάτων κλπ. ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐξυπηρετουμένης παρὰ τῶν ἰδρυμάτων τούτων, ἀν αὗτη δηλαδὴ εἰναι πλουτοπραγματικῆς φύσεως ἢ ἀπλῶς χρηματιστικοῦ κέρδους ἐκ τῆς ἐν τῷ τόπῳ πιστεως κλπ. Ἐπίσης δ χρακτηρισμὸς τῶν ἔργων τέχνης ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κρατούσης ἐν τῷ τόπῳ καλλιτεχνικῆς τάσεως, πάντως δμως θὰ ἔνισχύσῃ τὰς δημοσίας συλλογὰς εἰς δψελος τῆς τέχνης.

“Η φορολογία του ίνπεισοδήματος αίρει πάντα λέγον ίνπάρξεως του λεγομένου φόρου αύτομάτου ίνπερτιμήσεως τῶν ἀκινήτων, του διοίσου ἄλλως τε ή δικαιιολογία παρὰ τοῦ πρώτου εἰσαγαγόντος αὐτὸν κατὰ τὴν ἀγγλικὴν μεταρρύθμισιν του 1909 Lloyd George, (1) ὡς ἀφορώσης εἰς κέρδος εἰς ὃ δὲν συμμετέχει ή προσωπικὴ τοῦ ἰδιοκτήτου συμβολής, εἶναι ἐστερημένη ἐπιτημονικῆς βάσεως καὶ θεοφασμένη, ἀφοῦ εἶναι ἀνεξχρήστων τοῦτο διὰ τὴν ἀπόδοσιν ἐν γένει παντὸς κεφαλαίου, καὶ ἔνισχύει τὰς ἀκρας κατὰ τοῦ κεφαλαίου ἀντιλήψεις. ”Αλλως τε τὸ ἀκίνητον κεφαλαίον καταβάλλον κατ’ ἔτος τὸν φόρον του ίνπεισοδήματος, ἐφ’ ὅσον δὲν παρέχει τὸ κανονικὸν εἰσόδημα, εἰσφέρει ἐπαρκέστερον ή διὰ τοῦ αὐθαιρέτου φορολογικοῦ συντελεστοῦ τῆς φορολογίας τῆς αύτομάτου ίνπερτιμήσεως, ἢτις ἔγιοτε, κατὰ τὴν περίπτωσιν πλειόνων μεταδιβάσεων ἐντὸς του αὐτοῦ ἔτους, ἀπετέλεσε ἀληθῆ ίνπέρ του Κράτους ἀπαλλοτρίωσιν.

“Η φορολογία του ίνπεισοδήματος εἶναι ἀπλουστάτη ἔταν ἐκ τῶν τύπων (5) καὶ (5)’ συναχθῆ διτὶ κεφαλαίον τι ἔκινηθη μὲν ίνποκανονικὴν ταχύτητα. Δεδομένου διτὶ δ φόρος ἐπιτίθεται ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ κεφαλαίου καταλλήλως ἐκτιμθείσης, ὡσανεὶ τοῦτο ἔκινηθη μετὰ τῆς κανονικῆς ταχύτητος νο., δ πίνακες διδεῖ ἀμέσως τὸ εἰς τὸ κανονικὸν ἐπιτόκιον i., διπερ πάλιν συνάγεται ἐκ του διοηθητικοῦ πίνακος A, ἀντιστοιχοῦν ποσὸν φόρου. ”Απλῇ ἐπίσης εἶναι ή φορολογία κατὰ τὴν περίπτωσιν τῶν μικτῶν κεφαλαίων, μετὰ τὴν ἀναγωγὴν τῶν ίνποθετικῶν κεφαλαίων εἰς τοιαῦτα πραγματικά.

Προφανῶς καὶ ἐνταῦθα ίσχύει ή φορολογικὴ ἀναγωγὴ (ἐλάχιστον συντηρηθῆσεως), ὡς ἐπὶ του φόρου του εἰσοδήματος, δ δὲ διαφορισμὸς του παραγωγικοῦ ίνποκειμένου εἰσάγει ἐπίσης ἐπιείκειάν τινα. Παρομοίως δ φόρος οὗτος ἔχει ἐπήρειάν τινα εύνοϊκὴν ἐπὶ του παραγωγικοῦ ἀποταμιεύματος, καθόσον ἀφίνει ἀφορολόγητον διόκληρον τὸ ίνποθετικόν κεφαλαίον τὸ δραδέως ή οὐδέλως κινούμενον.

“Η ἀπόδοσις του φόρου τούτου θὰ ίνπελογίζετο διὰ ἀναγωγῆς τῶν ίνπεισοδημάτων εἰς τοιαῦτα κινηθέντα μετὰ κανονικῆς ταχύτητος διὰ του τύπου (23) καὶ κατόπιν διαφορισμοῦ τῆς προελεύσεως καὶ του ίνπομένου, δπότε ἐκ τῶν παρεχομένων τιμῶν τῶν α καὶ A θὰ ίνπολογισθῇ ἡ ἀπόδοσις διὰ του τύπου (17).

“Η διόκληρωσις τῶν περιουσιῶν γίνεται διὰ προσθήκης τῶν εἰς ἑκάστην περιουσίαν ίδιακιτέρως ἔξεταξιμένην ἀντιστοιχούντων φόρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΑΙ ΕΘΝΙΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΑΙ Η ΦΟΡΟΠΙΕΣΙΣ

“Η δυναμική θεωρία τῆς ἀξίας μεταβάλλει καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς φοροπιέσεως. Εἴθισται πράγματι ἡ φοροπίεσις νὰ λαμβάνηται ἵση πρὸς τὸν ἀριθμητικὸν λόγον τοῦ ἐκ τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος ἀφαιρουμένου διὰ τῶν εἰσφορῶν μέρους αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν τὸ ἔθνικὸν εἰσόδημα.

Τὸ ἔθνικὸν δμως εἰσόδημα εἶνε τὸ προϊὸν τῆς κινήσεως τοῦ ἔθνικοῦ πλούτου, ώς εἰδομεν διτε εἶνε πᾶν εἰσόδημα, καὶ ἐπομένως δέον νὰ πρίνεται ἡ φοροπιέσις ἐν σχέσει οὐ μόνον πρὸς τὸ εἰσόδημα ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν πλοῦτον, ἢτοι πρὸς τὸ σύνολον τῶν ἔθνικῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων.

Πράγματι οἱ ἀσχοληθέντες μὲ τὴν μελέτην τῆς φοροπιέσεως, Ιταλοί, Ιδίως, οἰκονομολόγοι⁽¹⁾ ἐστηρίχθησαν ἐπὶ τοῦ συνολικοῦ εἰσοδήματος ἐκ τῶν στατιστικῶν πινάκων τῶν εἰσοδημάτων, ἀνεξαρτήτως τῆς προελεύσεως τῶν εἰσοδημάτων τούτων, ἀλλὰ προπάντων ἀνεξαρτήτως τῆς ταχύτητος τῆς παραγωγῆς αὐτῶν. Οὕτω καὶ ἐργασίαι αὗται, φύσεως στατικῆς, στεροῦνται τοῦ δυναμικοῦ χαρακτῆρος, ἐνῷ ἡ πρὸς τὸ μέσον εἰσόδημα μεγάλη ἀποδιδομένη σημασίᾳ σχετικῶς πρὸς τὴν φοροπίεσιν εἶνε ἀδικαιολόγητος, διότι τὸ συνολικὸν εἰσόδημα τῆς χώρας καὶ ἐπομένως καὶ τὸ μέσον, δύναται νὰ αὐξηθῇ τηρουμένων ἀμεταβλήτων τῶν συνθηκῶν τῆς ἐργασίας (μηχανήματα, κλπ.). Κατὰ κανόνα δμως διὰ δυναμικὰς μεταβολὰς μικρᾶς διαρκεῖας καὶ μεταβολὰς τοῦ μέσου εἰσοδήματος, δπερ λαμβάνεται παρ' αὐτῶν ὡς γνώμων, ἐξαρτώνται ἐξ ἑκείνων τῆς ἀποταμιεύσεως. Ἀντὶ ἐπομένως τῆς ἐξετάσεως χονδρικῶς τοῦ εἰσοδήματος, θὰ ἔδει α) νὰ γείνῃ στατιστικὴ μελέτη τοῦ μέρους τοῦ εἰσοδήματος ἐν ἐκάστη χώρᾳ δπερ διατίθεται διὰ καταγάλωσιν ἀμεσον, τοῦ μέρους δπερ διὰ παραγωγὴν καὶ ἑκείνου διὰ κεφαλαιοποίησιν καὶ νὰ εὑρεθῇ ἡ μεταξὺ αὐτῶν σχέσις, β) γὰρ εὑρεθῇ ἡ

(1) Pantaleone, Teoria della pressione tributaria (Scritti varii di Econom. Ser. I), Barone, Studi d'econ. finanziaria (Giorn. degli econ. 1912), de Viti de Marco, La pressione dell'imposta del prestito (Saggi di econ. e finanza, 1889).

ταχύτης μετασχηματισμού τῶν διαφόρων εἰσοδημάτων, καθόσον ἡ φύσις τῶν πλουτοπορχγωγικῶν δυνάμεων ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ ποικίλει⁽¹⁾. Πράγματι αἱ γρήματι πεδιάδες, αἱ ρύσεις τῶν ὑδάτων, τὰ μεταλλεύματα αἱ φυσικαὶ δόδοι συγκοινωνίας κλπ. δὲν περιλαμβάνονται ἐξ ίσου εἰς ἔκχοστον τμῆμα γῆς ἔνθι κατοικεῖ λαός τις. Ήτά ἡδύνατό τις νὰ καταρτίσῃ στατιστικὴν τῶν εἰς ἔκχοστον εἰδος πλουτοπορχγωγῆς ἀπασχολουμένων ἀποταμιεύσεων, ὡς ἐπίσης καὶ τῆς ταχύτητος τῆς κινήσεως αὐτῶν. Οὕτω θὰ συνήγετο τὸ ἄθροισμα $K_1 i_1^2 + K_2 i_2^2 + \dots = KI^2$, ἔνθι I θὰ εἴνει ἡ μέση ταχύτης κινήσεως τῶν κεφαλαίων καὶ K τὸ ἄθροισμα αὐτῶν. Ἐὰν ηδὴ κληθῇ G ἡ ἀπόδοσις τοῦ συνολικοῦ φόρου, τότε ἡ φοροπίεσις θὰ παρέχηται ὑπὸ τῆς σχέσεως

$$\Pi = \frac{2G}{KI^2} \quad (23)'$$

Ἡ ἐκ τῆς δυναμικῆς θεωρίας εἰσαγωγὴ τῆς ταχύτητος I κινήσεως τῶν κεφαλαίων εἰς τὴν ἔκφρασιν τῆς φοροπίεσεως καθιστᾷ ἔτι φανερωτέρους τοὺς λόγους ἔνεκα τῶν δποίων ἡ σύγκρισις τῶν φοροπίεσεων δύο διαφόρων χωρῶν, ὡς γίνεται, εἰνε ἀδύνατος. Πράγματι, ἐκτὸς τοῦ δτι ἡ φοροπίεσις ἔξυπηρετεῖ διαφόρους εἰς διαφόρους λαοὺς κοινωνικὰς ἀνάγκας, αἵτινες ἀποδίδονται πάλιν εἰς παραγωγὴν, ἐκτὸς τοῦ δτι τὴν τιμὴν ταύτην τῆς φοροπίεσεως μεταβάλλουν οἱ διάφοροι εἰς διαφόρους χώρας τοπικοὶ ἥδηλοι δημοτικοὶ φόροι, αὐτὴ ἡ ταχύτης κινήσεως τῶν κεφαλαίων εἴνει διάφορος εἰς ἑκάστην χώραν ἀναλόγως, τῆς φύσεως καὶ τῶν συγθηκῶν τῆς ζωῆς ἐν αὐτῇ⁽²⁾.

(1) Τοιαῦται δοκιμαστικαὶ μελέται εὑρίσκονται ἀκόμη εἰς νηπιώδη κατάστασιν (Pareto, Anwendung. etc I, 2, 6 § 48), σημειοῦνται δὲ μόνον στατιστικαὶ τινες μονογραφίαι τοῦ Benini, Seligman, Mortara κλπ.

(2) Ἡ σημασία τῆς μελέτης ἐξελέγεις τῶν ἔμνικῶν δυνάμεων δυναμικῶς καθίσταται ὑψίστη ἀπὸ ἀπόψεως γενικῆς ἔθνικῆς οἰκονομίας, ήτις ἀποτελεῖ ἔνα τῶν σκοπῶν τοῦ συγχρόνου Κράτους τῆς Κοινωνικῆς Οἰκονομίας. (Ρεδιάδη, Τὸ σύγχρονον δυναμικὸν Κράτος, ἔ. ἀ.) Οὕτω π. χ. εἰς χώραν γεωργικὴν καὶ ναυτιλιακὴν, ὡς ἡ Ἑλλὰς, ἔχουσαν δ' ἀπόλυτον ἀνάγκην βιομηχανίας ὡρισμένων εἰδῶν, θὰ ἔδει νὰ ἔξετασθῇ ποιαὶ εἶνε αἱ βιομηχανικαὶ ἐκεῖναι συνθῆκαι αἵτινες θὰ ἡδύναντο νὰ παράσχουν ταχύτητα μετασχηματισμοῦ ἀνάλογον, οὕτως ὅστε λαμβανομένης ὑπὸ διψιν κυρίως τῆς δυναμικῆς ἀναπτυξεως τῶν γεωργικῶν καὶ ναυτιλιακῶν ἐπιχειρήσεων ὡς βάσεως, ὑποστηριχθῶσιν αἱ ἀπαραίτητοι βιομηχανίαι αἵτινες θὰ ἡδύναντο νὰ ἀποδωσούν ἀνάλογον ταχύτητα μετασχηματισμοῦ, ἀποκλεισθῶσιν δ' ἐκεῖναι αἵτινες δὲν εἶνε βιώσιμοι, διτε μὴ δυνάμεναι νὰ παρακολουθήσωσι τὴν δυναμικὴν ἔξελιξιν τινα.

Ἐντεῦθεν φαίνεται διὰ ἡ τιμὴ τῆς φοροπιέσεως ἔχει σχετικὴν μόνον ἀξίαν διὰ τὴν αὐτὴν χώραν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καθ' ἀς πιθανὸν νὰ μετεβλήθῃ τὸ ποσὸν τῶν κεφαλαίων Κ, ἢ ἡ ταχυτης I ἢ ἡ ἀπόδοσις Γ τοῦ φόρου.

Προκειμένου δὲ νὰ συγχριθῶσιν αἱ φοροπιέσεις δύο διαφόρων ἐποχῶν ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ⁽¹⁾, ἢ δύο διαφόρων χωρῶν, ἀλλ᾽ ὑποτιθεμένης ταῦτης ἐξυπηρετούμενῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν καὶ τοπικῶν φόρων, θὰ ἔδει νὰ ἀναγχθῶσι τὰ κεφάλαια Κ εἰς τὴν αὐτὴν ταχύτητα διὰ τοῦ τύπου (23), δπότε ἡ σύγκρισις θὰ ἀπέληγεν εἰς σύγκρισιν τῶν κεφαλαίων Κ κατὰ τὰς δύο διαφόρους ἐποχὰς ἢ χώρας καὶ σύγκρισιν τῶν συντελεστῶν II.

Τούγαντίον ἡ θεωρία τῆς Δημ. Οἰκονομίας ἐπὶ τῇ δάσει τῆς δυναμικῆς θεωρίας, ὡς ἔξετέθη, ἀπαιτεῖ μορφὴν παγκοσμίαν, ἀτε στηριζομένη εἰς μόνην τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως τοῦ κεφαλαίου, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν συνήθη στατικὴν Δημ. Οἰκονομίαν ἥτις κέκτηται μορφὴν ἐμπειρικήν. Προσιδιάζει δὲ εἰς ἑκάστην χώραν ἰδιαιτέρως ἵδια τοιαύτη στατικὴ Δημ. Οἰκονομία, καθιστῶσα ἐπιβλαβῆ τὴν συνήθη μετεμφύτευσιν ξένων φορολογικῶν μέτρων, ἀτινα δύνανται νὰ ἀπολήξουν εἰς καταστροφὴν πλούτου, καθόσον ἡ φοροπίεσις ἐπιπλέτει ἐπὶ διαφόρων εἰσοδημάτων, ἀνεξαρτήτως τῆς σημασίας ἣν ταῦτα κέκτηνται διὰ τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν, οὕτω δὲ ἐπηρεάζεται καὶ ἡ κατανομὴ τῶν εἰσοδημάτων, καὶ ἡ οἰκονομικὴ ίσορροπία, ἐνῷ ἡ δυναμικὴ ἀποψίς ἀφορᾷ ίσορροπίαν ἐν χρόνῳ, καθ' ἣν πράγματι αἱ οἰκονομικαὶ δυνάμεις τείνουν αὐτομάτως σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἀποκαταστήσουν τὴν ίσορροπίαν ταύτην ἀμα ὡς διαταραχθῇ, λόγῳ τῆς δυναμικῆς μορφῆς των, μὴ συνεπαγομένης ἄλλως τε καταστροφὴν πλούτου.

προσδιαίζουσαν εἰς τὴν χώραν. Ἡ ὑποστήριξις τῶν βιωσίμων βιομηχανιῶν καὶ ἡ διευκύλυνσις τῆς ἐξηγωγῆς τῶν προϊόντων αὐτῶν ἐπιδιώκεται διὰ τῶν διεθνῶν ἐμπορικῶν συμβάσεων ἀποτελουσῶν τὴν ἀσφαλιστικὴν δικλεῖδα διὰ τὴν ἐξουδετερώσιν τῆς ἀνομοιογενείας τῶν διαφόρων χωρῶν. Πρβλ. Ρεδούδης ἐν «Νέᾳ Ἐποχῇ», 'Απρ. 1925.

(1) Πρβλ. 'Αρχ. Κοιν. καὶ Οἰκ. 'Επιστ. A', 1927.

ΜΕΡΟΣ Δ'.

ΟΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΛΕΓΟΜΕΝΩΝ ΕΜΜΕΣΩΝ ΦΟΡΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΟΙ ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ ΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΤΙΚΟΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Χάρις εἰς τὴν ἀνεπάρκειαν τῆς Ἐφηρμοσμένης Δημ. Οἰκονομίας δπως ἔξεύρη μεθόδους καθιστώσας ἀποτελεσματικὴν καὶ ἵκανονοποιητικὴν τὴν ἐφαρμογὴν τῆς μιᾶς μόνης ἀληθοῦς καὶ διγιοῦς εἰσφορᾶς, τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος, τὸ Κράτος εὑρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ δημιουργήσῃ ἄλλας θεωρίας, παρεκτὸς ἐκείνης τοῦ φόρου, δικαιολογουμένας πικρὰ τινος ἐκ τῶν δύο θεμελιωδῶν ἀρχῶν, τῆς ἴσοτητος τῶν θυσιῶν η τῆς ἐνισχύσεως τῆς πλουτοπαραγωγῆς, ἀλλ᾽ ἔχούσας τὴν δάσιν σταθερῶς ἐπὶ παλαιοτέρων ἐκ παραδόσεως ἀντιλήψεων περὶ τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τοῦ Κράτους, δφ' ἃς ποικίλας μορφὰς ἔχει τοῦτο ἐμφανισθῆ ἐν τῇ Ἰστορίᾳ.

Ἡ μεγάλη κατηγορία τῶν λεγομένων ἐμμέσων φόρων περιλαμβάνει πλειστας εἰσφορὰς αἵτινες πράγματι εἰνε ἄμεσοι, δηλαδὴ εἰναι ἀληθῶς φόροι, κακῶς δὲ διαστέλλεται αὕτη ἀπὸ τῶν φόρων τοῦ εἰσοδήματος ἐκ μόνου τοῦ τρόπου τῆς δεδικιώσεως, ητοι τῆς ἐπισχέσεως τοῦ φόρου εἰς τὴν πηγὴν (stoppage à la source), ἀναχθεισῶν εἰς αὐτὴν πασῶν τῶν εἰσφορῶν ἐκείνων αἵτινες εἰνε ἐπιδεκτικαὶ τῆς ἐπισχέσεως εἰς τὴν πηγὴν. Ἡ τοιαύτη δμως διάκρισις δὲν εἰνε ἐπιστημονικὴ, ἀλλὰ μᾶλλον πρακτικὴ, τόσῳ μᾶλλον δσῳ καὶ δ κυρίως φόρος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος εἰνε ἐνίστε ἐπιδεκτικὸς ἐπισχέσεως εἰς τὴν πηγὴν, ώς π.χ. δ φόρος δστις ἐπιβάλλεται ἐπὶ τῶν εἰσοδημάτων οἰκοδομῶν, δπότε η ἐπισχεσις τοῦ φόρου δύναται νὰ γείνη εἰς χεῖρας τοῦ ἐνοικιαστοῦ, ώς συμβαίνει ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐπίσης δὲ καὶ εἰς ἄλλας περιστάσεις. Διὰ τοῦτο θὰ δνομάζωμεν γενικῶς αὕτους τοῦ λοιποῦ φόρους καταναλώσεως⁽¹⁾)

Ἡ κατηγορία αὕτη πράγματι περιλαμβάνει μόνον εἰσφορὰς ἐπ

(1) O Wagner κριτικοιεῖ τὴν λέξιν Gebrauchbesteuerung.

εύκαιριά καταναλώσεως, τῶν δποίων εἰς μόνον εἶναι δ δικαιολογητικός λόγος ἐπιστημονικῶν, ή συμπλήρωσις τῶν κενῶν ἀτινα ἀφίνει ἡ φορολογία τοῦ εἰσοδήματος (ἄμεσος φορολογία), λόγῳ τῆς ἀνεπαρκείας τῶν μεθόδων τῆς ἐφηρμοσμένης Δημ. Οἰκονομίας δπως εὑρη μεθόδους καὶ δργανώσῃ ὑπηρεσίας πρὸς ἀκριβή ἐπέκτασιν τῆς φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος καὶ ἐπὶ τῶν πολυπληθῶν μικρῶν εἰσοδημάτων. Τὸν λόγον τοῦτον διεῖδε ἥδη πρὸ πολλοῦ δ Rau (¹), ἀνεγνώρισεν δ Pantaleone, δ Flora καὶ ἄλλοι, ἐμελέτησε δὲ δ Barone (²) διὸ τὸ φῶς τῆς μαθηματικῆς στατιστικῆς. Πράγματι δὲ ἡ μελέτη τῆς κατανομῆς τῶν εἰσοδημάτων ἀποδεικνύει ὅτι τὰ μικρὰ εἰσοδήματα ἀντιπροσωπεύουν τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος, αἱ δὲ γενικῶς παραδειγμέναι δυσχέρειαι τῆς δεδικώσεως τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος θὰ καθίσταντο πολὺ μείζονες, ἐὰν δὲν ἔξευρίσκετο μέθοδος κατάλληλος παρὰ τῆς ἐφηρμοσμένης Δημ. Οἰκονομίας, προκειμένου νὰ ἐπεκταθῇ οὗτος ἐπὶ τοῦ παμμεγίστου ἀριθμοῦ τῶν ἔχοντων μικρὸν εἰσόδημα ἀτόμων, ὃν δ ἀριθμὸς ἀντιπροσωπεύει τὰ 0,83 ἔως 90 τοῦ δλου ἀριθμοῦ τῶν εἰσοδηματιῶν(³) Τὸ μέγιστον τοῦτο ποσὸν θὰ διέφευγεν οὕτω τὴν ἄμεσον φορολογίαν ἀνόμονον αὕτη ὑπῆρχεν, ἀποκαθισταμένης οὕτω ἀγιστήτος μεταξὺ τῶν φορολογουμένων(⁴).

Ἡ δυσχέρεια εἰς ἣν εὑρίσκεται ἡ Δημ. Οἰκονομία ἵνα ἐκτελέσῃ τὴν δεδικώσιν τοῦ εἰσοδήματος ἕκάστου ἀτόμου συγίσταται ἐν τούτῳ, διτὶ ἡ γένεσις τοῦ εἰσοδήματος συνδέεται πρὸς τὸ παρελθόν, ἡ δὲ ὑπαρκίας του καὶ ἡ ἔξαρκίδωσις τοῦ ποσοῦ εἰς δ τοῦτο ἀνέρχεται γίνεται μεταγενεστέρως, διὰ μεθόδων καὶ διατυπώσεων αἵτινες ἐκ τῆς ἐλλείψεως συγχρονισμοῦ παραγωγῆς καὶ δεδικώσεως, καὶ κόπον διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς δεδικώσεως καὶ ἐλεγχον ἐπαχθῇ διὰ τὸν φορολογούμενον συγεπάγονται. Τούναντίον ἡ δεδικώσις συγχρονίζομένη πρὸς τὴν παραγωγὴν τοῦ εἰσοδήματος καὶ τὸν κόπον τοῦτον καθιστᾶ μεθοδικώτερον καὶ μικρότερον συγεπώς καὶ τοῦ μεταγενεστέρου ἐλέγχου ἀπαλλάσσει, ἀτε ἐπιτρέπουσα τὴν δεδικώσιν ἀμέσως τοῦ εἰσοδήματος

(1) Rau, Finanzwissenschaft, II, § 426.

(2) Barone, Studi di econ. finanziaria (Giorn. degli econ. XLIV, 353, 497).

(3) Barone, ε. ἀ. 388.

(4) Είνε καταπληκτικὴ ἡ σύγχυσις ἡ ἄγονα εἰς τὸ νὰ θεωρῶνται ὡς ἔμμεσοι φόροι οἱ ἐπὶ τῶν μεταβιβάσεων (!) καὶ ἄλλοι, ἀληθεῖς φόροι ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, ἡ καὶ δικαιώματα (Flora ε. ἀ. 565).

κατὰ τὴν παραγωγὴν του καὶ τὴν ἐπίσχεσιν τοῦ φόρου ἐν τῇ πηγῇ τοῦ εἰσοδήματος, ήτις ὡς μέθοδος εἶγαι ἀρίστη (¹).

Ἡ Δημ. Οἰκονομίκα ἐπεζήτησε συνεπῶς νὰ μεταφέρῃ τὴν δρᾶσιν τῆς εἰς ἔτερον ἐπίπεδον.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐκ τοῦ εἰσοδήματός του δ ἀνθρωπος δαπαπᾷ ἵνα συντηρηθῇ εἰς τὴν ζωὴν μέρος τι, παρεχόμενον ὑπὸ τῆς ἐμπειρικῆς σχέσεως (12). Ἐνῷ δημαρχίᾳ, τούναντίον ἡ βεβαίωσις τοῦ καναναλισκούμενου μέρους διὰ τὴν συντήρησιν εἰς τὴν ζωὴν, τοῦ C, εἶναι εὐχερεστέρα, διότι τῆς καταναλώσεως ἡ ὑπαρξία εἶναι πρόδηλος καὶ ἀπαραίτητος, ἀτε ἀπορρέουσα ἐκ τῆς φυσικῆς καὶ ἀναποδράστου ἀνάγκης τῆς διατηρήσεως εἰς τὴν ζωὴν, γινομένη δὲ ἡ κατανάλωσις πάντοτε κατὰ τρόπον γνωστὸν καὶ συνεχῆ, ἐπιτρέπει ἵνα ἡ βεβαίωσις της γίνεται συγχρόνως πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς καταναλώσεως καὶ οὐχὶ μεταγενεστέρως, ὡς ἡ τοῦ εἰσοδήματος. Ἐτι διὰ τῆς ἐπισχέσεως εἰς τὴν πηγὴν ἀπαλλάσσει αὕτη τοῦ ἐπαχθοῦς ἐλέγχου. Ἐκρίθη ἐπομένως ὅτι θὰ ἥτο δυνατὸν διτως δ φόρος ἐπιβάλληται ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος μὲν πάντοτε, οὐχὶ δημαρχίᾳ, ἀλλ᾽ ἐμμέσως, βεβαιούμενος ἐκ τοῦ μέρους τῆς καταναλώσεως οὕτινος ἔξ αὐτοῦ δφείλει νὰ κάμη χρῆσιν δ ἀνθρωπος ἀπαρκιτήτως. Ἐφ' δσον τὸ εἰσόδημα αὐξάνη ἐπὶ τοσούτων αὐξάνει καὶ ἡ κατανάλωσις, ὡς δεικνύει καὶ δ τύπος (12). Κακῶς ἐπομένως χαρκατηρίζονται οἱ φόροι καταναλώσεως ὡς ἐμμέσοι διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐπιτρέπουν τὴν ἐπίσχεσιν εἰς τὴν πηγὴν, ἐνῷ δ τοιοῦτος χαρκατηρισμὸς δικαιολογεῖται μόνον διότι οὗτοι, δγτες φόροι τοῦ εἰσοδήματος, στηρίζονται εἰς ἐμμεσον ἐκτίμησιν αὐτοῦ, διὰ τῆς καταναλώσεως, καὶ οὐχὶ εἰς ἀμεσον ἐκτίμησιν αὐτοῦ τούτου τοῦ εἰσοδήματος.

Ἡ φορολογία οὕτω τῆς καταναλώσεως εἶναι φορολογία τοῦ εἰσοδήματος κατὰ τὸ ἐκ τῆς καταναλώσεως τεκμήριον αὐτοῦ, ἔχει δὲ ὡς κριτήριον τὰς ἀνθρωπίνας ἀνάγκας. Ἀλλ' ἡ ἀξία τοῦ μὲν τεκμηρίου εἶναι ἐπισφαλής, τούλαχιστον κατ' ἔκτασιν, διότι ἡ ἀλήθεια ἐνὸς ἐμπειρικοῦ τύπου ὡς δ (12), συναχθέντος ἐπὶ τῇ βάσει παρατηρήσεων μόνων τῶν ἐργατικῶν τάξεων, εἶναι ἀδεβαίκ προκειμένου περὶ μειζόνων εἰσοδημάτων, τοῦ δὲ κριτηρίου τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν, δεθε-

(1) Ρεδιάδη, Ἡ ἀμεσος φορολογία καὶ αἱ σύγχρονοι ἀντιλήψεις («Μέλλον», 1919, 10-11).

ραπεύουν τὰ εἰδη καταναλώσεως, ἐπίσης ή ἐκτίμησις ἀκροσφαλής προκειμένου περὶ τοιούτων εἰσοδημάτων, καθόσον ή ἐκτίμησις τοῦ βαθμοῦ σπουδαιότητος ἑκάστης ἀνάγκης, ἐκτὸς ἔκεινων αἵτινες καλοῦνται πρώτης ἀνάγκης, ἔχει κυριώτατα ὑποκειμενικὸν χαρχτῆρα, ἔξαρτωμένη ἐκ τοῦ προσώπου πρωτίστως, δηλαδὴ τοῦ χαρχτῆρος, τοῦ κοινωνικοῦ καὶ ἀτομικοῦ θίου αὐτοῦ. οὗται εἶναι ἀδύνατον νὰ παρκολούθῃση ή βεβίωσις τῆς καταναλώσεως, λόγῳ τῆς εὐκολίας τῆς ἐναλλαγῆς εἰδῶν ἃς ἐπιτρέπει διὰ προσωπικὸς χαρακτῆρα τῆς ἀνάγκης ταύτης. Ἡ ἐπάρκεια τοῦ κριτηρίου τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν καθίσταται οὕτω ἀσφαλεστέρα προκειμένου περὶ πρώτων ἀναγκῶν τῆς ζωῆς, ηδὲ τοῦ τεκμηρίου μόνον προκειμένου περὶ τῶν μικρῶν εἰσοδημάτων. Οὕτω ἐφ' θσον τὸ εἰσόδημα τοῦ ἀνθρώπου αὐξάνη διὰ τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως ἐπὶ τοσοῦτον καὶ η ἀξία τῆς καταναλώσεως ὡς τεκμηρίου τοῦ εἰσοδήματος καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν ὡς κριτηρίου τῆς καταναλώσεως, ἐλαττοῦται.

Συνελόντι εἰπεῖν η φορολογία τῆς καταναλώσεως καθίσταται πράγματι φορολογία τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν. Εἶναι φόρος ἐπιβαλλόμενος ἐκ δημοσίας ἀνάγκης ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἀναγκῶν. Ἡ δὲ δημοσία ἀνάγκη δὲν διείλεται εἰς λόγους ταχιευτικούς, ἀλλ' ἀπορρέει ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς ισότητος τῶν θυσιῶν, θεμελιώδους εἰς πᾶσαν δημοσιονομικὴν δρᾶσιν, ητις θὰ παρεδιάγετο ἀν τὰ μικρὰ εἰσοδήματα παρέμενον ἀφορολόγητα.

Καίτοι ἐπομένως οἱ φόροι καταναλώσεως ἀπετέλεσαν κατὰ τὸν μεσαίωνα ἴδιας ἐνιαχοῦ τὴν μοναδικὴν σχεδὸν εἰσφοράν, προύταθη δὲ ἄλλοτε καὶ η πλήρης ὑποκατάστασις πάσης ἄλλης εἰσφορᾶς διὰ τῶν φόρων καταναλώσεως ἐν Γερμανίᾳ διὰ τοῦ Tetzel, ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ τοῦ Warpole καὶ ὑπὸ ἄλλων ἀλλαχοῦ, ἐν τούτοις ἐπιστήμονικῶς ἔξεταζόμενοι οἱ φόροι καταναλώσεως, ἀποτελοῦν μόνον συμπληρωματικὸν φόρον τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος, μάλιστα ἐκτάσεως περιωρισμένης μόνον ἀπὸ τῶν μικρῶν εἰσοδημάτων, δοτικούς μέλλει νὰ ἐκλείψῃ εὐθὺς ὡς δυνηθῇ η ἐφηρμοσμένη Δ. Οἰκονομία νὰ ἔξεύρῃ προσφόρους μεθόδους διεδαίωσεως τῶν μικρῶν εἰσοδημάτων. Πᾶσαν ἄλλη ἀντίληψις περὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν η τῆς ἵκανότητός των δπως ἐπεκταθοῦν πέραν τῶν δρίων τούτων, ὡς συμπληρωτικῶν δηλαδὴ τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος, θὰ ἐπέτρεπεν δπως οἱ πλούσιοι διαφεύγονταν πᾶσαν σχεδὸν φορολογίαν εἰς δάρος τῶν πτωχοτέρων⁽¹⁾, ὡς θέλομεν ίδει, καὶ θὰ ἀ-

(1) Lasalle, Die indirekte Steuer und die Lage der arbeitenden Klassen, 1863.

πετέλει ἐπιστροφὴν εἰς τὸ φεουδαλικὸν σύστημα, ὃς λέγει δὲ Pfeiffer⁽¹⁾ ὅποι τὴν μορφὴν δὲ μόνον ταύτην, ὃς συμπληρωματίκῶν εἰσφορῶν τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος, δύνανται οὗτοι νὰ θεωρηθῶσι ὡς φόροι.

Ἡ ἔκφρασις (4) διαφοριζόμενη παρέχει

$$dN = -\frac{N}{x} adx$$

ὅπερ φαίνεται ὅτι αὕτης τοῦ εἰσοδήματος κατὰ dx συνεπάγεται ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰσοδηματιῶν δλονέγι ἐπιταχυνομένην. Ἐν τῇ καμπύλῃ τῶν εἰσοδημάτων τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως, δπερ παριστῶ δι' ε, ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ σημεῖον γ, (σελ. 47), δθεν ἐλαττουμένου τοῦ εἰσοδήματος, ἐλαττοῦται καὶ δ ἀριθμὸς τῶν εἰσοδηματιῶν, ἐνῷ πέραν τοῦ σημείου τούτου, αὐξανομένου τοῦ εἰσοδήματος ἐλαττοῦται δ ἀριθμὸς τῶν εἰσοδηματιῶν καὶ ἐπομένως καὶ ἀν δυσκολίαι τῆς δεσμιώσεως τοῦ εἰσοδήματος. Ἡ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀντιστοιχούσα τετρημένη οα εἶγε τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως ε. Μέχρι τοῦ εἰσοδήματος οα ὑπάρχει, ἐπομένως, δ φόρος καταναλώσεως, πέραν δι' αὐτοῦ δ τοῦ εἰσοδήματος. Ἐάν δμως ή Ἐφ. Δημ. Οίκονομία δὲν δύναται νὰ συλλάβῃ τὰ εἰσοδήματα ἀμέσως ἀπὸ τῶν ἐλαχίστου συντηρήσεως, ἀλλ' ἀπὸ εἰσοδηματός τινος δ καὶ ἄνω⁽²⁾, τὸ εἰσόδημα τοῦτο παύει πλέον νὰ η τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως ε, καθιστάμενον η φορολογικὴ ἀναγωγὴ E, εἰς ην ἀντιστοιχεῖ κατανάλωσις C. Καλούμενου ἥδη f_x τοῦ μέσου συντελεστοῦ ἐπὶ τῆς μέσης ἀξίας ἀνὰ φυσικόν πρόσωπον τῶν εἰδῶν ἐν γένει καταναλώσεως C, II τοῦ πληθυσμοῦ, δπότε η ἀξία δλοκλήρου τῆς ἐν τῷ Κράτει καταναλώσεως θὰ η K=PC, δ πληρωγόμενος παρ' ἕκάστου φόρος καταναλώσεως θὰ εἴνει

$$f_x C = (\alpha + b \log E) f_x$$

καὶ ὑφ' δλοκλήρου τοῦ πληθυσμοῦ τῶν φυσικῶν προσώπων,

$$f_x K = f_x C \Pi = \Pi (\alpha + b \log E) f_x$$

Οἱ φόροι καταναλώσεως δὲν δύνανται δεδαίως νὰ ἐπιβληθῶσι κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν τῆς καταναλώσεως. Ἐπιβάλλονται ἐπομένως κατὰ τὴν παραγωγὴν τῶν διαφόρων εἰδῶν, ὅποι ταύτην δὲ τὴν ἐκδοχὴν δικαιολογεῖται η ὑπαρξίας των, ἀφοῦ ἀλλως θὰ ἀπετέλουν φορολογίαν

(1) Pfeiffer, Staatseinn. II, 528

(2) Ής φαίνεται ἐκ τῶν πινάκων τοῦ εἰσοδήματος η τιμὴ τοῦ οβί μεταξὺ 1,5ε καὶ 2,5ε ἀναλόγως τῆς συγκλίσεως τῆς καμπύλης (Barone, ε. d.).

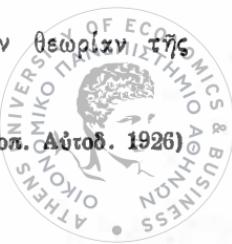

κεφαλαίου ἐν κινήσει, κατὰ τὴν παραγωγὴν, ἀποκρουομένην, ὡς εἰδόμεν οὐδὲ τοῦ συγχρόνου δημοσιονομικοῦ πνεύματος, εἴτε κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν αὐτῶν ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ. Ἡ φορολογία δημαρχίας τῆς καταναλώσεως αὐξάνουσα τὴν τιμὴν τῶν εἰδῶν διὰ τῆς προσθήκης τοῦ φόρου, ἐπηρεάζει τὴν ζήτησιν καὶ προσφορὰν αὐτῶν, δηλαδὴ τὴν κατασκευὴν αὐτῶν ἐν τῷ τόπῳ ἢ τὴν εἰσαγωγὴν των ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ, ἂν ή κατασκευὴ των ἐν τῷ τόπῳ εἰναι ἀδύνατος ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς τούλαχιστον δρους, ἢ καὶ τὴν ἔξαγωγὴν των εἰς τὸ ἔξωτερικόν, ηγέθα ἐνεθάρρυνεν ή ὑπερπαραγωγὴ καὶ αἱ καλαὶ τιμαὶ ἔξω. Γεννῶνται ἐντεῦθεν ζητήματα ἐπαρκείας τῆς Χώρας, ὡς ή ρύθμισις ἀποτελεῖ ἔνα τῶν σκοπῶν τοῦ συγχρόνου αράτους, τῆς Κοιν. Οἰκονομίας. (!) Πράγματι δὲ τὸ Κράτος ἐν τῷ κυριαρχικῷ του δικαιώματι δύναται, χάριν κοινῆς ὀφελείας, νὰ θέσῃ περιορισμούς τινας εἰς παραγωγὴν εἰδῶν τινων ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τὴν εἰσαγωγὴν ἢ ἔξαγωγὴν αὐτῶν. Οἱ περιορισμοὶ οὗτοι εἰθισταὶ νὰ ἐκδηλωνται δι' αὐξήσεως τοῦ φόρου καταναλώσεως κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν, οὕτω δὲ διὰ φόρους οὗτος αὐξανόμενος πέραν τοῦ δρίου διπερ εἰναι ἀπαραίτητον δπως οὗτος συμπληρώσῃ τὸν ἐκ τῆς ἀτελοῦς δεδιαιώσεως τῶν μικρῶν εἰσοδημάτων δικφεύγοντα φόρον εἰσοδήματος, χάνει τὸν καθαρῶν συμπληρωματικὸν χαρακτῆρά του, ή δὲ προσθήκη εἰς τὸν φόρον καταναλώσεως, ητις λέγεται δασμὸς εἰσαγωγῆς, νοθεύει τὴν ἀρχικὴν ἐνέργειαν τοῦ φόρου καταναλώσεως καὶ στηρίζεται πλέον, οὐχὶ εἰς τοὺς κανόνας τῆς Δημ. Οἰκονομίας, ἀλλ' εἰς τὸ λεγόμενον δικαιώμα (droit, Gebühr), ἀπολήγει δηλαδὴ εἰς πληρωμὴν ποσοῦ δι' οὐ ἔξαγοράζεται ή ἀδεια ἐκτελέσεως πράξεως κατ' ἀρχὴν ἀπαγορευομένης παρὰ τοῦ Κράτους.

Παρίσταται ἐπομένως ἀνάγκη δπως ἔξετασθῇ α) κατὰ πόσον ή ἀπαγόρευσις ἢ ή χορήγησις τῆς ἀδειας ἔξυπηρετεῖ πράγματι τὴν κοινὴν ὀφέλειαν δ) κατὰ πόσον ή ἀσκησις τοῦ κυριαρχικοῦ τούτου δικαιώματος τοῦ Κράτους δύναται δημοσιονομικῷ δικαιῷ νὰ ἀπολήγῃ εἰς χρηματικὴν πληρωμὴν γ) ποία ή ἐκ τῆς αὐξήσεως τῆς φορολογίας καταναλώσεως ἐπήρεια ἐπὶ τοῦ δικαιού φόρου τοῦ εἰσοδήματος καὶ δ) κατὰ ποιὸν τρόπον δέον νὰ ἐνκατήται ή ἐπιπρόσθετος φορολογίας (δικαιοδές) δπως ἐπηρεάζει δσον ἔνεστι ἐλάχιστα τὸν φόρον καταναλώσεως.

Τὰ δύο πρῶτα τῶν θεμάτων τούτων ἐνδιαφέρουν τὴν θεώριαν τῆς

(1) Π. Ρεδιάδη, Τὸ σύγχρονον δυναμικὸν αράτος ('Επιθ. τοπ. Αὐτοδ. 1926)

Δημοσ. Οίκονομίας ἀμέσως, τὰ δύο ἔτερα ἀνάγονται εἰς τὰ δικαιώματα καὶ θέλουσιν ἐξετασθῆ περχιτέρω μετ' αὐτῶν, ἀφορῶντα κυρίως τὴν Ἐθνικὴν Οίκονομίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΕΩΣ

Ἡ φορολογία τῆς καταγαλώσεως θεωρουμένη οὕτω ὡς φόρου συμπληρωτικοῦ τοῦ τοῦ εἰσοδήματος ἀποτελεῖ πράγματα φόρον δν ἐξ ἀνάγκης ἐπιβάλλει τὸ Κράτος ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἀναγκῶν.

Ἐν τῷ φόρῳ τούτῳ ἡ ὑποκειμενικὴ μορφὴ συνδέεται τόσον θενῶς πρὸς τὴν ἀντικειμενικήν, ὡστε οὐ μόνον νὰ συγχέωνται κατὰ τρόπον μὴ ἐπιτρέποντα σχεδὸν οὐδεμίαν μεταξὺ αὐτῶν διάκρισιν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀντικειμενικὴ ἀποφις νὰ κυριαρχεῖ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε πᾶν σχεδὸν στοιχεῖν τῆς ὑποκειμενικῆς νὰ ἔξαφανίζεται εἰς βάρος τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς τῆς ἴσοτητος τῶν θυσιῶν, ἐφ' ἣς, μετὰ τῆς πλουτοπαραγωγικῆς, στηρίζεται ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις ἐν τῷ συγχρόνῳ ἀντιπροσωπευτικῷ Κράτει τῆς Δημ. Οίκονομίας. Οὕτω ἡ φορολογία τῆς καταγαλώσεως οὐδόλως λαμβάνει ὅπ' ὅψιν τὴν διοκλήρωσιν τῶν περιουσιῶν, οὕτε καν τὸν διαφορισμὸν τοῦ εἰσοδήματος, καθ' ὃσον ἀποβλέπουσα εἰς τὴν φορολογίαν τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν, ἀδυνατεῖ νὰ τηρήσῃ λογαριασμὸν τῆς προελεύσεως τοῦ εἰσοδήματος, διπερ διατίθεται διὰ τὴν ἔξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τούτων. Ἄλλος ἡ ἀντικειμενικής ἔξασκεται μέχρι τοῦ σημείου ὥστε ἡ μορφὴ αὗτη οὐδὲ αὐτοῦ τοῦ διαφορισμοῦ τοῦ φορολογικοῦ ὑποκειμένου νὰ τηρῇ λογαριασμόν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ φορολογία αὗτη ἀφορᾷ τὰς πρώτας ἀνάγκας συντηρήσεως, δ ἔξαναγκασμὸς δπως πληρώνη τις φόρον πολλαπλάσιον, ἀνάλογον πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν φυσικῶν προσώπων ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἡ οἰκογένεια, ἐξ Ἑγδὸς καὶ μόνου συνηθέστατα εἰσοδήματος, τοῦ τοῦ ἀρχηγοῦ, ἀποτελεῖ διὰ τὰς πτωχὰς τάξεις βάρος δυτῶν ἀνυπόφορον, καταστρέφον προφανῶς τὴν ἀρχὴν τῆς ἴσοτητος τῶν θυσιῶν, καὶ παρέχον τὴν σπουδαιοτέραν ἵσως βάσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν δικράνων κοινωνιολογικῶν τάσεων ἐκ μέρους τοῦ πτωχοῦ λαοῦ, ἀδυνατούντος καὶ

νπὸ τὸ κράτος τῆς ἀνάγκης, νὰ ἀναμετρήσῃ τὰς περαιτέρω οἰκονομικὰς συνεπείας. (¹) Ἀλλ' οὕτε καὶ τοῦ ἐλαχίστου συντηρήσεως τηρεῖ αὕτη λογαριασμὸν καὶ ἣν ὑποτεθῇ δτὶ τοῦτο γίνεται δεκτόν, διότι δὲ τῶν εἰσόδημα μόνον τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως εἰ πληρώνει καὶ ἐπ' αὐτοῦ φόρον, οὕτως ὥστε καὶ τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως ὑποβιβάζεται καθ' ἧν περίπτωσιν συνυπάρχουσιν οἱ δύο φόροι, ὡς παρετήρησεν δὲ Caillaux^(²). Παρομοίως διευκολύνει τὴν ἀποταμίευσιν διὰ τὰς εὑπορωτέρας δημαρχίας τάξεις, διότι τῶν εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης ποιεῖται τις περιωρισμένην χρήσιν, οὕτως ὥστε ἡ κατανάλωσις δὲν αὐξάνει ἀναλόγως τοῦ εἰσόδηματος, ὡς συνάγεται ἐκ τοῦ τύπου (12) καὶ ἐπιθεωριασταὶ εἰς τῆς στατιστικῆς τῆς Board of Trade^(³). Ἐπομένως ἡ φορολογία τῆς καταναλώσεως κατ' ἀρχὴν ἀντίκειται ἀμέσως κυρίως πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς ισότητος τῶν θυσιῶν.

Οὕτω ἀπομονὸν τὸ δποῖον ἔχει εἰσόδημα μεῖζον μὲν τοῦ ἐλαχίστου συντηρήσεως, ἀλλ' ἔλασσον τῆς φορολογικῆς ἀναγωγῆς, ἀλλὰ τὸ ἀποτοῖον καταχαλίσκει μόνον διὰ τὴν προμήθειαν τῶν ἀπολύτων ἀπαραίτητων διὰ τὴν ζωὴν, διαφεύγει τὴν φορολογίαν ἀπὸ τοῦ ἐλαχίστου συντηρήσεως μέχρι τῆς φορολογικῆς ἀναγωγῆς, δθεν ἀρχεται δὲ φόρος τοῦ εἰσόδηματος. Τὸ ποσὸν τοῦτο παρέχει παραγωγικὸν ἀποταμίευμα, συμφώνως τῷ τύπῳ (19) ἐάν, εἰς τὴν C ἀντιστοιχῇ εἰσόδημα E, ίσον πρὸς

$$(19)' \quad \Gamma' = x_{\pi} A_{\pi} \int_{\varepsilon}^{\frac{E_c}{E_c - \alpha}} dE = \frac{2^{\frac{i\pi}{n}} \alpha_{\pi} A_{\pi}}{\left(\frac{i\pi}{n} - \alpha + 1\right)} E_c^{\frac{i\pi}{n}} \left(E_c^{-\varepsilon} \right)$$

Τὸ ποσὸν τοῦτο ἀποκτᾷ ἀξιοσημείωτον τιμὴν δταν ἡ φορολογία τοῦ εἰσόδηματος ἀρχηται ἀπὸ μεγάλου σχετικῶν E_c εἰς ἀντιστάθμισμα τοῦ ἀπολυμένου διὰ τῆς φορολογίας τοῦ εἰσόδηματος, δπερ παρέχεται διὰ τοῦ τύπου (19).

(1) Τοῦ διαφορισμοῦ τοῦ φορολογικοῦ ὑποκειμένου τηρεῖται λογαριασμὸς διὰ τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως τῶν ἔξδων τοῦ Κράτους καὶ ἐμπειριστατῶμένως διὰ τῆς ἀναπτυξέως τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας, ἔξασκουμένης ἐπὶ τῶν ἐκ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς οἰκογενείας ἔξαρτωμένων οἰκείων προσώπων, γερόντων, διατάρατων, παιδῶν, αἰρομένου οὕτω μέρους τῆς φοροποίεσσεως. Ἀλλ' ὅμως δὲν παύεται ἡ ἀδυναμία τῆς ὑπὸ τὴν μορφὴν ταύτην δημοσιονομικῆς δράσεως τῶν ἁσοδῶν.

(2) Caillaux, L'impôt sur le revenu, 509.

(3) Stourm, Les finances de l'ancien régime, II, 389.

Έξετάσωμεν ηδη τους δύο φόρους ἐν συγδυασμῷ.

Η δλική ἀπόδοσις τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος συμπληρουμένου δ-πὸ ἔκεινου τῆς κατανάλωσεως, θὰ ἦν, συμφώνως τῷ τύπῳ (19), ἔνθι ώς κατώτερον δρον τῆς δλοκληρώσεως λαμβάνεται τὸ εἰς τὴν κατανάλωσιν C_0 ἀντιστοιχοῦ εἰσόδημα E_0 ,

$$B_i = \Pi f_x (\alpha + b \log E_0) + \frac{2^{\frac{i}{n}} \alpha A}{\left(\frac{i}{n} - a + 1\right) E^{\frac{i}{n}}} \left(E^{\frac{i}{n} - a + 1} - E_0^{\frac{i}{n} - a + 1} \right) \quad (17)$$

Ὑποτιθεμένου ηδη δτὶ ή δλική ἀπόδοσις παραχθεῖσαι σταθερὰ καὶ δτὶ μεταβάλλεται μόνον διμέσος συντελεστὴς f_x καὶ τὸ εἰς τὴν κατανάλωσιν C_0 ἀντιστοιχοῦ εἰσόδημα E_0 , θὰ ἔχωμεν διαφορίζοντες τὸν (17)' πρὸς f_x καὶ E_0 ,

$$df_x = \frac{2^{\frac{i}{n}} \alpha A E_0^{\frac{i}{n} - a + 1} - \Pi f_x b E^{\frac{i}{n}}}{\Pi (\alpha + b \log E_0) E^{\frac{i}{n}} E_0} \quad (24)$$

Διαφορίζομένης ηδη τῆς τιμῆς τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ

$$f = \left(\frac{E}{E_c} \right)^{\frac{i}{n}} \text{πρὸς } E_c \text{ καὶ } \frac{i}{n}, \text{ λαμβάνομεν:}$$

$$dE_0 = \frac{E^{\frac{i}{n}} \log E - f E_0^{\frac{i}{n}} \log E_0}{f^{\frac{i}{n}} E_0^{\frac{i}{n} + 1}} \left(\frac{i}{n} d\alpha + \frac{x}{n} di - \frac{i}{n^2} dn \right) \quad (25)$$

Σθεν, ἐκ συγδυασμοῦ τῶν (24) καὶ (25) λαμβάνομεν:

$$df_x = \frac{\left(E^{\frac{i}{n}} \log E - f E_0^{\frac{i}{n}} \log E_0 \right) \left(2^{\frac{i}{n}} \alpha A E_0^{\frac{i}{n} - a + 1} - \pi b f_x E^{\frac{i}{n}} \right)}{f^{\frac{i}{n}} \Pi (\alpha + b \log E_0) E_0^{\frac{i}{n} + 1} E^{\frac{i}{n}}} \times \\ \times \left(\frac{i}{n} d\alpha + \frac{x}{n} di - \frac{i}{n^2} dn \right) \quad (26)$$

Οἱ τύποι οὗτοι παρέχοντες τὰς εἰς τὰ στοιχεῖα f_x , i , x , n , E_0 ἀντιστοιχούσας μεταβολὰς ἐπιτρέπουν τὴν συναγωγὴν ἀξέιων λόγου συμπερασμάτων ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐν γένει διαγωγὴν τῶν φόρων τούτων.

Πράγματι παρατηρητέον ἐν πρώτοις δτι ἐπειδὴ δ ἀριθμητής τῆς (25) εἰνε πάντοτε ποσότης θετική, συνάγομεν δτι δταν διατηρῆται σταθερὰ ἢ ἀπόδοσις τῶν δύο φόρων, αὐξησίς τις τῆς ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδος ἢ αὐξησίς τοῦ ἐπιτοκίου ἵ, τοῦ κανονικοῦ δηλαδή, συνεπάγεται αὐξησιν τῆς φορολογικῆς ἀναγωγῆς E_0 καὶ ἀντιθέτως, τούναντίον δὲ αὐξησίς τοῦ ποσοστοῦ π πρέπει νὰ παρακολουθῆται ἀπὸ γλάττωσιν τῆς φορολογικῆς ἀναγωγῆς E_0 καὶ συνεπῶς καὶ τῆς μέσης ἀτομικῆς καταναλώσεως C_0 καὶ ἀντιθέτως.

³Ἐν σχέσεις ἡδη πρὸς τὴν νομισματικὴν μονάδην σημειωτέον δτι ἡ τιμὴ αὐτῆς ἐπηρεάζει καὶ τὸ C_0 δπερ καθίσταται καὶ C_0 . ³Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰ ἔσοδα, καὶ συνεπῶς καὶ τὰ ἔσοδα, ἐπηρεάζονται ἐκ τῆς τιμῆς τῆς νομισματικῆς μονάδος, κατ' ἀνάγκην καὶ τὸ B_1 πρέπει νὰ ὑποστῇ ἀνάλογον αὐξησιν. Τιθεμένου καὶ C_0 ἀντὶ C_0 ἐν τῷ (17) καὶ διαφοριζόμενου αὐτοῦ πρὸς E_0 καὶ B_1 , λαμβάνομεν:

$$dB_1 = \alpha \Pi f_x \frac{dE_0}{E_0} \left(-2 \cdot \alpha A - \frac{E_0}{\frac{i_x}{n} - \alpha} \right) dE_0$$

E^n

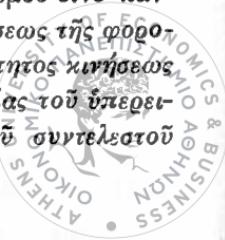
ἀντικαθιστῶντες ἡδη τὴν τιμὴν τοῦ dE_0 τὴν προκύπτουσαν ἐκ διαφορισμοῦ ως ἀνω τῆς (6), πρὸς E_0 καὶ u , λαμβάνομεν

$$(27) dB_1 = \left(\frac{\Pi f_x \alpha b}{E_0} - 2 \cdot \alpha A - \frac{\frac{i_x}{n} - \alpha}{\frac{i_x}{n}} \right) \left(\frac{\frac{i_x}{n} \log E - f E_0 \log \frac{n}{E_0}}{\frac{i_x}{n} + 1} \right) \frac{i}{n} du$$

$E f$

³Ἡ σχέσις αὗτη παρέχει τὴν μεταβολὴν τῆς B_1 διὰ μεταβολὴν ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδος. ³Αν αὗτη διὰ δοθεῖσαν τιμὴν τῆς x δὲν ἀνταποκρίνηται εἰς τὴν ἐκ τῆς αὐξησεως τῆς νομισματικῆς μονάδος ἀντίστοιχον αὐξησιν τῶν ἔξδων, πρέπει νὰ αὐξηθῇ ἔτερον φορολογικὸν στοιχεῖον.

³Ο τύπος (26) ἔχει τὸν παρωνομαστὴν πάντοτε θετικόν, ἀκόμη καὶ διὰ ἔξαιρετικὰς τιμάς, ως $i=0,10$, $n=0,05$, $C=1000$, $\alpha=2$, $A=200 \times 10^{10}$, ὅστε δλόκληρος δ πρῶτος παράγων τοῦ ἀριθμοῦ εἰνε πάντοτε θετικός. (1) Συνάγομεν ἐντεῦθεν δτι τῆς ὀλικῆς ἀποδόσεως τῆς φορολογίας παραμενούσης σταθερᾶς, αὐξησίς τῆς μέσης ταχύτητος κινήσεως τῶν κεφαλαίων, ἡτις κυρίως ἀντανακλᾷ ἐπὶ τῆς φορολογίας τοῦ ὑπερεισοδήματος συνεπάγεται αὐξησιν τοῦ μέσου φορολογικοῦ συγτελεστοῦ

καταναλώσεως εἰδῶν πρώτης ἀγάγκης εἰς βάρος τῶν πτωχῶν τάξεων, λόγῳ τῆς αὐξήσεως τῆς φορολογικῆς ἀναγωγῆς Ε₀. Ὁμοίως πτῶσις τῆς ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδος, δηλαδὴ αὔξησις τοῦ καὶ ἔχει τὴν αὐτὴν συνέπειαν καὶ ἐπομένως ἐπιβάλλει αὔξησιν τοῦ μέσου φορολογικοῦ συντελεστοῦ καταναλώσεως. Τούναντίον αὔξησις τοῦ συντελεστοῦ φοροπιέσεως η συνεπάγεται ἐλάττωσιν τοῦ μέσου συντελεστοῦ καταναλώσεως εἰς ὅφελος τῶν πτωχῶν τάξεων, ἐνταῦθα δὲ κεῖται ἡ εὐμένεια ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος ἀντὶ τοῦ φόρου τῆς καταναλώσεως, ἐκτὸς τοῦ δτι αὕτη ἐπιτρέπει ἀμεσον καὶ ἀσφαλῆ χρῆσιν τοῦ προσδευτικοῦ συντελεστοῦ, τούθ^ο δπερ θεοῖς ἄλλως δ Barone⁽¹⁾ ἀπὸ ἀπόψεως Πολιτικῆς οἰκονομίας καὶ ἐπὶ τῇ δάσει τῆς ἀξίας (valeur). ἀποδεικνύων δτι οἱ φόροι καταναλώσεως συνεπάγονται διὰ τὸ ἀτομον μείζονα ἀπώλειαν ὥφελειας ἢ δ φόρος τοῦ εἰσοδήματος προκειμένου γὰρ εἰσπραχθῆ πχρὰ τοῦ Κράτους τὸ αὐτὸ ποσὸν ἐκ μέρους τοῦ αὐτοῦ ἀτόμου. Ἐπὶ πλέον δὲν ἐπιτρέπουν τὸν διαφορισμὸν τοῦ εἰσοδήματος, οὔτε ἐπιδεκτικοὶ ἐλαχίστου συντηρήσεως εἰνε, ὡς εἰπομένη ἦδη.

Ἐπειδὴ δὲ δι^ο ὁρισμένας τιμὰς τῶν i, x, n, II, E₀, 6, αὶ f_x καὶ C₀ είνε συναρτήσεις τῶν α καὶ A ὡν αὶ τιμὴν ἔξαρτωνται ἐκ τοῦ τρόπου καὶ δ^ο διαθέτουν τὴν αὐτοτίθηταν εἰσοδημάτων, δηλαδὴ εἰνε ἀπότοκα τῆς Ἐφηρμ. Δημ. Οἰκονομίας, ἐν τῇ θεοῖς τοῦ φόρου, καθίσταται ἀδύνατος δ προσδιορισμὸς τῶν ποσοτήτων f_x καὶ C₀ κατὰ τρίπον ἀπόλυτον, ἀτε ἔξαρτώμενος ἐκ τῆς δργανώσεως τῶν οἰκονομικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν μεθόδων θεοῖς τῶν φόρων. Θὰ ἦτο ἐπομένως προτιμώτερον διὰ τὸν προσδιορισμὸν τῶν ποσοτήτων τούτων γενῆ χρῆσις τῶν α καὶ A εἰλημμένων ἐκ στατιστικῆς ἀλλης χώρας, δόποτε ὡς α θὰ ληφθῆ αὐτὴ ἡ τιμὴ τοῦ α διὰ τὴν ἀλλην χώραν, ἀρκεῖ δη κατανομὴ τῶν εἰσοδημάτων ἐν ταῖς δύο χώραις γὰ εἰκάζηται περίπου δμοία, ὡς A δὲ ἡ τιμὴ τοῦ A τῆς ἀλλης χώρας πολλαπλασιαζομένη ἐπὶ τὸν λόγον τῶν ἔθνων εἰσοδημάτων τῶν δύο χωρῶν, ὡς εἰπομένη ἦδη ἀνωτέρω⁽²⁾. Πάντως δμως ἡ δργάνωσις τῶν ὑπηρεσιῶν

(1) Barone, Studi etc. XVIV, 329, XLV, 73.

(2) Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης, λαμβάνοντες ὡς βάσιν τὰς τιμὰς τοῦ A καὶ α διὰ τὴν Πρωσσίαν εῦρομεν, ὑπολογίζοντες τημηματικῶς κατὰ εἰπόδημα τὰ α καὶ A, ὡς μεγίστας τιμάς διὰ τὴν Ἑλλάδα τῷ 1919, α=1,72 καὶ A=120×10¹⁰ (Ρεδιάδη, Ἡ φορολογ. τῆς καθ. προσόδου ἐν «Πλούτφ», 1919, 327, ὁμ. τοῦ αὐτοῦ Giorn. degli Econ. 1921, I, 35.)

πρέπει νὰ τείνη εἰς τὸ νὰ ἔξυψώσῃ αὐτὰς εἰς τὸ σημεῖον ὥστε παντὸς εἰσοδήματος, δσονδήποτε μικροῦ, ἢ θεοχάσις νὰ είνε ἀσφαλῆς διὰ τῆς καταλλήλου μεθόδου.

Παρατηρητέον ἡδη δτι ἡ τιμὴ τῆς Σ. ἡ ἐντεύθεν συναγομένη, ἡ κατ' ἑκτίμησιν κρινομένη διά τινα χώραν, ἡ ἀντιστοιχοῦσα εἰς τὴν ἐπάρκειαν τῆς Ἐφηρμοσμένης Δημ. Οἰκονομίας παύει νὰ ἀντιπροσωπεύει τὴν κατανάλωσιν εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης ἐπὶ τοσοῦτον ἐφ' δσον ἡ φορολογικὴ ἀναγωγὴ ἀπομακρύνεται τοῦ ἐλαχίστου συντηρήσεως. "Οπως δὲ μὴ ἐπιδιαρύνῃ τὸν πτωχὸν πληθυσμὸν είνε ἀνάγκη δπως δ μέσος φορολογικος συντελεστῆς καταναλώσεως ἐκ καταταμῆ εἰς πλείστους ἀλλους εἰδικωτέρους ἐπὶ τῶν διαφέρων εἰδῶν καταναλώσεως ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητος τῆς ἀνάγκης ἢν ταῦτα ἔξυπηρετούν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

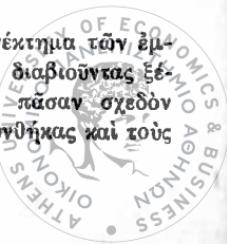
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ

"Αντικείμενον τῆς δημοσιονομικῆς ταύτης δράσεως είνε, ὡς εἴπομεν ἡδη, αἱ ἀντικειμενικαὶ τοῦ ἀνθρώπου ἀνάγκαι, ὑποκείμενον δὲ αὐτῆς πᾶν ἐν τῷ Κράτει διαβιοῦ ἄτομον⁽¹⁾, τὸ δποῖον διὰ τὴν ἔξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν του τούτων χρησιμοποιεῖ διάφορα ἀναλώσιμα εἰδῆ. Ἡ μελέτη ἐπομένως τῶν φέρων καταναλώσεως συνδέεται στενότατα πρὸς τὴν σπουδὴν τῶν ἀνθρωπίνων τούτων ἀναγκῶν, αἵτινες ὡς ἐκ τοῦ ἔξαιρετεικῶς ὑποκειμενικοῦ χαρχετῆρος των ἐμφανίζουσιν ἐν ἑαυταῖς κυριαρχοῦσαν μᾶλλον τὴν ἀρχὴν τῆς ἴσσοτητος τῶν θυσιῶν. Ἐπειδὴ δὲ ὡς κριτήριον τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν λαμβάνεται ἡ κατανάλωσις ἢν τὸ ἄτομον κάμνει, μέτρον δηλαδὴ αὐτῶν, ἡ μελέτη τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν γίνεται διὰ τῆς μελέτης τῶν ἀντιστοίχων καταναλώσεων. Καὶ ἡ φορολογία τότε ἐπιτιθεμένη ἐπὶ τῆς καταναλώσεως ὡς μέτρου τῶν

---

(1) Τὸ ἀναφερόμενον ἄλλωτε, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ὡς πλεονέκτημα τῶν ἐμμέσων φόρων ὅτι οὗτοι περιλαμβάνουν καὶ τοὺς ἐν τῷ Κράτει διαβιοῦντας ἔνους, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν τοῦ εἰσοδήματος, ἀπώλεσεν ἡδη πᾶσαν σχεδὸν ἀξίαν, ἀτε τῶν τελευταίων περιλαμβανόντων ἡδη ὑπὸ τινας συγκήκας καὶ τοὺς ἔνεσσος.

άνθρωπίγων ἀναγκῶν, αἵτινες εἶνε τεκμήριον τοῦ εἰσοδήματος, θὰ καθιστῶσι ἀδύνατον δπως τὸν φόρον διαφεύγουν τὰ μικρὰ εἰσοδήματα ὧν οἱ κάτοχοι εἰνε ἀδύνατον νὰ διαφέύγουν τὴν πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν τούτων. Ἐπομένως, ἐνῷ αἱ ἀνθρώπινοι ἀνάγκαι, τεκμήριον τοῦ εἰσοδήματος, ἐκλέγονται ως ἀντικείμενον τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως, πράγματι αὗται ἀποτελοῦν ἔμμεσον ἀντικείμενον, καθίσταται δὲ ἡ κατανάλωσις οὕτω ἀμμεσον ἀντικείμενον τῆς δημοσιονομικῆς ταύτης δράσεως. Ἀντὶ ἐπομένως νὰ ἔκτιμήσωμεν τὸ εἰσόδημα, τοῦθ' ὅπερ εἶναι ἀδύνατον προκειμένου περὶ μικρῶν εἰσοδημάτων, ώς εἰδομεν, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔκτιμήσωμεν τὰς ἀνάγκας, καὶ πρὸς τοῦτο ἔκτιμῶμεν τὴν ἀξίαν τῶν εἰδῶν κατανάλωσεως, ἀτινα χρησιμεύουν ώς μέτρον αὐτῆς, τούλαχιστον διὰ τὰς πρώτας ἀνάγκας.

Οπως δημως ἀνθρωπίνη ἀνάγκη δυνηθῇ νὰ ἀποτελέσῃ μέτρον τοῦ εἰσοδήματος πρέπει νὰ ἔχῃ τὸν χαρακτήρα λον τῆς γενικότητος, ἀναφερομένη εἰς τὸν μέσον ἀνθρώπων τοῦ Quetelet(¹), τὸν πλήρη ἀνθρωπὸν, διότι ἀνάγκαι μὴ ἀναφερόμεναι εἰς αὐτὸν δύνανται νὰ ἀποτελέσουν μέτρον τοῦ εἰσοδήματος μόνον τοῦ πλημμελοῦς ἀνθρώπου, φύσει ἡ θέσει, τοῦ δὲ τοιούτου ἀνθρώπου, τοῦ νηπίου, τοῦ γέροντος, τοῦ τυφλοῦ, τὸ εἰσόδημα πάντως δὲν δύναται ν' ἀποτελέσῃ φορολογικὸν ἀντικείμενον καθόσον οὕτοι ἔχουσιν ἀνάγκην μᾶλλον τῆς διηθείας τῆς κοινωνίας, ἥτις ἀποτελεῖται ἀπὸ πλήρεις μέσους ἀνθρώπων, σύμφωνα πρὸς τὴν ἀριστοτέλειαν θεωρίαν τῆς μεσότητος, εἰς δὲ τῶν σκοπῶν τοῦ συγχρόνου Κράτους τῆς Δημοσίου Οἰκονομίας εἶναι καὶ ἡ διοικήσις τῶν πλημμελῶν ἀνθρώπων (συντάξεις γερόντων κλπ.) Σον τοῦ ἀπαραίτητον τῆς πληρώσεως αὐτῆς, στοιχεῖον δὲ τούτου εἶνε ἡ περιοδικότης τῆς ἐμφανίσεως τῆς ἀνάγκης. Ἐν τοῦ ἀνάγκη τις ἐμφανιζομένη θεραπεύηται ἐφ' ἀπαξ, δὲν δύναται αὕτη, μὴ ἐμφανιζομένη διότι μορφὴν περιοδικήν, νὰ ἀποτελέσῃ μέτρον τοῦ εἰσοδήματος, καθόσον τοῦτο ἐμφανίζεται περιοδικῶς, 30ν) τῆς ἰδιογενείας, ἵνα μὴ συγχέωνται αἱ ἀνάγκαι, ἀλλ' οὖσαι δικκεκριμέναι ἐπιτρέπουν τὴν παρακολούθησιν αὐτῶν εἰς τὰ μέσα τῆς θεραπείας των, ἀτινα οὕτω καθίστανται φανερά.

Καὶ ἐπειδὴ κριτήριον τῶν ἀναγκῶν εἶναι τὰ διαφορα ἡδη ἀτινα χρησιμοποιεῖ δ ἀνθρώποις πρὸς θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν τούτων ἔκτιμησιν τοῦ διαφεύγοντος τὴν δεῖχτιασιν μικροῦ εἰσοδήματος, πρέπει

(1) Quetelet, Physique sociale, 1867.

καὶ ταῦτα δπως διηθοῦν νὰ ἀποτελέσουν μέτρον τοῦ εἰσοδήματος νὰ ἔχουν ἐπίσης τὸν αὐτὸν τριπλοῦν χαρακτῆρα. Οὗτω τὰ φάρμακα, ἡ τροφὴ τῶν νηπίων, δὲν δύνανται νὰ ἀποτελέσουν τοιχύτα εἰδη, ἃ τε ὑναφερόμενα εἰς τὸν πλημμελῆ ἀνθρώπον, ἡ δὲ περιοδικότης ἐπιδάλλει δπως τὰ εἰδη ταῦτα εἶνε τοιχύτα ὥστε ἡ θεραπεία τῶν ἀναγκῶν νὰ ἐπέρχηται διὰ τῆς καταναλώσεώς των, δηλαδὴ νὰ εἶνε ἀναλώσιμα. Ἐξ ἄλλου δ χαρακτήρα τῆς ἰδιογενείας διευκολύνει τὴν παρακολούθησιν τοῦ εἰδούς εἰς τὴν παραγωγὴν του, πρὸς ἣν ἀναφέρεται ἡ φορολογία τῆς καταναλώσεως. Οὗτω ἐκ τῶν ἀναλωσίμων εἰδῶν δ ἀήρ, τὸ ἥλιακὸν φῶς, ἐφόσον κρίνεται ἀναλώσιμον δὲν δύνανται νὰ ἀποτελέσουν ἀντικείμενον τοιαύτης φορολογίας, οὕτε τὰ κλειδοκύμβαλα καὶ τὰ αὐτοκίνητα καὶ τὰ καλλιτεχνικὰ εἰδη, στερούμενα τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἀναλόγου πρὸς τὴν παραγωγὴν τοῦ εἰσοδήματος περιοδικότητος καὶ τῆς γενικότητος κατὰ τρόπον ἀσφαλῆ⁽¹⁾.

Καίτοι δὲ αἱ ἀνθρώπιναι ἀνάγκαι ἔχουν πρωτίστως ὑποκειμενικὸν χαρακτῆρα ἐν τούτοις ἀπὸ ἀπόψεως σπουδαιότητος δύνανται κατὰ γενικῶς ἀνεγνωρισμένον λόγον νὰ διακριθῶσιν εἰς πρώτης ἀνάγκης, αἴτινες ἔχουσιν ἀναπόδραστον ὑποχρέωσιν ἴκανοποιήσεως χάριν τῆς συντηρήσεως εἰς τὴν ζωὴν καὶ ἀλλαζ ἥττονος σημασίας. Καὶ τὰ εἰδη συγεπῶς δι' ὧν θεραπεύει τὰς ἀνάγκας του ταύτας δ ἀνθρώπος ἀποκτῶσι ἀντίστοιχον σπουδαιότητα, οὕτως ὥστε θὰ εἶνε ἀρκετὸν κατὰ προσέγγισιν τὸν δικαιόδοτον σπουδαιότητος τῆς ἀνάγκης νὰ κρίνωμεν ἐξ ἐκείνου τοῦ εἰδούς καταναλώσεως.

Καίτοι ἡ ἐκτίμησις τῆς ἀξίας τῶν ἀνθρώπινων ἀναγκῶν ἐν λεπτομερεῖ καὶ ἐπομένως καὶ τῶν εἰδῶν καταναλώσεως εἶνε δυσχερεστάτη, ὅπὸ γενικὴν μορφὴν κρίνοντες αὐτὰ δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν δτι τὰ εἰδη καταναλώσεως ἔχουν διετὴν ἀξίαν. Ἡ μία ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἴκανότητος ἦν ἐν ἔχυτῷ ἐνέχει ἕκαστον εἰδος καταναλώσεως πρὸς θεραπείαν ἀνθρωπίνης τινὸς ἀνάγκης, ταύτην δονομάζω ἀπόλυτον ἢ στατικὴν ἀξίαν, ἡ ἑτέρη ἐκ τοῦ δικαιοδοτού τοῦ ἐπείγοντος τῆς ἀνάγκης ἦν ἔχει δ ἀνθρώπος τοῦ εἰδούς τούτου καταναλώσεως διὰ τὴν ζωὴν του, ταύτην δονομάζω δυναμικὴν ἀξίαν. Ἡ πρώτη ἐπιτρέπει τὴν

(1) Ἔν τούτοις ἔνιστε συγχέονται τὰ εἰδη ταῦτα πρὸς τὰ ἀναλώσιμα (Flora, ἔ. ἀ.) καίτοι κυρίως ἀποτελοῦν ἀργοῦντα ἡ βραδέως κινούμενα κεφάλαια, κατὰ δὲ τὴν περίπτωσιν καλλιτεχνικῶν τινῶν ἀντικείμενων ἔνιστε καὶ ὑπερισόδημα.

κατάταξιν τῶν εἰδῶν καταναλώσεως θυμονομικῶς, ἢ δευτέρᾳ χρησιμέψεις ὡς μέτρον τῆς σπουδαιότητος ἢν ἔκαστον τούτων ἔχει διὰ τὴν συντήρησιν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Προφανῶς ἐπομένως οὕτε τὸ δάρος, οὕτε ἡ τιμὴ τῶν εἰδῶν καταναλώσεως δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς γνώμων τῆς ἀληθιοῦς αὐτῶν ἀξίας, οὕτε καὶ συντελεστῆς ἀναλογικὸς αὐθικρέτως ἐπ’ αὐτῶν νὰ τεθῇ, καθόσαν ὡς μόνον κριτήριον τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως πρέπει νὰ ληφθῇ ἡ σπουδαιότης τῆς ἀνάγκης ἢν ἔκαστον εἶδος ἕκανοποιεῖ, ἵνα οὕτω πράγματι φορολογήται τὸ εἰσόδημα διπερ διατίθεται διὰ τὰς ἀπαραίτητους ταύτας ἀνάγκας ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητός των⁽¹⁾.

Προκειμένου ἥδη περὶ τῆς ἀπολύτου ἀξίας τῶν εἰδῶν καταναλώσεως παρατηρητέον διεισδύεται συντελεῖται διὰ τῆς διατήρησις τοῦ εἶδους ἐν τῇ ζωῇ συντελεῖται διὰ τῆς διατηρήσεως τῆς ζωῆς καύσεως (37°) ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ δργανισμῷ, ἢτις πάλιν ἐπιβάλλει πρῶτον μὲν ἀνανέωσιν τῆς καυσίμου ὅλης, ὡς εἰς πᾶσαν θερμομηχανῆν, δεύτερον δὲ ἔξασφάλισιν τῆς θερμοκρασίας ἐκ τῆς ἐκπομπῆς θερμότητος, λόγῳ τῆς ἐπηρείας τοῦ εἰς κατώτερον διαθέτοντος διατελούντος περιβάλλοντος. Ἡ σπουδαιοτέρως ἐπομένως ἀνάγκη τοῦ ἀνθρωπίνου δργανισμοῦ είνει ἡ τροφή, ἢ δὲ ἔξασφάλισις τῆς παραγομένης θερμότητος γίνεται διὰ τοῦ ἴματισμοῦ, προφυλάττοντος ἀπ’ εὐθείας ἐκ τῆς ἔξωτερικῆς ἐπηρείας καὶ τῆς στεγάσεως δημιουργούσης ἀναλόγου θερμοκρασίας περιβάλλοντος, ὡς ἐπίσης καὶ τῆς θερμάνσεως, συμπληρούσης τὸ ἔργον τῆς στεγάσεως. Αἱ ἀνάγκαι αὗται δύνανται νὰ κληθῶσι φυσιολογικαὶ ἀνάγκαι τοῦ ἀτόμου. Ἡ ἀπόλυτος ἀξία δυων τῶν εἰδῶν ἔκεινων καταναλώσεως διτιναὶ θερμαπένουν τὰς ἀνάγκας ταύτας δύναται, νομίζω, νὰ μετρηθῇ εἰς θερμίδας (calories), τοιχύτη δὲ προσπάθεια ἔχει γείνει καὶ ἔλλοτε δπως τὸ σύστημα τῶν ἐμμέσων λεγομένων φόρων στηριχθῇ ἐπὶ τῆς ἐκτιμήσεως ταύτης. Οὕτω ἡ ἀξία ἔκαστου εἶδους τροφῆς ἔξαρταται ἐκ τῆς ποσότητος τοῦ περιεχομένου ἐν αὐτῇ ἀξώτου⁽²⁾, διπερ ἀντιστοιχεῖ εἰς ὡρισμένην ποσότητα θερμίδων παριστάσων, ὡς γνωστόν, μηχανικὸν ἔργον, τὸ μηχανικὸν ισοδύναμον τῆς θερμότητος (équivalent calorifique) ὡς ἀπέδειξεν δ Mayer⁽³⁾ καὶ ισού-

(1) Ό Σωκράτης κατιάσσει τὰς ἀνθρωπίνας δνάγκας κατὰ σπουδαιότητας ὡς ἔξης : «Πρώτη γε καὶ μεγίστη τῶν ζρειῶν ἡ τῆς τροφῆς παρασκευὴ... δευτέρα δὲ οἰκήσισσις, τρίτη δὲ ἐσθῆτος καὶ τῶν τοιούτων» (Πλ. Πολ. B. XI).

(2) Rubner, Die Gesetze des Energieverbrauchs bei der Ernährung, 1902.

(3) Jäger, Theoretische Physik, II, 108.

μενον πρὸς 427 χγμ. Ἡ ἀπόλυτος ἀξία τοῦ ἴματισμοῦ παρομοίως θὰ ἡδύνατο νὰ ἔκτιμηθῇ ἐκ τῆς ἀγωγιμότητος ἐνὸς ἑκάστου εἶδους, τῆς στεγάσεως διμοίως ἐκ τῆς παρεχομένης αὐξήσεως θερμοκρασίας ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς θερμοκρασίας, τῆς θερμάνσεως ἐκ τῶν ἀποδιδομένων παρ' ἑκάστης θερμαντικῆς ὅλης θερμόθων καὶ οὕτω καθεῖται. Ἡ ἔργασία αὗτη ἀποτελεῖ ἀντικείμενον φυσικῶν ἔργων ὃν τινες ἔχουσιν ἥδη ἐπιχειροθῆ, ἀπαραίτητων καὶ μεγίστης σημασίας διὰ τὴν ἔκτιμησιν τῆς ἀπολύτου ἀξίας ἐνὸς ἑκάστου εἶδους καταναλώσεως (¹). Ἀποτέλεσμα τῶν ἔργασιῶν τούτων θὰ εἴνε ἡ ἔκτιμησις τῆς ἀξίας ταύτης εἰς μηχανικὸν ἔργον.

Παρεκτὸς διμως τῶν φυσιολογικῶν τούτων ἀναγκῶν δὲ ἀνθρωπος ἔχει καὶ κοινωνικὰς ἀνάγκας αἵτινες εἴνει συνέπειαι τῆς ἐν κοινωνίᾳ διαβιώσεως αὐτοῦ καὶ ἀφορῶσιν κυρίως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἵκανότητός του πρὸς ἀπόκτησιν εἰσοδήματος. Ἡ ἐν κοινωνίᾳ διαβίωσις τοῦ ἀνθρώπου διευκολύνει τὴν παραγωγὴν ἔργου διὰ τῆς κατανομῆς τοῦ ἔργου, κατὰ Πλάτωνα (²), πρὸς παραγωγὴν καὶ ἀνταλλαγὴν προϊόντων. Ἀποσκοπεῖ ἐπομένως εἰς τὴν διευκόλυνσιν τῆς ἔργασίας, μέτρον δὲ ἀντῆς πρέπει νὰ λαμβάνηται ἡ παρεχομένη παρ' ἑκάστου εἶδους καταναλώσεως εὐχέρεια πρός παραγωγὴν εἰσοδήματος ἢτις ἔκτιμαται ἐκ τῆς αὐξήσεως τῆς φυσικῆς τοῦ ἀτόμου ἵκανότητος πρὸς παραγωγὴν ἔργασίας διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν γγώσεων αὐτοῦ (ὑποθετικὸν κεφάλαιον) καὶ τῆς διαχθέσεως τῶν ἔργασίμων ὠρῶν ὥστε γὰ ἀνταποκρίνωνται πρὸς τὸ ἐκ τῆς ὥρας τῆς ἡμέρας φῶς (κίνησις ὑποθετικοῦ κεφαλαίου). Ἐντεῦθεν ἡ ἀνάγκη ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀσκήσεώς τυνος, ὡς ἐπίσης καὶ φωτισμοῦ. Τῶν εἰδῶν καταναλώσεως ἀτινα πρὸς τοῦτο χρησιμοποιούμενται καὶ ἀπόλυτος ἀξία δύναται διμοίως νὰ ἔκτιμηθῇ εἰς ἔργον, τόσον τοῦ φωτισμοῦ ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν ἔργασίμων ὠρῶν, ὡς ἡ ἀπόδοσις δύναται νὰ ἔκτιμηθῇ εἰς μηχανικὸν ἔργον, εἰς ἀριθμὸν, δπως καὶ τῶν εἰδῶν ἐκπαιδεύσεως, ἐκ συγκρίσεως ἵσως στατιστικῆς τῶν ἀποδιδομένων εἰσοδημάτων παρὰ προσώπων ἀπαιδεύτων καὶ μή, διατελούντων διμως ὅπδε πᾶσκαν ἄλλην ἐποψίν ὅπδε τὰς κύτας συγθήκας.

Μεταξὺ τῶν εἰδῶν καταναλώσεως πρέπει νὰ ἀπαριθμηθοῦν οὐ μόνον δια εἰδῆ παρέχει ἡ ἰδιωτικὴ οἰκονομία, ἀλλὰ καὶ αἱ ὑπηρεσίαι

(1) Rubner, Kraft und Stoff in Haushalt, der Natur, 77.

(2) Πλάτ. Πολ. Γ'. VIII καὶ ἐφ.

άς παρέχει ως έκμεταλλευτής κοινής ώφελείς επιχειρήσεων τὸ Κράτος. Τοικύτα δ' εἰναι τὰ ταχυδρομεῖα, οἱ σιδηρόδρομοι, τηλέφωνα, ένκέριος συγκοινωνία, έκμεταλλευτικὲς ἵκματικῶν ὑδάτων, δρυχείων, λιμῶν αλπ. Εἶνε δὲ δύνατὸν νὰ εὑρεθῇ μέθοδος στατιστικὴ προσδιορισμοῦ τῆς σπουδαιότητος αὐτῶν καὶ τῆς τεξινομήσεώς των, ἐξ οὗ προκύψῃ δ' ἀνάλογος φόρος καταναλώσεως⁽¹⁾.

Τέλος θὰ δηδυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν ἔτεραν τινὰ τάξιν ἀναγκῶν, τῶν ψυχαγωγικῶν, αἵτινες θεραπεύονται δι' εἰδῶν καταναλώσεως ἀτινα δὲν εἰναι μὲν ἀπ' εὐθείας χρήσιμα διὰ τὴν ζωήν, ἀλλ' εἰς τὴν χρῆσιν τῶν δποίων δ ἀνθρωπος ἔχει ἐπὶ τοσοῦτον ἔξοικειωθῆ ὥστε αὐτη νὰ δύναται νὰ θεωρηθῇ ως ἀποτελοῦσαν αἰξήσιν ἔργου, ιδίως λόγῳ τῆς διεγέρσεως τῶν νεύρων ἢν προκαλοῦν (καπνός, οἰνοπνευματώδη ποτά). Καὶ τούτων ἡ εἰς μηχανικὸν ἔργον ἐκτίμησις δύναται νὰ κριθῇ στατιστικῶς διὰ τῆς παρατηρήσεως τῆς ἀποδόσεως ἀτέμων ἀτινα χρησιμοποιοῦν τὰ εἰδή ταῦτα καὶ ἐκείνης ἢν ἀπέδωκαν ἀφοῦ ἔπαυσαν ποιούμενα χρῆσιν αὐτῶν.

Ἐννοεῖται οὕτε ἡ ἀνωτέρω εἰς τάξεις διάκρισις τῶν εἰδῶν καταναλώσεων ως ἔξετέθη, οὕτε ἡ μέθοδος τῆς ἐκτίμησεως τῆς ἀπολύτου αὐτῶν ἀξίας εἰναι ἀνεπιδεκτος ἀντιρρήσεων, δύναται δὲ προφανῶς νὰ γείνῃ χρῆσις ἔτερχς διαιρέσεως καὶ μεθόδου ἐκτίμησεως. Ἐπίσης καὶ ἄλλαι ἀνάγκαι ἀναλόγως τῆς κοινωνικῆς δργανώσεως, ως π.χ. ἡ τῆς ἴατρικῆς περιθάλψεως αλπ. θὰ δηδύναντο νὰ ληφθῶσιν δπ' ὅψιν ἀναλόγως τοῦ διαθμοῦ τῆς κοινωνικῆς προνοίας ἐν ἐκάστῃ χώρᾳ. Ἐκείνο διιώς δπερ πάντως εἰνε ἀπαραίτητον εἰνε δπως ἡ ἀπόλυτες ἀξία ἐκάστου εἰδούς καταναλώσεως κρίνηται ἀναλόγως τοῦ ἔργου δπερ τοῦτο ἀποδίδει, οὕτως ὥστε παντὸς ἀναλωσίμου εἰδούς ἡ ἀπόλυτος ἀξία νὰ ἐκφράζηται δι' ἐνδες ἀριθμοῦ, ἔστω τοῦ ω.

Οὕτω εἰνε γνωστὸν δτι τὰ εἰσερχόμενα εἰς τὸν ἀνθρώπινον δργανισμὸν σιτία διὰ τὴν θρέψιν του ἐμπεριέχουν δργανικὰς μὲν οὐσίας κυρίως λεύκωμα καὶ συγγενεῖς οὐσίας, λυπαρὰς οὐσίας καὶ διδατάνθρακας, ἀνοργάνους δὲ κυρίως ὑδωρ καὶ ἄλλας. Ἐπὶ τῇ δάσει τοῦ νόμου τῆς ἰσοδιναγμίας τῷ Rubner, δύναται νὰ γείνῃ δ ὑπολογισμὸς

(1) Κακᾶς θεωροῦνται αἱ ἐκ τῶν πηγῶν τούτων πρόσοδοι ως ἴδιαιτερα ἔσοδα, τέλη δηλαδὴ καὶ δικαιώματα, ἐνῷ ἀποτελοῦν προφανῶς φόρον καταναλώσεως. Παρομοίως κακῶς δινομάζονται τέλη ἐπὶ τῶν διδατικῶν βιβλίων, ἐνῷ πράγματι ἀποτελοῦν φόρον καταναλώσεως αὐτῶν, ως ἐπίσης καὶ τὰ λεγόμενα ἐκπαιδευτικὰ τέλη αλπ.

κατόπιν χημικής έρεύνης καὶ ἐπὶ τῇ δάσει τῆς γνωστῆς σχέσεως τῆς Φυσιολογίας, καθ' ἥν 1 γραμμ. λευκώματος ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι παράγει 4,1 θερμίδας, 1 γρ. λίπους 9,3 θερμίδας καὶ 1 γρ. διδαχανθράκων 4,1 θερμίδας τῆς ἀπολύτου ἀξίας ἑκάστης τροφῆς, τοιαῦται δὲ ἐργασίαι ἔχουσιν ἥδη συντελεσθῆ, ἀπολήγουσαι εἰς ἔκφρασιν τοῦ ἔργου ἐκ τῶν ἀντιστοίχων θερμίδων ἑκάστης τροφῆς ἐπὶ τῇ δάσει τῆς λεγομένης σχέσεως τοῦ Atwater, θὰ γράψωντο δὲ νὰ συλλεχθῶσι παρόμοιαι πληροφορίαι σχετικῶς πρὸς πᾶν ἐκτὸς τῆς τροφῆς ἀναλώσιμον εἶδος.

Ἡ σχετικὴ ἥδη ἀξία ἑκάστου εἰδούς καταναλώσεως ἔξαρτᾶται ὡς εἴπομεν, ἐκ τῆς χρήσεως ἥν ποιεῖται αὐτοῦ δὲ ἀνθρωπος. Θὰ ἐλέγομεν δτὶ διὰ τὸν ἀνθρωπὸν δστις ἔχει ἀνάγκην συνεχοῦς ἀνανεώσεως καὶ ινήσεως ἐν τῷ δργανισμῷ του, ἥ μὲν ἀπόλυτος ἀξία ἔχει χρητῆρα στατικὸν, ἥ δὲ σχετική, δυναμικόν.

Πρόγματι ἡ λῆψις τροφῆς πρέπει νὰ γίνεται κατὰ περιόδους χρονικάς, ἕστω δωδεκαώρου, αἱ δὲ ἔξωτερικαὶ μεταδολαὶ τῆς θερμοκρασίας τοῦ περιθάλλοντος ἔχουν διερκὴ περίσσον, μίαν ἡμερήσιαν, τὴν τῆς διαδοχῆς νυκτὸς καὶ ημέρας, καὶ ἐτέραν ἡμιενιαυσίαν, τὴν τῆς διαδοχῆς τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θερινοῦ, καὶ οὕτω καθεξῆς. Δυνάμεθα νὰ λάθωμεν μίαν τούτων ὡς μονάδα χρονικήν, ἕστω τὴν ἡμερήσιαν, δπότε καὶ ἡ ταξινόμησις τῶν εἰδῶν καταναλώσεως κατὰ σπουδαιότητα θὰ ἀντικριστήται εἰς τὴν ἀνάγκην ἥν δὲ δργανισμὸς κέκτηται φυσιολογικῶς καὶ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς χρονικὰς περιόδους ἀφομοιώσεως πάντων ἐκείνων τῶν στοιχείων ὃν οὕτος ἔχει ἀνάγκην.

Ὕποθέσωμεν ἥδη δτὶ πρὸς ταὶ γηὴν δὲ ἀνθρωπος ἔχει κορέσσει πάσης αἵτοι τὰς ἀνάγκας. Μετὰ πάροδον τῆς πρώτης μονάδος χρόνου τὸ ἀτομον θὰ ἔχει ἀνάγκην ποσοῦ ἀναλωσίμου εἰδούς ω. Ἐὰν ἡ ἀνάγκη αὕτη δὲν ἐκορέσθη κατὰ τὴν πρώτην μονάδα χρόνου, τότε τὸ ἀτομον τοῦτο κατὰ τὴν δευτέραν μονάδα χρόνου θὰ ἔχῃ ἀνάγκην οὐ μόνον τῆς κατὰ τὴν δευτέραν μονάδα χρόνου διπλασίας ποσότητας ω, δηλαδὴ τῆς Σω, ἀλλὰ καὶ ἐκείνης ἥν εἰχεν ἀνάγκην κατὰ τὴν πρώτην μονάδα χρόνου. Καθ' ὅμοιοιν ἐπομένως συλλογισμόν, ὡς προκειμένου περὶ τῆς δυνατικῆς ἀξίας τῶν ἀγαθῶν ἐν γένει (Μέρος Β. Κεφ. Α'), ἡ ἀξία τῆς συνολικῆς καταναλώσεως, οὐχ! πλέον ἡ ἀξία ἥν ἐνέχει τὸ εἰδῶς ἐκεῖτῷ, ἀλλ' ἐκείνη ἥτις χρειάζεται διὰ τὸν ἀνθρωπὸν, θὰ γίνεται πρὸς

τὸ ἁμβαδὸν τοῦ ἀντιστοίχου τριγώνου, ἥτοι ίση πρὸς $\frac{1}{2}$ ωτῶν. Ἐὰν ἥδη

	Είδος καταναλώσεως	Άριθμός θερμίδων	*Έργον (χγμ) ('Απόλ. άξια) ω	Συχνότης τ	Σπουδαιότης (σχετική άξια) $\rho = \frac{\omega t}{2}$
	<i>Τροφαί</i>				
	"Αρτος			365	.....α.....
	Κρέας βόειν χοιριον			384	.....β.....
	λιπος			170	.....γ.....
	δσπρια			184	.....δ.....
	.....			184	.....ε.....
	<i>Ιματισμός</i>				
	Βαμβακερά			360	.....ζ.....
	Μάλλινα			180	.....η.....
	—				
	—				
	<i>Στέγασης</i>				
	Κλινοσκεπάσμιτα			380	.....θ.....
	—				.....ι.....
	—				
	<i>Θέρμανσης</i>				
	ξυλάνθρωκες			120	.....κ.....
	γαϊάνθρωκες			120	.....λ.....
	<i>Φωτισμός</i>				
	πετρέλαιον			360	.....μ.....
	άερισφως			360	.....ν.....
	έλαιον			360	.....
	—				
	<i>Έκπαίδευσης</i>				
	Βιβλ. Στοιχ.			360	.....
	» τεχνικά			120	.....
	γραφική ζλη				.....
	—				
	<i>Καπνός</i>			360	.....
	—				
	<i>Oινοπν. ποτά</i>			360	
	—				

άντι τοῦ χρόνου εἰσαγάγωμεν τὴν ταχύτητα διαδοχῆς ἀναχορηγίας τινάρισκομεν δτι ή σχετική ἀξία ρ τοῦ εἰδους καταναλώσεως ἐκφράζεται διὰ τῆς κινητικῆς αὐτοῦ ἐνεργείας

$$\rho = \frac{1}{2} \omega t^2$$

Οὕτω ή σχετική, η δυναμική ἀξία η ἄλλως ή σπουδαιότης, δηλαδὴ τὸ φυσιολογικὸν ἔργον ἐνδὲ ἐκάστου εἰδους καταναλώσεως ἔχει δυναμικὴν μορφὴν ἵσου μένην πρόστιην κινητικὴν ἐνέργειαν αντοῦ. Ή σπουδαιότης δηλαδὴ εἰδους τινὸς καταναλώσεως δὲν ἀποτελεῖται μόνον ἐκ τῆς ἀπολύτου ἀξίας ἢν τοῦτο ἐνέχει, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ταχύτητος μεθ' ἣς τοῦτο κινεῖται ἐν τῷ καταναλώσει⁽¹⁾). Ή ἐκφρασις αὗτη ἀποτελεῖ ἐνδεικτικήν συνάρτησιν ὀφελιμότητος (fonction indice d'opéralimité) τοῦ εἰδους καταναλώσεως, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διπολίας ἀντι τῆς ἀξίας τῶν εἰδῶν καταναλώσεως δυνάμενον νὰ πραγματευθῶμεν τὴν ἐπιβολὴν τοῦ φόρου καταναλώσεως ὡς προκειμένου περὶ τοῦ εἰσοδήματος, ἔχοντες πάντοτε ὡς δῆγμὸν τὴν ἀρχὴν τῆς ισότητος τῶν θυσιῶν. Οὕτω θὰ δυνάμεθα νὰ καταρτίσωμεν πίνακα κατ² εἰδος καταναλώσεως.

Ἐν κύτῳ τὰ διάφορα εἰδη καταναλώσεως δύνανται νὰ καταταγῶσι βαθμονομικῶς κατὰ σπουδαιότητα ήτις ἐπιτρέπει πραγματικὴν ταξινόμησιν αὐτῶν, ἀντι τῆς συνήθους ἀσφάστου ταξινομήσεώς των εἰς εἰδὴ πρώτης ἀνάγκης (ἄρτος, ἀλαχιστού, γεννητῆς καταναλώσεως ἀλλ' οὐχὶ ἀπαραίτητου διὰ τὴν ζωὴν (ζάχαρις, κλπ.) καὶ πολυτελείας (ἀφρώδεις οἶνος, ἀρώματα κλπ.))⁽²⁾.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Η ΕΝΑΣΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΕΩΣ

Τῶν φόρων καταναλώσεως ἐπιβληθέντων εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος δν διαφεύγουν τὰ μικρὰ εἰσοδήματα, εἶνε φανερὸν δτι καὶ η ἐνάσκησις τῆς δημοσίονομικῆς δράσεως, προκειμένου περὶ τῶν φόρων καταναλώσεως πρέπει νὰ γίνεται κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὥστε η φοροπίεσις νὰ ἀκολουθῇ ἐξελισσομένη σὺν τῇ αὐξήσει τῆς

(1) Η γεννημένη ἀλλοτε παρομοία προστάθεια ἀπέτυχε διότι δὲν ἔληφθη ὅπιν η σπουδαιότης, ἀλλὰ μόνον αἱ ἀποδιδόμεναι θεομίδες.

(2) Flora, Ἑ. ἀ. 489.

καταναλώσεως, τὴν μορφὴν ἣν ἀκολουθεῖ προκειμένου περὶ τοῦ φόρου εἰσοδήματος δν δτῆς καταναλώσεως ἀντικαθίσταξ δταν τοῦτο ἐλαττώται, ἵνα πληρώται ἡ θεμελιώδης ἀρχὴ τῆς Ισότητος τῶν θυσιῶν. Αὕτη εἰνε ἡ πρώτη συνθήκη τῆς φορολογίας καταναλώσεως, δηλαδὴ ἡ τῆς Ισότητος φοροπιέσεως, θὰ ἐπληγροῦτο δὲ δταν δ πκρ' ἐκάστου ἀτόμου ἐπὶ τῆς τιμῆς C τῆς καταταλώσεως κατ' ἔτος ἐκ τοῦ εἰσοδήματος του, ἀνωτέρου τοῦ ε, ἀλλὰ κατωτέρου τοῦ E, πληρωνόμενος φόρος, δστις, ἐὰν φ εἰνε δ εἰς τὴν ἐτησίαν κατανάλωσιν τοῦ ἀεόμου ἀντιστοιχῶν φορολογικὰς συντελεστής, Ισοῦται πρὸς Cφ, ἐξισοῦται πρὸς ἐκείνον δν θὰ ἐπληγρωνεν ἂν ἐφορολογεῖτο ἀμέσως διὰ τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος ἥτοι τὸν fE, δηλαδὴ δταν

$$\varphi C = \varphi' x + \delta \log E = (E - E) \left(\frac{E}{\varepsilon} \right)^{\frac{v^2}{2n}} = \frac{E^{\frac{v^2}{2n} + 1}}{E^{\frac{v^2}{2n}}}$$

δθεν

$$\varphi = \frac{\frac{v^2}{E^{2n}}}{(\alpha + \delta \log E) \varepsilon^{\frac{v^2}{2n}}} = \frac{e^{\left(\frac{v-a}{b} \right) \left(\frac{v^2}{2n} + 1 \right)}}{C \varepsilon^{\frac{v^2}{2n}}} \quad (29)$$

Προκειμένου δμως νὰ ἐξασκηθῇ ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις, ἡ τιμὴ τῆς C εἰνε μὲν γνωστή ἐκ τοῦ (12), ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ συλληφθῇ ἄλλως εἰμὴ μόνον διὰ τῶν καταναλίσκομένων εἰδῶν, ὃν ἐκαστον ἐξυπηρετεῖ ὠρισμένην ἀνθρωπίνην ἀνάγκην.

Πράγματι, τεκμήριον τοῦ μεγέθους τοῦ εἰσοδήματος λαμβάνεται, τούλαχιστον διὰ τὰ μεταξὺ τοῦ ἐλαχίστου συντηρήσεως ε καὶ τῆς φορολογικῆς ἀναγωγῆς Εο περιλαμβανόμενα εἰσοδήματα, ἡ ἀνάγκη ἣν τὸ εἰσόδημα ἐξυπηρετεῖ. Εφ' δσον δύναται τις καταναλίσκων καὶ ἄλλα εἰδη ἐκτὸς τῶν τῆς πρώτης ἀνάγκης νὰ ἴκανοποιεῖ καὶ ἄλλας ἀνάγκας δευτερευούσας, ἐκτὸς τῶν πρωτεουσῶν, πκρέχει τὸ τεκμήριον δτι κατέχει μεῖζον εἰσόδημα ἐκείνου δπερ ἀπαιτεῖται διὰ τὴν πλήρωσιν μόνον τῶν πρώτων ἀναγκῶν. Καὶ ἐπομένως ἐκ τοῦ δαθμοῦ τῆς ἀνάγκης, τῆς σπουδαιότητος ἣν ἔκαστον εἶδος καταναλώσεως κατέχει πρὸς πλήρωσιν ἀνάγκης τινός, δύναται ἐκ τεκμήριου νὰ συγχθῇ τὸ μέγεθος τοῦ εἰσοδήματος τοῦ ἀτόμου δπερ καταναλίσκει τὸ εἶδος τοῦτος καταναλώσεως, οὗτως ὡς τε φορολογία τῆς καταναλώσεως ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητος τοῦ εἶδους τῆς καταναλώσεως θὰ Ισοδυγάμει μὲ φορολογίαν ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τοῦ εἰσοδήματος τοῦ ἀτόμου δπερ

χρησιμοποιεῖται εἰδος τούτο καὶ πληρώνει συνεπῶς τὸν ἐπ' αὐτοῦ φόρον. Τοῦτο θὰ πραγματοποιηθῇ ἀν δ φόρος οὗτος τῆς καταναλώσεως ἐπιβληθῇ οὕτως ὥστε νὰ συνεπάγηται φοροπίεσιν ίσην πρὸς τὴν τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τοῦ εἰσοδήματος.

Τούτων τεθέντων ἔστω ρ ἡ χαρακτηριστικὴ τῆς ἴκανότητος η ἄλλως ἡ σπουδαιότης εἰδούς τινὲς πρὸς πλήρωσιν ἀνάγκης τινός, ὑπολογισθεῖσα κατὰ τὴν ἀνωτέρω θεωρηθεῖσαν μέθοδον (Κεφ. Γ'), φόρος εἰς τὸ εἰδος τοῦτο ἀντιστοιχῶν συντελεστῆς, Ε τὸ εἰσόδημα ἀτόμου τινὸς ἀπερ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸ εἰδος τούτο, καὶ δ συντελεστῆς τοῦ φόρου εἰσοδήματος δ ἀντιστοιχῶν εἰς τὸ εἰσόδημα Ε, συναγόμενος ἐκ τῆς (6). Ἐὰν ἐποτεθῇ δὲ τὸ εἰσόδημα τοῦ ἀτόμου τούτου αὐξάνει κατὰ dE, εἰς τὸ δόποιον ἀντιστοιχεῖ συντελεστῆς f' ηὐδημένος, προρχνῶς τὸ ἀτομον τοῦτο ἀντὶ νὰ αὐξήσῃ τὴν ποσάτητα τοῦ εἰδούς σπουδαιότητος ρ, ητις ἐπήρκει διὰ τὰς ἀνάγκας του προηγουμένως, θὰ δυνηθῇ νὰ αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν καταναλισκομένων εἰδῶν διὰ τῆς προσθέσεως καὶ ἐτέρου εἰδούς καταναλώσεως, αὐξανομένης οὕτω τῆς σπουδαιότητος τῶν παρὸν τοῦ εἰσοδήματος E+dE ἐξυπηρετουμένων ἀναγκῶν, ητις ακθίσταται ρ+dρ καὶ εἰς ἣν θὰ ἀντιστοιχῇ συντελεστῆς φ+dφ. Συμφώνως ἐπομένως πρὸς τὴν συνθήκην τῆς ισότητος τῆς φοροπίεσεως πρέπει νὰ ἔχωμεν ὡς πληρωνόμενογ φόρον

$$(\rho + d\rho)(\varphi + d\varphi) = (E + dE)f' = (E + dE)\left(\frac{(E + dE)}{E}\right)^{\frac{ix}{n}} = \frac{(E + dE)^{\frac{ix}{n}+1}}{E^{\frac{v^2}{2n}}}$$

Σθεν

$$(30) \quad d\varphi = \frac{(E + dE)^{\frac{ix}{n}+1} - \varphi(\rho + d\rho)}{ix} \epsilon^{\frac{ix}{n}} \\ (\rho + d\rho) \epsilon^{\frac{ix}{n}}$$

Ἐὰν δηοτεθῇ δὲ τὸ τεκμήριον μεταξὺ ὡς ἀνω σπουδαιότητος ἀναγκῶν καὶ εἰσοδήματος ἐξικνεῖται μέχρις πλήρους ἀναλογίας, δηότε $\frac{E + dE}{\rho + d\rho} = \zeta$, ἔχομεν ἀμέσως εἰσάγοντες τὴν ζ (ρ+dρ) ἐν τῇ σχέσει (6) ἀντὶ τῆς E+dE, ὡς τιμὴν τοῦ γέου συντελεστοῦ

$$(31) \quad \varphi' = \varphi + d\varphi = \left(\frac{\rho + d\rho}{\zeta}\right)^{\frac{ix}{n}} \zeta^{\frac{ix}{n}+1}$$

“Η ζ αὗτη είνε δ συντελεστής φοροπιέσεως τῶν φόρων καταγχλώσεως.

Τοποθέσωμεν ηδη διὰ τῆς ἔκτεθείσης ἀγωτέρω ἐν σχεδίῳ μεθόδου ή ἄλλης τινὸς, ήδυνήθημεν νὰ ἔκτιμήσωμεν τὴν δυναμικὴν ἀξίαν τῶν διαιφόρων εἰδῶν καταναλώσεως, τὴν σπουδαιότητα δηλαδὴ αὐτῶν, ἀτινα χαρακτηρέως διὰ τῶν γραμμάτων α, β, γ, δ,... καὶ νὰ τὰ κατατάξωμεν κατὰ βιθμὸν σπουδαιότητος ἀρχῆς γινεμένης ἐκ τῶν εἰδῶν τῶν ἔχοντων μείζονα σπουδαιότητα. Ο ἀνθρωπος δπως συντηρηθῇ εἰς τὴν ζωὴν ἔχει ἀνάγκην πλειόνων εἰδῶν, ἀτινα θὰ εἰσάγουν τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν ζωὴν στοιχεῖα. Ἐν μόνον εἰδος δὲν ἐπαρκεῖ καὶ ἐπομένως ὡς εἰδη πρώτης ἀνάγκης ἀπαραίτητα διὰ τὴν ζωὴν διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν δποίων δαπανῆς τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως, εἰνε τὰ ἔχοντα μείζονα διαθμὸν σπουδαιότητος. Τὰ εἰδη ταῦτα ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τῆς φορολογίας τῆς καταναλώσεως οὐ μόνον κατ’εἰδος ἀλλὰ καὶ κατὰ ποσόν. Πράγματι ή φοροπίεσις ήτις κατ’ ἀνάγκην θὰ ἐπιβληθῇ ἐπὶ τοῦ ἐλαχίστου συντηρήσεως, πρέπει νὰ ἀφορᾶ οὐ μόνον ἐν ἀλλ’ ἀπαντὰ τὰ εἰδη ἀτινα εἰνε ἀπαραίτητα διὰ τὴν ζωὴν, λαμβάνουσα ὥρισμένην σχετικῶς τιμήν, καὶ ἐπομένως ἵνα δ φορολογικὸς συγτελεστῆς δστις θὰ ἐπιτεθῇ, ἔχων τὴν ἐλαχίστην τιμὴν, ἐφ’ δλων τῶν εἰδῶν τούτων ὡς συνόλου, κατατμηθῇ ἐφ’ ἑκάστου τούτων εἰς πλειόνας ἀλλους ἰδιαιτέρους, πρέπει νὰ ἔκτιμηθῇ ή τιμὴ τῆς καταναλώσεως δηλαδὴ τὸ ποσόν αὐτῆς.

Ἐκ τῆς Φυσιολογίας, ἀλλὰ καλλίτερον ἐκ τῆς στατιστικῆς δυνάμεθα νὰ εὑρωμεν τὸ ποσὸν δπερ ἐξ ἑκάστου εἰδούς πρώτης ἀνάγκης ἀπαιτεῖται ἀνὰ ἀτομον ἐτησίως, διαιροῦντες τὸν ἀριθμὸν δστις ἐκφράζει διόλκηρον τὴν ἐν τῷ Κράτει κατανάλωσιν τοῦ εἰδούς τούτου διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φυσικῶν προσώπων, δηλαδὴ τοῦ πληθυσμοῦ, ἀφοῦ πάντα τὰ ἀτομα, ἀνεξχρεήτως μεγέθους εἰσοδήματος, δφείλουν νὰ κάμουν χρῆσιν τῶν εἰδῶν τούτων πρώτης ἀνάγκης. Ἀκόμη δὲ καλλίτερον εἰνε νὰ διαιρέσωμεν τὸν ἀριθμὸν τὸν ἐκφράζοντα τὴν ἐτησίαν κατανάλωσιν εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης οὐχὶ διὰ τοῦ πληθυσμοῦ ἀλλὰ διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φορολογικῶν ὑποκειμένων, εἰσαγομένου τότε καὶ τοῦ διαιφορισμοῦ τοῦ εἰσοδήματος διὰ τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως εἰς δ πρέπει νὰ ἀνταποκρίνεται τὸ πηλίκον τοῦτο, τὸ δποίον βεδαίως θὰ εἰναι ἀνώτερον ἐκείνου ἀν ἐλαμβάνοντο ὅπ’ ὅψιν τὰ φυσικὰ πρόσωπα δπότε καὶ τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως θὰ ἡτο μικρότερον, εἰς βάρος ἰδίᾳ τῶν πτωχῶν οἰκογενειαρχῶν⁽¹⁾. Ο φορολογικὸς συντελεστῆς, δρι-

(1) Σημειωτέον ὅτι η μέθοδος αὗτη ἀνάγειαι εἰς τὴν μέθοδον προσδιορισμοῦ

ζόμενος έστω είς 0,005, έπι τοῦ ἐλάχιστου συνηρήσεως, θὰ γίνη ἐκ τῆς (29)

$$(29)' \quad \varphi e = \frac{e^n}{(\alpha + \delta \log e)} = 0,005$$

Ἡ τιμὴ αὐτοῦ καλτοὶ εἶναι γνωσταὶ πᾶσαι αἱ ἐν τῷ τύπῳ (29) ποσότητες καὶ ἐπομένως δύναται νὰ προσδιορισθῇ ἀμέσως, εἶναι ἐν τούτοις ἐπιδεκτικὴ μετατροπῆς ἀναλόγου πρὸς τὰς συνθήκας ὅφ' ἂς ἐν τῇ χώρᾳ διατελοῦν αἱ πτωχαὶ τάξεις, τῶν ἐκπτώσεων ὑπὲρ τῶν πτωχῶν ὅφ' ὥρισμένας συνθήκας, τῆς ἐλαστικότητος τῶν τιμῶν αλπ. Πάντως γίνεται αὕτη ὁριζομένη κατ' ἐκτίμησιν εἶναι βασική, κατανέμεται δὲ εἰς διαφόρους εἰδικοὺς συντελεστὰς μεριζομένη εἰς μέρη ἀνάλογα τῇς ἐτησίας τιμῆς τῆς κατ' ἀτομον ἐξ ἐκάστου εἰδους πρώτης ἀνάγκης καταναλώσεως. Οὕτω θὰ εὑρεθῶσιν οἱ εἰς ἔκαστον εἰδος πρώτης ἀνάγκης α, β καὶ γ ἐπὶ τῆς ἀξίας τῆς μονάδος αὐτοῦ ἀντιστοιχοῦντες συντελεσταῖ. Ἡ ἀνωτέρω θεωρέα συνεπάγεται φορολογικὸν συντελεστὴν οὐχὶ εἰδικὸν κατ' ἀντικείμενον (spécifique), ἀλλὰ κατ' ἀξίαν εἰς χρῆμα (ad valorem)⁽¹⁾.

Ἔποθέσωμεν γίδη δὲτι ἀτόμου τινός. ἔχοντος μόνον τὸ ἐλάχιστον συνηρήσεως ὡς εἰσόδημον, αὐξάνει τὸ εἰσόδημά του τοῦτο κατὰ δE. Τὸ ἀτομον τοῦτο, ὡς εἰπομέν, χρώμενον τῆς ηγεμόνης οὕτω καταναλωτικῆς του ἕκανότητος θὰ προσθέτῃ εἰς τὴν καταναλώσιν του ἐν ἀκόμη εἰδος καταναλώσεως, δπερ πρότερον δὲν ἔχρησιμοποιεῖ, τὸ δ, δπερ ἔρχεται ἀμέσως κατέπιν κατὰ σειρὰν διαθητος ἐν τῷ τύπῳ προσδιοριζόμενον, οἱ προσδιοριζόμενοι συντελεσταὶ τοῦ τύπου (30), παρέχοντος τὴν αὔξησιν θὰ ὑποστῇ δ εἰς τὸ σύνολον τῶν εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης ἀντιστοι-

τοῦ ἐλαχίστου συνηρήσεως κατὰ τὴν λεγομένην συνθετικὴν μέθοδον (πβλ. ἀν. σελ. 74 καὶ ἐφ.), ὁφείλει δὲ τὸ ἐλάχιστον τοῦτο, οὗτοι προσδιοριζόμενοι, νὰ συμπίπτῃ πρὸς τὸ ἐκ τοῦ τύπου (13) συναγόμενον, ἀν οὗτος, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ στατιστικὴ παρατήρησις, εἶναι ἐπαρκεῖς.

(1) Σημειωτέον δια ἡ γενικὴ σήμερον προτίμησίς τοῦ εἰδικοῦ συντελεστοῦ ὄφειλεται εἰς τὰ πλαστὰ τιμολόγια ἀτινα εἰσῆγον οἱ ἔμποροι πρὸς ἀλλασσούς τοῦ εἰσαγωγικοῦ διασμοῦ. Προκευμένου δημος περὶ φόρων καταναλώσεως ἡ τοιαύτη πλαστὴ βεβαίωσις θὰ ἦγεν εἰς δήλωσιν μικροτέρας παραγωγῆς καὶ ἐπομένως ὑπεισοδήματος.

χῶν φορολογικὸς συντελεστὴς φ. = 0,005, συναρτήσει αὐτοῦ τούτου τοῦ φε καὶ τῶν ποσοτήτων i, x, n .

Κατὰ τὴν τρόπον τοῦτον θέλουσι προσδιορισθῆ ὁι φορολογικοὶ συντελεσταὶ πάντων τῶν εἰδῶν καταναλώσεως συντασσομένου εἰδούς δασμολογίου, ἀλλὰ περιλαμβάνοντος οὐ μόνον τοὺς φόρους καταναλώσεως οἰτινες θεσμοῖσινται κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους κατὰ τὴν παραγωγὴν.

Εἶναι προφανὲς ἐκ τοῦ τύπου (30) δτι οἱ δασμολογικοὶ οὗτοι συντελεσταὶ δὲν εἰναι σταθεροὶ, ἀλλ᾽ ἡ ἀξία αὐτῶν πρέπει νὰ μεταβάλληται ἀναλόγως τῆς κατ' ἔτος ἀξίας τῆς νομιμοτειχῆς μογάδος, τῆς ταχύτητος κινήσεως τῶν κεφαλαίων (i), καὶ τοῦ συντελεστοῦ τῆς φοροπιέσεως, διστις οὕτω ἀποκτᾶ σημασίαν καὶ διὰ τοὺς φόρους καταναλώσεως.

Τῆς τοιαύτης ἔργασίας εἰκόνη παρέχει δὲ ἐπόμενος πίναξ, ἐνῷ φαίνεται ἐπὶ συγκεκριμένων παραδειγμάτων δλόκληρος δ^θ τρόπος τῆς ἔργασίας.

Εἶδος καταναλώσεως κατό βαθμὸν σπουδαιότητος φ	Σπουδαιότης κατὰ δυνομή κήρωσίαν φ= $\frac{w^3}{2}$	Απαιτουμένη τοσσότης ἀνόφυσικὸν πρόσωπον εἰς χιλιόγραμμα	Τιμὴ μονάδος εἰς δραχμὰς	Ἐπησία τιμὴ καταναλώσεως καὶ αὐτῆς φυσικὸν πρόσωπον εἰς δρ.	Φορολογικοὶ συντελεσταὶ μὲ βάσιν φ=0,002
α	1000	500 χγρ.	0,80	400	0,0018
β ,	1000	30	5,00	150	0,0001
γ ,	999	20	0,30	6	0,00007
δ ,	985				0,019
ϵ ,	980				0,024
—	—				(¹)
—	—				(¹)
—	—				(¹)
μ	779				(²)
ν	774				(²)
ξ	739				(²)
—	—				
—	—				
σ	698				
τ	697				
υ	692				
—	—				
—	—				
—	—				
$\iota\alpha$	631				
$\iota\beta$	628				
—	—				

Οἱ ὑπὸ ἀριθμὸν 1 συντελεσταὶ πρώτης ἀνάγκης προσδιορίζονται διὰ μερισμοῦ εἰς μέρη ἀνάλογα, οἱ δὲ 2, διὰ τοῦ ὑπού (30), ὑποτιθεμένου π. χ. $dE=200$ δρ. καὶ $e=2000$.

Προφανῶς δ φε αὐξάγει διαρκώς σὺν τῇ προσθήκῃ νέων δε, προστιθεμένων δηλαδὴ εἰς τὴν κατανάλωσίν του νέων εἰδῶν, μέχρις οὐ φθάσωμεν εἰς εἰσόδημα τίσον πρὸς τὴν φορολογικὴν ἀναγωγὴν E_0 , ἀφ' ἣς ἀρχεται διόρος τοῦ εἰσοδήματος. Ή λαμβανομένη τότε τιμὴ τοῦ φοροπιέσεως ἀκολουθούσης καὶ ἐν τῷ φόρῳ τῆς καταναλώσεως τὴν μορφὴν ἔκεινης ἐν τῷ τοῦ εἰσοδήματος μέχρι τῆς φορολογικῆς ἀναγωγῆς, ὡς ἂν ἐφορολογοῦντο τὰ μικρὰ εἰσοδήματα διὰ τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος, ἀποκαθίσταται, λαμβανομένης ὡς μονάδος τοῦ f ἐν τῷ (6) τῆς τιμῆς τοῦ φοροπιέσεως, πλήρης ἔνστης μεταξὺ τῶν δύο φόρων.

Παρατηρητέον δμως ἐπίσης δτι οἱ φόροι καταναλώσεως ἀποδιέποντες εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τῆς ἀποδόσεως ἐκ τῶν δικαιευγόντων τὴν φορολογίαν τοῦ εἰσοδήματος μικρῶν εἰσοδημάτων, διείλουν νὰ ἔχουν ἀπόδοσιν οὐχὶ μείζονα ἔκεινης ἢν θὰ ἀπέδιδον τὰ μικρὰ εἰσοδήματα ἢν ἐφορολογοῦντο διὰ τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος. Ἐπομένως ἡ ἀπόδοσις τῶν φόρων καταναλώσεως ἐν συγάλω πρέπει γὰ τισθαται συμφώνως τῷ τύπῳ (17) πρὸς

$$(17)^{\circ} \quad \Delta = \frac{2^{\frac{i\kappa}{n}} \alpha A}{\left(\frac{i\kappa}{n} - \alpha + 1 \right) E_0^{\frac{i\kappa}{n}}} \left(E_0^{\frac{i\kappa}{n} - \alpha + 1} - e^{\frac{i\kappa}{n} - \alpha + 1} \right)$$

Ἡ σχέσις αὗτη ἔκφραζει τὴν δευτέραν θεμελιώδη συνθήκην τῆς φορολογίας τῆς καταναλώσεως, τὴν τῆς ἀντιστοιχίας τῶν ἀποδόσεων. Διαφοριζομένη ἡ (17) παρέχει τὴν εἰς μεταβολὴν τῆς E_0 ἀντιστοιχοῦσαν $d\Delta$,

$$d\Delta = \frac{2^{\frac{i\kappa}{n}} \alpha A}{E_0^{\frac{i\kappa}{n}}} \frac{\frac{i\kappa}{n} - \alpha - \frac{i\kappa}{n} E_0^{\frac{i\kappa}{n}} - 1}{E_0^{\frac{i\kappa}{n}}} dE_0$$

Ἐὰν ἡδη κληθῆ φ_γ δ γενικὸς συντελεστὴς ἐπὶ τῆς ἐν τῷ αράτει καταναλώσεως εἰδῶν ὑποκειμένων εἰς τὸν φόρον καταναλώσεως, C_{γ} ἡ τιμὴ τῆς καταναλώσεως ἐν συγάλωφ, δέον

$$(32) \quad \Delta = \varphi_{\gamma} C_{\gamma} = \Sigma \varphi S C$$

Ἡδη ἡ τιμὴ τῆς ἐν τῷ αράτει καταναλώσεως, συμφώνως τῷ (17), εἰδῶν ὑποκειμένων εἰς τὴν φορολογίαν τῆς καταναλώσεως, πολλα-

πλασιαζομένη ἐπὶ τοὺς ἀντιστοίχους εἰς ἔκαστον εἰδος συντελεστὰς, θὰ παράσχῃ ἡμῖν τὴν ἀπόδοσιν τοῦ φύρου καταναλώσεως ἐξ ἕκάστου εἰδούς. Τὸ ἄθροισμα τῶν ἀποδόσεων τούτων πρέπει γὰρ ἵσσται πρὸς τὸ Δ τοῦ τύπου (17).^o

‘Η φοροπίσεις ζ θὰ παρέχηται ὑπὸ τοῦ τύπου (31), πληρουμένης καὶ τῆς δευτέρας συνθήκης.

Ἐὰν δημιώς τὸ ἄθροισμα τῶν ἀποδόσεων δὲν ἵσσται πρὸς τὸ Δ τοῦ τύπου (17), δόπτες δὲν πληροῦται ἡ δευτέρα δινθήκη, θὰ παραστῇ ἀνάγκη μεταχριθῆσαι εἴτε τῆς μονάδος τοῦ φύρου ἐπὶ τῶν εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης, τοῦ φ., εἴτε τῶν συντελεστῶν φοροπίσεως ζ καὶ π., ἵνα μὴ ἡ αὔξησις ἐπιθαρύῃ μόνον τὰς πτωχὰς τάξεις. Πολιτεία τις νεωτέρας Συνάρτησις θὰ χαρακτηρίζηται ἐκ τοῦ γεγονότος διε τὸ ἀριθμὸς τῶν εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης θά ἡτο τίσαν ηγετημένος ὅστε πιθανῶς θὰ περιλαμβάνῃ μεταξύ αὐτῶν καὶ τὰ ἀρώματα καὶ τοὺς ἀφρώδεις οἶνους⁽¹⁾.

Καθ' ἧν περίπτωσιν ἡ Ἐφηρμοσμένη Δημ. Οἰκονομία εἰνε μὲν εἰς θέσιν νὰ δεῖχιώσῃ καὶ τὰ μικρότερα εἰσοδήματα, ἀλλ' ἀδυνατεῖ νὰ ἀπαλλαγῇ ἐντελῶς τῶν φύρων καταναλώσεως, θὰ ἡτο σκόπιμον δπως πᾶν ἀτομόν, ἀνεξαρτήτως μεγέθους εἰσοδήματος, ὑποχρεώται νὰ δηλώῃ τὸ εἰσόδημά του. Εἰς τὸ εἰσόδημα τοῦτο ἀντιστοιχεῖ ὥρισμένη ἐτησία καταναλωσις ἐκ τοῦ τύπου (12), εἰς ταύτην δὲ ὥρισμένος φορολογικὸς συντελεστής, ἐπιτρέπων τὸν ὑπολογισμὸν οὕτω τοῦ εἰς ἔκαστον εἰσόδημα ἀντιστοιχοῦντος φύρου καταναλώσεως καὶ τὴν ταξινόμησιν ἐν πίνχει τῶν εἰσόδημάτων καὶ τῶν καταναλώσεων. Οὕτω ἡ φορολογία θὰ ἡρχετο μὲν ἀμέσως ἀπὸ τοῦ ἐλαχίστου συντηρήσεως, δηλαδὴ ἐπὶ παντὸς εἰσοδήματος ἀνεξαρτήτως μεγέθους, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀντιστοιχοῦντος εἰς τὸ εἰσόδημα φύρου, θὰ ἔξεπίπετο ποσὸν ἵσσον πρὸς τὸν ὑπολογισμένον ἡδη φύρου καταναλώσεως.

‘Η μέθοδος, ὡς εἰπομένη, τῆς καταλλήλου δεῖχιώσεως τῶν εἰσοδημάτων δι' ἡς θὰ ἐπεξάλλετο δ ὡς ἡνω φορολογικὰς συντελεστῆς ποικιλεῖ ἔκάστοτε, ἀποτελεῖ δ' ἔργον τῆς Ἐφηρμ. Δημ. Οἰκονομίκας ἡ ἔξεύρεσις αὐτῆς⁽²⁾.

(1) Τοιούτους ἀναλυτικοὺς φύρους καταναλώσεως ἔχομεν τὸν τοῦ καπνοῦ τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, οιγδροχάρτου, πυρπίων, ἀλιτος κλπ. χαρακτηριστικὴ δὲ τῆς ἀναλυτικότητος εἰνε ἡ σειρὰ τῶν φύρων καταναλώσεως τῆς ἀλλοτε Κρητικῆς Πολιτείας.

(2) Ἰδιαιτέρων μέθοδον β: βιαιώσεως τῶν φύρων καταναλώσεως ἀποτελεῖσθαι Μονοπώλια, ἔφαρμος οἷομένην ἐπὶ τῶν εἰδῶν ἔκεινων ἀτιγα δύνανται νὰ ἀποκτήσουν ἰδιάζουσιν ἔξωτερικὴν μηδηπήν διακρίσεως, ποσὸς ἀποσύρθησιν τῆς λαθρεμπορίας. Ἐννοεῖται διτε πρόκειται περὶ τῶν φορολογικῶν μονοπώλιων, ἡ δὲ θεωρητικὴ μελέτη τῆς μονοπώλειας ἐν γενει ἀποτελεῖ, ὡς γνωστὸν, σπουδαῖον θέμα ἐν τῇ Πολιτικῇ Οἰκονομίᾳ.

ΜΕΡΟΣ ΣΤ.

ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΝΟΘΩΝ ΚΑΙ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α.'

ΝΟΘΗ ΕΣΟΔΑ ΕΚ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.

ΔΗΣΜΟΙ, ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Ἡ ἀνωτέρω θεωρηθεῖσα δημοσιονομικὴ δρᾶσις, ἡ ἀποσκοποῦσα εἰς τὴν διὰ τῶν φόρων καταναλώσεως ἀναπλήρωσιν τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν δικαιούοντων τὴν δεδίαιωσιν μικρῶν εἰσοδημάτων, ἐνησκήθη διὸ τὴν μονομερὴ σχεδὸν ἐπήρεικαν τῆς ἀρχῆς τῆς ἴσοτητος τῶν θυσιῶν, καίτοι δ' ἔξομοιουμένη κατὰ τὸ δυνατὸν κατὰ τὴν μορφὴν πρὸς τὸν φόρον τοῦ εἰσοδήματος, ἐν τούτοις ἀφ' ἔκυτῆς κέντηται καὶ τὴν ἐπήρεικαν τῆς πλουτοπορχγωγικῆς ἀρχῆς ἐμμέσως. Ἀφορῶσα εἰς τὴν ἐν τῷ κράτει παρχγωγὴν καὶ κατανάλωσιν πάντων τῶν εἰδῶν καταναλώσεως, ἀνάγεται εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς λεγομένης ἐν τῇ Πολ. Οἰκονομίᾳ κλειστῆς ἀγορᾶς.

Ἡ περίπτωσις δημος αὐτῇ ἔχει μόνον θεωρητικὴν σημασίαν, διότι πράγματι, τῆς γης οὕσης ἀνομοιογενοῦς, ἡ παρχγωγὴ τῶν πρώτων ὄλῶν εἰς τὰ διάφορα σημεῖα αὐτῆς εἶνε διάφορος. ὡς ἐπίσης καὶ αἱ συνθῆκαι τῆς μετατροπῆς αὐτῶν εἰς ἀναλώσιμα ὄλικὰ, ἐντευθεν δὲ προέρχεται ὑπερπαρχγωγὴ εἰς μερικὰ προϊόντα διο τὴν ἡ χώρα εἶνε πρόσφορος καὶ ἐπομένως ἀφθονία αὐτῶν ὑπὲρ τὸ μέτρον τῆς ποσότητος τὴν ἡ χώρα ἀπαιτεῖ, τούναντίον δο ἔλλειψις ἄλλων εἰδῶν. Ἡ ὑπερπαρχγωγὴ, ἀν δὲν ἀπέκτα διεξόδους εἰς τὸ ἔξωτερικόν, θὰ συνεπήγετο πτώσιν τῆς ἀξίας τῶν εἰδῶν τούτων, ἀποχὴν τοῦ πληθυσμοῦ ἀπό τοιούτου εἰδούς μὴ ἐναντοπιζεικὴν ἐργασίαν, οἰκονομικὴν δυσπραγίαν καὶ πενίαν, εἰς τὴν ἔξ αλλου θὰ ἥγε καὶ ἡ μεγάλη ζήτησις ἄλλων εἰδῶν ἢν στερεῖται ἡ χώρα καὶ ἐπανάλουσθος ὅψις τῶν τιμῶν αὐτῶν.

Εφ' θσον έπομένως δὲν ἔχουν εύρεθετ μέθοδοι μετατροπής τῶν ἀφθονούντων προϊόντων εἰς ἐκεῖνα ἄτινα σπανίζουν πρὸς ἀντικατάστασιν αὐτῶν, μολονότι τοιαύτη πρόσοδος ἐσημειώθη μεγίστη κατὰ τὸν πόλεμον διὰ τῶν ὑποκαταστάτων (Ersatz), ή ἀνάγκη τῆς μετὰ τοῦ ἔξωτερικοῦ συναλλαγῆς, σύγχρονος σχεδὸν μὲ τὴν σύστασιν τῶν πρώτων κοινωνιῶν, καθίσταται ἀπαρχήτης. Οὕτω ἔχομεν τὴν περίπτωσιν τῆς ἀνοικτῆς ἀγορᾶς, εἰς ᾧ ἀγει ἡ πλουτοπαραγωγικὴ ἀρχή.

Ἐντεῦθεν ἔγεννήθη ἡ ἀνάγκη τῆς προστασίας τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς (protectionnisme) δι² ἡς δυσχεραίνεται ἡ ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ εἰσαγωγὴ τῶν εἰδῶν ἐκείνων ἀτινα παράγει ἡ χώρα, καθόσον συνχωνισμὸς τιμῶν θὰ ἐμείσο τὴν ἐγχωρίαν παραγωγὴν κατόπιν ἐλαττώσεως τῶν τιμῶν. Ἐπειδὴ δὲ πρόκειται περὶ ἐφαρμογῆς μόνον τῆς μιᾶς ἐκ τῶν δύο δημοσιονομικῶν ἀρχῶν, ἡ συγκριτικὴ μελέτη μεταξὺ ἐφαρμογῆς τῆς προστατευτικῆς πολιτικῆς ἢ τῆς τῆς ἐλευθέρας ἐμπορίας (free trade), ἀναλόγως τῶν ἰδιαιτέρων συνθηκῶν ἐκάστης χώρας, καθίσταται ἀσχετος πρὸς τὴν Δημ. Οἰκονομίαν, ἐν ᾧ ἀμφότεραι αἱ δημοσιονομικαὶ ἀρχαὶ συνεργοῦν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως, τὸ δὲ πρόσδηλημα ἀνάγεται εἰς τὸ πρόσδηλημα τῆς Πολ. Οἰκονομίας, ὃ φ' ἦν μορφὴν μάλιστα πραγματεύεται αὐτὸ δ συστηματοποίησις τὴν Μαθηματικὴν Οἰκονομίαν καθηγητῆς W. Pareto. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην τῆς κρίσεως μεταξὺ ἐλευθέρας ἐμπορίας καὶ προστατευτικῆς πολιτικῆς, οἱ σύνδεσμοι τοῦ πρώτου εἰδους, οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὰς τιμὰς ἀποκτοῦν τὰ εἰδῆ εἰς τὴν θεσιν τῆς οἰκονομικῆς Ισορροπίας, ἀπαιτοῦν ἔπως παραμείνη σταθερὸν τὸ δικιὸν ἀθροισμα τῶν εἰδῶν καταναλώσεως χάριν τῆς αὐτοκρείας ηαὶ ἀγουν τὸ πρόσδηλημα εἰς προσέγγισιν πρὸς τὸ θεωρητικόν, καίτοι πολύπλοκοι ἄλλοι σύνδεσμοι, ἰδίως ἐκ τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως, δημιουργοῦν πληθὺν ἄλλων σχέσεων (φόρωι, μονοπώλια κ.λ.π.).

Αἱ διμορφικαὶ Συμβάσεις δι¹ ὧν ἔγκαθθίστανται οἱ σύνδεσμοι εἰνε ἀσχετοι πρὸς τὴν Δημ. Οἰκονομίαν, ἀλλ' εἰνε ἔργον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας πρὸς ἔξοχοφάλισιν τῆς ἐπαρκείας τῆς χώρας εἰς τὰ εἰδῆ ἐκεῖνα ὥν ἡ ἐν τῇ χώρᾳ βιομηχανία δὲν εἰνε διώσιμος, πρὸς ἔξουδετέρωσιν τῆς ἀνομοιογενείας εἰς τὴν διαίρεσιν τῆς γῆς εἰς τοὺς διαφόρους κατοικοῦντας ἕκαστον τόπον λαούς.

(1) Pareto, Anwend. κλπ. ε. ἀ. I. 26.

(2) Pareto, ε. ἀ. I, 26, § 25.

Ἐν τούτοις ἡ δυσχέρεια η ἡ εὐχέρεια γίτις παρεμβάλλεται εἰς τὴν συναλλαγὴν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἔξασκεῖται ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς μορφὴν ὥφ' ἦν καὶ ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις κατὰ τὴν φορολογίαν τῆς καταναλώσεως, διὰ τῆς αὐτῆς μεθόδου καὶ τῶν αὐτῶν δργάνων, ἢτοι διὰ πληρωμῆς ποσοῦ τινος κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν εἰδῶν καταναλώσεως, συγχέεται δὲ τόσον πρὸς αὐτὴν ὥστε νὰ μὴ γίνεται εὐκόλως διακριτὸν δποῖον μέρος τοῦ φόρου, καταναλώσεως δφείλεται εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναπληρώσεως τοῦ δικαιεύοντος φόρου τῶν μικρῶν εἰσοδήματων, τοῦθ' δπερ ἀποτελεῖ τὸν συμπληρωματικὸν φόρον τοῦ εἰσοδήματος καὶ δποῖον συνιστᾷ τὸν προστατευτικὸν δασμόν, δστις εἰνε δικαίωμα εἰς ἐπαύξησιν τοῦ φόρου, τόσῳ μᾶλλον δσῳ σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου λησμονεῖται ἡ, ἀρχικὴ αἰτία τῆς ἐπιβολῆς τῶν προστατευτικῶν δασμῶν καὶ ιρίνονται καὶ οὗτοι ὡς συμπληρωτικοὶ φόροι, ἐνῷ οἱ δασμοὶ ἀποτελοῦν ἀνεξάρτητον τῆς δημοσιονομικῆς οἰκονομικὴν δρᾶσιν, οὕτε ἀρεῖ τὸ γεγονός δτι ἀπολήγουν εἰς δημόσιον ἔσεδον δπως χρηστηρίσῃ αὕτως ὡς φόρους. Τυγχάνει ἐπομένως ἔξεταστέον ποίκιλον ἀπέρχεται εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ εἰδους καταναλώσεως ὡς τεκμηρίου τοῦ δικαιεύοντος εἰσοδήματος.

Πράγματι δὲ δοῦτω ηδεῖημένος φορολογικὸς συντελεστὴς ἀντιστοιχεῖ προδήλως εἰς εἰδος ἀνάγκης ἔχον μείζονα σπουδαιότητα καὶ ἐπομένως θὰ ἔδει νὰ εὑρίσκεται πολὺ κατωτέρω εἰς τὸν πίγακα σπουδαιότητος. Μετατιθέμενον δμως ἔκειτὸν προτοτοπορεῖται εἰδος τοῦτο πανύει νὰ ἀνταποκρινεται εἰς τὴν προχρηματικὴν ἀνάγκην ἢν ἔξυπηρετε, παρίσταται δοῦτω ἔξυπηρετοῦν ἀπωτέρων ἀνάγκην ἔκεινης ἢν ἐκ τῆς προχρηματικῆς αὐτοῦ σπουδαιότητος ρ κέκτηται διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν. Κατ' ἀνάγκην ἐπομένως δ σκηνήρωπος θὰ στερηθῇ ἢ θὰ περιορίσῃ τὴν χρήσιν τοῦ εἰδους τούτου ἢ θὰ καταναλώσῃ μέρος τοῦ εἰσοδήματος μείζον ἔκεινου δπερ κατὰ τὴν φυσικὴν σειρὰν σπουδαιότητος τῆς ἀνάγκης θὰ ἔδει νὰ καταναλώσῃ πρὸς πλήρωσιν αὐτῆς καὶ ἐπομένως ἐλαττοῦται καὶ ἡ ἴκανότης τῆς καταναλώσεως δπως ἐκπροσωπῇ τὰς ἀνθρωπίνας ἀνάγκας καὶ τούτων δπως παρέχουν τὸ τεκμήριον τοῦ εἰσοδήματος. Ο τύπος (30) διὰ τιμήν τινα δεδομένην τοῦ δφ παρέχει τὴν εἰς τὴν τοιαύτην ἀνακριβῆ σπουδαιότητα ἀντιστοιχοῦσαν αὔξησιν τοῦ εἰσοδήματος δE. Ἐπειδὴ δὲ ἐφ' δσον ἐλαττοῦται ἡ σπουδαιότης εἰδους τιγρός, ἐπὶ τοσοῦτον ἐλαττοῦται καὶ ἡ ἴκανότης τῆς καταναλώσεως ἵνα ἀποτελέσῃ τεκμήριον τοῦ εἰσοδήματος τοῦ χρωμένου τὸ εἰδος τοῦτο, ἀλλὰ ἐπὶ τοσοῦτον ἐξ ἀλλού καὶ ἀπομακρυνέμεθα τοῦ μικροῦ εἰσοδήματος δπερ πρωτίστως ἐνδικαφέρει, συνάγομεν δτι δὲν θὰ παρεμβάσει ἡ ἀρχή

τῆς ισότητος ἐν τῇ φορολογίᾳ ἐν γένει ἀν δασμὸς ἐπεβάλλετο ἐπὶ εἰδῶν ἔχόντων τοσοῦτον ἡλαττωμένην σπουδαιότητα ὥστε δὲ εἰς αὐτὰ ἀντιστοιχῶν φορολογικὸς συντελεστὴς νὰ ἔχῃ τιμὴν μείζονα τοῦ εἰς τὴν φορολογικὴν ἀναγωγὴν ἀντιστοιχοῦντος. Καὶ ἀντιθέτως ἐφ' ὅσον ἡ σπουδαιότης τοῦ ἀντικειμένου πλησιάζῃ πρὸς ἑκείνην τῶν εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης, ἐπὶ τοσοῦτον αὐξάνει ἡ ἀδικία ἣν εἰσάγει εἰς τὴν φορολογίαν δὲ σαμός.

Οπως ἔξακολουθῷ ἡ κατανάλωσις νὰ ἐκπροσωπῇ τὸ τεκμήριον τοῦ εἰσοδήματος, θὰ ἔδει ἵνα ὡς μονὰς ληφθῇ ἡ σπουδαιότης τοῦ ἀντικειμένου διπερ προστατεύει δὲ δασμός, διότε δὲ φορολογικὸς συντελεστὴς καταναλώσεως πρώτης ἀνάγκης θὰ διατίθεται αὐξησιν, καὶ ἀντιθέτως, ἂν διὰ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ φόρου καταναλώσεως ἐπὶ τινος εἰδούς χάριν ἐνισχύσεως τῆς ἔξαγωγῆς, τοῦτο δὲ θὰ ισοδυνάμει πρὸς ἐλάττωσιν τῆς μονάδος δλοκλήρου τοῦ συστήματος τῶν φόρων καταναλώσεως, ἐκτὸς ἂν δὲ φόρος καταναλώσεως ἐπειδάλλετο οὐχὶ κατὰ τὴν παραγωγὴν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἔξαγωγὴν⁽¹⁾. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μεταβολὴ τῆς μονάδος τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ καταναλώσεως συνεπάγεται μεταβολὴν καὶ τῆς μονάδος συντελεστοῦ δὲ τοῦ φόρου εἰσοδήματος, ἡ προστασία ἐνὸς μόνον εἰδούς καταναλώσεως, συνεπάγεται μεταβολὴν δλοκλήρου τοῦ συστήματος τῶν φόρων, χάριν τῆς διατηρήσεως τῆς ἀρχῆς τῆς ισότητος τῶν θυσιῶν.

Πρὸς ἀντιστάθμισιν τῆς ἀδικίας ταύτης θὰ ἔδει ἡ νὰ ἐφαρμοσθῇ, ἀντὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ τῶν εἰσαγομένων ἐκ τοῦ ἔξωτεροικοῦ εἰδῶν καταναλώσεως, ἔτερος τρόπος δυσχεράνσεως τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῶν ἡ νὰ ἐπιχειρηθῇ συμψήφισμὸς τῶν φορολογικῶν συντελεστῶν, ἐλαττούμενων ἀναλόγως τῶν φορολογικῶν συντελεστῶν τῶν ἑτέρων εἰδῶν ὃν ποιεῖται χρῆσιν τὸ ἀτομον τὸ ἔχον εἰσόδημα ίσον πρὸς τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὴν ἀνακριβῆ σπουδαιότητα τοῦ εἰδούς. Ἄλλῃ ἡ ἀντιστάθμισις αὕτη θὰ ἡδύνατο νὰ ἐπιτευχθῇ λυσιτελῶς προκειμένου μόνον περὶ εἰδούς πρώτης ἀνάγκης, σχετικῶς πρὸς τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως. Πέραν τῶν εἰσοδημάτων τούτων μέχρι τοῦ ἀντιστοιχοῦντος εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ εἰδούς τούτου θὰ ἐπήρχετο χάριν τοῦ τελευταίου εἰδούς μείωσις τῶν συντελεστῶν δλων τῶν ἀνωτέρων

(1) Τὴν λαθρεμπορείαν δι' ἣς εἰσάγονται εἰδὴ καταναλώσεως διαφεύγοντα τὸν φόρον καταναλώσεως παρεμποδίζει πως ἡ μέθοδος τῆς βεβαιώσεως τῶν φόρων διὰ τῆς Μονοπολείας. περὶ ἣς ὡμιλήσαμεν ἀνωτέρω.

σπουδαιότητος τῆς τοῦ εἰδούς τούτου ἄλλων εἰδῶν, οὓς θὰ ἐπωφελοῦντο πάντα τὰ ἀτομά τὰ ἔχοντα εἰσόδημα κυμαίνομενον μεταξὺ τοῦ ἐλαχίστου συντηρήσεως καὶ τοῦ ἀντιστοιχούντος εἰς τὴν σπουδαιότητα τοῦ τοιούτου εἰδούς, οὕτω δὲ διὰ τὰ ἀτομά ταῦτα θὰ ἐπικυρεῖ τὴν φορολογίαν τῆς καταναλώσεως νὰ ἀναπληροῖ τὸν διαφεύγοντα φόρον εἰσοδήματος τῶν μικρῶν εἰσοδημάτων. Διὰ τοῦτο προκριτέχει τυγχάνει τὴν φορολογίαν τῆς εἰδούς εἰσοδημάτων.

Ἐπέρχεται περίπτωσις καθ' ἣν δὲ προστατευτικὸς δικαίωμα δὲν θὰ ἐπηρεάζει τὴν φορολογικὴν δικαιοσύνην εἰνες ἐκείνη καθ' ἣν ἐν καὶ τὸ κύτο εἰδούς καταναλώσεως δύναται νὰ εἰσαχθῇ ἐκ πλειόνων προελεύσεων. Ἀν καταναλώσεως δύναται νὰ εἰσαχθῇ ἐκ πλειόνων προελεύσεων δὲλλὰ τὰ αὐτὰ εἰδη, τότε δὲ καταναλωτὴς δύναται νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰ ἐκ τῶν ἀφορολήτων προελεύσεων εἰδη, οὕτω δὲ ἐξακολουθεῖ νὰ λογίζη τὸ ἐκ τῆς καταναλώσεως τεκμήριον τοῦ εἰσοδήματος. Ἐκ τῆς παρατηρήσεως ταύτης συνάγεται δτι δὲ προστατευτικὸς δικαίωμα δὲν ἐπηρεάζει τὴν φορολογικὴν δικαιοσύνην ἀρκεῖ μόνον γὰρ ἐπιτίθεται ἐπὶ εἰδῶν δυναμένων νὰ εἰσαχθοῦν ἐκ πλειόνων προελεύσεων ἀφίστηται τὸ ἐκ τυνος προελεύσεως προερχόμενον εἰδος μὲ τὸν κανονικὸν φόρον καταναλώσεως. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δμως καταργεῖται ἡ προστασία τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς καὶ δὲ προστατευτικὸς δικαίωμας ἀποτελεῖται ἀπλοῦν δημόσιον ἔσαδον νόθον, τὸ δποτοῖον ἐπιβάλλεται οὐχὶ παρὰ τῆς Δημοσίες, ἀλλὰ παρὰ καὶ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας μὲ ταμιευτικὸν σκοπὸν καὶ χρηκτηριστικὴν ἐχθρότητα πρὸς ὥρισμένας ἔνας προελεύσεις.

Παρομοίως καὶ οἱ δικαιοί (δικαιώματα) ἐξαγωγῆς οὐδεμίκιν θέσιν δύνανται νὰ ἔχουν ἐν τῇ Δημ. Οἰκονομίᾳ, μολονότι κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν αὐξάνουν τὸν φόρον καταναλώσεως, τοῦθ' ὅπερ δμως ἐνδιαφέρει τὸν ἐν τῇ ἕνη καταναλωτὴν καὶ τὴν Δημ. Οἰκονομίαν τῆς ἐπικρατείας ἔνθα λαμβάνει χώραν ἡ εἰσαγωγή. Διατηροῦνται καὶ ταῦτα διὰ ταμιευτικὸς λόγους, ἡ χάριν τῆς ἐπαρκείας τῆς χώρας, ἀλλὰ κακῶς.

Ἐπίσης ταπείνωσις τοῦ φόρου καταναλώσεως κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν, χάριν ἐξασφαλίσεως τῆς εὑζωΐας τῆς χώρας, κάτω τοῦ ἀποτομένου ως συμπληρωματικοῦ τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος θὰ ἦγεν εἰς ὑποτίμησιν τῆς σπουδαιότητος εἰδῶν τινων καὶ ἀδυνατίαν εἰς τὸ τεκμήριον τῆς ἐκ τῆς καταναλώσεως ἐκτιμήσεως τοῦ εἰσοδήματος, θὰ ἡδύνατο τις δὲ νὰ εἴπῃ ἐπομένως δτι ἡ ὑγιὴς δημοσιονομικὴ δρᾶσις ἀπαιτεῖ δρῶς οὐδὲν εἰδος, ίδιως ἐξ ἐκείνων ὡν ἡ σπουδαιότης πρόσ-

εγγίζει πρὸς τὴν τῶν εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης ἐπιβαρύνεται μὲν συντελεστὴν ἀντιτεθεῖναι ἢ κατώτερον τοῦ κανονικοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ καταναλώσεως.

Οὐ καλλίτερος τρόπος προστασίας τῆς παραγωγῆς θὰ γίτο γία ἀπαγόρευσις τῆς ἐκ τοῦ ἔξωτεροικοῦ εἰσαγωγῆς τῶν εἰδῶν καταγαλώσεως ἀτινα πρόκειται νὰ προστατευθοῦν, ίδίως εἰδῶν ὃν γία σπουδαιότητης πλησιάζει ἐκείνην τῶν τῆς πρώτης ἀνάγκης, καθόσον ἐκείνη ὡν γία σπουδαιότητης εἴνει μικρὰ δὲν δύνανται ἀσφαλῶς νὰ ἀποτελέσουν αριτήριον τοῦ εἰσοδήματος ἐκ τῆς καταγαλώσεως. Τὸ μέτρον τοῦτο δύναται νὰ λάβῃ γία Ἐθνικὴ Οἰκονομίκη στηριζομένη εἰς τὸ κυριαρχικὸν δικαίωμα τοῦ Κράτους, διερ οὐ πιτρέπει καὶ γίνεται διαφορά διαφορά τὴν ἐλεύθερίν τῆς ἐις τῶν συγγένων τοῦ δικαιομιδῆς. Τοιοῦτο μέτρον δημιουργίας θὰ γίδύνητο γία ληφθῆ ἐὰν γία ἀπαγόρευσις τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἀντικειμένου τούτου δὲν θίγῃ τὴν παραγωγὴν ὥρισμένης ἐπιχρετείας τῶν εἰδῶν ἀτινα ἀφθόνως παράγει αὕτη. Θὰ γίδύνητο ἐπίσης γία ἀντιταχθῆ διὰ διὰ τοῦ προστατευτικοῦ δασμοῦ τὸ Κράτος ἔχει ἔσαδον τὸ διοίσιν δύναται γία διαθέσιγ υπὲρ τῶν πτωχωτέρων τάξεων ὡν θίγεται διὰ τοῦ προστατευτικοῦ δασμοῦ γία οἰκονομικὴν ζωὴν. Ἐδεικτέον ἐτομένως κατὰ πόσον ὑπάρχει πράγματι τρόπος καθ' διὰ διάθεσις τοῦ δασμοῦ γείνη κατὰ τοιούτον τρόπον ὥστε γία μὴ διακυνεύηται ησάστης τῶν θυσιῶν. Οὐδὲτες δημιουργία διαφορικὸς τρόπος ὑπάρχει τοιχύτης διάχειρεσεως τοῦ εἰσπραττομένου δασμοῦ, διότι κατ' ἀνάγκην οὗτος ἀναπόφευκτον θὰ ἔξεδηλοῦτο διὰ ταπεινώσεως τῆς ἀποδοσίας τοῦ φόρου καταγαλώσεως κατόπιν συνολικῆς ὑποτιμήσεως τῶν συντελεστῶν καὶ ἐπομένως καὶ ἐκείνου τοῦ προστατευομένου εἰδούς, εὐνοούσης ἐν μέρει μόνον τὰς τάξεις ταύτας. Θὰ γίτο ισως δυνατὸν γία διατεθῆ διὰ δασμὸς πρὸς θεραπείαν τῆς ἀνισότητος τῆς προερχομένης ἐκ τοῦ διὰ οἱ φόροι τῆς καταγαλώσεως δὲν τηροῦν λογαριασμὸν τοῦ διαφορισμοῦ τοῦ φορολογικοῦ ὑποκειμένου. Πρὸς τοῦτο θὰ ἔδει νὰ ἐνισχυθῇ διὰ τῶν δασμῶν γία Κοινωνικὴ Πρόνοια ὑπὲρ τῶν γερόντων, τῶν ἀνηλίκων, τῶν ἀναπήρων, ἐλχφρυνομένων οὔτω τῶν ἀρχηγῶν τῶν οἰκογενειῶν (τοῦ φορολογικοῦ ὑποκειμένου) ἐκ τοῦ βάρους τῶν πρώτων ἀναγκῶν τῶν ἔξι κατῶν ἔξαρτωμένων τυχὸν τοιούτων πρωσάπων. Ἀλλ' δι τοιούτος γία τοιούτος τρόπος τῆς διαθέσεως τῶν πόρων τοῦ Κράτους, τὰ ἔξι δασμοὶ γίτο, οὐδὲμίαν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν θεωρίαν τῆς Δημ. Οἰκονομικής Σχολής.

νομίας, οὕτε καὶ δύναται ἐκ τῶν νοστέρων νὰ ἀποτελέσῃ στοιχεῖον ἐφ' οὗ νὰ δύναται νὰ στηριχθῇ διαρκετήρισμάς παντὸς ἐσόδου ὡς ἀπορρέοντος ἐκ τῆς ὑγιοῦς δημοσιονομικῆς δρᾶσεως. Οὕτε θὰ ἥτο θεωρία τῆς Δημοσίας Οἰκονομίας ἐκείνης ἥτις θὰ ἥρκεται νὰ προσαρμόζῃ καποῦ ἐν οἰστρήποτε ἔσοδον ἀγεξαρτήτως τῆς ἀπὸ δημοσιονομικῆς ἀπέψυχεως προελεύσεώς του.

Ἐάν τις διπωτὴ ποτε ἥθελεν ἐξετάσῃ τὶς ἡ ἀρίστη διάθεσις τῶν ἐσόδων ἐκ τῶν δασμῶν, νομίζω δτὶ μία τοιαύτη ὑπάρχει, ἡ διὰ τοῦ ποσοῦ τούτου ἐνίσχυσις παρὰ τοῦ Κράτους ἀποκλειστικῶς τῆς παραγωγῆς, γεωργίας, βιομηχανίας κλπ. ἡ ἕδρυσις νέων πλουτοπαραγωγῶν πηγῶν κοινῆς ὠφελείας.

Ἐτέρα οἰκονομικὴ δρᾶσις τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας είναι ἡ ἐκδηλουμένη διὰ καταβολῆς ποσοῦ τινος εἰς τὸ Κράτος εἰς ἀγτάλλαγμα ἀδείας ἢν χορηγεῖ τὸ Κράτος εἰς ἄτομα ἵνα διενεργοῦν πράξεις πλουτοπαραγωγικὰς ἢ ἀλλας, ἃς τοῦτο κατ' ἀρχὴν ἀπαγορεύει ἡ περιορίζει χάριν τῆς κοινῆς ὠφελείας. Οὕτω τὸ Κράτος ἀπαγορεύει τὴν θήραν τὴν ἀλιείαν κλπ. εἰς ὡρισμένας ἐποχὰς ἢ μέρη χάριν τῆς συντηρήσεως τοῦ εἶδους, τὴν διενέργειαν χρηματιστικῶν καὶ ἀλλων ἐπιχειρήσεων, τὴν ἕδρυσιν ἔνεγδοχείων κλπ. στηριζόμενον εἰς τὸ δικαίωμα κυριαρχίας ἢν τοῦτο ἐνασκεῖ ἐπὶ τοῦ ἀέρος, τῶν ἐπιχωρίων, ὑδάτων τῆς ἐπικρατείας ἢ τὴν κατασκευὴν ἐκκρηκτικῶν ὅλων ἢ τὴν καλλιέργειαν ἐπιθλαδῶν εἰδῶν (χασὶς κλπ.) χάριν δημοσίας ὠφελείας. Ἡ ἔξασκησις δημιῶς τοῦ δικαιώματος τούτου, διὰ πιστοῦ διπερ ἐπίσης καλείται δικαιώμα, ἔστω καὶ ὑπὸ δρομένας συνθήκας, ἀποτελεῖ ἔξώνησιν τῆς κυριαρχίας του, ἐκ παραδόσεως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς νομηματικῆς οἰκονομίας, μόνον δέ ἂν τὸ δικαίωμα ἥδυνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς μέθοδος βεβαιώσεως τοῦ φόρου καταναλώσεως, διπότε εἰς ἔκαστον εἶδος ἀντιστοιχεῖ ὑπὸ μορφὴν δικαιώματος φόρου καταναλώσεως δοιαῖδομενος ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητός του, θὰ εἴχε δικαιολογητικὴν βάσιν τὸ δικαίωμα τοῦτο. Ἀλλ' οὕτε θὰ ἥδυνατο ποτε γὰρ στηριχθῇ δημοσιονομικῶς δρᾶσις ἐπὶ ἀρνητικοῦ ἐπιπέδου, ἐφ' οὗ στηρίζεται τὸ δικαίωμα⁽¹⁾.

(1) Τὸ Κράτος ἐνασκεῖ δύο εἰδῶν δικαιώματα, θετικά, δι' ὧν ἐπιβάλλει πράξιν τινά, καὶ ἀρνητικά, δι' ὧν ἀπαγορεύει τοιαύτην. Θετικὸν είναι π.χ. τὸ δικαίωμα τῆς στρατιωτικῆς ὑποχρεώσεως, πρεσβωπικῆς ἀγγαρείας ἢ ἐπιταξεώς κλπ. τὸ δικαίωμα τῆς στρατιωτικῆς ποσοῦ τινος, διπερ εἰδικώτερον λέγεται ἀντισήκωμα. Τὰ θετικά δικαιώματα κρίνονται ἀνεξάρτητα τῆς πλουτοπαραγωγικῆς ἀπόψεως, ἐν ἀντιθέσει πρός τὰ ἀρνητικά.

Ἐπίσης τὸ Κράτος χάριν τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἐνασκεῖ ἐπὶ τῇ δάσει τῆς πλουτοπαραγωγικῆς ἀρχῆς τὸ δικαίωμα τῆς κοπῆς νομίσματος καὶ ἔκδόσεως χαρτονομίσματος, οὐδέτερον δημως τούτων δύναται γὰρ ἀποδοθῆναι εἰς ἐνάσκησιν δημοσιονομικῆς δράσεως, καίτοι ἀμφότερα ἀπολήγουν εἰς δημόσια ἔσοδα⁽¹⁾.

Χαρακτηριστικὸν δπωσδήποτε τῶν ἐκ τῆς πλουτοπαραγωγικῆς ἀρχῆς ἀπορρεόντων τοιούτων δημοσίων ἔσόδων εἶναι ὅτι γίνεται εἰς πραξίς αὐτῶν διαστήσεις εἰς τὸ Δικαίωμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΝΟΘΗ ΕΣΟΔΑ ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΛΛΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ.—ΤΕΛΗ

Ἐκτὸς δημως τῆς ἀνωτέρω θεωρηθείσης ὑπὲρ τῆς πλουτοπαραγωγῆς δράσεως τοῦ Κράτους, τοῦτο ἐνασκεῖ καὶ ἄλλας διαφόρους δράσεις οἵτι εἶναι ἐν πρώτοις αἱ ὑπὸ μορφὴν ἐπιχειρήσεων παρ' αὐτῷ διενεργούμεναι χάριν γενικῆς ὡφελείας, τὰς δποίας, καίτοι τὸ Κράτος ἐδειχθῆ πάντοτε κακὸς ἔμπορος, διομήχανος, ἐπιχειρηματίας, ἐν τούτοις πρέπει νὰ ἀναλαμβάνῃ μόνον δταν ἐμφανίζηται ἀποδεδειγμένη δημόσια ὡφέλεια τὴν δποίαν λόγῳ τῆς μακρᾶς διαρκείας γην ἀπαιτεῖ γίνεται εἰς πρωτοβουλία καὶ τοῦτο μόνον ἐφ' δσον γην ἀδυναμία κατη παρίσταται⁽²⁾. Οὕτω τὸ Κράτος ὑπὸ μορφὴν κοινῆς ἐπιχειρήσεως οὐ μόνον ἐκμεταλλεύεται τὴν εἰς αὐτὸ ἀνήκουσαν Ἰδιωτικῷ γην Δημοσίῳ Δικαίῳ περιουσίαν (domaine privé) (οἰκοδομήματα, γαίας, δάση, ζλυκάς, ἵχθυστροφεῖ, ἵχματικὰ ὔδατα, πηγαὶ δυνάμεως κλπ.) ὡς κακὸς ἐκμεταλλευτής, (ἔνθα εὑρηται γην παράδοσις τοῦ Κράτους τῆς κτηματικῆς

(1) Είναι γνωστὸν ὅτι τὸ Κράτος χορηγεῖ τὸ δικαίωμα τῆς ἔκδόσεως χαρτονομίσματος εἰς τὰς ἔκδοτικὰς τραπέζας ἐπ' ἀνταλλάγματι, ἐκ δὲ τῆς κοπῆς νομίσματος ἀποκτᾶ κέρδεις ἐκ τῆς ἀνοχῆς (tolérance), γηις ἄλλοτε ἐνησκεῖται διά τῆς εἰσαγωγῆς ἀγενῶν μετάλλων, τουθ' δπερ ἴνοδυναμεῖ περίπου πρὸς τὴν σημερινὴν ἀναγκαστικὴν ακυλοφορίαν. Κακῶς ἀνάγουσι τινες ταῦτα εἰς τὰ τέλη (Flo-
ra, ἔ. ἀ. 185).

(2) Spencer, The man versus the State, 1888.

οίκονομίας), ἀλλὰ καὶ ἄλλας ἐπιχειρήσεις συνιστά χάριν κοινῆς ὡφελείας Δημοσίῳ Δικαίῳ. Τοιαῦται εἰνε φύσεως συγκοινωνίας, ὡς οἱ αἰδηρόδρομοι, ή ἐναέριος συγκοινωνία, τὰ ταχυδρομεῖα, τηλεγραφεῖα, τηλεφωνεῖα, ή δργάνωσις τῶν λιμένων (ἀγκυροθόλια, φάροι) κατ. καὶ ἄλλαι φύσεως ἰδιωτικοῦ δικαίου, τοῦ Κράτους δργανοῦντος δημητείας ἀποσκοπούσχς εἰς τὴν ἔξασφάλισιν τῶν ἰδιωτικῶν σχέσεων καὶ ἐκείνων τῶν ἰδιωτῶν πρὸς τὸ Δημόσιον διὰ τῆς προσδόσεως εἰς χάτας ὥρισμένου τίπου χρησιμεύοντος ὡς ἀποδεικτικῆς πράξεως, τοιωταὶ δ' δημητείαι εἰνε τὰ απηματολόγια, τὰ ὑποθηκοφυλακεῖα, τὰ συμβολαιογράφεια, ή δημητείας ἔξακριθῶσεως τῶν προνομίων εὑρεσιτεχνίας, δ' ἐλεγχος τῶν μέτρων, σταθμῶν, γνωμόνων, ή παροχὴ πιστοποιητικῶν ταύτητος ὑπὸ δικρόρους συνθήκες, ληξιαρχικαὶ πράξεις κατ. Παρομοίως ἀπὸ ἀπόψεως δικαίου μετατρέπει ὑπὸ τινας δρους ποινὰς φύσεως τοῦ Ποινικοῦ ή τοῦ Διοικητικοῦ Δικαίου εἰς χρηματικὰς ἀποδόσεις (πρόστιμα).

Καθ' έμοιον δὲ τρόπον πληθὺς δλόκληρος κρατικῶν δράσεων πολλαπλῆς φύσεως θὰ ἡδύνητο νὰ διακριθῇ εἰς ὑπηρεσίας ἐκ μέρους τοῦ Κράτους παρεχομένας εἰς τὸ ἀτομον δικαιεριμένως, ἃς τοῦτο δὲν θὰ ἡδύνητο νὰ προσπορισθῇ ἀφ' ἔχυτος καὶ κατὰ τρόπον οἰκονομικῶτερον. Οὕτω ἐπανερχόμεθα εἰς ἔνα σταθμὸν τῆς ἐξελίξεως τῆς ἀρχῆς τῆς ισότητος τῶν θυσιῶν, εἰς τὴν θεωρίαν τῶν εὐεργετημάτων (théorie des benefices), ὑποστηριγμένην ὑπὸ τοῦ Grotius καὶ ἄλλων μεταγενεστέρων (1), καθ' ἣν ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις ἐνασκεῖται ἀναλόγως τῶν εὐεργετημάτων ἀτινχ παρέχει τὸ Κράτος, ἀπολήγουσα εἰς τὰ νομήματα (regaliae).

Η ἀρχὴ αὗτη, τῶν εὐεργετημάτων εἰσάγαγε τὸ διαιρετὸν τῶν πρὸς τὸ ἀτομον ὑπηρεσιῶν τοῦ Κράτους, αἴτινες ἐξετιμῶντο ἀναλόγως τῆς ἐκ μέρους τοῦ ἀτόμου ἕητήσεας τῶν ὑπηρεσιῶν τούτων ἡ ἀκόμη καὶ τοῦ ποσοῦ τῆς καταναλώσεως αὐτῶν. Προφανῶς ή μορφὴ αὗτη ἄγει εἰς τὸν ἀτομισμὸν διὰ τοῦ δικαιρετοῦ τούτου τῶν ὑπηρεσιῶν, εἰνε δ' ἀφ' ἔαυτῆς πρόδηλος ή ἀνικανότης τῆς ἕητήσεως καὶ τῆς καταναλώσεως τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν δπως ἀποτελέσῃ μέτρον τῆς εἰσφορικῆς ἀνικανότητος τοῦ ἀτόμου, ἀφ'οῦ εἴτε ἐκ περιστάσεων εἴτε ἐκ προθέσεως δύναται τις συνειθέστατα νὰ διαχειρίζηται τὴν περιουσίαν του χωρὶς

(1) Αὗτη ὑπεστηρίχθη κινδύνως ὡς δικαιολογητικὴ τῶν εελάτων (Leroy Beau lieu).

νὰ ἔχῃ ἀμεσον ἀνάγκην τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, ἐνῷ ἐξ ἄλλου τὰ κρατικὰ εὐεργετήματα ἐν εἰμή σπανιώτερα ἔκδηλα, τὸ δὲ κύριον μέρος τῶν γενικῆς φύσεως εὐεργετημάτων ἀτίναχ ἀντιλεῖ τὸ ἀπομόνων ἐκ τοῦ Κράτους εὑρηται ἐν τῇ ἀσφαλείᾳ φέμιστραίρῃ τῆς κρατικῆς ἐπιδιολής καὶ ἀσφαλείας ἥν τὴν ὑπαρξίας τοῦ κράτους δημιουργεῖ, ἀδικιάρετου φύσει καὶ ἀπροσδιωρίσαντος⁽¹⁾. Τούτην εἰς τὴν διάδοχος αὐτῆς ἀρχὴν τῆς Ιστορίας τῶν θυγατρῶν προσποθέτει τὴν φύσιν την ἀδρίσεων ἔκδηλωσιν τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ στηρίζεται εἰς τὴν ἀναλόγως τῆς περιουσίας, ἥν ἀπ' εὐθείας ἔκτιμος, φρεσταγίζειν; ἐνῷ τὴν εὐεργετημάτων εἰς τὸ ἀσφαλείας τεκμήριον τῆς φοροδοτικῆς ἕκανότητος τοῦ ἀτόμου ἐκ τοῦ ποιοῦ καὶ τοῦ ποσοῦ τῶν κρατικῶν εὐεργετημάτων ὡν τοῦτο ηθελε τυχὸν ποιήσηται χρῆσιν. Διὰ τοῦτο καὶ τὴν ἀρχὴν τῶν εὐεργετημάτων ἀποκρύψεται ἰδιαίτερως ὑπὲ τῆς συγχρόνου κοινωνιστικῆς κινήσεως.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐπειδὴ τὰ δημόσια ἔσωδεν ἀτιγα ἐκ τῶν τοιούτων κρατικῶν δράσεων προκύπτουν εἰνε πάραγωγα τῆς ἐφαρμογῆς τῆς μιᾶς μόνον ἐκ τῶν δύο θεμελιωδῶν ἀρχῶν, δὲν δύνανται ὡς εἰπομενη ηδη, νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἀπότοκα τῆς γνησίας δημοσιονομικῆς δράσεως. Τὸ ποσὸν τοῦτο διερευνάττει τὸ ἀτομον εἰς τὸ Κράτος εἰς ἀντάλλαγμα τῶν παρ' αὐτοῦ παρεχομένων εὐεργετημάτων, πρέπει, συμφώνως τῇ θεωρίᾳ τῶν εὐεργετημάτων, νὰ ἀντικρύζῃ τὰς δικαίωντος ἀσ πατιτεῖ τῇ ἐκμετάλλευσις τῶν ἐπιχειρήσεων τούτων παρὰ τοῦ Κράτους, δηνομάζεται δὲ τοῦτο τέλος⁽²⁾. Ἐντεῖθεν προκύπτει ἀναλογικὴ μορρὴ τῶν τελῶν, καίτοι ὑπεστηρίχθη παρά τινων καὶ ἡ φθίνουσα προσδευτική⁽³⁾. Ἀλλὰ τυγχάνει ἀμφισβητήσιμος καὶ αὐτὴ ἡ βάσις τῶν τελῶν, καίτοι ὑπεστηρίχθη διτ ταῦτα ἀποτελοῦν εἰδικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κράτους πρὸς τὸ ἔπομον, ἐνῷ τοιαύτην ἀποτελοῦν τῇ ἀληθείᾳ πᾶσαι καὶ δημόσιοι ὑπηρεσίαι ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀν αὔται ζητῶνται ἡ παρέχονται αὐτεπαγγέλτως παρὰ τοῦ Κράτους. Καὶ εἰδικώτερον αἱ ἐπιχειρήσεις πᾶσαι ἀσ ἀναλαμβάνει τὸ Κράτος οὐδὲν

(1) Seligman, *Progressive taxation* §. 3., *Suret*, *L'impôt progressif*, 1910.

(2) Schall, *Die Gebühren*. Τὰ λεγόμενα τέλη χαρτοσήμων πολύμιτρα οὐδεμίαν θεωρητικὴν βάσιν ἔχουν, οὐτε ἀκόμη ὡς τέλη, καθόσον τὸ χαρτοσήμων ἀποτελεῖ ίδιαιτέρων μέθοδον τῇ; Ἐφημ. Δημ. Οίκονομίας βεβαιώσεως διαφόρων είσφορῶν (*Flora*, §. 1. 175).

(3) *Flora*, §. 1. 175.

κέρδος πρέπει νὰ ἀφίνουν εἰς αὐτό, τὰ δ' ἔξοδα αὐτῶν εἰς τὸ ἴδιαι-
κὸν Κράτος πρέπει νὰ καλύπτωνται ὑπὸ τῆς συνήθους φορολογίας,
ἥτις πρέπει νὰ κανονίζηται οὕτως ὅστε οὐδεμία κρατικὴ ὑπηρεσία νὰ
ἀνταποκρίνεται εἰς διαιρετὴν ἀμοιβήν. Ἐκ τῶν ἐπιχειρήσεων τούτων,
τὸ τοιοῦτο Κράτος πρέπει τὸ ταχύτερον νὰ ἀπαλλάσσηται, πρωτίστως
τῶν φύσεως τοῦ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου (domaine privé), ἐνάντιθέσει πρὸς τὴν
τάσιν τῶν κολλεκτιβιστῶν, ζητούντων δπως δλόκηρος δ πλοῦτος ἀναχθῆ
εἰς τὴν κοινότητα, καθέσσον τὸ Κράτος εἰνε κακὸς ἐκμεταλλευτής, αἱ
δὲ τοιαῦται φύσεως τοῦ Δημοσίου Δικαίου, αἵτινες στηρίζονται τὴν βάσιν
αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὁμολογουμένων κοινῆς ὠφελείας ἐπιχειρήσεων, ἀποτελοῦν
προφανῶς διὰ τὸ ἄτομον εἶδος καταναλώσεως (τηλέγραφοι, ταχυδρο-
μεῖα, κλ.) ὑποκείμενον συνεπῶς εἰς τὴν συνήθη φορολογίαν καταναλώ-
σεως, ὡς συμπληρωτικὴν τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος, ἀναλόγως τοῦ
βαθμοῦ σπουδαιότητος τῆς ἀγάγκης ἢν αὐτῇ ἔξυπηρετεῖ, διὰ τοῦτο δὲ
καὶ ἐθεωρήθησαν ἀλλοτε ὡς ἔμμεσοι φόροι (Malchus) καὶ ἐξητήθη ἢ
αὖξησις αὐτῶν πρὸς ἐλάττωσιν τῶν ἀμέσων φόρων. Εἰς τοῦτο δὲ ἔγει ἢ
γνώμη δτι ἡ ζήτησις τῶν ἴδιαιτέρων καὶ διαιρετῶν ὑπηρεσιῶν παρὰ τοῦ
ἀτέμου ἀποτελεῖ τεκμήριον τῆς περιουσίας αὗτοῦ, οἷον καὶ ἡ κατανά-
λωσις τῶν εἰδῶν ὃν τοῦτο ποιεῖται χρῆσιν, καὶ ἐκρίθη δτι αἱ ὑπη-
ρεσίαι αὗται προσήγει νὰ θεωρῶνται ἀνάλογοι πρὸς τὸ πλεονέκτημα
ὅπερ ἔξ αὐτῶν ἀντλεῖ τὸ ἄτομον(!), καὶ δ συντελεστῆς ἀντιστρόφως
ἀνάλογος πρὸς τὴν κοινωνικὴν σπουδαιότητα εἰς ἣν ἀναφέρεται ἡ
κρατικὴ ὑπηρεσία⁽¹⁾, τοιαύτῃ δ' ἀκριβῶς εἰνε ἡ μορφὴ τοῦ φορολογι-
κοῦ συντελεστοῦ καταναλώσεως, ὡς εἰδομεν. Τὴν τοιαύτην δὲ δια-
χείρησιν τῶν τελῶν ἔξ ἐπιχειρήσεων τοῦ Κράτους Δημοσίῳ Δικαίῳ ὡς
φόρων καταναλώσεως ἐπικυροῦ καὶ δ μονοπωλιακὸς χαρακτήρ, δ ἀπο-
κλείων τὸν συναγωγισμόν, ὃν φύσει ἔχουν αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται καὶ
ὅστις προσιδιάζει, ὡς εἰδομεν, εἰς τὸν φόρους καταναλώσεως⁽³⁾. Καὶ
ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὰ τέλη, ἀποκτῶντα δημοσιονομικὸν χαρα-
κτήρα, ἀποκτοῦν ταύτοχρόνως καὶ δυναμικὴν μορφήν.

(1) Eheberg, Finanzwissenschaft, 1909, 10.

(2) Flora, §. d. 169.

(3) Πβλ. Μέρ. Α., Κεφ. Β'.

ΜΕΡΟΣ Ζ'.

ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

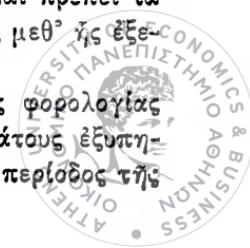
ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΩΝ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

Αἱ κοινωνικαὶ ἀνάγκαι ἀς δφείλει νὰ ἔξυπηρετήσῃ τὸ κράτος ἔξαρτῶνται ἐκ τοῦ μεγέθους αὐτῶν καὶ τοῦ χρόνου ἐντὸς τοῦ δποίου ἡ πλήρωσίς των εἰνε ἐπιτακτική. Ἐχουν ἐπομένως καὶ αὗται, ὡς αἱ ἀτομικαὶ, δυναμικὴν τὴν ἐμφάνισιν, καὶ θὰ ἡδύναντο ώς ἐκεῖναι νὰ καταταγῶσι ἀναλόγως τῆς ἐντάσεως καὶ τῆς ταχύτητος μεθ' ἣς ἀναπτυσσονται καὶ νὰ ἀποδοθῇ καὶ αὔταις ἀνάλογος βαθμὸς σπουδαιότητος, ἀν δὲν εἰχον ἔχαιρεταις πολυποίκιλον μορφὴν καὶ ἀκαθόριστον. Καὶ τὰ μέσα ἐπομένως δι^o ὧν ἔξυπηρετοῦνται αὗται πρέπει νὰ ἔχουν δυναμικὴν μορφήν. Ἐὰν κληθῇ Κ τὸ ποσὸν τῶν ἀναγκῶν τούτων εἰς χρῆμα καὶ κ τὸ τῶν ἀπαιτουμένων μέσων πρὸς ἵκανοποιήσαν των, V ἡ ταχύτης παραγωγῆς τῶν ἀναγκῶν καὶ ν τοῦ χρήματος δπερ θὰ ἀντικρύσῃ αὐτάς, πρέπει νὰ δπάρχῃ ἀντιστοιχία μεταξὺ KV² καὶ κν². Ὑπάρχει δ' ἡ ἀντιστοιχία αὕτη δταν αὶ δύο παράγωγοι πρὸς V καὶ ν εἰνε ἴσαι, ἥτοι δταν $\frac{dK}{dV} = - \frac{2K}{V}$ ἴσωται πρὸς $\frac{dx}{dv} = - \frac{2x}{v}$ δηλαδὴ δταν ἴσχυη ἡ συνθήκη

$$\frac{K}{x} = \frac{V}{v} = \frac{\sqrt{i}}{\sqrt{i}}$$
 (33)

ἔνθα I εἰνε τὸ ἐν τῇ μονάδι χρόνου ποσὸν ἀναγκῶν (δαπάνη) καὶ i τὸ παρὰ τοῦ Κράτους διατιθέμενον ποσὸν κατὰ τὴν αὐτὴν μονάδα χρόνου. Ἐπομένως ἵνα συγχρονίζηται ἡ πλήρωσίς των κοινωνικῶν ἀναγκῶν πρὸς τὰ ἔξοδα δι^o ὧν αὗται ἵκανοποιῶνται πρέπει τὰ δεύτερα ταῦτα νὰ παρέχωνται μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος μεθ' ἣς ἔξυπηρετουμένας συνήθεις κοινωνικὰς ἀνάγκας, ὧν ἡ χρονικὴ περίοδος τῆς

Τὰ τακτικὰ ἔσοδα ἀτινα συνάγονται ἐκ τῆς ἐτησίας φορολογίας εἰνε ἐκεῖνα ἀτινα παπορίνονται εἰς τὰς παρὰ τοῦ κράτους ἔξυπηρετουμένας συνήθεις κοινωνικὰς ἀνάγκας, ὧν ἡ χρονικὴ περίοδος τῆς

ἀποπληρώσεως ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, τὸ ἔτος, διὰ τῆς συνήθους φοροπιέσεως.

Ἐὰν ηδη ὑποτεθῇ διε ἔκτις τῶν συνήθων ἀναγκῶν γεννηθῶσι καὶ ἔτεραι, ἀπρόβλεπτοι, η μὴ περιλαμβάνομεναι εἰς τὸν αὐκλον τῶν συνήθων ἀναγκῶν, περὶ ὧν διφείλει καὶ πάλιν γὰ προβλέψῃ τὸ Κράτος, αὗται δύνανται νὰ ἔξι πηρετηθοῦν διττῶς, εἴτε δηλαδὴ δι' αὐξήσεως τοῦ παρὰ τοῦ κράτους ἀφαιρουμένου μέρους ποὺ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ητοι αὐξήσεως τῆς φοροπιέσεως, εἴτε, ἢν τοῦτο εἴνε ἀδύνατον η ἀσύμφορον, δι' ἔκτάκτων κρατικῶν πόρων. Τὰ ἔσοδα ἐπομένως ἀπό φεις συγχρονισμοῦ, δηλαδὴ μεγέθους ταχύτητος παραγωγῆς τῶν ἀναγκῶν καὶ τοῦ εἰσοδήματος, δικιρδῆμεν εἰς συγχρονιστά, τοιαῦτα δ' εἴνε ἔκεινα ἀτινα πληροῦν τὴν ἀνωτέρω συνθήκην (33) δηλαδὴ ἔκεινα ὧν η ταχύτης τῆς ἀναπτύξεως ἐπιτρέπει τὴν ἀμεσον καὶ συνεχῆ κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν, εἴτε διὰ τῆς συνήθους φοροπιέσεως ὡς τὰ διὰ τὰς συνήθεις ἐτησίας ἀνάγκας τοῦ Κράτους προβλεπόμενα τακτικὰ ἔσοδα, εἴτε δι' αὐξήσεως τῆς φοροπιέσεως, ἀλλὰ πάντοτε παρκολούθουμένης τῆς ταχύτητος τῶν ἀναγκῶν, ὡς π. χ. δι' ἔκτελεσιν δημοσίων ἔργων ὧν η φύσις εἴνε τοιχύτη ὅστε νὰ ἐπιτρέπει τὴν δι' ἐτησίων δύσεων σὺν τῇ προσδῷ τοῦ ἔργου ἔξοφλησιν τῆς ἀξίας, πρὸς τμηματικὴν ἄρσιν τῆς ἀναγκαστικῆς αυκλοφορίας, καλπ. δ) εἰς ἀσυγχρόνιστα, τοιαῦτα δ' εἴνε ἔκεινα τῶν δοπίων η ταχύτης τῆς ἔξειλέσεως τῶν ἔξι πηρετουμένων ἀναγκῶν εἴνε τοιχύτη ὅστε νὰ μὴ δύνανται τὰ ἔσοδα νὰ καλύπτωνται σὺν τῇ κατὰ χρόνον ἔξειλέσει τῶν διὰ τῆς συνήθους η ηδημένης πως φοροπιέσεως, ητις δὲν δύνανται νὰ η ἀπεριόριστος, σὺν τῇ κατὰ χρόνον δηλαδὴ ἀναπτύξει τῆς παραγωγῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος⁽¹⁾, τοιαῦτα δ' εἴνε η πληρωμὴ πολεμικῆς ἀποζημιώσεως, ἐπικνόρθωσις καταστροφῶν ἐκ θεομηνίας, η περίθιξις προσφύγων, ὡς η ἐν Ἐλλάδι τελευταίως καλπ.⁽²⁾.

Μεταξύ τῶν δι' ἔκτάκτων ἔξόδων ἔξι πηρετουμένων ἀναγκῶν εἴνε καὶ τινες προβλεπόμεναι περίπου κατ' εἶδος καὶ ἔντασιν, διὰ τὴν ἔξι πηρέτησιν δ' αὐτῶν συνιστῶνται εἰδικὰ ταμεῖα ὧν πόρος εἴνε κυρίως τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα. Αἱ ἀνάγκαι αὗται φέρουν τὸν τύπον τοῦ προβλε-

(1) Δὲν εἴνε ἀπολύτως ἀκριβής η ὑπὸ τοῦ Wagner τεθεῖσα ἀρχὴ καθ' οὓς «τὰ τακτικὰ ἔσοδα καλύπτονται διὰ τῶν τακτικῶν ἔσοδων», καθόσον οἱ μεταβολαὶ τῆς φοροπιέσεως δὲν ἀναφέρονται εὐθέως πρὸς τὰ ἔσοδα, ἀλλὰ πρὸς τὸ συγχρονιστὸν η οὐ αὐτῶν (Wagner, ξ. ἀ. § 59).

(2) Schanz, Oeffentliches Schuldwesen, 1907.

πτικού συγχρονισμού. Τοιαῦτα ταμεῖα διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν ἔξαιρετικῶν ἀλλὰ προβλεπτῶν ἀναγκῶν εἰνε τὸ ὑπὸ τοῦ Miquel ἐν Γερμανίᾳ πρὸς ἀντιστάθμισιν τῶν σιδηροδρομικῶν διαφορῶν συσταθέν, τὸ παρ² ἥμετον ταμεῖον Ἐθνικοῦ Στόλου, ταμεῖον Φάρων, Ὁδοποίειας κλπ. καὶ αὐτὰ τὰ ταμεῖα συντάξεων, πρὸς ἐκπλήρωσιν δ² ἐκτάκτων ἀναγκῶν αἴτινες δύνανται νὰ ἐμφανισθοῦν εἰς ἀγνωστον χρόνον εἰνετὰ πολεμικὰ ταμεῖα, γνωστὰ ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος⁽¹⁾, τὸ γερμανικὸν Ταμεῖον Πολέμου (Reichskriegsschätz)⁽²⁾, διερ ήτο προωρισμένον νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς πρώτας ἀνάγκας τῆς κινητοποιήσεως τοῦ στρατοῦ, κλπ.

Παρίσταται ἐπομένως πάντοτε ἐπάναγκες ὅπως πρωτίστως ἔξετάζηται κατὰ πόσον ἡ κοινωνικὴ ἀνάγκη δύναται νὰ πληρωθῇ σὺν τῇ κατὰ χρόνον ἀναπτύξει τοῦ μηχανικοῦ ἔργου, διερ παράγει τὸ ἐν τῇ χώρᾳ παντοειδὲς κεφάλαιον, δηλαδὴ τοῦ εἰσεδήματος, ὡς ἐπίσης καὶ κατὰ πόσον ἡ φοροπίεσις εἶνε ἐπιδεκτικὴ αὐξήσεως ἵνα καταστῇ ἡ ἀνάγκη συγχρονιστή, θεραπευομένη διὰ τῆς ἀπλῆς αὐξήσεως τῆς φοροπιέσεως ἢ οἰκονομικωτέρας διατάξεως τῶν ἐν γένει δαπανῶν τοῦ Κράτους.

Ἐὰν ηδη ὑποτεθῇ διε αἱ κοινωνικαι ἀνάγκαι εἰνε ἐκ φύσεως ἀσυγχρόνιστοι πρὸς τὴν φυσιολογικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσεδήματος ἐν χρόνῳ, ὑπάρχουν ὅπως ἔξασφαλισθῇ ἡ ἐπάρκεια εἰς τὰς ἀνάγκας ταύτας, δύο δῦο ἀκολουθητέαται.

Ἡ πρώτη δῦδες εἶνε ἐκείνη καθ² ἡν ἐντείνεται ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις ἀναλόγως πρὸς τὴν ἐντασιν τῶν ἀναγκῶν κατὰ χρόνον διὰ αὐξήσεως ἀμέσου τῆς φοροπιέσεως μέχρι τοῦ ἀπαιτουμένου βαθμοῦ. Ἡ ἐνέργεια αὕτη γινομένη κατ² ἐπέκτασιν τῆς συγήθους φορολογίας ἔχει τὸ κοινὸν μετ² αὐτῆς χαρακτηριστικὸν διε ἐπιβαλλομένη τῇ βουλήσει τῶν πολλῶν, κοινοβουλευτικῶς, καθίσταται ἀναγκαστική, ὡς ἡ φορολογία ἐν γένει. Ἐὰν κατόπιν τῆς ἐντατικῆς ταύτης δημοσιονομικῆς δράσεως ἀποδίδηται πάλιν ὑπὸ τοῦ Κράτους τὸ ἀφαιρεθὲν ποσὸν εἰς τὸ φορολογικὸν ὑποκείμενον ἀτόκως ἢ ἐντόκως, ἔχομεν τὴν εἰδικὴν μορφὴν τοῦ ἀναγκαστικοῦ δανεισμοῦ ἐντόκου ἢ ἀτόκου παρὰ τῶν φορολογικῶν ὑποκειμένων. Ἀλλως, ἂν δὲν ἀποδίδεται τὸ δανειζόμενον ποσόν, ἔχομεν τὴν μορφὴν τῆς ἐκτάκτου φορολογίας, ἢτις δύναται ἐνίστε νὰ θίξῃ καὶ τὸ κεφάλαιον. Ἡ δῦδες ἐπομένως αὕτη παρέχει ὡς μέσον

(1) Cavaignac, Etude sur l' histoire financière d'Athènes, 1909.

(2) Riesser, Préparation et conduite financières de la Guerre, 1916, 138.

Οὐ. Katzenstein ἢ Schmoller's Zahrb. N. F. p. 79.

ἴνα ἀνταποκριθώμεν εἰς τὰς ἔκτακτους ἀνάγκας τὴν ἔκτακτον φορολογίαν καὶ τὰ δημοσιονομικὰ ἡ ἀναγκαστικὰ δάνεια, ἐντοκα ἢ ἀτοκα⁽¹⁾. Παρίσταται ἐπομένως, ὡς εἰς τὴν μελέτην τῶν φόρων, ἀνάγκη νὰ μελετηθῶσι τὰ φορολογικὰ στοιχεῖα, προέχουν δὲπι τοῦ προκειμένου τὸ ἀντικείμενον τῆς ἔκτακτου δημοσιονομικῆς δράσεως καὶ ἡ φοροπίεσις δι’ ἣς αὕτη ἐνασκεται.

Ἡ δευτέρη δδὸς συνίσταται εἰς τὸν δανεισμὸν τοῦ ἀπαιτουμένου ποσοῦ ἐκ τοῦ ἰδιωτικοῦ κεφαλαίου ἐν τῷ ἡμεδαπῇ ἢ τῇ ἀλλοδαπῇ, ὑπὸ δικιφόρους τύπους οἵτινες ἀνάγονται εἰς τὴν τραπεζιτικὴν καὶ ταμειακὴν οἰκονομίαν. Ὁ δανεισμὸς οὗτος, προαιρετικὸς διὰ τόν δανειστήν γίνεται ὑπὸ τὴν συνήθη μορφὴν τοῦ τοκοχρεωλυτικοῦ δανεισμοῦ καὶ περιλαμβάνει τὰ λεγόμενα προαιρετικά, ἢ αὐλίον ἰδιωτικὰ δάνεια εἰς ἀς προσφεύγει τὸ Κράτος δταν ἔνεκ τῆς καταστάσεως τῆς ἰδιωτικῆς ἐν γένει οἰκονομίας, ἢ ψυχολογικῶν αἰτίων ἢ τοῦ μεγέθους καὶ ἐπείγοντος τῆς πληρώσεως τῆς κοινωνικῆς ἀνάγκης, εἰνε ἀδύντος ἢ αὔξησις τῆς φοροπίεσεως.

Κατὰ τὴν δευτέρην περίπτωσιν ἡ φοροπίεσις αὔξανει μόνον δσον ἀπαιτεῖ ἡ ἀποπλήρωσις τοῦ ἐτησίου τοκοχρεωλυτικοῦ, κατὰ τὴν πρώτην δσον ἀπαιτεῖ ἡ κοινωνικὴ ἀνάγκη ἀκεραία. Τὸ κράτος κατὰ τὴν περίπτωσιν δανείων παρέχει τίτλους τοκοφόρους ἢ μή, τὴν ἀπότισιν τῶν δποίων ἔγγυται ἡ πίστις τοῦ Κράτους, ἢ καλὴ αὐτοῦ θέλησις καὶ ἡ ἱκανότης του πρὸς αὔξησιν ἐνδεχομένως τῆς φοροπίεσεως.

Θὰ ἔδει νὰ μὴ λησμονῆται δτι κατὰ τὴν σύγχρονον νομισματικὴν οἰκονομίαν, καὶ παντὸς εἶδους πρὸς τὸ δημόσιον εἰσφορᾶ, τακτικαὶ ἡ ἔκτακτοι, γίνονται εἰς χρῆμα, ἢ δὲ παρατήρησις αὕτη ἐνέχει ἰδιαιτέρων σημασίαν προκειμένου περὶ τῶν ἔκτακτων ἐσόδων, ὡς θέλομεν ἔδει.

Παρομοίως παρατητητέον δτι τὰ ἔκτακτα ἔσοδα, ἀναγκαστικὰ ἡ προαιρετικὰ δάνεια, οἰαδήποτε καὶ ἀν ἢ ἡ ἀκολουθουμένη δδὸς πληρώνονται διὰ τῆς φοροπίεσεως καὶ μόνον αὐτῆς, ἀκόμη καὶ δταν ἀναγκάζηται νὰ προσφύγῃ τις εἰς ἔνυπόθηκον δανεισμὸν ἢ δταν παρέχωνται εὐκολίαι πρὸς ἀποπληρωμὴν τοῦ φόρου⁽²⁾.

(1) Εἰνε προφανὲς δτι ἡ παρὰ Ricardo καὶ Rau ἀποδεκτὴ διαίρεσις τῶν δανείων εἰς ἀναγκαστικὰ καὶ προαιρετικὰ ἥ τοῦ κατὰ πόσον θίγουν τὸ κεφάλαιον ἢ τὸ εἰσόδημα, εἰνε ἐσφαλμένη, καθόσον ἡ αὔξησις τῆς φοροπίεσεως πρὸς ἔξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκαστικῶν δανείων δὲν θίγει πάντοτε καὶ κατ’ ἀνάκην καὶ τὸ κεφάλαιον.

(2) Lop, *L’evolution financière*, 1922, 94.

Τέλος καὶ ἡ ἔκτακτος δημοσιονομικὴ αὕτη δρᾶσις διέπεται πάντα τε ἀπὸ τὰς δύο θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς Δημ. Οἰκονομίας, τῆς ἴσοτητος τῶν θυσιῶν καὶ τῆς ἐνισχύσεως τῶν πλουτοπαραγωγικῶν δυνάμεων τῆς χώρας.

Γενικῶς καθορίζεται δτι τὸ Κράτος πρὸς ἔξυπηρέτησιν ἀποβιλέπτων ἐκτάκτων ἀναγκῶν, ἀσυγχρονίστων πρὸς τὰ ἐτήσια αὐτοῦ τακτικὰ ἔσοδα, ἐνασκεῖ λίδιαν δημοσιονομικὴν δρᾶσιν δι' ἣς συγχρονίζει τὴν πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν τούτων πρὸς τὴν μελλοντικὴν δι' αὐξήσεως τῆς φοροπιέσεως ἀποπλήρωσιν τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς τοῦτο ποσῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΕΚΛΟΓΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ

Ἡ ἔκτακτος αὕτη δημοσιονομικὴ δρᾶσις ἐμφανίζεται, ὡς εἰπομεν, εἴτε ὡς ἔκτακτος φορολογία, εἴτε ὡς δάνειον ἀναγκαστικὸν ἐντοκον ἢ ἀτοκον, εἴτε τέλος ὡς προαιρετικόν.(!)

Ἡ ἔκτακτος φορολογία δὲν δύναται νὰ ἐπιδιωχθῇ δι' ἀπλῆς αὐξῆσεως γενικῶς τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος ἀνεξαρτήτως τῆς προελεύσεως του, διότι τοῦτο θὰ γίτο ἀνυπόφορον διὰ τὰς ἐργατικὰς ἰδίως τάξεις. Διότι ἐνῷ τὸ ἐκ τοῦ κεφαλαίου ἀντλοῦν τὸ εἰσόδημά του φορολογικὸν ὑποκείμενον θὰ γίδύνατο ἐν ἀνάγκῃ γὰρ ὑποθηκεύση μέρος αὐτοῦ ἵνα ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ φόρου, τὸ ὑποθετικὸν κεφάλαιον γίνεται ἐργασία δὲν δύναται γὰρ ὑποθηκευθῆ, τοῦτο δο ἀποτελεῖ τὸ μόνον κεφάλαιον διὰ τὸν ἔχοντα εἰσόδημον ἐξ ἐργασίας, δοτικού θὰ γίγνηται τὸ καταφύγη εἰς ἐλάττωσιν καὶ αὐτῆς τῆς ἀπαρχιτήτου διὰ τὴν ζωὴν του καταναλώσεως. Τὸ ἐκ συνεργασίας κεφαλαίου καὶ ἐργασίας εἰσόδημον ἐπίσης δὲν θὰ γίδύνατο γὰρ ἀποτελέση ἀντικείμενον λιδικτέρας φορολογίας, διότι θὰ ἔθιγετο οὕτω γί τη παραγγή. "Ωστε ἀπομένει πρὸς ἐντατικωτέρων φορολογίαν τὸ ἐκ καθηροῦ κεφαλαίου, κινητοῦ γί ἀκινήτου εἰσόδημον, τοῦθ' ὅπερ ἀντανακλᾶ εἰς τὸ λεγόμενον πάγιον κεφάλαιον, δηλαδὴ τὸ μὴ πεπλεγμένον ἀπειδεῖσιμον κεφάλαιον. Ἐποιεύως γί ἐντατικω-

(1) Schanz, Oeffentliches Schuldwesen, 1909. 'Ομ. Jèse, Théorie du droit public, 1922.

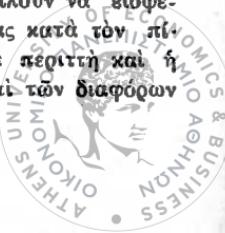
τέρχ φορολογία ἀπολήγει, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει περιθώριον αὐξῆσεως τῆς φοροπίέσεως, εἰς τὸν λεγόμενον φόρον τοῦ κεφαλαίου⁽¹⁾, διστις εἶναι γνωστὸς ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ὡς φόρος ἐπὶ τοῦ κινητοῦ καὶ ἀκινήτου κεφαλαίου ὑπὸ τὴν δονομασίαν «εἰσφορά», καὶ μάλιστα τῶν ἐλευθέρων πολιτῶν⁽²⁾, ἐφηρμόσθη δὲ καὶ ἐν Γερμανίᾳ⁽³⁾ καὶ παρ' ἡμῖν ὑπὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1921.

Ἡ προσφυγὴ εἰς τὸ πάγιον μόνον κεφαλαίον ἔξυπακούεται καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀναγκαστικοῦ δανείου, δι' οὓς ὡς ἄνω λόγους.⁴ Ἀλλὰ τόσον ἐν τῇ ἐντατικῇ φορολογίᾳ ὅσον καὶ ἐν τῷ ἀναγκαστικῷ δανεισμῷ τὸ γεγονός διτι τὸ ἐκτακτὸν ἐσօδον ζητεῖται εἰς χρῆμα, κάμνει ὥστε ἡ ἔκλογὴ μεταξὺ τῶν δύο μοισφῶν ὑφ' ἡς ἐμφανίζεται τὸ κεφαλαίον, κινητοῦ δηλαδὴ καὶ ἀκινήτου, νὰ μη ἡ ἀδιάφορος. Πράγματι δὲ ἐπὶ ἀκινήτων δανεισμῶν συνειθέστατα συνεπάγεται τὸ ἐνυπόθηκον δάνειον, οὗτως ὥστε ἐκτὸς τοῦ ἐφάπαξ ἡ τακτῶς κατάβαλλομένου φόρου ἢ ποσοῦ, δφείλει τις νὰ πληρώνῃ καὶ τοὺς τόκους τοῦ δανείου, τοῦθ' δπερ ἀπολήγει εἰς αὐξῆσιν τῆς φοροπίέσεως εἰς τὸ μέλλον καὶ ἀδήλως. Ἐκν πάλιν ἥθελεν ὑποτεθῆ διτι ἡ ἐντατικὴ δημοσιονομικὴ δρᾶσις ἔκλεγει μόνον τὴν κινητὴν περιουσίαν ὡς ἀντικείμενον, κατὰ μὲν τὴν περίπτωσιν ἐντατικοῦ φόρου θὰ ἐπέλθῃ ἐλάττωσις τοῦ διαθεσίμου εἰς χρῆμα κεφαλαίου, τοῦθ' δπερ δυσχεράνει τὴν παραγωγὴν, καθόσον τὸ διὰ τὴν ἔκ νέου παραγωγὴν προοριζόμενον μέρος αὐτοῦ, πρέπει νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ δανείου συνεπαγομένου τόκου, εἰς βάρος τῆς πλουτοπαραγωγῆς τῆς χώρας. Κατὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀτόκου δανεισμοῦ δμοίως ἀναστέλλεται ἡ παραγωγὴ, κατὰ δὲ τὴν τοῦ ἐντόκου ἀναστέλλεται μὲν ἡ παραγωγὴ, ἀλλ' ἐνισχύεται τὸ διαθέσιμον πάγιον κεφαλαίον εἰς τὸ μέλλον, ἀποτιομένου τοῦ τόκου ἐκ τῆς φοροπίέσεως, τοῦθ' δπερ ἔν τινι μέτρῳ ἐπιβαρύνει τὴν ἐργασίαν, καθ' ὅσον αὗτη κατ' ἀμφοτέρχς τὰς τελευταίκς περιπτώσεις συμμετέχει μετὰ τοῦ κεφαλαίου. Τοιουτοτρόπως εἰς τὰ ἀναγκαστικὰ δάγεικα ἡ

(1) Είνε ἐπομένως ἐσφαλμένη ἡ θεωρία τοῦ de Groot (L'économie Publique et la Science des Finances, 1907, 412) καθ' ἣν πάντες δφείλουν νὰ εἰσφέρουν εἰς τὸ Κράτος δι' αὐξῆσεως τῆς προοδευτικῆς φορολογίας κατὰ τὸν πλανακα τὸν σινθετικοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος, καθίσταται δὲ περιττὴ καὶ ἡ παρὰ Flora (Ἑ. ἀ. 613) σύγκρισις τῆς ἐπιπτώσεως τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν διαφόρων κοινωνιῶν τάξεων.

(2) Ἀνδρεάδη, Ἰστ. Δημ. Οἰκ. 1918, 283.

(3) Vermögensteuergesetz, vom 8 April 1922.

έργασία, ήτις υφίσταται έπισης τὴν φοροπίεσιν, έπιβαρύνεται βαθμιαίως καὶ ἐλαφρῶς, ἐφ' ὃ δον ἀπακτεῖ ἡ ἔξυπηρέτησις τοῦ δανείου, οὐτως ὥστε τὸ ἀναγκαστικὸν δάνειον, ἐνῷ μὲν συγάδει πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς ισότητος τῶν θυσιῶν, κυρίως διμας εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐνισχύσεως τῆς πλουτοπαρχαγῆς ἀντικειται, ἐφ' ὃ δον τοῦτο ἐπιβάλληται ἐπὶ τοῦ κινήτου κεφαλαίου.

Ἐὰν ἡ δημοσιονομικὴ αὕτη δρᾶσις ἐνασκῆται ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου κεφαλαίου, ἡ εἰς χρῆμα καταβολὴ τοῦ ποσοῦ τοῦ δανείου συνεπάγεται συνηθέστατα σύναψιν ἐντόκου ἐνυποθήκου δανείου ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου, δπότε ἡ ἐντατικὴ φερολογία ἀντίκειται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ισότητος τῶν θυσιῶν, μονομερῆς ἐνασκουμένη καὶ συνεπαγόμενη αὐξῆσιν τῆς φοροπίεσεως καὶ διὰ τὴν ἔξυπηρέτησιν τοῦ ἐνυποθήκου δανείου, ἀλλὰ δὲν παρθελάπτει τὴν παρχαγῆν. Κατὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀτόκου δανείσμοῦ, ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου κεφαλαίου ἡ μὲν παρχαγῆν δὲν παρθελάπτεται εἰμὴ εἰς τὸ μέλλον ἐκ τῆς μειώσεως παροχῆς ἔργου ὑπὸ τοῦ ἀκινήτου, ἀλλὰ παραδιάζεται ἡ ἀρχὴ τῆς ισότητος τῶν θυσιῶν, διότι τὸ μέχρι τῆς ἀποτίσεως εἰσόδημα ἀπόδλυτοι διὰ τὸν κεφαλαιοῦχον. Ἐὰν τὸ δάνειον εἴνε ἔντοκον, ἡ ἔργασία συμμετέχει διὰ τῆς φοροπίεσεως εἰς τὴν συγχρόνους φιλεργατικὰς ἀντιλήψεις. Πάντας ἡ μορρὴ τοῦ ἐντόκου ἀναγκαστικοῦ δανείου ἔχει τὸν χαρκτῆρον ἀλλαγῆς ἀναγκαστικῆς προσορισμοῦ τοῦ κεφαλαίου χάριν γενικῆς ὀφελείας (Μερ. Γ'. Κεφ. Β'). Εἰς τὰ ἀναγκαστικὰ ἐπομένως δάνεια γενικῶς ἡ ἔργασία δὲν συμμετέχει μὲν μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος μεθ' ἣς τὸ κεφάλαιον ἀλλὰ βαθμιαίως εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ ποσοῦ τοῦ δανείου διὰ τῆς αὐξῆσεως τῆς φοροπίεσεως πρὸς ἀπότισιν αὐτοῦ, ἀλλὰ καθίσταται ἐπίσης αὕτη ὑπέγγυος. συναπτομένου οὗτω κυρίως δανείου ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου εἰς βάρος αὐτῆς καὶ διὰ τὸ ἀναλογοῦν αὐτῇ μέρος.

Οἱ ἐπὶ τοῦ εἰς χρῆμα ἐπομένως κινήτου κεφαλαίου ἀτοκος ἀναγκαστικὸς δανείσμός, οὗτον τοσαύτη ἐγένετο χρῆσις κατὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν πάλεμον καὶ μετ' αὐτὸν ἀτοτελεῖ τὸν ἄριστον τύπον δανείσμον (Emprunt-imprôt), ὃς δρθῶς παρκτηρεῖ δι de Greef, δστις θεωρεῖ αὐτὸν τὸν τύπον τῶν δανείων τοῦ μέλλοντος. Τούγχατίον ἐπὶ δανείου ἐπιβαλλομένου ἐπὶ παντὸς εἰδούς κεφαλαίου, ἢτοι περιλαμβάνοντος καὶ τὸ ἀκινήτον, δι κάτοχος αὐτοῦ δπως ἀποδώῃ τὸ εἰς αὐτὸν ἀντιστοιχούν μέρος τοῦ δανείου εἰς χρῆμα, εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην νῦν συνάψῃ δάνειον ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου αὐτοῦ καὶ ἐπομένως γὰρ πληρώνῃ τὸν ἀναλογοῦν τοκοχρεώλυτρον, δηλαδὴ δι' αὐτὸν ἡ φοροπίεσις αὐξά-

νει ετι μάλλον. Τοιαύτη άντικειμένη είς άμφοτέρας τὰς δημοσιονομικὰς ἀρχὰς είνει ἡ συνήθης ἀδόκιμος μορφὴ τοῦ λεγομένου φόρου ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου, ὡς ὁ ἐπιβληθεὶς ἐν Ἑλλάδι παρὰ τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως τῷ 1921.

Θὰ ἔδει ἡδη νὰ παρατηρηθῇ διτὶ ἐνῷ ἡ ἐντατικὴ φορολογια γινομένη κατ’ ἐπέκτασιν τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος ἐκλέγει κυρίως ὡς ἀντικείμενον τὸ σύγνθες φορολογικὸν ὑποκείμενον, ὡς ἀπέρρευσεν ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς ισότητος τῶν θυσιῶν, ἡ ἐκλογὴ αὗτη κατάτην περίπτωσιν τοῦ ἀναγκαστικοῦ δανεισμοῦ δὲν είνει ἀπαρχίτητος. Διὰ τοῦτο καὶ θὰ ἡδυνάμεθι κατὰ τὴν κρατοῦσαν κοινωνίαν δύοματοθεσίαν γὰ διακρίνωμεν εἰς τὴν ἐντατικὴν φορολογίαν κυρίως ἄμεσον δημοσιονομικὴν δρᾶσιν, ἐνῷ εἰς τὸν ἀναγκαστικὸν δανεισμόν, ἀλλοτε μὲν ἡ δημοσιονομικὴ δρᾶσις ἔχει ἄμεσον χρακτήρα, ἀλλοτε δὲ ἔμμεσον, δηλαδὴ, ὡς ἐπὶ τῶν φόρων καταναλώσεως, ἡ ἕκκνότητης τοῦ ἀτόμου πρὸς δανεισμὸν κρίνεται ἐκ τῆς ποσότητος τῶν χρωμένων ἀντικειμένων.

Πράγματι δὲ εἰς χρῆμα δανεισμὸς δύναται νὰ γείνῃ εἴτε ὑπὸ μορφὴν ἄμεσον διὰ τῆς ἀναστολῆς τῆς πληρωμῆς τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Κράτους πρὸς τὰ ἀτομά, διότε ἔχομεν τὰ ἔντοκα ἡ ἀτοκα γραμμάτια, εἴτε ὑπὸ μορφὴν ἔμμεσον, δηλαδὴ δι’ ἐπενεργείας ἐπ’ αὐτοῦ τούτου τοῦ χρήματος, ἀνεξαρτήτως τοῦ ὑποκείμενου. Ἐχει δὲ καὶ ἡ ἔμμεσος αὕτη δημοσιονομικὴ δρᾶσις, δύο μορφάς.

Κατὰ τὴν μίαν, ἡτις είνει νεωτέρα, ἀφαιρεῖται αὐτούσιον χρῆμα ἐκ τῶν κατεχόντων τοῦτο, δηλαδὴ δανεισμὸς ἔχει ὡς ἀντικείμενον τὸ χρῆμα δπουδήποτε εὑρίσκεται, κατὰ τὴν ἑτέραν γίνεται διὰ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς αὐξήσεως αὐτῆς, διότε ἐκπίπτει ἡ ἀξία τοῦ χρήματος εἰς δφελος τοῦ Κράτους. Ἀμφότεραι αἱ μορφαὶ αὕτης ἔχουν χρακτήρα ἀπρόσωπον⁽¹⁾, ακθόσον δὲν είνει δυνατὸν νὰ ἐικριθῶσιν τὰ ἀτομα ἐκείνα ἀτινα κατέχουν τὰ εἰς χρῆμα κεφάλαια, ὡς ἐκ τούτου δὲ ἀντίκεινται πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς δικαιοσύνης ἐν τῇ φορολογίᾳ, τῆς ισότητος τῶν θυσιῶν, ἀτε στηριζόμενοι εἰς τεκμήριον, ὡς οἱ φόροι καταναλώσεως, ἐνῷ τὸ εἰς χρῆμα κεφάλαιον δὲν είνει εἰς ἀνάλογον ποσοστὸν πρὸς τὴν λοιπὴν περιουσίαν κατανεμημένον. Ἀμφότεραι ἐπίσης παραδιάζουν τὴν ἀρχὴν τῆς ἔν-

(1) Π. Ρεδιάδη, Τὸ ἀναγκαστικὸν δάνειον, Ἐφημερ. «Ν. Ημέρα» 1922. Άλσητικαὶ διεθνεῖ; συμβάσεις αἱ ἔξαιρουσαι τοῦ ἀναγκαστικοῦ δανεισμοῦ τοὺς ὑπηκόους κρατῶν τινων, δὲν ἔχουν ἐφαρμογὴν ἐπὶ τῶν τοιούτων δανειών, ἀτινα εἶνει νεώτερα καὶ ἔμμεσα, ἐνῷ ἔκεινα περὶ ὧν ὥμιλον αἱ παλαιότεραι συμβάσεις εἰνει τοῦ παλαιοτέρου ἀμέσου τύπου ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου.

σχύσεως τής παραγωγής καθόσον άφαντος από την αίμεσον πράξη παραγωγήν διάθεσιν μέρος τοῦ κεφαλαίου. Ή πρώτη θματομορφή έφαρμοσθεῖσα διὰ τῆς κοπῆς τοῦ χρητονομίσματος εἰς δύο, διαν συνδυάζηται πρὸς ζυγούν διανεισιμόν, ώς ἡ τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι έφαρμοσθεῖσα τῷ 1919 διὰ τοῦ ἀναγκαστικοῦ διανείου τῶν 1600000⁽¹⁾, καθ' ἥν τὸ γῆμασι ἀπετέλεσεν ἔντοκον λαχεισθόρον δάνειον διὰ τὸν κομιτήν, οὐ μόνον ἀποτελεῖ μοναχῖκὸν τρόπον ταχίστης ἑξευρέσεως χρήματος ἀλλὰ καὶ δὲν θίγει τὴν πλουτοπαραγωγὴν εἰμὴ ἐλάχιστα. Κατὰ τὸ μικρὸν δὲ μέρος καθ' ὃ θίγει αὐτήν, συνιστᾶ κυρίως διὰ τὸ ἀτομον ἀναγκαστικὴν ἀλλαγὴν ἐκμεταλλεύσεως, καθόσον ἀναγκάζεται διὸ αὐτῆς τὸ ἀτομον γὰρ ἀλλάξῃ διάθεσιν τοῦ χρήματος του εἰδικῶς πρὸς διανεισιμόν, εἰς ἐνίσχυσιν γενικῶς τοῦ ἑθνικοῦ κεφαλαίου, στοιχείου οὗτον διερεῖται διὸ καὶ ἀναγκαστικὴν ἀγενῶν μετάλλων μετὰ τῶν εὐγενῶν ἐξ ὧν κατεσκευάζοντο τὰ νομίσματα, αὐξανομένης οὕτω τῆς ἀνοχῆς (telérance)⁽²⁾. Τούτην διανεισιμόδης διὸ αὐξήσεως τῆς κυριοφορίας, προσδιάλειαν ἰδίως εἰς τὴν θεραπείαν ἀναγκῶν ἀγνώστου διαρκεῖας, ἔχει λόγῳ τῆς πληθωρικότητος τοῦ νομίσματος ἣν δημιουργεῖ τὸν χαρακτήρα ἐντεκτικῆς φορολογίας μαλλον, ἀλλ' οὐχὶ ἀμέσου, λόγῳ τῆς ὑψώσεως τῶν τιμῶν εἰς νόμισμα ἣν δημιουργεῖ. Πράγματι διὸ αὐτοῦ η μὲν ἀξία τῶν ἀγαθῶν παραμένει ἀμετάβλητος ἢ τε ἔκτιμωμένη εἰς πλείονας ὑποτετιμημένας νομίσματικάς μονάδας, ἀλλ' δ πλούτος διατις εὑρίσκεται ἐν καταστάσει συναλλαγῆς καὶ ὑπὸ μορφὴν νομίσματος ὑφίσταται μείωσιν ἀνάλογον πρὸς τὴν μείωσιν τῆς νομίσματικῆς μονάδος⁽³⁾. Καὶ η ἐντεκτικὴ αὔτη φορολογία ἀποκτᾷ τὸν χαρακτήρα διανείου ἐπιστρεπτοῦ, διαν τὸ πράτος προδῆ εἰς τὴν μείωσιν τοῦ νομίσματος (déflation), ἐπειδὴ εἰς ταύτην προδαίνει διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς φοροπιέσεως ἢ ἀλλων συνδυασμῶν οἵτινες εἰς τὸ αὐτὸν καταλή-

(1) Ρεδιάδη, Τὸ ἀναγκαστικὸν δάνειον, Ἐφημερ. «Καθημερινή», 1922.

(2) Η μέθοδος αὗτη ἔφαρμοσθεῖσα τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τὴν μορφὴν διανείου ἐνυποθήκου παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν Π. Πρωτοπαταδάκη τιμῇ τὴν ἐλληνικὴν ἐφευρετικότητα, τὴν δὲ τιμὴν ταύτην ἔξηγόσασεν οὗτος διὰ τῆς ζωῆς του, ἔτι οκληρότερον τοῦ Lavoisier τυφεκισθείσι τῷ 1922 παρὰ τῆς Επαναστάσεως.

(3) Conant, Monnaie et Banques, 1907.

(4) Guyot, Inflation et déflation 1921.

γουν, δπότε ή ἔργασία εἰσφέρει διὰ τὴν μείωσιν, ὥπερ τοῦ εἰς χρῆμα κέφχει τού, ζημιοῦται δὲ αὕτη λόγῳ τῆς ἀφθόνου προσφορᾶς καὶ μικρότερχς ζητήσεως ἐὰν ἔφαρμόζηται ή πρώτη μέθοδος, ἔνεκ τῆς ἀναστολῆς παραγωγῆς ἢν αὕτη συνεπάγεται. Ωστε ἀμφότεραι ἀποτελοῦν ἀναγκαστικὰ δάνειαν. Ἡ δὲ διὰ τοῦ χαρτονομίσματος εἰνε βαρυτέρω πρῶτον διότι εἰνε ἀτοκον τὸ δάνειον καὶ δεύτερον διότι εἰνε ἄγνωστος, δι χρόνος τῆς διὰ τῆς μειώσεως τῆς ἀξίας ἐπιστροφῆς. Ἐχει δ' δ τοις στοις εἰς χρῆμα δανεισμέδε τὸ ἐπιπρόσθετον πλεονέκτημα δι τι καθιστᾶ δυνατήν τὴν ἀμεσον καὶ ταχυτάτην ἔξερεσιν χρήματος καὶ θεραπεύεν τῆς κοινωνικῆς ἀνάγκης(!), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου κεφχει τοῦ δανεισμέδε τὸν ἀναποφεύκωτως πρέπει γὰ ἔξεπανούη παροχὴν χρόνου ἐπαρκοῦς εἰς τὸ φορολογικὸν ὑποκείμενον πρὸς ἔξεύρεσιν τοῦ χρήματος. Ἐπὶ πλέον ἐλαττοῖ, ἔστω καὶ προσκαίρως, ἐν πρόκειται νὰ ἐκδοθῇ νέον χαρτονόμισμα, τὴν ποσότητα τοῦ κυκλοφοροῦντος νομίσματος, ἕξ οὐ ἐπέρχεται ὑπερτίμησις τοῦ παραμένοντος ἐν κυκλοφορίᾳ χαρτονομίσματος.

Ἄν δύο αὕται μέθοδοι δανεισμοὶ ἐπὶ τοῦ χρήματος εἰνε ἀντίθετοι ἀλλήλων. Ἡ πρώτη συνεπάγεται αὔξησιν τῆς ἀξίας τοῦ νομίσματος, ητοι πτώσιν τιμῶν, ἐφ' οσον δὲν ἐπηρεάζει σπουδαίως τὴν παραγωγὴν, ἡ δεύτερη μείωσιν. τῆς ἀξίας τοῦ χρήματος. Πράγματι δμως ἀμφότεραι σύδεμικν ἐπίρειαν ἔχουν ἐπὶ τῆς πραγματικῆς ἀξίας τῶν ἀγροῦ, ἐνφράξιμην εἰς ἀλλο μέτρον, ἐφ' οσον πρόκειται περὶ κλειστῆς ἀγορᾶς. Ἀλλ' ἐνῷ ή πρώτη ἐλαττοῦσα τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν ἀμέσως κατὰ τὴν περίπτωσιν τῆς ἀνοικτῆς ἀγορᾶς ἐνεργεῖ εὑρεγετικῶς ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας καθόλου, ἀτε τείγουσα εἰς τὴν ἀντιστοιχίαν τοῦ κυκλοφοροῦντος νομίσματος πρὸς τὸν χρυσὸν ή ἔλλοι τι μέρον συγκρίσεως (étales), τούναντίον ή δεύτερα, διὰ τῆς πληθωρικότητος φεῦ νομίσματος ἀπομακρύνει ἔτι μᾶλλον ἀπὸ τὸ μέτρον τούτο, εἰς τρίπον ὅστε κατὰ τὴν περίπτωσιν τῆς ἀνοικτῆς ἀγορᾶς, κυρίως τῆς μεταξούς εἰσαγωγῆς ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἔξαγωγήν, παρίσταται ἀπίλυτος ἀνάγκη προσφυγῆς εἰς νέον εἰδος νομίσματος.

(*) 'Υπῆρξε κατατλητική ή ἐν τῇ Γ' Ἐδν. Συνελεύσει τῶν Ἑλλήρων παραχθεῖται ἐπύπωσις ἐκ τῆς εἰσιγήνεως τοῦ 'Υπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν Πρωτοπαπαδάκη τοῦ ἀστυπατικοὶ διεκτού τῶν .610 ἑκ. διὰ τὴν ἀστιφατικαν σχεδὸν μ. δ. δ. ἐξεβεφέοεως τεραστίου πυοῦ ἐν μιᾷ στιγμῇ, κατόπιν τῆς ἀμηχανίας ἦν παρίγγαγε ή προηγηθεῖσα ἐξιστόρησις τῶν μεγάλων ἐλλειμμάτων τοῦ Προσολογισμοῦ.

άντεποκρινόμενον εἰς ώρισμένον τι μέτρον ἔχον διεθνή ἀξίαν ἀπόλυτον. Ἐμφότεροι ἐπομένως αἱ μέθοδοι συνεπάγονται ἀλλαγὴν τοῦ κυκλοφοροῦντος νομίσματος δι' ἑτέρου τείνοντος πρὸς μέτρον τι ἀπόλυτον. Κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν ὡς τοιοῦτο μέτρον λαμβάνεται συγήθως τὸ παλαιόν, ὁ χρυσός, κατὰ τὴν δευτέραν ὅμως δύναται γὰρ ληγθῆναι ἢ τερον οἰκοδήποτε σταθερᾶς ἀξίας, ὡς τοιοῦτον δὲ ἐπροτάθη παρὰ τοῦ Helferich τοῦ θητηριακοῦ ακροποὶ ἐν Γερμανίᾳ, ἵνα εἰρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην ὥστε τὴν πρωτοφράντων αὐξησαν πτῶσιν τῶν τιμῶν ἔνεκα πληθωριστητος, ἐθεσπίσθη δὲ τοιοῦτο κατόπιν διὰ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Rentenmark⁽¹⁾ κατόπιν ὑποθηκεύσεως μέρους τῆς ἰδιωτικῆς ἀκινήτου περιουσίας. Πράγματι δὲ ἡ ἀπόλυτος ἀξία τοῦ χρυσοῦ ὡς μέτρου διὰ διαχρόνου λόγους ἔχεις πλέον τὴν σημασίαν της, ὡς τελευταίως διετύπωσεν καὶ δ Keynes⁽²⁾.

Θὰ ἔδει ἐν τούτοις γενικῶς ἐπὶ τῶν ἐπιστρεπτῶν δικαιών γὰρ παρατηρηθῆναι ἡ σπουδαία σημασία τὴν κέντηται γὰρ ἀξία τῆς νομισματικῆς μονάδος κατὰ τὴν ἀποτληρωμήν τοῦ δικαιού. Εὖν αὕτη εἰναι καλλιτέροι δικαιῶνται τὸ Κράτος εἰς νοθευμένον γόμισμα καὶ ἀποδίδει εἰς ὑγέας, ὡς συμβαίνει εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ δικαιού εἰς αὐτούσιον χρῆμα, ἣν οὗτος χρησιμεύῃ πρὸς ἐπιτάσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, ἐκτὸς ἣν δὲ ἀναγκαστικὸς δικαιούσμας ουνοδεύηται ἀπὸ ἔκδοσιν ίσης ἀξίας γαρτονομίσματος, οὕτως ὥστε αὕτη γὰρ διατηρηθῆται ἀμετάλλητος. Αλλως δὲ δικαιούσματος οὗτος ἀποδίδει ἐξαιρέτως ἐπισφαλής διὰ τὸν δικαιούσματος τὴν βελτιωθῆναι ἡ ἀξία τῆς νομισματικῆς μονάδος κατὰ τὴν ἀπότισιν, εἰς βάρος τῆς φοροπιέσεως, δηλαδὴ καὶ τῆς ἐργασίας. Κατὰ τοῦτο ὑστερεῖ προφράντως ἡ μορφὴ τοῦ ἀμέσου δικαιού δι' ἐντάκτων γραμματίων, καὶ διὰ πούτο κατὰ κανόνα αἱ ἐξοφλήσεις τῶν ἀναγκαστικῶν δικαιών πρέπει γὰρ γίνονται εἰς νόμισμα ἀνηγμένον εἰς τὴν τὴν ἀξίαν τῆς μονάδος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀποτληρωμῆς.

Οσον ἀφορᾷ τέλος τὰς ἴδιων μονάδων κοινωνικὰς ἀνάγκας τὰς ἐπιδεκτικὰς προδιλεπτικοὺς συγχρονίσμοις, τὰ εἰδικὰ ταμεῖα στηρίζονται εἰς πόρους οἵτινες συνιστῶσι κυρίως ἀτοκούν δάνειον πρὸς τὸ Κράτος. Πράγματι οἱ πόροι αὐτοῦ εἰναι εἴτε τὰ περισσεύματα τοῦ προϋπολογισμοῦ, δηλαδὴ ἡ φοροπιέσις, εἴτε εἰδικὰ τέλη ἢ δικαιώματα, νόθια δηλαδὴ ἔσοδα, πάντως ὅμως μεταχράλλουν τὸ Κράτος εἰς κεφαλαιούσχον,

(1) Lotz, Die deutsche Rentenbank (Hamburger Börse-Zeitung, 22 Dec. 1923).

(2) Keynes, ἐν Neue Freie Presse, 30 Mai 1924.

δυνάμεινον ἀκόμη καὶ νὰ ἀπολήξῃ καὶ εἰς μεταβολὴν τοῦ οράτους εἰς δανειστήν. Τὰ δάνεια ὑπὸ τὴν μορφὴν ταύτην ἐκρίθησαν πάντοτε δυσμενῶς διότι σύνεπάγονται μέλωσιν τῆς παραγωγῆς κατὰ τὸ ἀντιστοιχούν εἰς αὐτὴν μέρος διερεῖ τὸ οράτος ἀπὸ αὐτῆν, ἢ ἐὰν παραδοχὴ τῶν θὰ ἔνισχε τὰς σπενσερικανὰς θεωρίας περὶ δυκάμοι τοῦ Κράτους ἃς ἀποκλείουν αἱ σύγχρονοι ἀντιλήψιεις⁽¹⁾, ἀγαπηθέμενας εἰς πᾶσαν αἴξησιν τῆς φοροπίεσεως ἀνευ συγχρόνου προσδήλου ἀνάγκης, αἴξησιν εἰς ἣν ἀναποφεύκτως φθάνομεν. Ἐάν δὲ πάλιν ἔχησι μοποιούντο τὰ πλεονάδια τοῦ προϋπολογισμοῦ πρὸς πλουτισμὸν τῶν ταριχῶν τούτων δὲν πρέπει νὰ λησμονήται ὅτι ταῦτα κρίγονται καταδικαστέα⁽²⁾, θεωρούμενα, ὡς ἐπίσης πάντα ἐν γένει νὰ εἰδικὰ ταμεῖα ὡς ἀποτέλεσμα κακῆς διοικήσεως τῶν οἰκονομικῶν; κακογονικούρωσύνης. Ὁπωσδήποτε κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην πρόκειται περὶ ἐντατικῆς δράσεως μὴ περιοριζομένης εἰς τὸ πάγιον οεφάλιον, ἀλλὰ περιλαμβανούσης πᾶν εἰσόδημα.

Καὶ δεσμὸν μὲν ἀφορᾷ τὴν στέρησιν ἐκ τῆς παραγωγῆς μέρους τοῦ ἐθνικοῦ οεφάλιον θὰ ἔσται νὰ παρατηρήθῃ ὅτι τὸ ἀρχαιρούμενον, ἀπὸ κατῆσις μέρος δύναται πάλιν ὑπὸ μορφὴν διανείου νὰ παρέχηται ἀκινδύνως εἰς τὴν παραγωγὴν μέχρι τοῦ χρόνου τῆς πλήρωσεως τῆς ἀνάγκης ἣν τοῦτο πρόκειται νὰ ἔξυπηρετήσῃ, έσον δὲ ἀφορᾷ τοὺς πόρους τοῦ εἰδικοῦ ταμείου οὗτοι προσήκειν νὰ είναι ἡ ἐτησία: φοροπίεσις, δύναμις δὲ τὸ περισσεύματα τοῦ προϋπολογισμοῦ. Τούναντίον ἡ μεροφή αὕτη τοῦ διανείου εἶναι ἀπὸ ἀπόδικεως δημιοτισιονομικῶν πλεονεκτήματων προκριτέα, ἀτε ἀπαλλάσσουσα τὴν φοροπίεσιν τῆς ἐπιπροσθέτου πληρωμῆς τοῦ τόκου, τοῦθ' ὅπερ ἔχει εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς ἀνάγκης ἵλια πολὺ μείζονας ποσοῦ ἐκείνου τὸ δόπιον αὕτη πράγματι ἀποτελεῖ. Διγνατεῖ δέ, δοάκις τοιμῆσηται τὸ χρήμα τοῦτο, ἀκόμη καὶ νὰ ἔλαττωθῇ τὸ ἀπαιτούμενον διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ἀνάγκης ποσόν⁽³⁾.

Θύ τὴν διάγνωσί τις νὰ ισχυρισθῇ ὅτι τὸ πλείστον τῶν ἐκτάκτων κοινωνικῶν ἀναγκῶν, τῶν ἀσυγχρονίστων, ἐμφανίζεται κατὰ χρονικὰς περιόδους διεφθάρου διερκεῖται καὶ ἐποιμένως δ ἄριστος. δημιοτισιονομικῆς τρόπος ἔξυπηρετήσεως αὐτῶν θὰ γίνεται ἀνέξευρίστατο ἡ περίσδος τῆς

(1) Flora, 3. d. 103.

(2) Bastable, Public finance, 12.

(3) Ο ὁ ονανικός Κα ουλίδης ἔδειξεν ἐκπεριστατωμένος ἀριστακάρενον αὐτὸν τῶν ναυτικῶν ἔξοιλισμῶν τὴν μέτωνεκτικότηταν ἀτὸ δικτυόμακρας απόφεως τῆς παρούσιας εἰς διά δανείων ἐκτέλεσις αὐτῶν (Περιοδ. «Οἰκ. Ελλάς», ἀρ. 37, 1909).

έμφαντεσεως έκάστης έκτάκτου άναγκης και έξυπηρετείτο αὕτη δι' εἰδικῶν ταχείων; μὲ πρόσοδον ἀνάλογον αἴσησιν τῆς φοροπιέσεως πρὸς τὴν περίοδον τῆς ἀνάγκης, ἐπιψυλλασσομένων τῶν δχνείων μόνον διὰ ἔκείνας τὰς ἀνάγκας ὡν ἡ περίοδος ἐμφανίζεται δλως ἀκαθόριστος. Τοιαύτη δὲ θὰ ἔδει νὰ ἡ και ἡ μορφὴ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους, ἣν δημαρχώγικοι λόγοι δὲν ἔδιδον εἰς αὐτὸν κατὰ προτίμησιν πάντοτε τὴν εὐχγελικήν μορφὴν τοῦ «ὅρος ἥμεν σήμερον».

Οσον ἀφερῇ ἡδη τὰ ἰδιωτικὰ ἡ προκατεικὰ δάνεια, ταῦτα ἔχουν ἀκριβῶς τὴν μορφὴν τῶν ἐντόκων ἀναγκαστικῶν ἐπὶ τοῦ χρήματος, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ ἀνωτέρω θεωρηθέντα χαρκατηριστικὰ, ἐὰν συνάπτωνται ἐν τῷ ἔξωτερικῷ, ὡς συμβαίνει δταν τὰ ἐν τῇ χώρᾳ κεφάλαια σπανίζουν ἡ ἀποκνοῦν νὰ προτέλθουν αὐτοπροσιρέτως, ἐνῷ πράγματι τὰ δάνεια ταῦτα ἀποτελοῦν διὰ τῆς εἰσαγωγῆς ξένου χρήματος εἰς τὴν χώραν μίαν ἐνδυναμωτικήν τοῦ οἰκονομικοῦ δργανισμοῦ τῆς χώρας ἔνεσιν. Καίτοι δὲ παρέχει μεγίστας εὐκολίας δ ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ δανεισμὸς (¹) ἐν τούτοις συνιστᾶ ἐν τέλει ἐξαγωγὴν κεφαλίου εἰς τὸ ἔξωτερικὸν διά τῆς πληρωμῆς τοῦ τόκου αὐτοῦ διὰ τῆς φοροπιέσεως, εἰς δάρος κατέγις ἐργασίας. Ορθότατα ἐπομένως ἐ Flora (²) ἐπικαλεῖται προκειμένῳ περὶ τῶν δανείων τοὺς σοφοὺς λόγους τοῦ Γλαύδστωνος, παρομοιάζοντος τὸ δάνειον πρὸς τὸν μικρὸν σκύμνον τοῦ Αἰσχύλου δστις ἀρχίζει παῖςων μὲ τὰ παιδία, μέχρις οὗ, καταστὰς ἕσχυρὸς λέων σύν τῷ χρόνῳ, τὰ καταδροχθῆσει ἀνύποπτα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΦΕΡΟΠΙΕΣΕΩΣ

Ἡ σπουδὴ τῶν δρων τῆς συνάψεως καὶ ὑπηρεσίας δανείου τινὲς ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν ἐκάστοτε ἀποτελεῖ ἀντικείμενον εἰδικὸν (³) καὶ ξένον πρὸς τὴν καθ' ἔκυτὴν θεωρίαν τῆς Δημ. Οἰκονομίας. Ἐν πάσῃ περιπτώσει δάνειον τι ποσοῦ λ θὰ ἐξυπηρετηθῇ δι' ἀποσθέσεως

(1) Flora, ἔ. α. 628.

(2) Flora ἔ. ἔ. 113.

(3) Barriol, Théorie et pratique des opérations financières, 1908, Carboni.
Matematica finanziaria, 1916, Jese, Technique du crédit public, 1923-Brand.
War and national finances, 1921.

τινος, έστω z , ύπολογιζομένης κατά τους γνωστούς ακανόνας τοις διαχο-
ρισμοῦ, οὗτως θίστε ή φοροπίεσις τοῦ τύπου (23)' θὰ καταστῇ

$$\Pi' = \frac{B + \lambda z}{K_i}$$

"Οπως ηδη εἴρωμεν τὴν εἰς τὴν αὔξησιν ταύτην ἀντιστοιχοῦσαν
αὔξησιν τοῦ συντελεστοῦ φοροπίεσεως π, ἀρκεῖ νὰ διεφορίσωμεν τὸν
τύπον (17) πρὸς B καὶ π καὶ νὰ δέξισθωσιν τὸ d B πρὸς τὸ λz . Θὰ
γίδηνάμεθα ἐπομένως οὕτω νὰ γνωρίζωμεν ἀμέσως ποικιλήσιας φορο-
λογικοῦ συντελεστοῦ θὰ ἐπέλθῃ ἔνεκκ τῆς συγάψεως δικαιείου τινὸς
ἀξίας λ .

Εἰνε προφανὲς δτι ἂν ή αὔξησις τῆς φοροπίεσεως εἴς Π' εἴνε ἀδύ-
νατος, ἀνάγκη νὰ αὔξηθῃ ἐπιφανομαστής K_i , δι' αὔξησεως εἴτε τοῦ
 i , εἴτε τοῦ K . "Εχομεν

$$(23)'' \quad \Pi = \frac{B}{K_i} = \frac{B + \lambda z}{(K_i)'} = \frac{B\left(1 + \frac{\lambda z}{\sigma}\right)}{K_i\left(1 + \frac{\lambda z}{B}\right)}$$

εἴτε δηλαδὴ ή ταχύτης κινήσεως τῶν ἐν τῷ χώρῳ κεφαλαίων πρέπει
νὰ αὔξηθῃ ἀπὸ i εἰς $1\left[1 + \frac{\lambda z}{B}\right]$, εἴτε τὸ ἔθνικὸν κεφάλαιον ἀπὸ K εἰς
 $K\left(1 + \frac{\lambda z}{B}\right)$

Συγήθωσι τὸ διὰ τὰς ἑκτάκτους κοινωνικὰς ἀνάγκας συν-
πτόμενον δάνειον αὔξανει, ἀναλόγως τοῦ εἶδους τῶν ἀναγκῶν, τὸ ἔθνι-
κὸν κεφάλαιον, ἐὰν καὶ ἀνάγκαι εἴνε παραγωγικόν. Ἐάν δηλαδὴ δτι
τὸ δάνειον τίθηται ἀμέσως εἰς κίνησιν ἐξ τῆς προέρχεται φορολογή-
σιμον εἰς δημητρικαὶ μετὰ τῆς ικανονικῆς ταχύτητος v_0 , τότε θὰ εἴχομεν

$$K + \lambda = K\left(1 + \frac{\lambda z}{B}\right)$$

δθεν

$$(33) \quad z = \frac{B}{K}$$

τοιοῦτο δὲ δάνειον δὲν θὰ ηγέτην τὴν φοροπίεσιν. Άἱ συγήθεις δημως
περιπτώσεις συνεπάγονται ἀπόδοσιν παραγωγῆς πολὺ μεταγενεστέραν,
ἐκ τῆς θερκπείκες τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν δι' ἡς συγάπτεται τὸ δά-
νειον καὶ ἐπομένως ἀπιεσσον αὔξησιν τῆς φοροπίεσεως, εἴτε δταν
τὸ δάνειον ἀποσκοπῇ τὴν πληρωμὴν ποσοῦ ἐξερχομένου ἀμέσως τοῦ
Κράτους (πολεμικῆς ἀποζημιώσεως, κλπ.). Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει
εἴνε ἀπόλυτος ἀνάγκη, ἐν δὲν ὑπάρχῃ περιθώριον φοροπίεσεως, νὰ
αὔξηθῃ κατ' ἀνάγκην ή ταχύτης παραγωγῆς ι ἵνα μὴ μεταβληθῇ οὕ-

σιωδῶς ἡ φοροπίεσις. Ἐξ ἄλλου ἡ σύναψις δανείου πρὸς ἀρσῖν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας συγεπάγεται ἀμεσον αὕξησιν τῆς ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδος, λόγῳ ἐλαττώσεως τῆς προσφορᾶς καὶ συνεπῶς ἐλάττωσιν τῆς ἀποδόσεως Β, ὑπολογιζομένην ἐκ διαφορισμοῦ τοῦ τύπου (17) πρὸς καὶ Β, ἐπακολουθεῖ δὲ ταύτην ἐλάττωσις τῆς φοροπίεσεως μόνον δταν τὸ ἐκ τῆς ἐλαττώσεως τῆς ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδος προερχόμενον dB είνει μετόν τῆς ἐκ τοῦ δανείου dB=κz.

Ἄληθῶς ἡ ἐλλάτωσις τῆς ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδος, δηλαδὴ ἡ αὔξησις τοῦ συντελεστοῦ καὶ ἐν τῷ τύπῳ (17) ὡς συμβαίνει κατὰ τὴν περίπτωσιν πληθωριστήτος νομίσματος ἐξ ὑπερβολικῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας (inflation), προκαλοῦσα αὕξησιν τῆς Β ἐν τῷ τύπῳ (17) συνεπάγεται καὶ αὔξησιν τῆς φοροπίεσεως, ἀκριβῶς ὡς ἡ σύναψις δανείου.

Εἶναι ἡδη προφνής τὸ κέρδος ἔπειρ ἀποκτῷ τὸ Κράτος διὰ τῆς ἐπερχομένης ἐλαττώσεως τοῦ τοκοχρεωλυσίου καὶ ἐπομένως καὶ ἐλάσσονος φοροπίεσεως ἐκ τῆς συνάψεως πολυαρθρίμων μικρᾶς διαρκείας δανείων ἀντὶ ἐνδές μετόνοις δανείου ἀλλὰ μετόνοις διαρκείας. Τοικύτην ἴδιας μορφὴν φέρουν τὰ δάνεια βραχείας διαρκείας⁽¹⁾, τὰ ἀνχρόμενα εἰς τὸ λεγόμενον κυμαίνομενον χρέος, διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Ισοζυγίου τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ παντὸς εἰδῶς ἔπειγούσας περιωρισμένας ἀνάγκας ταχειακῆς μαλλον ϕύσεως, διενεργούμενα δι' ἐντόκων γραμματίων, διὰ ἐκδόσεως χαρτονομίσματος κλπ. ὑπὸ τὴν μορφὴν δανείων ἀναγκαστικῶν ἐντόκων ἡ ἀτόκων εἰς χρῆμα. Τούναντίον τὰ μακροτέρα διαρκείας δάνεια (consols, κλπ.) διαχειρίζεται τὸ Κράτος συμφώνως πρὸς τὴν Ταμειακὴν Οἰκονομίαν.

(1) Ἔν 'Αγγλίᾳ ἡ διάρκεια αὐτῶν ἦτο πέντε ἔτῶν διὰ τὰ λεγόμενα Exchequer Bills καὶ ἐξάμηνος διὰ τὰ Treasury bills.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ¹.

ΝΟΘΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΩΔΑ

Τὰ νόθα δημόσια ἔσοδα ἀποτελοῦνται: α) ἐκ τῶν εἰς τὴν κυριότητα καὶ χρήσιν τοῦ Κράτους περιερχομένων απημάτων, β) ἐκ αέρδους ὅπερ τὸ ιράτος γῆθελε συναχγάγει ἐκ τῶν παρ' αὐτοῦ διενεργουμένων δημόσιων ἐπιχειρήσεων.

Εἰδομεν ἀνωτέρω δτι τὸ Κράτος διὰ τῆς ἐνκοκκήσεως τῆς δημόσιον κύριης αὐτοῦ δράσεως, μάλιστα ἐπὶ τῶν ἀργούντων κεφαλαίων, δύγχται νὰ προκαλέσῃ δῆμευσιν γῆτις δυνατὸν νὰ ἀπολήξῃ ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποκτῶντος τὴν πλήρη κυριότητα καὶ νομὴν τῆς περιουσίας. Ἐκτὸς δημώς τούτου ὑπάρχει καὶ ἡ περίπτωσις τῶν δωρεῶν ὑπὲρ τοῦ Κράτους, σχολαῖουσῶν περιουσιῶν, θησαυρῶν κλπ. τόσον συνήθωγ οὖδε ἐν Ἑλλάδι, καίτοι τὸ ἔσοδον τοῦτο εἰς τὰ παλαιὰ ιράτη είνει ἔξαιρέτως περιωρισμένον. Κυρίως ἐκ τῶν δύο τούτων αἵτιῶν δυνατὸν ὕστε τὸ Κράτος νὰ ἀποκτήσῃ ἐκτὸς τῆς δημόσιψ δικαίῳ περιουσίας αὐτοῦ (domaine public); τῆς μὴ παραγωγικῆς ἀλλ' ἀναπτυλοτριώτου (δημόσια καταστήματα, κλπ.) καὶ περιουσίαν ιδιωτικοῦ δικαίου (domaine privé). δηλαδὴ ιαρποφόρον καὶ ἀπαλλοτριώσιμον, κληρονύμημα τῶν χρόνων τῆς κτηματικῆς οἰκονομίας, καίτοι ἔχει γῆδη σημειειώθη σὺν τῇ ἔξελιξει τοῦ ιράτου διαρκῆς ἐλάττωσις τοῦ δημόσιου πλούτου τοῦ Κράτους καὶ ἀντιθέτως καὶ γῆσις τοῦ ιδιωτικοῦ αὐτοῦ πλούτου⁽¹⁾. Τοικύται εἶνε γεωργικὰ κτήματα, μεταλλεῖα, δάση, λιθοτροφεῖα, ἀλυκαὶ κλπ. Τὴν περιουσίαν ταύτην τὸ Κράτος, ἐφ' ὅσον δὲν μεταβάλλει εἰς περιουσίαν τοῦ δημόσιου δικαίου, διφείλει νὰ ἔκποιη ὑπὲρ αὐτοῦ καίτοι διατάραρης⁽²⁾. Η διατάραρησις τοικύτης περιουσίας μεταβάλλουσα τὸ Κράτος εἰς κεφαλαιοῦχον εἶνε, ως εἰδομεν, ἀποκρυπτέα διότι πρὸς τοῖς ἄλλοις στεροῖ τῆς παραγωγῆς μέρος τοῦ ιδιωτικοῦ κεφαλαίου, ἐὰν δὲ τὸ Κράτος ἐκμεταλλεύηται αὐτήν, η ἐκμετάλλευσις κατηγορεῖται πάντως πλημμελής, ως εἰδομεν. Τὸ ἐκ τῆς ἔκποιησεως επῆς

(1) Bochard, L'évolution de la fortune de l'Etat, 1910.

(2) Wagner, Ε. ἀ. § 162.

περιουσίας ταύτης τοῦ Κράτους ἔσοδον συντελεῖ δπως μειωθῇ ή φοροπίεσις, κατὰ δὲ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἐμφανίζονται ἔκτακτοι κοινωνικαὶ ἀνάγκαι πατούμησιν διφέλει νὰ διατεθῇ πρὸς ἔξυπηρέτησιν αὐτῶν, ἀποτελοῦν οὕτω ἔκτακτον δημόσιον ἔσοδον. Οὕτω χρησιμοποιοῦνται ταῦτα δι' ἔκτελεσιν ἔργων, ἀπότισιν χρεῶν κλπ.

Προφανῶς ἡ μείωσις τῆς φοροπίεσεως θὰ ἡ τόσῳ μᾶλλον μεῖζων, δισῳ μεῖζον εἰνε τὸ ἐκ τῆς ἔκποιήσεως ἔσοδον, τοῦθ' δπερ ἀποκλείει ἀθρόαν καὶ βεδικασμένην ἔκποιήσιν, ὡς π. χ. διὰ πολεμικὰς ἀνάγκας, καθιστά δὲ προσφορώτερον τὸν πόρον τοῦτον πρὸς ἔκπλήρωσιν κυρίως συγχρονιστῶν ἀναγκῶν.

Διαιρεῖται δὲ ἡ δημοσία ἰδιωτικὴ περιουσία, εἰς δημόσια κτήματα, δημοσίας βιομηχανίας καὶ ἐπιπόριον. Πράγματι, ὡς γέδη εἰδομεν, τὸ Κράτος εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ διενεργῇ τὰς δημοσίας ὁφελείας ἐπιχειρήσεις ἐκείνας δι' οἰνδήποτε λόγον ἀδυνατεῖ νὰ ἀναλάδῃ ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοδουλία, (σιδηροδρόμους κλπ.)(!). Ἐκτὸς διμώς τῆς ἀπαλλοτριώσεως περὶ ἡς ὀμιλήσαμεν, ἡ ἐπιδίωξις κέρδους κατὰ τὴν διενέργειαν τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης, γῆτις συνήθως θεωρεῖται ἔκτακτον ἔσοδον καὶ γῆτις πάντως, τοῦ Κράτους ὅντος κακοῦ ἐπιχειρηματίου, θὰ εἰνε μᾶλλον ἐπαχθῆῃ ἡ ἀνανελάμβανεν αὐτὴν ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοδουλία, θὰ ἀπετέλει διενεργουμένη μονοπωλιακῶς ὑπὸ τοῦ κράτους, μόνον ἐντατικωτέρων δημοσίωνομικὴν δρᾶσιν ἀγτικειμένην εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἴσοτητος τῶν θυσιῶν, καθόσον ἐκ τῆς κακῆς ταύτης ἐκμεταλλεύσεως θὰ προήρχετο ἀκριβωτέρω παροχὴ τῶν εἰδικῶν τούτων ὑπηρεσιῶν, τοῦθ' δπερ θὰ ἴσοδυνάμει πρὸς αὔξησιν τῆς φοροπίεσεως, οὐχὶ γενικῶς, ἀλλὰ εἰδικῶς, τῆς τάξεως ἐκείνης μόνον τῶν ἀτόμων ἀτιναγκῆς θὰ είχον ἀνάγκην τῶν εἰδικῶν τούτων ὑπηρεσιῶν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον τὸ ὃς ἔκτακτον ἔσοδον θεωρούμενον κέρδος ἐκ τῶν κρατικῶν ἐπιχειρήσεων χάνει τὴν δημοσιονομικὴν αὐτοῦ ἀξίαν ὡς τοιοῦτο καὶ καθίσταται κυρίως τέλος, περὶ οὐ ὀμιλήσαμεν.

(1) Π. Ρεδιάδη, "Η οίκονομικὴ βάσις τῶν θαλασσίων μεταφορῶν (<Πλοῦς τος>) 1919, 331).

ΜΕΡΟΣ Η'.

Ο ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Τής έκπληρωσεως τῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐπιδιωκομένων σκοπῶν συγδεομένης κατὰ τὸ πλεῖστον πρὸς ἀμέσους διαπάνχες, ή καὶ ἐμμέσους, δι προϋπολογισμὸς τῶν ἔσόδων καὶ ἔξόδων τοῦ Κράτους ἀποτελεῖ τριπλοῦν καθρέπτην, τρίπτυχον, ἐνῷ κατοπτρίζεται τὸ παρελθόν, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τῆς Διοικήσεως, ἐφ' ὃσον αὕτη σχετίζεται πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν καὶ παρέχεται εἰκὼν τοῦ πολιτικοῦ προγράμματος τῆς χώρας.

Ἐνῷ δημως κατὰ τὴν ἀνεγνωρισμένην, ὡς εἶδομεν, ἀρχὴν ἐν τῇ Δημ. Οἰκονομίᾳ τὰ ἔσοδα δρίζονται κατ' ἔνταξιν ἐκ τῶν ἔξόδων, δι' ὧν, ὡς θεσπίζεται διὰ τῶν ἀντιστοίχων νομοθετικῶν μέτρων, θεραπεύεται μία ἕκαστη λόιταιτέρως ἐκ τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν, ή συντελουμένη ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἐργασίας διεξάγεται κατ' ἀντίθετον μᾶλλον ἔννοιαν, συνθετική, δι' ἣς, δριμώμενοι κυρίως ἐκ τοῦ ἀνωτέρου δρίου, εἰς διατάξεις περιπτώσεις δύναται γὰρ ἔξιχθῃ ἢ φοροπίεσις, ἔρευνῶμεν τὰς ἀνάγκας συγολιειῶς, ἐνχριτιγένεσιν ταύτας πρὸς ἀλλήλας καὶ κατατάττομεν κατὰ σειρὰν ἐπείγοντος ἀνάγκης ὥστε γὰρ ἔξυπηρετηθῶσιν αὗται ἀναλόγως αὐτοῦ διὰ τῶν οὕτω καθωρισμένων ἁσάδων. Ἐκ τῶν ποικίλων ἀπόψεων ἐξ δύναται πρέπει νὰ ἔξετάζηται δι προϋπολογισμός, δηλαδὴ ἀπό ἀπόψεως Πολιτικῶν ἐν γένει Ἐπιστημῶν καὶ τῆς Ἐφηρμοσμένης Δημ. Οἰκονομίας, ἐνδιαφέρει κυρίως τὴν θεωρίαν τῆς Δημ. Οἰκονομίας μόνον ἔκεινη τῆς, ἀναπτύξεως τῆς ἐντάσεως τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως ἐν σχέσει πρὸς τὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας καὶ κατατάξεως τοῦ προϋπολογισμοῦ οὕτως ὥστε ἡ θεραπεία τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν αἵτινες δρίζονται ἐκ τῶν κρατουσῶν ἕκαστοτε πολιτικῶν συνθηκῶν, ὡς ἐπίσης ἡ χρονολογικὴ αὐτῶν κατάταξις, γὰρ συντελῆται διὰ τῆς ἀναλόγου ἐντάσεως τῆς δημοσιονομικῆς δράσεως, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐπαχίστην δυνατήν φοροπίεσιν, ὡς ἐπίσης καὶ διευθολύνηται δι ἔλεγχος τῆς εἰλικρινοῦς καὶ συμφώνου πρὸς τὴν ἐνταλήν τῆς

νομοθετικής ἔξουσίας διαχειρίζεως τῆς ἐκτελεστικῆς ἔξουσίας, ἀφοῦ κατὰ κανόνα ἱστορικῶς βέβαιωμένον ἡ ἐλευθερία τῶν λαῶν συνδέεται ἀμέσως μὲ τὸν διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἔλεγχον τῆς διαχειρίσεως, ὡς ἀλλως τε σαφῶς διετύπωσεν ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις⁽¹⁾.

Ἄνεξαρτήτως ἥδη τῆς μορφῆς ἦτις συνήθως ἀποδίδεται εἰς τὸν προϋπολογισμόν, δηλαδὴ τῆς καθαρῶς ταμιευτικῆς εἰς ἣν κυρίως ἐνδιατρίβει ἡ λεγομένη, ἀγγλικὴ μορφὴ τοῦ προϋπολογισμοῦ, καὶ ἦτις ἀφορᾶ κυρίως τὸν περιορισμὸν τῆς ἐκτελεστικῆς ἔξουσίας, ἡ τῆς νομιμοκής, ἢ ἀλλως γαλλικής, παρατηρητέον διὰ ἡ ἐκτεθεῖσα ἀνωτέρω δυναμικὴ ἐμφάνισις τῆς θεωρίας τῆς Δημ. Οἰκονομίας, τόσον δσον ἀφορᾶ τὰ ἔσοδα δσον καὶ τὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας καὶ συνεπῶς καὶ τὰ ἔξοδα δι' ὧν αὗται ἔξυπηρετοῦνται, καὶ ἀνάγκην μεταβάλλει τὴν μορφὴν ὅφελον ἀπό ἀπόψεως θεωρίας τῆς Δημ. Οἰκονομίας πρέπει νὰ ἐμφανίζηται δ προϋπολογισμός, ἀπὸ στατιστικῆς εἰς δυναμικήν.

Πράγματι τοῦ εἰσοδήματος ἐφ' οὐ καταβάλλεται δ φόρος ἀποδιδομένου ἐκ τοῦ κεφαλαίου δταν τοῦτο κινηθῆ μετά τινος ταχύτητος, τῆς ἑκάστοτε κανονικῆς, ἡ ἀπόδοσις τοῦ κεφαλαίου, τὸ εἰσόδημα δηλαδὴ, ἔχει μορφὴν σταθεράν, δικαλῶς μεταβάλλομένη, σὺν τῷ χρόνῳ, δηλαδὴ τὸ αὐτὸν κεφάλαιον εἰς ἵσα χρονικὰ διαστήματα ἀποδίδει ἵσην ἀπόδοσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ φοροπίεσις ἔχει σταθερὰν τιμὴν διὰ τὸ αὐτὸν κεφάλαιον καὶ ταχύτητα, τὰ δημόσια ἔσοδα ἐν γένει ἔχουν δικαλῶς σὺν τῷ χρόνῳ αὐξανομένην τιμὴν, δηλαδὴ δὲν αὐξάνονται πέραν τῆς δικαλῆς ἀποδίσεως σὺν τῷ χρόνῳ εἰμὴ ἐφ' ὅσον σὺν τῷ χρόνῳ αὐξάνῃ τὸ ἔθνικὸν κεφάλαιον ἡ ἡ ταχύτης τῆς κινήσεώς του. Καίτοι δὲ πράγματι ἀμφοτέρων τῶν στοιχείων τούτων αὐξανομένων σὺν τῇ προσθήκῃ νέου συνεχῶς πλούτου, ἡ μεθόδων ἐκμεταλλεύσεως, τὸ εἰσόδημα αὐξάνει, οὕτως ὡτε, ἀν ἐπρόκειτο νὰ μείνουν σταθερὰ τὰ ἔσοδα, ἡ φοροπίεσις δύναται τις νὰ εἴπῃ διὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἐλαττωθεῖται⁽²⁾, ἐν τούτοις δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ἐν συγδλῷ τὰ ἔσοδα ὡς αὐξοντα πάντα δμοῦ μὲ σταθερόν πως βῆμα. Τούγαντιον κίνησικαὶ ἀνάγκαι οὐ μόνον αὐξάνουν, αὐξανομένης συνεχῶς τῆς ἐντάσεως καὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν κοινωνικῶν καὶ συνεπῶς καὶ τῶν κρατικῶν ἀναγκῶν ταχύτερον, ἀλλὰ καὶ αὗται καὶ ἐπομένως καὶ τὰ ἔξοδα δι' ὧν αὗται ἔξυπηρετοῦνται, ἔχουν διπλῆν ὡς εἶδομεν τὴν ἐμφάνισιν, δηλαδὴ ἀλλαὶ

(1) Déclaration du droit de l'Homme arts. 14.

(2) Flora, § 55.

μὲν ἔχουν χαρακτήρα δικαλῶς μεταβαλλόμενον, ἀλλαὶ δὲ ἐμφανίζονται κατ' ἑντασιν, καὶ χρόνον ἀνωμάλως, καὶ ἐνῷ τινὲς ἐξ τῶν δευτέρων τούτων δύνανται νὰ ἔξιπηρετηθῶσι καίτοι ἀνωμάλως ἐμφανίζομεναι διὰ τῆς δικαίης ἀποδόσεως τοῦ φόρου, δηλαδὴ δύνανται νὰ συγχρονισθῶσι πρὸς αὐτήν, ἀλλαὶ τούτωντείον εἶναι ἀγεπίδειντοι τοῖς τοιούτοις συγχρονισμοῦ. Εάν δὲ διὰ τὰς συγχρονιστὰς ἀνάγκας ληφθῇ ὡς χρειακὴ μονάς τῆς ἀναπτύξεως τοῦ εἰσοδήμου τὸ ἔτος, θπως ἦτο κατὰ τὴν παλαιοτέραν οἰκονομίαν, ἔνθα ἡ κολούθειτο ἡ παραγωγὴ τῆς γῆς ἔχουσα ἐτησίαν συνήθως περίοδον ἀποδόσεως, ἡ ἐμψυχλοχωροῦσα ἴδιας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀπρόβλεπτος ἐκάστοτε μεταβολὴ τῆς ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδας μεταβάλλει ἀρδην τὸν συγχρονισμὸν τοῦτον. Πράγματι δὲ κανὸν τῆς ἐτησίας χρονικῆς περιόδου τῆς ἀναπτύξεως τῆς παραγωγῆς ἀπώλεσε τὴν ἀξίαν τοῦ εἰς τὴν σύγχρονον Νομισματικὴν Οἰκονομίαν, καθίσταται δὲ οὗτος μᾶλλον πάρα πολὺ, εἰ μὴ κατὰ τὴν λίγην περιωρισμένην περίπτωσιν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς, ἐν ᾧ τὸ πλείστον τῆς λοιπῆς πλουτοπαραγωγῆς ἔχει ποικίλην περίοδον ἀναπτύξεως. Οὕτω ἐὰν ὥρισμένχι τινες ἀνάγκαι πρόκειται νὰ ἀποπληρωθοῦν ἐντὰς τοῦ ἔτους διὰ ποσοῦ τὸ δποτὸν προϋπελογίσθη εἰς Α σημερινὰς νομισματικὰς μονάδας καὶ τὸ δποτὸν θὰ καταβληθῇ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους διὰ τοῦ φόρου, ἐὰν ἡ τιμὴ τῆς νομισματικῆς μονάδας μεταβληθῇ διαρκοῦντος τοῦ ἔτους καὶ καταστῇ $\frac{1}{\alpha}$, τὸ ἀπαρτηθησάμενον διὰ τὴν πληρωμὴν ποσὸν θὰ $\frac{1}{\alpha}$ Α. Ἐπομένως ἡ πᾶσαι αἱ ἀνάγκαι περὶ ὃν προνοεῖ δι προϋπολογισμὸς δὲν θὰ πληρωθῶσι ηθὰ μεταβληθῇ δι σκοπὸς διαφόρων πιστώσεων, τοῦθ' ὅπερ εἰδικῶς ἐμποδίζεται ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ τοῦ appropriation bill ηθὰ ἀπομείνῃ ἔλειμμα ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἀν τὸ α ηθὰ μετέον τοῦ 1, η περίσσευμα ἀν τὸ α ηθὰ ἔλασσον τοῦ 1, εἰς τὸ τέλος τοῦ φορολογικοῦ ἔτους. Ἐντεῦθεν καθίσταται φανερὸν δτι κατὰ τὴν περίπτωσιν τῆς διακυμάνσεως τῆς ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδας αἱ συγήθεις η συγχρονιστὴ δαπάναι, αἵτινες ἀποτελοῦν ἴδιαν κατηγορίαν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ, τὰ λεγόμενα τακτικὰ ἔξοδα, πρέπει νὰ κατατέμνωνται εἰς τμήματα τοῦ ἔτους μικρότερα, διόπτε θὰ ἔχωμεν ἔξαμηνιαίους, τριμηνιαίους η καὶ μηνιαίους ζωστροϋπολογισμούς, ἀντὶ τῶν συνήθως χρωμένων ἐκτάκτων πιστώσεων, αἵτινες μᾶλλον σύμφωνοι πρὸς τὸ ἀγγλικὸν πνεῦμα, τὸ περιοριστικὸν τῆς ἐκτελεστικῆς ἔξουσίας, στεροῦν τὸν προϋπολογισμὸν τῆς διαυγοῦς, ἀντιτίληψεως

τῆς συνολικῆς δημοσίου μικρῆς δραστηριότητος ήτις χαρακτηρίζει τὴν γαλλικήν λεγομένην μέθοδον συντάξεως τοῦ προϋπολογισμοῦ, τὴν ἀναλυτικήν.

Η χρονικὴ περίοδος θὰ πρέπῃ νὰ λαμβάνηται μηνιαίκ, τρίμηνος, ἑξάμηνος, ἕξαλογίως τῆς προϊδεπομένης εὐρύτητος διακυμάνσεως τῆς ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδος, δόπτε τὰ ἔσοδα θὰ ὑπολογίζωνται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὡς ἄνω μεταχρήτων, ἀναλόγως τῆς ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδος φορολογικῶν συντελεστῶν⁽²⁾, τούθ^ο διπερ θὰ ἀπῆται δπας ή Ἐφημροσμένη Δημ. Οἰκονομία ἔξενη τρέπον καταδίλης τοῦ φόρου. οὐχὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ φυσικοῦ ἔτους, ἀλλὰ κατὰ ἔνδικμέσους ἐποχὰς εἰς ἀς ἀγτίστοιχους τὰ ἔσοδα, τούθ^ο διπερ ἔτι μᾶλλον ἔξαρτει τὴν σημασίαν τῆς εἰς τὴν πηγὴν ἐπισγέσεως τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος ήτις πρωστιάζει ὡς εἰδομενοὶ κυρίως εἰς τοὺς λεγομένους ἐμμέσους φόρους λόγῳ τῆς ἀποφυγῆς τῆς συνεχοῦς ἐχλήσεως τοῦ φορολογικοῦ ὑποκειμένου. Ἐπομένως δύναται τις νὰ εἰπῃ δι τι θεωρητικῶς, κατὰ τὴν συνήθη μᾶλιστα σήπιερον περίπτωσιν τῆς διακυμάνσεως τῆς ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδος, δι προϋπολογισμὸς τότε μόνον παρέχει οὐ μόνον ἀληθὴ εἰκόνα τῆς συμφώνως πρὸς τὴν ἐντολὴν τῆς Νομοθετικῆς ἔξουσίας διαχειρίσεως τῆς Δημ. Οἰκονομίας, ἀλλὰ καὶ τεκμήριον τῆς ἐπαρκείας τῆς Κυδερνήσεως τῆς χώρας, ήτις τεκμάρεται ἐκ τῆς ἐλλείψεως περισσευμάτων η ἐλλειπμάτων ἐν τῷ Προϋπολογισμῷ, διταν ἐν κύρῳ διειρῶνται τὰ ἔσοδα εἰς χρονικὰς περιόδους, τὰ δ' ἔσοδα δμοίως ἀντιστοίχως, καλύπτοντα κύρα οὐ μόνον κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συντάξεως τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς ἐπαλλήλους χρονικὰς περιόδους, διερρευθεὶς οὐτω τοῦ φορολογικοῦ συστήματος ἀπὸ ἀπόλυτεως ιδίως, Ἐργηματικένης Δημ. Οἰκονομίας διτε προφανῶς πᾶσαν ἐγδεχομένην διακύμανσιν τῆς ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδος νὰ καλύπτῃ τίσσον η ἀμεσος ἀγτίστοιχος διακύμανσις τῶν φορολογικῶν συντελεστῶν καθοριζούσην τῶν ἄνω, δισον καὶ η ἀμεσος καταδίλη τοῦ φόρου.

Ἐξ ἀλλού ἀπὸ ἀπόλυτεως κατατάξεως τοῦ προϋπολογισμοῦ, αἱ ἀσυγχρόνισται ἀνάγκαι πρέπει νὰ διειρῶνται εἰς προδλεπτὰς καὶ μή. Ο κύριος δμως τῶν προϊδεπτῶν ἐκτάκτων καὶ ἀσυγχρονίστων ἀναγκῶν πρέπει μεγάλως νὰ εὑρυθῇ περιλαμβάνων σχεδὸν τὸ πλεῖστον

(2) Π. Ρεδιάδη, Σχέδιον τόμου περὶ καθορισμοῦ τῶν μισθῶν, ἐπιμεσθίσιων κλπ. ὑποβληθέν εἰς τὴν Γ' Εθν. Τῶν, Ηλλήνων Συνέλευσιν τῷ 1922.

τῶν λεγομένων παθητικῶν ἔξιδων, οἷς τῶν πολεμικῶν παρασκευῶν, ὡς ἐπίσης καὶ ἐκείνων τῆς ακτασκευῆς δημοσίων ἔργων οὐ π. ἀτινακίτοι δὲν εἰνε παθητικῶν πράγματι δὲν εἰνε ἐν τούτοις συγχρονιστά. Ἡ ακλλιτέρη ως εἶδοιεν μέθοδος πρὸς ἔξυπηρέτησιν αὐτῶν ἀπό ἄποψιν φεως δημοσίας οἰκονομίας, δηλαδὴ ἐπιτεύξεως αὐτῶν διὰ τῆς ἐλάττων δυνατῆς φοροπιέτεως, εἰνε διὰ τῆς συστάσεως πληθύος εἰδικῶν τακτικῶν, προιαιτικῶν ως ἀναλόγου πρὸς τὸν χρόνον τῆς πληρώσεως τῶν ἀναγκῶν διαθέσεως μέρους τῶν ἑτησίων ἐσάδων, μάλιστα ὑπὸ τὸν δρον δπως τὸ αράτος δυναταὶ νὰ διαθέτῃ τὸ σχηματιζόμενον ἐν τῷ μεταξὺ αεράλαχιον ὑπὲρ τῆς παραγωγῆς καὶ δὴ ἐντόκως καὶ ἀσφαλῶς, τοῦτο δπερ ἀποειλεῖ τὸν δικαιούντον τρόπον πληρώσεως τῶν ἀσυγχρονίστων ἀντέκτων οἰκονομικῶν ἀναγκῶν. Προφανῶς διὰ τὰ ἰδιαίτερα τακτικά δέουν γὰρ ακταρτίωνται εἰδικοὶ προϋπολογισμοί.

Τέλος διὰ τὰς ἀπροστέπτους ἀσυγχρονίστους ἀνάγκας, ἡ προσφυγὴ εἰς δάνειον, ἔντοκον ἢ ἀτοκον ἐπὶ τοῦ εἰς χρῆμα κινητοῦ κεφαλαίου ακτά τινας ἐκτεθεισῶν μεθόδων εἰνε ἡ ακλλιτέρη καὶ συμφερωτέρη.

ΤΕΛΟΣ

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΝ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

Αγορά ἀνοικτή, κλειστή, 5^ο, 130.
 Ἀλληλεγγύη 22.
 Ἀνάγκαι κοινωνικά, ίδιατικά 23, 105,
     114, 159.
 Ἀντισήκωμα 136.
 Ἀξία 33, 37, 116, 120, 122.
 Ἀποταμίευμα παραγωγικὸν 69, 79, 88, 110

Δάνεια 142, 145, 153.
 Δασμοὶ 103, 127, 130, 133, προστατευ-
     τικοὶ 135.
 Δημοσίας οἰκονομίας ἐπιστήμη 4, Δι-
     καιον 5, 11, θεωρία 8, 11, Ἐφηρ-
     μοσμένη 10, Τέχνη 5, 11.
 Δημοσία ἀνάγκη, ὁφέλεια 22, 34, 38,
     54, 57, 122.
 Δημ. ἔσοδα 50, 141, ἔξοδα, συγχρονι-
     στά καὶ μή, 141.
 Διαφρισμὸς εἰσόδηματος 20, 30, 68, φο-
     ρολογικοῦ ὑποκειμένου 80, 135.
 Δικαίωμα 28, 31, 103, 130, 136.
 Δρᾶσις δημοσιονομικὴ 6, 18, 50.

Εἰδικὰ τομεῖα 142, 151, 162.
 Εἰσόδημα 17, 20, 25, 30, 32, 55, 7^ο,
     καμπύλη κατανομῆς 47, μέσον 47.
 Εἰσφορὰ 29, 146.
 Εἰλευθέρα ἐμπορεία 131.
 Εἰλάριστον συντηρήσεως 20, 70, 74, 7^ο, 99.
 Εἰμπορικὰ συνθήσεις 131.
 Εἰνδιεκτικά συναρτήσεις 3^ο, 37, 192.
 Εἰνίσχυσις πλουτοπαραγωγῆς 20
 Εἰπιτόκιον 54
 Εἰπίσχεις εἰς τὴν πηγὴν 58, 103
 Εἰπίταξις 22
 Εἰπιχειρήσεις κρατικαὶ 137, 140, 156
 Εργασία 43

Θεωρία μάγνωστικὴ 7, ἡδονιστικὴ 14,
 φυσιοκρατική, ἀνθρωποκρατική, πο-
 νοφυσιοκρατικὴ 19, δυναμικὴ 40, εύ-
 εργετημάτων 138, ισότητος θυσιῶν 18,
 καθολικότητος 18, εἰσφορᾶς καὶ ίκα-
     νότητος 25

Ισορροπία δυναμικὴ 54

Καταίλωσις οίκογενειῶν 76
 Κεφάλαιον πραγματικόν, ὑποθετικόν
     19, 43, 5^ο, 59, 70, ἔργον 37, 41, κινη-
     τική ἐνέργεια 37, 41, κίνησις 39
 Κοινωνία 16
 Κράτος σύγχρονον 17, 19, 28, τιμαιω-
     τικὸν 28
 Κολλεκτιβισμὸς 21
 Κολμπερτισμὸς 28
 Κυκλοφορία ἀναγκαστικὴ 151, 155
 Μέσος ἄνθρωπος 115, εἰσόδημα 48
 Μεσότης 16

Νόμισμα 62, κίνησις νομ. 39, 52
 Νομήματα 28, 138

Οἰκονομία Φυσικὴ 62, καμεραλικὴ 28
 Οἰκονομικὴ Πολιτικὴ 5, ἀθρωπός 26,
     ἀρχὴ 48, φαινόμενον 41, 141

Περιουσία 18, ὄλοκλήρωσις 70, 74, 91,
     κρατικὴ 17, 137
 Πιστώσεις ἔκτακτοι 160
 Πληθυσμούς 62, 148
 Πλοῦτος 14, 17, 102
 Πρόσοδος 31
 Προϋπολογισμὸς 158, ἔλλειμμα, περί-
     σευμα 160

- Συνεργατισμός** 22
Συντελεστής φοροπιέσεως 85, 125, νομισματικός 85, 112, 115, 160, άναλογικός, προοδευτικός 32, 139, διαφορικός 72
- Τιχύτης κινήσεως** 54, συναλλαγής 35, 51, 54, 86, 93, 100, 112
Τέλη 25, 119, 138
Τιμάριθμος 62
- Υπεισόδημα** 55
Υπερεισόδημα 55
- Φροδοδετική ίκανότης** 32
Φορολογικόν βάρος 33, ύποκείμενον,
- άν τιείμειον 58, άνατογή 74, 99, 112
Φοροπίεσις 32, 100, 123
Φόρος 25, 29, 61, 103, άμεσος 60, έμμεσος 103, 140, 148, άπόδοσις 2, 87, 89, 96, 99, 112, 128, άναλυτικός, συνθετικός 91, εισοδήματος 61, 84, ύπεισοδήματος 61, 97, ύπερεισοδήματος 61, 91, 92, ἐν χρόνῳ 61, 94, αληφονομίας, δωρεῶν, μεταβιβάσεως 94, ἀργούντων κεφαλαίων, οἰκοπέδων, πολυτελείας 97, καταναλώσεως 32, 64, ἔκτακτοι 143, 145
- Χρέος** κυμαινόμενον 156
Ωφελιμότητος μέγιστον 48, 56

